

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

M. FATİH ÇITLAK

◆ AŞKIN BİR NOKTASI

AŞKIN BİR NOKTASI

M. FATİH ÇITLAK

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi | <https://ranney.org>

2. BASKI

KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINCILIK SERTİFİKA No: 12364

KİTAP YAYIN NO: 82

TASAVVUF SOHBETLERİ DİZİSİ 24

M. FATİH ÇITLAK KİTAPLIĞI 06

HAZIRLAYAN: Mustafa Eryılmaz

EDİTÖR: Saliha Şişman

KAPAK TASARIMI: Ravza Kızıltuğ

İÇ BASKI/ÇİLT: Neşe Matbaacılık A.Ş.

Akçaburgaz Mah.

Mehmet Kopuz Cad. No: 17

Esenyurt/İstanbul

Telefon: (0212) 886 83 30

Matbaa Sertifika No: 22861

1. Baskı: Şubat 2014

2. Baskı: Mart 2014

ISBN:

ISBN 978-605-5215-63-7

SUFİ KİTAP

Cağaloğlu, Alemdar Mahallesi,

Alayköşkü Caddesi, No:5, Fatih/İstanbul

TEL: 0212 511 24 24

P.K. 50 Sirkeci / İstanbul

www.sufi.com.tr sufi@sufi.com.tr

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak

Timaş Yayın Grubu bünyesinde faaliyet gösteren Sufi Kitap'a aittir.

İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AŞKIN BİR NOKTASI

M. Fatih Çıtlak

M. FATİH ÇITLAK

1967 yılında İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini İstanbul Fatih İmam Hatip Lisesi'nde tamamladı. Marmara Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nde öğrenim görürken Arapça ve İslâmî ilimler tahsilinde bulundu. Bilhassa rahle-i tedrisinde ve sohbet halakalarında bulunduğu kıymetli şahsiyetlerden eğitimini sürdürdü.

Yurt içi ve yurt dışı birçok eğitim ve kültür organizasyonunda vazife aldı. İslâm tarihi ve tasavvuf sahasında birçok radyo ve televizyon programı yapan M. Fatih Çıtlak ayrıca birçok akademik çalışmaya katkıda bulundu. Konuşmacı olarak iştirak ettiği sempozyum, panel ve konferansların haricinde sanat danışmanlığı ve eğitimlik vazifelerini icra etti.

Konuşmaları beğeniyle takip edilen M. Fatih Çıtlak'ın, yedi yıldır devam edegelen Pendik Yunus Emre Kültür Merkezi'ndeki Mesnevî sohbetleri, Cumhuriyet tarihindeki katılımı en çok ve en uzun süreli kültürel faaliyet olarak kaydedilmiştir. Kurucularından olduğu İstanbul Bilim Sanat Eğitim ve Kültür Derneği'nde medeniyet tarihimize ve halkımıza hizmet etmeye çalışan M. Fatih Çıtlak, evli ve dört çocuk babasıdır.

Yayımlanmış Eserleri:

Kırk Mektup (2010)

18 Beyit Dinle, Mesnevî'nin İlk 18 Beytinin Şerhiyle Sesleniş (2010)

Mesnevî Şerhi, Padişah-Cariye Kıssası (2011)

Huzur Defteri (2012)

Nur Kandili, Velî Gönenli Mehmed Efendi (2013)

İÇİNDEKİLER

- 9 **Önsöz**
- 15 **Varlık Bilincimiz**
- 17 Nokta-ı Muhammedî
- 19 Aşkın Bir Noktası
- 22 İnsana İlk Önce Dert Lâzım
- 23 Akıl ve Bâliğ Olmak
- 25 En Önemli İlim Kendini Bilmektir
- 26 İmân Çerağı, Nur-ı Muhammedî
- 30 Şerîat Muhabbet Eseridir
- 35 Aşk Nereden Gelmiştir
- 40 Kelime-i Tevhîd, Sâlike İlk Verilen Telkin
- 43 İlk Yaratılan
- 44 “Kün Feyekûn”
- 45 Kur’ân-ı Kerîm Kelâmullah’tır, Mahlûk Değildir
- 47 Besmele Hakkında Bir Nükte
- 49 İnsan Yaratılışın Gâyesidir
- 51 Kur’ân ve İnsan
- 53 “Elestü bi-rabbiküm”
- 53 “Rahman ‘Alleme’l-Kur’ân”
- 56 En Büyük Kıyâmet Alâmeti
- 59 Kadir Gecesi ve Nur-ı Ahmed
- 61 Aşk, O Noktadan Başlamalı
- 62 Meyve mi Ağaçtan, Ağaç mı Meyveden
- 63 Tevhîd Üzerinde Düşünmek
- 65 İbâdetlerin Hepsî Tevhîd İçindir

- 67 İhlâs, Samimiyet
- 68 Oruç
- 70 Temsil Olmadan Tebliğ Mümkün mü
- 71 Ayna Ol Ayna
- 73 Tasavvuf
- 75 Can ve Cânan
- 75 “Men Arafe Nefsehû”
- 81 Nefes Arası Bir Latife
- 84 Âmentü Bal Peteği Gibidir
- 86 Mârifet
- 87 Arı Deyip Geçme
- 88 Global Gaffet
- 89 İnsan Neden Araştırmıyor
- 92 Kalbin Duâsı
- 95 Hazret-i Mevlânâ
- 101 Vicdan
- 102 Aşk ile Allah Diyelim
- 105 Tasavvuf Ne Değildir**
- 107 Evrad Şeyhi
- 117 Mal Şeyhi, Mal Dervîşi
- 121 Kal Şeyhi
- 124 Yal Şeyhi, Yal Dervîşi
- 127 Avrad Şeyhi
- 129 Kalbin İffeti: Edep
- 139 Hanımları İrşad Eden Erler
- 140 Avrad Şeyh
- 143 Dervîş (درویش)
- 147 Hz. Mevlânâ ve Şerîat
- 157 Yükselen Trend ve Tasavvuf Patlaması
- 159 Hazret-i Muhammed’siz Aşk Hicaptan İbarettir
- 162 “İlim Bir Nokradır, Onu Câhiller Dağıtır”

167	Mehmed Efendi'nin Hâtıraları
178	İlk Gece, İlk Rüya
183	Rüyalarımı Arz Ettiğim İlk Gece
191	"Rüyalarını Anlat Bunlar Ders Atlatman İçin İlerde Lâzım Olacak"
193	Mesrur ve Mahzun Günler
204	Hilâfetten Sonra Yaşanan Acı Sürprizler
208	İmtihandan Kaçarken Başka Bir İmtihana Düşmek
211	Şeyh Efendi Göçtükten Sonra
218	İrşad Vazifesi
221	Ş.H. Ş.G.
237	Sözler Tükeniyor, Vakit Geçiyor
243	En Büyük Kerâmet
243	Sohbet Sırlandı
246	"Vâsıl olmaz kimse Hakk'a cümleden dîr olmadan"
255	Edep
271	Allah ve İnsan
278	Son Nokta

Eûzü billahi mine'ş-şeytani'r-racîm

Bismillahi'r-rahmani'r-rahîm

Cenâb-ı Hakk'a hamd ü senâ,
Efendimiz'e sonsuz salât ve selâm olsun.

Önsöz

Bu kitap, siz kıymetli okurlarımızın ve güzel insan olmaya gayret eden kardeşlerimizin istekleri ve ihtiyaçları vesilesiyle tertip edilmiştir. İnsanlık bilmek veya inançları öğrenmekle hiçbir zaman tatmin olmamıştır. Zâten olmaması da normaldir. Çünkü hayatta karşılığı olmayan bilgi, hiç de cazip değildir. Bir şeyin, muhabbet edilmeden yaşanması insana mutluluk vermez. Mutluluğun yaşanabilmesi kadar sürekli olması da lâzım gelir. Aksi halde bitip giden sevgiler, kişiyi mutsuzluğun hüküm sürdüğü kısır bir döngüye sokar. İşte bundan dolayı insanlar hep kendilerine saâdeti veya ebedî mutluluğu vâdeden görüş, fikrî akım ve inançlara rağbet etmişler, arayışlarını şu veya bu şekilde hep bu mecrada sürdürmüşlerdir. Bu kitap, bâkî ve ebedî olan Cenâb-ı Hakk'ın hiç bitmeyen, sonsuz muhabbetini ve bu muhabbeti bahşettiği îmân ve İslâm hakikatini kendini tanıma gerçeğiyle îzah etmeye gayret etmek için kaleme alınmıştır.

Naçizâne bu satırları okuduğunuzda tasavvufun erkân, âdâb ve ahkâmla alâkalı birçok konusunun işlenmediğini göreceksiniz. Zikir, tefekkür, tezekkür, şükür, kanaat,

verâ, sehâ, sohbet, riyâzat gibi olmazsa olmaz diyebileceğimiz mühim meseleler ve usûlleri bu kitapta anlatılmamıştır. Bu güzelliklerin yanında kaçınılması gereken birçok kötü ahlâkın (kibir, riyâ, ucub, gaflet, şehvet, hırs, hubb-ı câh, dünya sevgisi, vs.) nasıl âfetler olduğu da etraflıca incelenmemiştir.

“Peki, bu kitapta bunlar anlatılmıyorsa hangi konular işlenmiştir?” diye sorabilirsiniz. İmânî, İslâmî ve aşkî metodların muhatabı olabilmesi için kişiye ne lâzımdır, ilk önce bunlar konuşulmuştur. “Konuşulmuştur.” diyoruz çünkü sohbet üslûbu tercih edilmiştir. Maksud, okuyucuyla âdeta gönül gönüle, kafa kafaya verip dertleşmek, gerek ferdî gerekse ictimâî olarak durumumuzu şöyle bir muhâsebe etmektir.

Kendi varlığından haberdar olamayan, îmânî açıdan henüz kendi kalbini, nefsinı gözden geçiremeyen bir şahsın tasavvuf veya başka faziletleri okumakla, duymakla bir istifâde sağlayacağı düşünülemez. Dolayısıyla evvela, muhakkak sağlam bir îmânî şuûra sahip olmalı insan. Âmentüsünü, yani nelere ‘inandım’ dediğini, çok iyi bilmeli. Ve bu bilgiyle yüzleşen benlik ve şahsiyetinden haberdar olmalı. Fakat bu da yetmez. İşin başlangıç noktasını iyi kavramalı. Çünkü günümüzde derman arayışı içerisinde olan dertsiz insanlar var. Dertlerinin ne olduğunu bilmeden, esas çileden haberdar olmadan, sahte ve sünî dertler pençesinde kıvranan bir insanlık var. Tabîî, bu arada, durumdan nemalanmak isteyen karanlık mihraklar, maddî ve mânevî şer odakları da var.

Bu engel ve perdelerden kurtulabilmek için insan bazen aklını, bazen kalbini, bazen de bilgisini ve görgüsünü kullanmaya mecburdur. Fakat en önemlisi bunu bir tevhîd şuûruyla yapması ve yalnız olmadığını, onu dâima gözetken sahibinin varlığıyla ve tasarrufuyla hareket eden bir şahsiyet olduğunu

unutmamasıdır. Kur'ân-ı Kerîm ve Efendimiz'in^(sas) sünneti zâten hep bu hakîkati bize anlatmıyor mu? İşte bu noktada insan, varlık bilincine -en azından bilgi olarak- îtibar etmek, onu meşek etmek zorundadır. Aksi takdirde, mâsivânın yalan rüzgârları insanı bir taraftan diğer bir tarafa savuracak, ilâhî ve ulvî köklerinden eninde sonunda kopararak helâk edecektir.

Kardeşiniz olarak, insanı mânevî olarak aksatan ve engelleyen, îmân ve şuûrdan uzak düşünceleri açık ve net bir şekilde ortaya koymaya gayret ettim. Nerelerde hata yapıyoruz, hangi yanlış anlamalarımız yüzünden Kitâb ve Sünnet'ten uzaklaşıyoruz? Niye aşkı ve muhabbeti tahsil edemiyoruz? Yahut bunlara ulaşmaya çalışırken nerelerde yanılıp gaflete düşüyor, sekteye uğrayıp yoldan kalıyoruz?

İnsan ferdî olarak hata yapabilir. Günah ve kabahati olmayan (peygamberler hariç) kimse yoktur. Ama îtikadî açıdan işlenen ve tekrarlanan hataların muhakkak düzeltilmesi ve buna göre bir istikamet belirlenmesi şarttır. Acaba farkında olmadan sadece fert olarak değil; toplum, zümre ve cemâat olarak da, çağımızın vebası olan yanlış ve yanılgı algılama tuzaklarına kurban mı gidiyoruz? Ahlâkımız, inancımız ve yaptıklarımızın hepsi doğruysa niçin bu doğrular hem kendimizde hem de cemiyette güzel ahlâk ve şuûr olarak meyvelerini gösteremiyor ve niçin birey ve toplum olarak ebedî saâdet dairesinde bulunamıyoruz? İşte, bunlara sebep olan birçok unsuru bazen belli fikirler çerçevesinde bazen hayatımızda ve günümüzde şahit olduğumuz olaylarla aktardık.

Aşkın Bir Noktası ismi, -samimi olmak îcab ederse- okuyucularımızın dikkatini bu mevzûya çekmek için uygun görüldü. Ama hakîkaten de 'bir'e ulaştıran ve o 'bir' olmadan hiçbir şeyin yerli yerinde olmayacağını bildiren bu tevhîd Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

dersinin en önemli noktasına da vurgu yapmak istedik. Bir nokta espirisinden hareket ederek kişinin nerede (hangi noktada) bulunması gerektiğini, kulluk ve aşktaki konumunu tespit etmesi için de bu isim çok uygun düştü. Bu noktayı anlamak için şerh edenler olduğu gibi bulundukları noktayı anlamadan, hadlerini bilmeden taşkınlık yapanlar da satır aralarında îzah edildi.

Hitabî tarzda kaleme alınan bu kitapta dipnotlar ve kaynakçalara yer ayıramadık. Çünkü bu durumda kitabın hacmi büyüyecek, okuyucular açısından da zorluk meydana gelecekti. Yalnız şunu hemen ifade edelim ki îmân, İslâm, tasavvuf ve ahlâka dâir yapılmış olan bütün tespitler sağlam ve muteber kaynaklara dayanmaktadır. Hak ve hakîkati eğip bükmeden aktarılan ilim ve mülâhazalar, şahsıma izafe edilerek ulvî mânâları böyle dar bir çerçeveye sınırlandırılmamalıdır.

Bir önemli husus da şudur: Bu kitap, hiçbir şekilde bir tarîkâtın, cemâatin, belli bir ders halakasının, şeyh veya müridin propagandasını içermemektedir. Asla, insanları belli bir şahsa veya tasavvufî mektebe yönlendirme sâikiyle kaleme alınmamıştır. Lâkin bu çalışmada inanç ve tasavvuf adına kendilerini velî zâtlara isnad ettiği halde, bazı sebeplerden dolayı işin özünden uzaklaşanlar resmedilmiştir. Bu tenkitlerdeki benzerlik ve tevâfuklar, Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve rahmetinin tezahürüdür. Bizim derdimiz şu veya bu kimseyi karalamak değil fakat bu nev'î toplulukların geldikleri noktayı görebilmeleri için -başta kendimize olmak üzere- dostça îkazda bulunmaktır. Bunun hâricinde oluşturulan mesûliyet ve yakıştırmaları asla kabul etmiyorum.

Aşk ve muhabbet, herkesin ağzında gevelediği bir söz olmaktan artık çıkmalı. Herkes bulunduğu noktayı ve bu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

muhabbet şartının hakikat noktalarını tahsil etmek için gayret etmeli, en azından bu mânâyâ saygı göstermeli. Aşk, vahdet-i vücûd, evliyâ, kalp ve iç temizliği, hakikat ve mârifet gibi sözleri alelâde konuşmalardan, pespayelikten kurtarmalı. Kimse, bu ulvî mânâları süflî ve seciyeden uzak ortamlara çekmemeli. Bu hususta ilmi ve görgüsü olmayanlar -en azından hürmeten- işi, -daha fazla- çıkmaz ve açmazlara sokmamalı. İşte bundan dolayı bu mânânın ilk aşamasındaki saf, temiz ve berrak haline dikkat çekerek sonra, bunun yanlış algılamamız ve uygulamamızla hangi noktalara geldiğine işaret etmeye çalıştık.

Küsûr u kusurumuz affola,
Âşıklar vuslat bula,
Hak ve hakîkate hizmet edenler aziz ola,
Cenâb-ı Hakk bizleri kendisinden râzı olan, kendisinin ve
Habibi'nin râzı olduğu kullardan eyleye.

Varlık Bilincimiz

*Habîbullah cihâna cân değil mi
Vücûdu âleme bürhân değil mi
Cihâna bâis oldu çünkü nuru
Cemâli cümlede tâbân değil mi*

*Varınca li-ma'-allah âlemine
Erince sâat-i halvet demine
Kadem basınca ol arş-ı berîne
Cenâb-ı Hazret'e mihmân değil mi*

*Nebîler serveri şâh-ı resûldür
Gülistân-ı visâl içinde güldür
Cenâbı bize hâdî-i sümbüldür
Beyân-ı âyet-i Kur'ân değil mi*

*O'nun nuru oluptur nur-ı envâr
O'nun bûyundun aldı bûy-ı ezhâr
Meşâyıhda O'nundur bunca etvâr
Kamusu katre ol ummân değil mi*

*O şemse zerre olursa bu Nûrî
Yeter âlemlere bir zerre nuru
Olur zulmâtı kâşif çün zuhûru
Ziyâsı cümleye yeksân değil mi*

Nokta-1 Muhammedi

*Hazret-i Hakk'ın Habibi, sevgili bir dânesi
Olduğu çün oldu âlem hüsnünün divânesi*

*Zat-ı pâkindir sebep bu âlemin îcâdına
Olmasa teşrifin olmazdı cihan kâşânesi*

Sen kimsin? Ben diye cevap verdiğin benlik ve senlik kime âit? Kendini neye ve nereye dayandırarak, varlığını neyle ispatlayarak ben diyorsun? Ona buna, sana bana bakarak ben dediğin varlıklar hakkında ne kadar bilgin var? Nereden gelip nereye gittiğini açıklayabiliyor musun? Senin dünyanla ve zannettiğin varlığıyla sınırlı olan bu âlem sana mutlak gerçeği ve hakîkati ne kadar îzah edebilir? Senin hududların ve sınırların içinde bir şeye var yahut yok demen ne kadar bağlayıcı veya belirleyici olabilir? Gerçek varlık bilgisini, yokluk-varlık ilişkisini bilmeden ve hatta görmeden bilmen, idrak etmen, sevmen, tasdik etmen, reddetmen, aklın, bedeninin ve her şeyin gerçekten ve hakîkaten bir mânâ ifade edebilir mi?

Eşyanın hakîkati sâbittir. Âlemdе gördüğün her şey sana nisbetle vardır ve seni etkiler. Onları yok kabul edemezsin. Fakat onlar, yani eşya ve sen, hakîkatin varlığına bağlı oldukları için vardır ve hepsi izâfî, yani muvakkat bir zaman diliminde, o hakîkatin sayesinde vücûd bulurlar. O halde sen sadece eşyaya bakarak mı varlık bilincine ulaşabileceğini zannediyorsun? Sana vesile olan şeyler bir hakîkî varlığa ulaştırmak için

değil mi? Yoksa sen vesileleri ve yansımaları tamamıyla hak olarak görüp, haktan ibâret zannedip bunun bir yerine de kendi benliğini yerleştirip 'varlık' sahasını müşâhede ettiğini mi iddia ediyorsun? Senin bir yönün bu yaratılmışlık âlemine bakarken asıl vechen, şahsiyetini bulduğu yerden feyzalmakta ve orayla dâima irtibatlı bulunmakta. Bu yönünle sen halka, yaratılmışlık âlemine değil, Hakk'ın yüce kudretine ve makamına bağlı bulunmaktasın. O halde bu varlık âleminde esas var olanı idrak edemediğin göçüp gidersen sana yazık değil mi? Sadece Hakk'a nazar etsen ki bu mümkün değildir; hilkatteki makamına muhalif hareket ettiğinden eksik kalırsın. Çünkü sadece ruh olarak yaratılmadın. Ruh ve nurdan ibâret değilsin, yani melek değilsin. Sadece nefis, hilkat ve bu âlemle sınırlı kalan tercihlerin, senin ruhunla aranı açmakta, varlık ve şahsiyet bilincinden seni uzaklaştırmakta. Belki sen böylece bir benlik bulabilirsin fakat bu egon, yani benliğinin seni insan olmaktan uzaklaştırır; belki hayvanları bile utandıracak türlü şekillere sokabilir.

Mademki insansın, eşyanın hakikatini gör; en azından görmeyi talep et. Kâinatı şeylerden ibâret zannetme. O kâinata 'ol' emrini veren o Yüce Kudret'le bir an önce alâkanı fark et. Yaratılış gayeni bul ve gerekirse o hakikat için canını vermekten çekinme. Biricik ve tek yaratılmana rağmen yalnız değilsin. Bir emâneti yüklenmişsin. Bu emâneti muhabbetle, en içten ve samimi şekilde 'merhaba' diyerek kucakla.

Sağı solu gözler idim

Ben dost yüzün görsem deyu

Ben taşrada arar idim

Ol can içinde can imiş

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Sana senin dışında fakat tâ içine kadar her şeyini gören ve ortaya koyabilen bir nazar lâzım. Kendindeki esas benliği ve sana özel olan gerçeği o bakışla ve o nurla görmeyi lâzım. Ancak o zaman kendi benlik dâirenden çıkabilir ve esas âit olduğu yeri fark edebilirsin.

Sendeki emânet nedir? Sen, sen olduğun müddetçe bu emânetten haberdar olabilir misin? Ve yine sen, sen olduğun müddetçe onu sevdiğini nasıl iddia edebilirsin? Sevgi zannettiğin şey senden ibâret bir şekle dönüşmez mi? Kendi dâirende dönüp durursun...

Aşkın Bir Noktası

Aşkın o bir ve biricik noktasını bulamadan hakîkî aşktan bahsedebilir misin? Tadabilir, gerçek mutlak sevgiyi bulabilir misin? Bu sevgiyi bulamadan insan olabilir misin? Kâinat sevgi üzerine yaratılmışken sen aşksız ve sevgisiz tam olabilir misin? Bu nâkışlığını hangi fânî şeyle doldurabilir hangi sahte benlikle geçiştirebilirsin? 'O' olmadan bulduğunu iddia ettiğin sevgiler şimdi nerede? Sevgi ve aşk, senin beynindeki ve hormonal yapıdaki bir sıvıdan ibâret mi zannediyorsun? Kendi kan, irin, et ve kemikten müteşekkil vücûdunu hazret-i insan olarak mı görüyorsun? Sûretâ insan olmak kâfiyse niçin mutlu ve huzurlu olamıyor ve diğer canlılardan daha ötelere geçemiyorsun?

Azizim, esas noktayı bul ve her şeyini ona kavuşmak için vermeye hazır ol. Merak etme hiçbir şeyini kaybetmeyeceksin. Hayal bile edemeyeceğin hakîkî varlıkla ve muhabbetle tanışacaksın. Gel yaratılıştaki o noktadan haberdar ol; o aşkı tahsil et. Hakîkate gözün açılsın. Yumurtadan çıkmadan, kendi benlik dâireni edeple kırmadan Âlemlerin Rabbi'nden ve âlemlere rahmet olarak gönderilen nurdan haberdar ol.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

mazsın. Basit ve geçici zevkler, hevesler için şu fânî dünyada devamlı riskler almaktasın. Gel, bu hakîkî aşk için hayatında bir kerecik bile olsa samimiyetle bu riski al; insanca, îmânla, hakikat nuruyla o nura yaklaş. Merak etme, korkma, seni senden alır, çok daha güzel bir benlik verirler. Ona kavuşunca dönüp bir daha kendine bile bakmazsın.

Her şeyi kendi âleminden ibâret zannedersen bu büyük bir felakettir. Bak kardeşim, istesen de istemesen de, beğensen de beğenmesen de, kabul edip ikrar etsen yahut etmesen de, sen de biliyorsun ki yaratıcı sen değilsin. Kendi vücûd iklimine bile söz geçiremiyor, bir dakika sonrasını dahi tasarlayamıyor, beş dakika sonra ne düşüneceğini hesap edemiyorsun. Bir yönünle bütün âlemlere âmir ve kumandan gibisin. Fezâlara çıkıyor, yerlerin dibine iniyor, bütün mahlûkatı keşfediyosun. Fakat sen de görüyorsun ki bir başka yönünle çok âciz, güçsüz ve kudretsizsin.

Bir küçücük gözle göremediğin mikroba yenik düşüyor; bir duyguya, bir kelimeye, bir bakışa mahkûm oluyorsun. Vehimlerin, hayallerin, korku ve endişelerin nereye gider sen git, seni bırakmıyor. İstedtiğin kadar malın olsun; istersen kumandan, pâdişah, hükümdar ol; uyuduğun zaman züğürt bir adamdan farkın kalmıyor; bütün benliğinden ve elinin altında sandığın nimetlerden ayrılıyor; herhangi bir canlı oluveriyorsun. Bu kadar âcizliği ve bu kadar kudreti hangi terazi, irâde ve akılla sevk u idare edebilir ve kendini ilâh diye takdim edebilirsin? Beğensen de beğenmesen de sen ilâh değilsin. Senin fark ettiğin bir âlem olabilir ama bu âlemin merkezi sen değilsin. İliklerine kadar işleyen bu hakîkate kulak ver. İkilikten geç, ben dediğin müddetçe, yegâne tek olan Rabbi ve Yaratıcı'yı asla bilemezsin, bulamazsın, O'nun bütün âlemleri yarattığı muhabbetin zerresinden bile haberdar olamazsın.

O yaratıcı tektir ve birdir. Ve senin bulunduğun veya bildiğin âlemlerden münezzehtir ama âlemleri kuşatmış, tamamıyla ihâtâ etmiştir. O Rabbü'l-âlemîn, seni sana emânet etmemiştir. Zâten bundan dolayı da sen kendine âit olamazsın. Şöyle bir baksana kendine... O yaratıcıya nisbetle hangi varlıktan bahsedebilir ve o varlık içerisinde hangi benliği muhafaza edebilir, nasıl ben diyebilirsin?

Milyarlarca yıldız ve galaksinin arasında seçilemeyecek bir noktada, o noktanın da içerisinde seçilemeyecek bir nokta hüviyetinde hiçlik âleminde seyretmektesin. Ama içindeki noktadan melekler, felekler ve cümle âlem görünmekte. Dıştaki âlemin bütün güzellikleri senin insan benliğinde hülâsâ yani özet olarak bulunmakta. Dış âlemde ne varsa senin içinde de aynısı var. Kâinat büyük bir âlem fakat âlemler senin içinde dürülmüş, dercedilmiş, iç içe geçmiş. Sen küçük âlemsin... Fakat bir mânâyı alarak ve o mânâya yakınlaşarak, sâhibinden aldığı feyizle büyük bir âlem haline geliyorsun. Ey güzel insan, ey hazret-i insan, ey “Biz ona ikram ettik.” tâcını kuşanan insan! Sen bu büyük âlemliği ve alemdarlığı nasıl alıyorsun?

Olmak ya da olmamak... İşte asıl mesele bu. Neye ‘ol’ denilmiş ve ne olmuş? Neye ‘olma’ denilmiş ve ne olmamış? ‘Olmak’, senin tek başına yapabileceğin bir şey değil. Görmez misin nice yıldız sistemleri, galaksiler, samanyolları bir kara deliğin yutuvermesiyle kayboluyor. Milyarlarcası ak deliklerden tulû ediyor, doğuyor. Ne kadar büyük olsan da, ne kadar bilsen, ne kadar parlak, emsalsiz olsan da bu âlem devamlı fânî çarklarını belli bir nizam içerisinde çalıştırıyor, nice benlikleri hayallerden bile siliyor. Sen yok olmak için mi geldin? Yok olman için mi sana bu kadar özenildi? Neticede yiyip içip, dünya üzerinde saltanatlar, binalar kurup ondan sonra da toprağa tıklılman için mi, yakılıp küllerin savrulsun

diye mi bu âleme getirildin? Evvelini bilmezsen âhirini bilemezsin. Evvel ve âhirini bilemezsen, yani önceni ve sonranı anlayamazsan şu anı asla idrak edemezsin. Evvelin yok, âhirin yok, şu anın da heba olmakta... Hangi benlik, hangi varlıktan bahsedebilirsin?

Bu içinden çıkılmaz sualler gerçek ve hakîkî varlığı bilmeyenler için bazen cinnet, bazen inkâr, bazen bir ümitsizlik noktasıdır ama hakîkî varlıktan haberdar olan ve o varlığa karşı muhabbet edenler için bu âlem de, âlemler de hatta cehalet ve bilgi de bir saâdet vesilesidir. Îmân, sevgi ve teslimiyet ancak hakîkî varlıktan haberdar olup bu bilişle sevebilen insanlar içindir. Ve elbette Allah Teâlâ, bunun bilinebilmesi için ve bunu senin de bilmen için husûsî şeref ve izzete yani bu îmânî muhabbete seni mazhar kılmıştır.

İnsana İlk Önce Dert Lâzım

*Dermân arardım derdime, derdim bana dermân imiş,
Bürhân sorardım aslıma, aslım bana bürhân imiş.*

Kitap okuyan ve hakîkati araştıranlar, aslında bir derdin devasını bulmak için seyahate çıkmış kimseler gibidir. Zâten ancak böyle derdi olan insanlara sohbet, kitap ve bilgi bir şeyler kazandırabilir. Günümüzde ise insanlar bilgilenmelerini bir derdin sevki ile yapmıyorlar. Kitap okumak basit ve âdi bir iş oldu. Boş zamanlarında kitap okuduğunu söyleyen insanların sayısı az değildir. Kitap ve sohbet bir ihtiyaçtır ve ihtiyaçtan kaynaklanmalıdır. Tabîî ki insan kafasını dağıtmak, efkâr ve hüznünden uzaklaşmak ya da zevk için kitap okuyabilir. Fakat hakikat ilmine âit eserler, hiçbir zaman bu kafa ve ruh haliyle okunamaz.

Haddimiz olmayarak kitabın ilk sayfalarını okuyucuda olması gereken sorgulamayı, sorun ve dertleri hatırlatmaya ayırdık. Böylece belki dert ortağı olabilirsek dermanda da buluşabiliriz. Ve o zaman hakîkate dair bazı şeylerin farkındalığını yaşarız. Maksad hesap sormak değildi. Düşündürmek ve ileride neyi konuşacağımızı işâretle göstermekti.

Akıl ve Bâliğ Olmak

*Kande gelir yolun senin, ya kande varır menzilin,
Nerden gelip gittiğini, anlamayan hayvân imiş.*

İnsan, nereden gelip nereye gittiğini düşünmesi gereken bir varlıktır. Bu, insanın akıl sâhibi olduğunu gösterir. İnsanın biyolojik tarifi farklı, dinî yani tasavvufî açıdan tarifi farklıdır. Nereden gelip nereye gideceğini akledemeyen, düşünmeyen ve bunu sorgulamayan kişi henüz dinin muhâtap kabul ettiği insan değildir. Dolayısıyla böyle bir insanın aşktan, hele hele tasavvuftan bahsetmesi beyhûdedir.

Geliş ve gidişindeki makamı ve niteliği araştıran insan, artık bu bilgiyi kuru bir ilim olarak değil de varlığının ve hayatının vazgeçilmezi olarak görürse, hatta bu bilinçten uzak yaşamayı âdeta yaşamamak gibi hisseder ve bu arayışı ona vazgeçilmez bir mânevî zevk verecek hale dönüşürse buna ‘aşk’ derler. Bu aşkı hissedebilen kişi bulûğa ermiştir. Biyolojik olarak bulûğ ile tasavvufun muhâtap kabul ettiği insandaki bulûğ da aynı şey değildir. Dinin mükellef ve mes’ul kabul ettiği kişide ‘akıl bâliğ olmak’, fizikî ve biyolojik şartlara bağlı olarak îzah edilebilir, ama ihsana, hikmete ve mânevî derinliğe kavuşmak için kişiyi akıl ve bâliğ yapan, ezel ve ebed şuurunun oluşması ve kişinin bu fikre bütün kalbiyle sâhip çıkmasıdır. Kulluğu sadece dış görünüşüyle

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

belli hareketleri yapmaktan ibâret zannedenler, aslında insana yakışır bir mânâyâ ve akla sâhip olamamış kimselerdir. Varoluşunun hikmetine erişememiş ve bunu mânevî zevk haline getirememiş insanlar da bu aşkla tanışamadıklarından henüz mânen bulûğa ermemiş kimselerdir. Bu açıdan tasavvuf, aşkın bir noktasını tahsil etmeye çalışan dertlilere derman olan; hakîkatı bildiren, bulduran ve hakîkatle kemâle eriştirip olduran en önemli dinî ve hayatî ilimdir.

*Dermân arardım derdime derdim bana dermân imiş,
Bürhân sorardım aslıma aslım bana bürhân imiş.*

*Sağ u solu gözler idim dost yüzünü görsem deyü,
Ben taşrada arar idim ol cân içinde cân imiş.*

*Öyle sanırdım ayriyem dost gayrıdır ben gayriyem,
Benden görüp işiteni bildim ki ol cânân imiş.*

*Savm u sâlât u hac ile sanma biter zâhid işin,
İnsân-ı kâmil olmaya lâzım olan irfân imiş*

*Kande gelir yolun senin ya kande varır menzilin,
Nerden gelip gittiğini anlamayan hayvân imiş.*

*Mürşid gerektir bildire Hakk'ı sana hakka'l-yakîn,
Mürşidi olmayanların bildikleri gümân imiş.*

*Her mürşide dil verme kim yolun sarpa uğratar,
Mürşid-i kâmil olanın gâyet yolu âsân imiş*

*Anla hemen bir söz durur yokuş değildir düz durur,
Âlem kamû bir yüz dürür gören anı hayrân imiş.*

*İşit Niyâzî'nin sözün bir nesne örtmez Hakk yüzün,
Hakk'dan ayân bir nesne yok gözsüzlere pinhân imiş*

En Önemli İlim Kendini Bilmektir

*İlim ilim bilmektir¹ ilim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin yâ nice okumaktır*

*Okumaktan mânâ kişi Hakk'ı bilmektir
Çün okudun bilmezsin hâ bir kuru emektir*

*Okudum bildim deme çok tâat kıldım deme
Eğer Hak bilmez isen abes yere yelmektir*

*Dört kitâbın mânâsı bellidir bir elifde
Sen elif dersin hoca mânâsı ne demektir*

*Yûnus Emre der hoca gerekse var bin hacca
Hepisinden iyice bir gönüle girmekdir*

Ne bilersen bil, ne öğrenirsen öğren ancak sendeki şahsiyet terbiyesiyle bunlar bir kıymet ifade eder. Mesele, sadece bilmek olsaydı şeytan en makbul kullardan olurdu. Şerrinden Allah'a^(cc) sığınırız.

Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla söze başlarız. Ezelin de ezeline, hiç ve şey denebilecek bir şey yokken Allah zâtıyla,

1 Bazı yazmalarda 'İlim ilim ilmektir' şeklinde de geçer. İlmekten murad, ilmin iç içe, birbirine bağlı, en tepeden en aşağıya kadar bir manzum olduğudur. Hakk'la irtibatı olmayanın, çok bilse de O'na erişemediğinden, neticede bütün ilmeklerinin boşalıp elinde hiçbir şey kalmayacağı anlatılmaktadır.

sıfatıyla, ef'aliyle, kelâmıyla, bütün esmâsıyla vardı. Aslında hâlâ aynı şekilde... O'na nisbetle hiçbir şey değişmedi.

Cenâb-ı Hakk bilinmeyi murad etti. Kendi güzelliği bilinsin istedi. O bilişin nasıl olacağını tâyin ve takdir etti. Zikredilmeye, anılmaya, bilinmeye, ibâdet edilmeye muhtaç değildi. Sadece murad etti, yaratmaya mecbur da değildi. O'nu, isterse bir şeyi yaratmadan da bildirebilirdi. Zâten yarattıkları O'nu hakkıyla, bizzat bilebilecek kudrette değildi ve olamaz da. Çünkü o zaman o biliş, Yaratıcı'yı sınırlar ve içine almış olurdu. Kendisini sınırlayan bir şeyi yaratmak ilâh için muhaldir. Böyle bir şey, ulûhiyetin de iptali olurdu. Fakat razı olduğu, murad ettiği kısmıyla bilinmekliğine izin verdi.

'Murad', irâde edilen şey demektir. Mecburiyetle yapılan işlere 'murad' demek uygun düşmez. Murad memnuniyet ve rızayla olan bir şeyi ifade eder.

O halde Allah Teâlâ bilinmekliğini muhabbetle murad etti. Sadece ve sadece muhabbete binâen, kendi nurundan bu muhabbet چراğını halkeyledi.

Îmân Çerağı, Nur-ı Muhammedî

*Bu âlem buldu nurunla bidâyet yâ Resûlallah
Yine Sen'le bulur âlem nihâyet yâ Resûlallah*

Gelin tekrar da olsa şöyle sakın bir gönülle nur-ı Muhammedî'yi ve varoluş maceramızı Yûnus Emre'nin dillerden düşmeyen ilâhîsiyle bir kez daha hatırlayalım. Seyr u sülûku ve muhabbet dersini bir de Âşık Yûnus'tan dinleyelim.

Seni ben severim candan içeru

Yolum vardır bu erkândan içeru

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

O seni, senin O'nu istediğinden daha çok istemiş ve murad etmiştir. Anlamaman, bilememen bulamaman O'nun muradı değildir ki... Senin O'na sevgin, candan duyduğun aşk aslında O'nun sana canından daha yakın oluşundandır. Sana can verilmezden evvel o Cânan seni murad etti; senin bilmeni de, bulmanı da, ârif olmanı da O murad etti. İşte bundan dolayıdır ki O, âlemlerden münezzeh ve âlemlerin rabbi olan Allah Teâlâ, merhameten ve muhabbeten sana senin cinsinden ve âlemlerinden bir nur bahşetti. Bu nuru bizzat kendisi sâhiplendi ve zâtına âit olduğunu ilân etti. O nuru da vâhid, ehad, yani birlik ve teklik özellikleriyle yarattı. O nurdaki teklik sırrından dolayıdır ki, nurun sâhibi olan bu zât kullukta, peygamberlikte, insanlıkta yegâne tek olarak tasdik edildi. O'ndaki ehadlik, sırr-ı Muhammedî, mim ile Ahmed oluverdi. Cenâb-ı Hakk, 'abduhu' (O, Allah'ın kuludur) fermanı ile Efendimiz'i^(sas) aslında en yüksek derecedeki kâmil, ekmel, mükemmel ve mükemmil kul olarak takdim ve tasdik etti. Aynı şekilde O'nun risâleti, yani peygamberliği derece olarak hiçbir beşer ve peygamberin erişebileceği bir makamda değildi. O makama erişseler de ancak ondan feyzalmak için şehâdet mertebesine yükselirler fakat makamın sâhibi Hazret-i Muhammed'dir^(sas). Dolayısıyla bütün peygamberler kendilerinden evvel gelen o nuru, tam bir şekilde tasdik eyledi ve istisnâsız hepsi kendi ümmetlerine o nurdan, "İsmiyle müsemma Ahmed, Muhammed, Mahmud gelecektir." diye haber verdi.

Cenâb-ı Hakk, sadece o nuru kendisine izafe etmiş, sadece o nuru tasdik edip "Abduhu, işte O'nun (Allah'ın) kulu." demiş, bütün peygamberlerde bulunan risâlet hakkını ve temsil makamının asıl noktasını 'Resûlullah' diyerek ilân etmiştir.

*Muhabbetten Muhammed oldu hâsıl
Muhammed'siz muhabbetten ne hâsıl?*

Peygamberler bu yüce şeref ve şanı hep o nurun kendilerine aksetmesi ve sirayet etmesiyle idrak ettiler. Hepsi o çerağdan yandılar, uyandırdılar. Kendilerindeki emâneti bu nurla bilip kemâl mertebelerine ulaştılar. İstisnasız hepsi, Allah Teâlâ'dan Efendimiz'in^(sas) ümmeti olmayı talep ettiler. Peygamberler, Allah'ın emrinden hiçbir zaman çıkmadıklarından dolayıdır ki aslında onların bu ettikleri duâ dahi Cenâb-ı Hakk'ın muradından ibârettir. Allah Teâlâ'nın elçisi olan resûller bile Efendimiz'e^(sas) meftun, medyun ve müştak şekilde bulunurlarken insan nasıl kendisini tek başına bu muhabbet ve îmânın kaynağı zanneder?

*Şerîat tarîkat yoldur varana
Hakîkat mârifet andan içeru*

İşte aslında şerîat, muhabbetin kanunu ve bu aslî varoluş gayesini bilmek için Cenâb-ı Hakk'ın lütfettiği en büyük devlettir. Şerîat insanı sınırlamaz. İnsanlık sınırını muhafaza etmek için şerîat bahşedilmiştir. O'nu bilmek ve bulmak, kendisinin sadece kalıptan ibâret olmadığını anlayıp kalbini ve kalıbını bu aşk yolunda muhafaza etmek isteyeneye dosdoğru yoldur şerîat. Şerîat sayesinde kalple akıl birleşir, şerîat insanın kalıbını hayvânî kalıptan korur. Tarîkat, o insan kalıbını harekete geçirir, aşkla tanıştır fakat dâima şerîata riâyet eder.

Kabın dışı pislenir, eninde sonunda içeriği de kirletir. Şerîatı hakîkate gitmek için bir yol ve Allah Teâlâ'nın bahsettiği usûl olarak gören âşıklar, Cenâb-ı Hakk'ın her hükmü-
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

nü baş tâcı ederler. Şerîat temeldir, kâmil insanın ayaklarını bastığı yerdir.

Bunları konuştuğumuzda birisi şöyle dedi, “Aşk ve sevgiden bahsediyorsunuz. Peki, şerîatta niçin Allah’ı sevmek şartı yoktur. Madem sevgi bu kadar önemliydi niçin Allah Teâlâ, ‘Ben’i seviniz!’ diye emreylemedi? Dolayısıyla tarikat, tasavvuf gibi şeyler beyhûdedir. Allah Teâlâ insanı yaratmıştır. Ona ‘Şöyle şöyle yap.’ diye de emretmiştir. Kişi bunları yapmaya mecburdur, vazife şuuruyla ifa etmesi gerekir. Gerisi hikâyedir.”

Bu soruları soran, kendince cevabı da vermiş ama hikâye anlatmış. Öncelikle bir insanın şerîat dâiresini anlayabilmesi için Allah Teâlâ’ya îmân etmesi lâzımdır. Îmânsız adamın şerîatı olur mu? Îmân ise bilgiden ibâret değildir. Muhabbetle bilmek ve inanmak gerekir. Îmânından bu muhabbeti tahsil edemeyen bir kişi, şerîatın hükümlerini ‘emir’ olarak anlar. Hâlbuki oradaki ‘emir’ iş mânâsıdır. Yani ‘emr-i bi’l-ma’ruf’ demek Allah’ı seven adamın yaptığı iş demektir. ‘Nehy-i ani’l-münker’, Allah Teâlâ’yı seven adamın sakınması gerekenler mânâsıdır.

İkinci olarak deriz ki Cenâb-ı Hakk, bu âlemi mecburiyetten yaratmadı, muhabbetten yarattı. O halde neticesinde muhabbet yoksa kuru kuruya vazife yapan bir kişi, nasıl kulluğunu yaptığını iddia edebilir? Allah Teâlâ’ya muhabbet tazelemeyen, O’nu bilmeyi sevmekle neticelendiremeyen bir kişinin îmânından, İslâm’ından ve kulluğundan bahsetmek mümkün olabilir mi? Bu muhabbet o kadar yoğundur ki soluduğumuz hava gibidir. Bir insanın yaptığı işi görebilirsin fakat havayı teneffüs ettiğini göremezsin. Aynı bunun gibi şerîat aslında dâima muhabbet nefesiyle ortaya konan fiilden ibârettir.

Üçüncü olarak deriz ki şâyet Allah Teâlâ, “Hepiniz Ben’i seviniz.” deseydi kullar ne yapardı? Bu emre kaç kişi tâkat getirebilirdi? O’nun bize bahşettiği zâhirî işleri bile kusurlu ve eksikli yapan bizler, “Ben’i seviniz!” hitabının altından nasıl kalkabilirdik ve buna muktedir olabilir miydik?

Şerîat, Allah Teâlâ’nın merhametinin eseridir. Şöyle ki Cenâb-ı Hakk bütün peygamberleri şerîatıyla gönderdi ve en mükemmel haliyle Efendimiz’i^(sas) şerîatıyla bütün insanlığa ilân eyledi. Bu nasıl bir lütuf ve ihsan ki herhangi bir kişi o peygamberin beyân ettiği bir fiili, hareketi yaptığında O’nunla beraber oluyor? En azından fiil olarak benzeşiyor. Herkeste sevmek, bilmek kâbiliyeti farklı farklıdır. Ama en kâbiliyetsiz adam bile bir şeyi taklid edebilir. İşte Cenâb-ı Hakk, rahmetinin eseri olarak şerîatı verdi ki bütün insanlar bu rahmetten istifade etsin ve kâbiliyetleri nisbetinde Peygamber’e tâbi olsun. Böylece kendisine vâsıl olmak isteyenler yoldan ayrılmasın; olamasalar bile olanların, rızasını kazananların yolunda bulunarak beraberlik zevkini yaşasın. Bugün en âciz insan bile sırf Efendimiz’in^(sas) şerîatını kabul ve tasdik ederek bu yolun yolcusu olur ve bu rahmetten nasibdar olur.

Şerîat Muhabbet Eseridir

Allah Teâlâ’yı sevmeyenler için şerîat bir yükür. Yapılması zor, hayata tatbik edilmesi mümkün olmayan, hatta modası geçmiş fiillerdir. Ancak Allah Teâlâ’yı sevenler için şerîat, Cenâb-ı Hakk’a vâsıl olmak için bizzat O’nun tarafından bizlere bahşedilen bir lütuftur. Ama gel de bunu nefse anlat. Görenedir görene... Köre nedir köre ne...

Tarîkat, aşkla sevginin şerîatıdır ama şerîattan ayrı ve gayrı değildir. Bu tarîkat dâiresinin de en büyük temsilcisi Hz. Muhammed’dir^(sas).

Hız. Muhammed^(sas) aşkın efendisidir. O'nun kavli şeriat, fiili tarikat, hali hakikat, sırrı da mârifet makamının şahıdır. Şeriatteki varlık, tarikatteki gerçeklik, hakikatteki aydınlık, mârifetteki hakikat ancak O'nunla gerçek mertebesini ve makamını bulmuş olur. Hepsinde ölçü Efendimiz Hazret-i Muhammed'dir^(sas). Yaratılışın bütün hakikati onda cem olmuş, yok oluşun sırlanması nokta-ı Muhammedî'de netice bulmuştur. Hazretü'l-cem Hız. Muhammed'dir^(sas).

Demek ki tarikat, fiil-i Muhammedî, yani Efendimiz'in kalp ve akılla tatbikatının özetlendiği kelimedir. İşte o zaman Fâtîha sûresinde işâret edilen 'kendilerine nimet verilen' âyeti anlaşılmış olur. Nitekim Nîsâ sûresinde kendilerine nimet verilen zümreler peygamberler, siddiklar, şehidler, sâlihler olarak açıklanır.

Tarikat, bu zümrelerden birine veya hepsine dâhil olmak için kalbî ve rûhânî bir adımdır. Ve biz hak yolunda ki bu yürüyüşümüzle fiilen şunu demek isteriz: "Ey Rabbim, hakikat benim benliğimle anladığım bir şey değildir. Sen'i, râzı olduğun kimselerin yoluna girerek anlamaya ve zikretmeye çalışıyorum. O halde beni bu yola ilet çünkü ben bu tarikatın yolcusu olduktan sonra bana korku ve hüzn yoktur. Mahrumiyet, hasret yoktur. Sana yakîn olanlarla arkadaş olmak için tarikat, yani muhabbet yoluna kendimi teslim ediyorum. Fakat şeriatından da ayrılmıyorum; gadaplandığın, yani mağdup olanların yoluna gitmiyorum. Onlar ki Sen'in emrettiğin her şeyi bir yük ve mecburiyet olarak gördüler. Sevgisiz ve muhabbetsiz, âdeta yasak savar gibi Sen'in şeriatını hafife aldılar. Eksik ibâdet tâatlarını Sen'in için yeterli gördüler. Başına kakar gibi belâdan kurtulmak için aşksız ve sevgisiz yaşadılar. Yâ Rabbi, Sen'in muhabbetini fark edip şımaranlardan da eyleme. 'Dâllîn' buyurduğun, delaletle düşmüşlerden eyleme beni. Nasıl olsa muhabbetim

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

var deyip Sen'in emir ve yasaklarını hafife alanlardan değil Sana aşkla kulluk eden peygamber, siddîk, şehid ve sâlihlerle eyle beni... Âmin...

Beni bana bırakma, râzı olduklarınla kıl beraber. Onlar ne güzel arkadaştır, hem ne güzel birader... Yâ Rabbi, Fâtîha'mı düzgün eyle. Fâtîha'yla âlemleri fetheyle. Sana vâsıl olmama mâni her türlü perdeleri ve başta benliğimi fetheyle. Fâtîha'yı, bana bahşettiğin içimdeki hazinenin anahtarı eyle. Bu yolun yolcusu olup seyir ve sülûkumu kolay eyle."

Şeriat, tarîkat, hakikat, mârifetteki nur hep nur-ı Muhammedî'nin başka başka makamlarda renk almasıdır. Makbul olan odur ki kişi bu nura yaklaşınsın. Öyle bir yaklaşınsın ki bu nur-ı Muhammedî gözünü gönlünü tamamen kuşatsın ve kamaştırsın. Hayreti o kadar artsın, o kadar artsın ki ne kendi benliğini ne başka bir şeyi görebilsin. O nura kavuştuğu halde hâlâ başka şey gören bir insanın, hakikat ve mârifet makamlarından zerre kadar nasibi yoktur. Çünkü bu nura ulaşan kişi için 'ben' diyecek benlikten, 'sen' diyebilecek gayrılıktan, hatta 'biz' diyebilecek tâkatten bahsetmek mümkün değildir.

Beni sorman bana ben ben değilim

Bir ben vardır bende benden içeru

Bu âlem nice âşıklar görmüştür. Aşk öyle bir nesnedir ki âşık olan bu âleme şahit olmaz, âlem ona şehâdet eder, onun âşıklığını tasdik eder ve ondan feyzalmak için âdeta gözünün içine bakar. Âşık Yûnus ne güzel söylemiş? Bu sözle neler ifşa eylemiş? Nurun dışarıdan değil içimizden fışkırdığını, aslında aşk denilen şeyin bu nurun taşmasından ibâret olduğunu iki satırla özetlemiş.

Evet, bir ben vardır bizde bizden içeru. Bu nur, bize uzak değildir; bu emânet ötelere değildir. İçtedir fakat kendiliğinden de çıkmaz azizim! Bu işin seyri dıştan içeriye doğrudur. Yani kabukta kalmayıp öze nüfûz edeceksin. Kendisinden haberdar kılındığın içteki cevherini keşfe yürüyeceksin. Kabukta kalmayıp öz benliğine, seni sen yapan cevhere yaklaştıkça şevkin artacak, asla yılmayacaksın. Bir ömür sürse de nefis kabuğundan içeriye yol arayacaksın. Tamam haklısın, belki hemencecik çıkmaz. Bir günde olmaz... Bir günde de oluverir. İşte sen her günü o vuslat ve hakikat günü gibi görüp muhabbet yolculuğunu asla terk eylemeyeceksin. Zâten sana düşen hiçbir gününü zâyî etmemek, o mânâyı elde edeceğin günü gözleyerek dâima mücâhede etmektir.

Eskilerin bir tâbiri vardır: Bir metân kıymeti nedretindendir. Yani bir şeyin kıymeti, onun nadir oluşundandır. Herkesin elini uzatıp alacağı yerde olsaydı, altın bu kadar kıymetli olur muydu? Ama zahmetsiz öyle büyük nimetlere sâhip oluruz ki sıkıntı çekmediğimizden onların kıymetini bilemeyiz. Hava gibi... Rahatça havayı teneffüs eden bizler, ancak nefes almakta güçlük çektiğimizde onun kıymetini -biraz olsun- anlarız. Bu sebepten dolayıdır ki nefes alma nimetinin şükrünü edâ etmeyi bile düşünmeyiz. Aslında insanın ilk nefesinden son nefesini verinceye kadar hayatını kıymetli yapan şey kendisindeki emânetin farkında olmasıdır. Bu olmadan hiçbir şeyin değeri asla bilinemez ve bilinememektedir.

Her kimin sûreti insansa elbette bu, nur-ı Muhammedî cevheri onda mevcuddur. Zîra bu insanî kalıp, içinde kalbi barındırsın ve o kalp de nur-ı Muhammedî bulunsun diye yapıldı. Yine bundan dolayıdır ki insan sûretinde olan her kişinin zâtı âlîdir, yücedir. Herkese 'zât-ı âlî' denilmesinin sebebi budur. Bu hesaba göre bir kişi kâfir bile olsa sûreti

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

insan olduğu için zâtında bir âlîlik vardır. O'nu kâfir yapan küfür sıfatı ve hakîkî mânâdan mahrumiyetidir.

*Süleyman kuş dili bilir dediler
Süleyman var Süleyman'dan içeru*

İnsan mânâdan haberdar oldukça diğer yüksek mertebedeki insanların ve makam sâhiplerinin sırrından da haberdar olur ve onlarla görüşür. Süleyman aleyhisselâm, peygamberliğinin yanında cihanda misli görülmemiş bir mülkûn ve saltanatın da sâhibiydi. Bu saltanatın zâhirî bir hükümdarlıktan öte mânevî bir güçle kâim olduğunu gösteren birçok mucizeye de mazhar olmuştu. Mahlûkatın dilinden anlar, cinnîlere hükmederdi. Ancak Süleyman aleyhisselâm'ın herkes tarafından görülen bu saltanatının yanında esas mevki ve derecesi Allah Teâlâ'nın ona bahşettiği nur-ı Muhammedî'de saklıydı. Süleyman aleyhisselâm nasıl tahtında oturuyor ve oradan hükmünü icrâ ediyorsa aynı bunun gibi Süleyman aleyhisselâm'ın içinde de onu taht edinmiş bir sultan var. Asıl tasarrufât ve kudret kendisini gözlerden nihan ediyor ancak tesirini bütün âleme ilân ediyor. Âşıklar bu saltanatı süren insanlardır. Onların kendilerine âit bir dili, bilişmeleri, paylaşmaları ve tasarrufları vardır. Seyr u sülûkta ilerleyen, benliğini Hakk'a kurban etmiş olanlarda nebîlerin sırrı tecellî eder. Bu sır, erbabına âşikârdır; görmek istemeyenlere ise fezâlardan bile uzaktır. Süleyman var Süleyman'dan da içeru... Süleymandan da ileri.

Bu âlemdaki saltanat senin gözünü kamaştırıyor ama bil ki kalp sultanlarının hükmü hâlâ adım adım icrâatına devam ediyor.

Kesildi tâkatim dizde derman yok

Bu ne mezheb imiş dinden içeru

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kul adımlaya adımlaya hak yolunda ilerler. Bütün gayretini, cüz'î irâdesini, neyi varsa bu yola sevkeder; hakkı hakîkati, Hakk'la bilsin ve Hakk'ın yakınlığını fark edebilsin diye... Fakat bu yakınlık (*kurbiyet*) kişinin tek başına adımlamasıyla mümkün değildir. Bu menziller cüz'î irâdeyle, beşerin aklıyla aşılması değildir. Emânet fark edildikçe, anlaşıldıkça daha da ağırlığını hissettirir. Gâfil olan kişi cehâletinden, sorumluluğunu bilmediğinden rahattır. Ârif ve âgâh olan kimseyse bu sorumluluğun ihtişam ve muazzamlığıyla hayret ve haşyet içindedir. Artık elinden geleni yapmış ve ellerini açarak “Benden bu kadar yâ Rabbi.” demiştir. Fakat tam bittiğini ve tükendiğini zannettiği anda, çıktığı yolun sâhibi olan zât ona bambaşka bir yol ve güzel bir gidiş takdim ederek onu yakınlığına eriştirir.

‘Mezheb’, gidilen yol demektir. Sen her şeyini O’na teslim edersin ve “Yetiş yâ Rabbi, benden bu kadar.” dersin de hiç O, sana erişmez mi? Allah kuluna yetmez mi? Allah Teâlâ, bir kulu kendisine yaklaştırdığında artık o, hayret içinde hayretle cemâlin safâsına ermez mi?

Bu ne mezheb imiş dinden içeru

Meğer bu dinin zâhirî emirlerini muhabbet ve kalple yapınca Allah kuluna neler açar, neler gösterirmiş yâ Hû...

*Yûnus’un sözleri hundur ateştir
Kapında kul var sultandan içeru*

Aşk Nereden Gelmiştir

Îmân, aşkla bilmek; İslâm, aşkla yaşamak; ihsan, aşkla görmektir. Hayat, aşkla doğmak; cennet, aşkla ölmek;
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

cemâl, bu aşkın getirdiği noktada aşkın hakîkatini bulmaktır. Aşkla bilinir, aşkla bulunur, aşkla olunur.

Peki, bu aşk nereden düşmüş, nereden gelmiştir? Nasıl bizlere kadar ulaşmıştır? Gelin, yukarıda söylediklerimizi bu aşk penceresinden bir daha hatırlayalım.

Ezelin de ezeline sadece Allah Teâlâ'nın kendi zâtı vardı. Sıfatıyla, esmâsıyla, murad ettiği ef'aliyle ve yine kendi murad ettiği ve sadece kendisinin bildiği senâ, övgü, zikir ve kelâmıyla Cenâb-ı Hakk vardı. Ezelden evvel denilse bu söz tam karşılamaz yine eksik kalır. İfade etmek için zâten kelâm yetersiz... O sebepten 'ezelin ezeline' diyerek azamî tefekkür edebileceğimiz sahanın da ötelere -böylece en kolay şekilde- işâret etmek istiyoruz.

Bilinmekliği murad etti. "*Kânellah ve lem yekün maahû şey* - Allah vardı O'nunla birlikte hiçbir şey yoktu." Aslında Cenâb-ı Hakk'a nisbetle hâlâ hiçbir şey yok. Hazret-i Cüneyd-i Bağdâdî'nin buyurduğu gibi "El-ân kemâ kân." (Şu anda da aynı hâlde). Bilinmek istedi; güzelliğini, cemâlini, celâlini, esmâsını, varlığını tanıtmak murad etti. İhtiyacı yoktu, hâlâ dahi yok. Sadece ve sadece istedi. Kendisinden, gene kendisine olan bu teveccüh ve bu akışa uygun olacak şekilde -dikkat buyurun 'zâtından' değil- kendi zâtının nurundan bir nur icad eyledi. Bu, ilk 'ol' sözü değildi, ilk varoluş değildi. Olmasını murad etti ve oluverdi. Şunu unutmayalım ki kelâm en sondur. Bizler için bile öyle değil midir? Bir sürü düşünceden sonra konuşuruz. Konuşmamızla beraber kendi varlık âlemimizi hem zâtımız hem etrafımız olarak etkileriz. Kayıt tutulur. O sözlerden hesaba kitaba çekiliriz.

Bu nur, Cenâb-ı Hakk'ın kendi zâtına teveccühünden ve kendisine olan muhabbetinden ortaya çıktığı için bu cazibe çerçevesinde hemen 'Lâ ilâhe illâllah' kelâmıyla Cenâb-ı

Hakk'ı tevhîd etti. "Sen varsın, biz yokuz." diyerek zâtını birledi ve ses çıktı. Çünkü "Sen Allah'sın." deseydi her ne kadar Cenâb-ı Hakk'ı tasdik ediyor olsa da kendisi, 'sen' diye hitap eden ayrı bir varlık olacaktı. O zaman 'tasdik eden'le 'tasdik edilen' olmak üzere iki varlık mevzûubahis olurdu. Fakat 'Lâ ilâhe illâllah' aslında "Sadece Allah vardır, O'dur ilâh." demektir. Yani "Ben yokum, Sen varsın." diye ikrar etmektir. Öteki türlü 'tasdik eden' ve 'tasdik edilen' hükmü ortaya çıkardı ki bu da şirk olurdu.

'Lâ ilâhe illâllah' benlik iddiasını yok eder. Vâcibu'l-Vücûd'un sadece Allah olduğunu ifade eder. Böyle bir ikrar ancak Allah Teâlâ'ya muhabbet eden, aslında Cenâb-ı Hakk'ın kendine duyduğu muhabbetin bir yansıması olan Muhammedî Nur'da kendisini gösterir. Bu nur olmadan kişinin tasdiki dahi şom ve karanlık bir ağzın bir güzeli övmesine benzer ki çirkin kaçır, sakil durur.

Evet, böylece ses -belki dalga boyu diyebileceğimiz bir titreşim- meydana geldi. Ses ayrılığın işâretidir. Ama bu ilk seste, birleştirmeye, tevhîde götüren bir mânâ saklıydı. Ayrılıktan zuhûr eden kelâm birliğe sevk ediyordu. Belki dikkatinizi çekmiştir, kâinatın başlangıcı gibi nihâyeti de sesle vukû bulacaktır. Haşir ve neşirde, yani kıyâmet sabahında ebedî hayatın başlangıcı ve kıyâmet meydanına sevk edilmiş sûra üflenilmesiyle olacaktır. Hatta bundan dolayı bazı büyük âlimler en rütbeli meleğin İsrâfil^(as) olduğunu söylerler. Çünkü sûra üfleyecek, Cebrâil^(as) dâhil herkes bu bitiş yaşayacaktır. İsrâfil'in ruhunu ise bizzat Allah^(cc) kabzedecektir. Ve sonra onu bizzat Allah diriltecek ve böylece o da sûra nefheleyecektir. Düşünmeye vesile olacak bu sözden sonra tekrar konumuza dönelim.

Aslında bu ilk nurda başlangıç ve son tamam olarak mevcdu. Âlemin îcadına bu nurla başlandı, âlemin tamamıyla imhasına da yine bu tevhîd mührü vuracaktı. Dolayısıyla ortaya çıkan ilk kelâm, en son kelâmın habercisiydi. Cenâb-ı zü'l-celâl ve'l-kemâl, kâinatın mebdei, başlangıç noktası, aşkın tek noktası olan bu nura 'Muhammedün resûlullah' buyurdu. Kendisine nasıl vâsıl olunacağını müjdesini, o îmân ve aşk önderinin ve Allah elçisinin ismini bu ilk safhada ilân ederek Muhammed ism-i şerîfini kevn ü mekân ve kelâma nakşetti. Öz olarak yerleştirdi.

Artık âlemler buradan bir başlangıç bulacak, nihâyetinde gelip bu noktada tekrar dürülecek ve tevhîd 'Muhammedün resûlullah' ile hitam bulacaktır. Nur, Allah Teâlâ'yı her zaman nasıl tasdik edeceğini ve kendisinden istenen tasdik şeklini 'Lâ ilâhe illâllah' kelâm-ı kadîmi ve sübhânîsiyle ilân ederken Cenâb-ı Hakk da kulluğu, yani ubûdiyeti ancak nasıl kabul edebileceğini 'Muhammedün resûlullah' kelâmıyla tamamladı ve tasdik etti.

'Muhammedün resûlullah' kelâmı tefekkür edilmesi gereken çok mühim bir mânâdır. Muhammed^(sas), Cenâb-ı Hakk'ın bilinmekliğine hizmet edip Hakk'a hakkıyla temcid, tahmid, tesbih eden ve böylece kendisi övgüye lâyık olan zât demektir. Yani Muhammed, Allah ism-i şerîfini kulluk âleminde en pürüzsüz ve net şekilde yansıtan ism-i şeriftir. Bir hadîs-i şerîfte "*El-müminu miratü'l-mümin*, Mümin müminin âyinesidir." buyurulmuştur. Evet, bir mümin diğer bir müminin kulluğunu ve îmânını yansıtan kişidir. Mümin mümine bakarak kemâl bulur, nâkıs sıfatlardan kurtulur. Allah Teâlâ'yı hatırlar, o selâmet ve istikamet neticesi olarak da es-Selâm'la ve birbirleriyle selâmlaşırlar. Fakat el-Mümin aynı zamanda Cenâb-ı Hakk'ın bir ismidir. Kişi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

için denildiğinde ‘mümin’ îmân eden mânâsına gelir. Allah için ise el-Mümin ismi, îmânın yegâne sâhibi, mümini mümin yapan zât-ı âlî, kendisine îmân edenlerin îmânını bilip tasdik eden ve inananlara hiçbir zaman azap vermeyecek, onları hasrete düşürmeyecek, onların îmânlarını boşa çıkarmayacak, müminler için kelâmıyla da, kudret eliyle de emin olan Allah^(cc) mânâsına gelir.

“Mümin müminin âyinesidir.” hadîs-i şerifindeki ‘el-Mümin’den (yani birinci müminden) muradın Hazret-i Fahr-i Âlem^(sas) olduğunu, ikinci müminle kastedilenin de Cenâb-ı Hakk olduğunu düşünürsek o zaman bu hadîs-i şerîf tefekkür ufkumuzda “Hakîkî bir mümin olan Hz. Muhammed^(sas), el-Mümin olan Allah Teâlâ’nın bir tecellî aynasıdır.” mânâsıyla güneş gibi doğar. Muhammed ism-i şerifinde bu kadarcık îzah ile kifâyet edelim.

‘Resûl’ kelimesine gelince, lügat mânâsını şöyle bir kalemde geçer ve istilâhî, yani dinî sahadaki mânâsına bakar isek Allah Teâlâ’nın kitap ve şerîat sâhibi peygamberlerine verilen isimdir. Demek ki Efendimiz^(sas) ezelin ezelinde, daha nur-ı Muhammedî halinde iken risâletin gerektirdiği bütün özelliklere sâhip, Allah Teâlâ tarafından kitap ve şerîatla teşhiz edilmiş, ulûhiyet ve ubûdiyet ilminin kendisinde tohum gibi bi’l-kuvve mevcut olduğu bir zâttır. Nitekim Tirmizî’nin naklettiği hadîs-i şerîfte “Âdem su ile toprak arasındaydı; (yani balçık halindeydi, daha insan sûrete uygun tesviye dahi edilmemişti) *fakat Ben peygamberdim.*” şeklinde zikredilmesi elbette doğrudur. *Sadaka Resûlullah.* Resûlullah doğru söyledi. Hatta mürşidimin bu hadîs-i şerîfi okuduktan sonra yaptığı ilâveyi hem bir nükte hem de fakîrin îtikadı olarak şizlere arz edeyim ki “Ondan evvel de peygamberdir.”

Kelime-i Tevhîd, Sâlike İlk Verilen Telkin

Bu hayat dershânesinde ilk ders ve telkin, kelime-i tevhîddir. Kelime-i tevhîdin ikinci kısmı, kelimenin ruhu-nu barındırır. ‘Muhammedün resûlullah - Allah’ın elçisidir Muhammed^(sas). ‘Lâ ilâhe illâllah’ kelimesinde Cenâb-ı Hakk ulûhiyetini, yani Allahlığını ilân eder. Fakat bizlerde nasıl bir Allah fikri ve î mânî oluşması gerektiğini bildiren cümle ‘Muhammedün resûlullah’ta gizlidir. Sadece bununla da kalmaz, o Allah’a kulluk bilinci, yani ubûdiyet bu ikinci kısım-la belirginleşir. ‘Lâ ilâhe illâllah’ ulûhiyetin, ‘Muhammedün resûlullah’ ubûdiyetin timsalidir.

Bizler, ‘Muhammedün resûlullah’ sözünü tasdik ile “Hz. Muhammed’in anlattığı Allah’a î mân ederiz.” beyânını yapmış oluruz. Böylece Allah’a nasıl vâsıl olunacağı şuûruna yükseltilmiş oluruz. Bu sebepten dolayıdır ki ‘Muhammedün resûlullah’sız tevhîd, ubûdiyet, yani Allah’a vuslat ve hidâyet asla ama asla mümkün değildir. Ve Cenâb-ı Hakk hem adâletinden, kudretinden, celâl ve izzet sâhibi oluşundan; hem de merhamet, rahmet, ref’et ve muhabbetinden dolayı, habibi, resûlü olan o zâtı başkalarından evvel kendisi bizzat tasdik etmiş; O’nun şanını yüceltmıştır. Böylece o zâtı ve nuru anlamamakta ısrar edenlerin gafletinden ve cehâletinden Efendimiz’i muhafaza etmiştir. Yani kimse O’nun resûl olduğuna şehâdet etmese bile bizzat Allah Teâlâ, o nuru ve zâtı tasdik ederek Efendimiz’in şâhidi olmuştur ve bu şehâdet de elbette Efendimiz için kâfidir. Bu minval üzere Fetih sûresinin son âyeti düşünce ufkumuza ve kalp semâlarımıza iniverir:

Muhammed Allah’ın elçisidir. O’nun yanında bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rûkûya varırken, secde ederken görürsün. Allah’tan lütuf ve rıza isterler. Yüzlerinde

secdelerin izinden nişanları vardır. Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki bu, ziraatçıların da hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkelenendirir. Allah inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük bir mükâfat vadetmiştir. (Fetih sûresi, 29)

Cenâb-ı Hakk, “*ve kefa billahi şehidâ. Muhammedün rasûlullah.* Allah şâhit olarak yeter (ki) Muhammed resûlullahtır; (yani Muhammed, Allah'ın resûlüdür.)” buyurmuştur.

Malum, Ehl-i Sünnet akâidine göre Kur'an-ı Kerîm mahlûk değildir, yani sonradan zuhûr etmiş, yaratılmış bir kelâm değildir. Kur'an-ı Kerîm daha kâinat yaratılmazdan evvel Allah'ın kendi zâtında ve katında mevcud idi. Bu kelâmını âlemlere ilân etmeyi murad etmişti ve en son indirdiği kitabı Kur'an-ı Kerîm'inde 'Muhammedün resûlullah' buyuran Hazret-i Allah, elbette en son gelen bu Nebî-i Zîşân'ı; habibi, resûlü ve sırât-ı müstakîmin en büyük rehberi olarak mura-dına uygun şekilde göndermişti. Allah kendisi ve habibi için şehâdet etti. Bizler -Allah muhafaza- tasdik edemesek de Cenâb-ı Hakk o Muhammed'inin tasdikini dahi rahmeti ve muhabbeti sebebiyle bizzat kendisi tamamladı. Nasıl Allah Teâlâ'nın bizim ibâdetimize ihtiyacı yoksa, biz O'na muhtaç isek Hazret-i Muhammed Mustafa'nın^(sas) da bizim tasdikimize ihtiyacı yoktur. Bilakis bizler ve bütün âlem O'nun tasdikine ve O'na muhtacız. Cenâb-ı Hakk'ın şâhit olduğu ve tasdik ettiği bir zât neye ihtiyaç duyar? Elbette, hiçbir şeye... İşte 'el-fakru fahrî'nin bir mânâsı da budur.

Peki, niye bu kadar mücâdele etmiş, bir an bile ümmetine duâ etmekten vazgeçmemiştir? Çünkü Allah Teâlâ, Rabbü'l-âlemîn'dir; Efendimiz^(sas) de rahmeten li'l-âlemîn'dir. Bu gayret ve himmet, Allah Teâlâ'nın merhametinin Hz. Muhammed'deki^(sas) tezahürü ve tam tecellîsidir.

Bazıları şunu diyebilirler, "Efendimiz buyuruyorlar ki '*Lâ ilâhe illâllah, kelime-i tevhîdini inanarak söyleyen kişi elbette cennete girdi.*' Bu hadîs-i şerîfte 'Muhammedün resûlullah' yoktur. Siz ise 'Muhammedün resûlullah' sözünün tevhîd ve îmânın tamamlanması için gerekli olduğunu söylüyorsunuz. Bunu neye istinaden iddia ediyorsunuz?"

Şöyle cevap veririz. Bu hadîs-i şerîf zâten durumu özetlemektedir. Çünkü '*lâ ilâhe illâllah*' kelimesini samimiyetle zikreden cennete gireceği müjdesini, tasdik ettiğiniz Peygamber'den alıyorsunuz. Yani ilk önce 'Muhammedün resûlullah' deyip bu ön kabul ile o zâtın size telkin ettiği kelime-i tevhîdi ikrar etmiş olmuyor musunuz? Bu durumda zâten Efendimiz'i Allah'ın Resûlü olarak kabul etmenin yanında, O'nun sözünü dahi baştâcı edip bu îmânın gerektirdiği hal üzere makbul sayıyorsunuz.

Şöyle bir سوال de tevcih edilebilir: '*Lâ ilâhe illâllah*'ı devamlı zikrediyoruz da niye 'Muhammedün resûlullah'ı içimizden zikrediyoruz? Ya da neden onu tevhîdin ilk bölümü gibi sessice devamlı zikretmiyoruz?

Bunun cevabı da şudur: '*Lâ ilâhe illâllah*' kulluk için yaratılmış olan insana, Allah tarafından verilmiş, dille yapması gereken zikirdir. Tabî ki kalp tasdik eder ve hatta kalp de tevhîd eder. '*Lâ ilâhe illâllah*' lâfzını söylerken kalbimizden 'Muhammedün resûlullah' sözünü geçiririz. Ağzımızdan çıkan lâfzı baş kulağımız duyar; idrak eder, kalbe indiririz. İçimizden söylediğimiz, kalbin ağzıyla dillendirdiğimiz

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

‘Muhammedün resûlullah’ı da kalp kulağı işitir, gönle indirir. Akıldan ve kalpten gelenler gönülde buluşur ve kalp gözü açılarak müşâhede başlar. Göz gördüğünü ister. Kalp ile istenince, hele istenen Allah olunca elbet Allah’ın tecelliyatı o kalbe iner.

Kalp nazargâhı ilâhîdir. Allah Teâlâ bir müminin kalbine nüzûl edebilir. Bu sebepten kulluğa yakışan tevhîd lâfızla, yaratılıştaki Allah Teâlâ’nın zikri olan ‘Muhammedün resûlullah’ da kalp ile ifa edilerek kalp âyinesi cilâlanır. Sidretü’l-müntehâ’yı ötelere ötelere arayanlar bilsinler ki aslında Sidretü’l-müntehâ’dan öte o âlemin ilk basamağı, onlara bir kalp kadar yakındır. Zîra yere göğe sığmayan Hz. Allah bir müminin kalbine nüzûl eder. Elbette hakîkî mümin olan Hz. Muhammed Mustafa’ya^(sas) yakınlığı nisbetinde... Her müminde miraç sırrı vardır. Her mümine ve hatta insana Hz. Muhammed Mustafa^(sas) hürmetine bahşedilmiş bir kalp vardır. Bizlerin varlık bilinci ancak Muhammedî Nur’la ve nokta-ı Muhammedî’yle, aşkın yegâne noktasiyla mümkün olabilir. Çünkü Allah âlemlerden müstağnidir. Bütün âlemleri içine alır, fakat “Bu âlemdedir, şu âlemdedir.” denilebilecek bir isnadı asla kabul etmez, böylesi bir düşünce, insanı küfür noktasına kadar götürür. İstinad noktamız, nokta-ı Muhammedî’dir. Nokta olmadan harf olmaz, harf olmadan da kelime... Neticede ikisi de gene noktayla tamamlanır.

İlk Yaratılan

Efendimiz’in^(sas) hadîs-i şerîf kitaplarında üç farklı şekilde nakledilen sözleri vardır. Bir hadîs-i şerîflerinde Allah Teâlâ “İlk önce akıllı yarattı.” buyurmuşlardır, bir başka hadîs-i şerîflerinde Allahu Azimüşşan, “İlk önce kalemi yarattı.” buyurmuşlardır, birçok sahabinin bulunduğu bir başka mecliste de Efendimiz’in^(sas), “Allah Teâlâ ilk önce sizin peygamberi yarattı.” buyurmuşlardır. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

berinizin nurunu yarattı.” diye saâdetle ve merhametle buyurmuşlardır.

Hadîs âlimleri sahih senetle gelen hadîs-i şerîflerde birbirinden farklıymış gibi görünen ifadelerin birbirine nisbet ve alâkalarını tespit ederek yanlış anlamaları önleyecek bir usûl takip ederler. Nitekim bu cümleden olarak bu hadîs-i şerîfleri şöyle bir sıraya koyarak tevhîd etmişlerdir: Allah Teâlâ ilk önce Efendimiz’in nurunu, sonra akı, sonra kalemi yarattı. Çünkü akıl, nurdan müştaktır; yani akıl, nur ile zuhûr eder. Yazmak ve kalem ise aklın alâmetidir. Kaleminden evvel akıl vardır. O halde nur-ı Muhammedî yaratıldı; ondan sonra saf akıl yaratıldı; ondan sonra da Allah indindeki Ümmü’l-Kitâb’dan bazı âlemlere zâhir olan Levh-i Mahfuz’da kararlaştırılan her şey, o kalemle yazıldı. Yani kevn u mekân, kâinat dediğimiz her şey o nurdan ve o nurun farklı şekildeki tezahüründen vücûda geldi.

‘Aşk’ bir noktadan başlar, o ‘nokta’ nur-ı Muhammedî’dir. İlk yaratılış hareketi o noktayla ifade edildi. Kalem o nokta için var oldu, noktanın ruhu kalemdeydi. O kalem, bir akıl için hizmet eder kılındı. O akıl da, gene o noktanın nurundan ibâretti.

“Kün Feyekûn”

Kâinat ‘kûn’ emriyle oluşan şeylere denir. ‘Ol!’ kelâmdır. Evvelce söylediğimiz gibi kelâm en sondur aslında. Neye göre en son? Allah Teâlâ’nın muradına ve zâtına göre en son. Ama bize nisbetle ‘ol’dan evveli bizce meçhul... Yani O’nun kelâmından ve yaratmasından evvel ne olduğu bizlerce meçhul... Zâten bu sebepten dolayıdır ki yaratılışın ilk safhasına ‘a’mâ’, ‘a’mâ-ı mutlak’ yahut ‘taayyün-i evvel’ denir. Tekrar başa dönersek ‘kûn’, yani ‘ol’ emrine mâruz kalarak vücûda gelen şeylerin bütününe kâinat diyoruz. ‘Kevn’,

oluş; 'kâinat', olmuş olanlar mânâsına geliyor. Fakat burada acâyip bir durum söz konusu...

Şöyle bir aklımızı zorlayan sualleri ve cevapları hızlıca geçelim. Allah Teâlâ'nın 'ol' dediği var mı yok mu? Yok olan şeye 'ol' dediyse "Allah'ın zâtı vardı, hiçbir şey yoktu." diyor-sanız o zaman yokluk bir âlem olmaz mı? Allah yokluğa 'ol' dediyse yokluğunda vücûdu mevzûubahis değil midir? Evet, öyledir. İşte bundan dolayıdır ki yok olana 'ol' dememiştir. Var ve îcad eylediği nur-ı Muhammedî'ye 'ol' demiştir. Bu oluş ve îcad, 'ol' ile değil; zâtında sır olan murâdiyla savtsız, lâfızsız, cihetsiz, zaman ve mekânsız vücûda ve zuhûra geldi. Bu sırrıyla nur-ı Muhammedî, Kur'ân-ı Kerîm'e birebir benzer. Çünkü...

Kur'ân-ı Kerîm Kelâmullahtır, Mahlûk Değildir

Kur'ân-ı Kerîm'in bize sonradan gelmiş olması onun mahlûk olduğunu göstermez. Bizler kâinat, yani oluş, yaratılış dâiresindeyiz. Kur'ân-ı Kerîm ise bizim dâiremize indirilmiş ve ancak bizim idrak edeceğimiz kısmıyla bildirilmiştir. O sebepten dolayı aslında Kur'ân-ı Kerîm cemâlullahtır. Söz burada biter. Görmeye göz, göstermeye kudret lâzımdır. Kâinat mahlûktur ama Kur'ân-ı Kerîm, Allah Teâlâ'nın ilmiyle mahlûk değildir. Bizim âlemimize yansıması ile yaratılmış, yani mahlûk özelliklerine tanık oluruz. Hattatın kalemle yazması ve okuyanın âyetleri telaffuz etmesi gibi... Bunlar mahlûktur, yani insandan zuhûr eder. Fakat bu yazının ve telaffuzun karşılığı olan, buna tekabül eden mânâ, yani Kur'ân-ı Kerîm, Allah katındaki kelâm ve âyetler olup asla sonradan olma değildir. Bizim idrak edebilmemiz için peyderpey gönderilmiş ve bizim anlayabilmemiz için Cenâb-ı Hakk âyetleri vakıalarla açıklayarak indirmiştir.

İş böyle olunca aslında muhteşem bir manzara çıkıyor karşımıza. Lütfen çok dikkatli okuyunuz. Hazret-i Muhammed^(sas), hem kendisine Kur'ân-ı Kerîm'in indirilişi hem de nurunun ilk yaratılışı cihetinden düşünülürse Kur'ân-ı Kerîm'in insan sûretindeki zuhûrudur. Kâinat bütünüyle bir kitaptır. Fakat 'kün' emriyle oluşmuş yaratılmış bir kitaptır. Kur'ân-ı Kerîm ve peygamberlere indirilen kitaplar ise mânâ açısından yaratılmış değildir. Kâinatı bir kitaba ve her şeyi de o kitabın içindeki âyetlere benzetirsek bu yaratılmışlık kitabının Kur'ân-ı Kerîm'i Hz. Muhammed'dir^(sas). Kâinatı, Kur'ân-ı Kerîm'in tamamı kabul edersek bunun Fâtiha'sı yine Efendimiz Ekmel-i Mahlûkat'tır^(sas). Kâinatı Fâtiha'dan ibâret sayarsak bu Fâtiha'nın besmelesi güzeller güzeli Efendimiz'dir. Bütün kâinatı besmeleden ibâret görmek mümkün olsa Efendimiz^(sas) besmelenin başındaki b ve nokta-ı Muhammed'le besmele-nin de besmelesidir.

'Kur'ân', kıraat edilmesi mümkün, yegâne okunan gibi mânâları içinde barındırmaktadır. Resûlullah Efendimiz^(sas) kıraat etmeseydi kimse Kelâmullah'ı okumaya muktedir olamayacaktı. Ve Kur'ân-ı Kerîm Allah Teâlâ'dan sonra, ancak kerem sâhibi Efendimiz tarafından okunmaya lâyık idi. Kur'ân-ı Kerîm'in, mahlûk olmadığı halde, okunması-na Efendimiz vesilesiyle kudret getirildi. Lâkin Efendimiz, mahlûk olmasına rağmen telaffuz edilmesi ve hakkıyla bilin-mesi mümkün olmayan bir zât olarak indirildi. Kur'ân ile Resûlullah'ı ayırmak, bunları ayrı ayrı görmek yahut göster-meye çalışmak şeytanın bile aklına gelmeyen bir küfürdür.

Hiz. Âişe Annemiz'le alâkalı meşhur hâdiseyi duymayanı-mız yoktur. Özetleyerek hatırlatalım. Efendimiz'den^(sas) sonra bir grup sahabe-i kirâm ve onlarla beraber bulunanlar, Hiz. Âişe Annemiz'e gelip Resûlullah Efendimiz'in ahlâkından sordular. Kur'ân-ı Kerîm'in âyetleriyle tertemiz olan Âişe Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Annemiz onlara şöyle sordu, “Sizler Kur’ân-ı Kerîm okumuyor musunuz?” Orada bulunanlar cevâben, “Elbette okuyoruz, anneciğim.” dediler. Âişe Annemiz bunun üzerine “İşte, Hz. Resûlullah’ın ahlâkı Kur’ân’dı, yani O, okuduğunuzun hayatta yaşayanı, bir başka veçheyle Kur’ân’ın insan şekline bürünmüş haliydi.”

Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de hem Efendimiz için hem de bazı peygamberler için ‘kelime’ tâbiri kullanılmıştır. Hz. Muhammed^(sas) Cenâb-ı Hakk’ın âlemlere rahmeti olarak -tanıyabildiğimiz kadarıyla- nazarlarımıza ve kalplerimize beyân edilmiştir, fakat Allah Teâlâ, O’nun gibi bir zât bu âleme göndermemiştir. Bu açıdan düşünüldüğünde Efendimiz’deki ‘ahmediyet’ bir ehadiyet sırrıdır, yegâne ve tektir. Ehad’la Ahmed arasındaki fark sadece bir mim-i Muhammedî’dir zâten. Âdem kelimesinde işâret edilen mim Efendimiz’e işârettir.

Besmele Hakkında Bir Nükte

Bazı âlimler demişler ki besmelenin başındaki b harfinin noktası, ‘ol’ emriyle nur-ı Muhammedî’nin oluşumuna işârettir. Sin harfine geçiş, insanın yaratılışına; bu harfin uzatılarak mim’le sırlanması Hz. Âdem’den Efendimiz’e gelinceye kadarki cümle peygamberlere işârettir. Sin, ebced hesabıyla altmıştır. Âdem ve Havva kelimeleri de altmıştır. Sûre-i Yâsîn’in başındaki Yâsîn gene bazı âlimlere göre ‘Hazret-i İnsan ve Kâmil İnsan, Ekmel-i Mahlûkat Hz. Muhammed^(sas) demektir. Kâmil insanları temsil eden sin harfi uzar, mim-i Muhammed’de ekmel seviyeye ulaşır ve tamamlanır. Bu bağlamda düşünülürse Kur’ân-ı Kerîm’in indirilen son âyetinin (*el-yevme ekmeltü leküm dîniküm*- “Bugün size dininizi ikmal etim.” Mâide sûresi, 3) içinde ‘ekmel’ kelimesinin geçmesi tesadüfle îzah edilemez. Ve gene be, sin, mim harflerinin

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

den sonra Allah, er-Rahman, er-Rahim isimlerinin bir okunuşta ve vasledilerek telaffuz edilişi ve aynı zamanda besmenlenin sıralanması gerçekten çok mânîdardır. İmâm Taftazânî, “Ancak peygamberlerin tebliği ve Efendimiz’e^(sas) tam bir tâbiyetle Allah Teâlâ’ya kulluk anlaşılır; er-Rahman sıfatına âgâh olunup bu dünyanın hakîkatı keşfedilir; er-Rahim ism-i şerîfiyle de âhiret saâdetiyle tam ve mükemmel menzillere erişilir.” buyurmuştur.

Şimdi bu îzahlar neticesinde ara bir özet yapalım. Çok net olarak anlaşıldı ki akıl, nur, kalem, Ümmü’l-Kitâb, Levh-i Mahfuz, arş, semâvat, yerler, cemâdat, madenler, bize nisbetle canlı ve cansız ama Cenâb-ı Hakk’a göre hepsi bir can olan, bizim âlemimizle alâkalı ne kadar ‘şey’ varsa hepsi, bu ‘nur’un farklı farklı dönemlerde ‘ol’ emrine muhâtap olmasıyla şekillenmiştir. Yani bunların hepsi, boyut ve form değişikliği ile farklı farklı âlemlere aktarılan bu ‘nur’un mârifetiyle oluşmuştur ve bu isimleri almıştır.

Her âlem kendi âleminin evveline ve sonrasına göre bir evvel ve âhir anlayışı geliştirdi. Ve yine her âlem diğer âlemlerle münasebeti neticesinde zâhir-bâtın, ölü-dirî, âşikâr-gizli, büyük-küçük, canlı-cansız gibi birçok ilim ve telakkilerle beslendi, gelişti, katman katman, dönem dönem, devir devir farklı bir hal aldı. İnsan ise bu safhalara ve âlemlere nisbetle en son yaratıldı. Hatta dünyanın yaratılışı âdemden evveldir. Zîra Hz. Âdem’in toprağı şu anda Kâbe’nin bulunduğu yerdendir. Cenâb-ı Hakk Âdem’in yüzünü ve cemâlini kudret eliyle ve nakşıyla bizzat kendisi yarattı. İşte bundan dolayı insanın en son yaratılışı bütün hakîkatleri içinde barındırmasına bir zemin teşkil etti. En son geldi amma bütün sıfat ve ef’alin cem oluşu insanda vücûd buldu. Bir de bu insana ef’alin, yani zâtî ilimlerin, bilgilerin isimleri öğretildiğinden mahlûk âleminde ilim açısından da insan en üst sevi-

yeye ulaştırıldı. Bir de buna Allah Teâlâ'nın kendi ilim ve isimlerinin öğretilmesi eklenince insan yaratılmışların eşrefi, ahseni ve ekmeli oldu. Gerek Cenâb-ı Hakk'ın gerek eşyanın ve eşyadaki tecellilerin, hikmetlerin isimleri saf ve temiz bir aynaya yansıtılarak mahlûkat tarafından görülür hale geldi.

Âyine olarak ilk görünen Hz. Âdem'dir. Nitekim Hz. Âdem safiyyullahtır. Âdem yansıtan âyinedir. Peki ona nereden yansımıştır? Yansıyan nedir, nerededir? Allah Teâlâ'nın esmâ ve sıfatının yansımasıdır diye cevap verilebilir fakat bu, tek başına doğru olmaz. O zaman âlemlerden münezzeh olan Allah Teâlâ'ya mahal isnad edilmiş olur. O halde Ehl-i Sünnet akâidine göre söylenebilecek söz Âdem'de tecellî etmesidir. Evet, bu, doğrudur fakat ayna tecellî mahalli olmaz ki... Ancak tecellî edileni gösterebilir. Sözü uzatmayalım çünkü söz uzattıkça bu sözü, felsefe zannetme tehlikesi de beraberinde gelebilir. Şu kadarını söyleyelim ki ayna ne kadar saf olsa da bir şeyi gösterebilmesi için nura ihtiyacı vardır. Bu nur, Âdem'de yansıyanı gösterdi fakat kendisi Âdem'de görünmedi. Hz. Âdem'de Cenâb-ı Hakk'ın esrar-ı ilâhiyyesi göründü, lâkin bu esmânın zuhûruna sebep ve o âyinede görünmesine nur olan Hz. Muhammed görünmedi. Âdem'in sâfiyetinde nur olarak, aynı zamanda Hz. Âdem'de aynanın sırrı gibi sır olarak mevcut idi. Yansıyanın görülmesi için yine nura ihtiyaç vardır; o halde bu ilmin Âdem Safiyyullah'ta görülebilmesi için O'na aktarılırken ve aktarıldıktan sonra lâzım olan nur kaynağı Hz. Muhammed Mustafa'nın nurudur.

İnsan Yaratılışın Gâyesidir

İnsanın en son safhada yaratılmasındaki hikmeti düşünersek bütün yaratılışlardan maksud ve muradın insan olduğunu anlamış oluruz. Çiftçi tohumu atar, üzerini toprakla örter. O

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

tohum toprakta erir, diğer cevherlerle karışır, filiz verir, fide olur, kök salar. Dallar, budaklar, dikenler, yapraklar... Ve çiçekler açar. Bu arada gözle görülen ve görülmeyen gıda ve cevher ile beslenir; suyu, aşısı, ne gerekiyorsa üzerinde tatbik edilir. Bir tohumun meyve verinceye kadarki macerasına bakılırsa milyonlarca detay ve gizemli oluşumun peşi sıra gerçekleştiği görülür. Velhâsıl, netice olarak, meyve zuhûr eder. Meyve en son gelir ama ta en başından tohumun atılmasından murad aslında o meyvedir. Ne dal ne budaktır, ne çiçek ne yapraktır, murad olunan meyvedir ve o da en son gelir. Geliş ama ne geliş... Çünkü bu meyve kendi özünde ve çekirdeğinde sadece o ağacın bütününe barındırmakla kalmaz, yüz binlerce ağacın cevheri bu gelen meyvede öz olarak saklıdır. Atılan bir tohumdan binlerce tohum elde edilmiştir. Tohum içinde binlerce ağacı 'kuve', yani öz olarak barındırmaktadır. Ama bu özün çıkışı, meyvenin içinde en kâmil ve olgun şeklinde zuhûr edişi, 'ol' ve 'olma' emrine muhâtap vaziyette birçok safhadan bu noktaya gelmiştir. Eline elmayı alıp baktığında "Bu elma bu ağaçtan oldu." dersene sana kimse şaşırmaz fakat "Aslında bu ağaç bu elmadan oldu." dersene bu işi bilmeyen, çiftçilikten anlamayan kişiler bile bu söze güler ve taccüb ederler. Hâlbuki doğrusu, ağacın elmadan oluşudur. Gene de biz kendi âlemimize ve zaman mekân ilişkimize göre ağacın elma verdiğini kabul eder ve hiç umursamadan geçer gideriz.

Nübüvvet ağacının tohumu da nur-ı Muhammedi'dir. Efendimiz'in nuru evvel yaratılmıştır. Kendisi, yani zâtı, ahlâkı ve pak cismiyle peygamberlerin sonuncusu olarak gelmiştir. Bütün peygamberlerin evvel, Peygamberler Sultanı'nın^(sas) en son gelişi bizi şaşırtmamalıdır. Bu Allah Teâlâ'nın âdetidir. Çünkü peygamberlik ağacının tohumunun atılmasından murad, bu nübüvvet ağacının en mükemmel mârifet meyvesi

olan Hz. Fahr-i Âlem'in kendi güzelliğinin görülmesidir. Öyle bir mârifet meyvesi ki bütün peygamberlerin sırrı kendisinde mevcut ve gene bütün peygamberlerin zuhûrunda nuru ve feyzi mevcut ve âlemlere rahmeti dâim ve kâim olan yegâne hakikat timsalidir.

Cümle peygamberler ümmetlerine Efendimiz'in^(sas) gelişlerini müjdelemiş, O'na ümmet olmayı Cenâb-ı Hakk'tan talep etmişlerdir ve 'Nuru Evvel' olan Efendimiz^(sas) nihâyet gelmişlerdir... Hem de ne geliş... Bütün mârifet, kemâlat, hakikat, esmâ, sıfat, tecelliyat ve hakka hakîkata dair her şey hiç şüphe ve meçhul bir şey bırakmaksızın âşikâre, serâpâ bütün âlemlere O'nun gelişle ilân ve beyân edilmiştir. Âdem'in sâfiyeti, Nuh'un necâtı, İbrâhim'in haliliyeti, İsmâil'in kurbiyeti, Mûsâ'nın kelîmiyeti, Îsâ'nın ruhiyeti, bütün kitabullahın kelimeleri, Kur'ân'ın mânâsı, Ümmü'l-Kitâb'ın sırları, kâinatın saâdeti, mahlûkatın muhtaç olduğu rahmeti, yevm-i mahşerin bütün tecellîleri, âhiretin civerleri, cenneti, cehen-nemi, nuru, zulmeti, müjdesi, îmânı, İslâm'ı, ihsanı, şeriatı, hepsi kendisinde cem olmuş; hiçbir kimsede bu eşrefiyetle ve bu saltanatla ve bu ekmeliyetle tecellî etmemiş; abdiyyette ve Cenâb-ı Hakk'a kurbiyette ehad sırrıyla 'tek' olmuş; Ahmed olarak âlemlerin beklediği ve muhtaç olduğu, murad olunan; Hz. Fahr-i Âlem olarak en güzel, en muazzam, en mükemmel, en muhteşem şekliyle zâhir olmuş; gözler, gönüller ve bütün semâvat ve âlemler O'nunla Allah Teâlâ'nın ilmine, hilmine ve feyzine doymuş ve O'nun nuruyla dolmuştur.

Kur'ân ve İnsan

Kur'an-ı Kerîm kendisine nâzil olmuş; O'nun sadrından bütün insanlık Kur'an'ın mânâsını almış, O'nun nazarlarıyla îmânla tanışmış; Cebrâil dahi kelâmullahı O'ndan duymuş; sırr-ı Muhammed'den nefis-i Muhammed'e indirileni saf ve

temiz olan Cebrâil, lisân-ı Muhammed'de âşikâr kılmış ve O'nun mübârek, tertemiz, pak fem-i saâdetinin (saâdet bahşeden mübârek ağız) vecd ile hareketi ve Cenâb-ı Hakk'ın tecellîsiyle insanlık Kur'ân'a kavuşmuş; Allah'ın kelâmı 'Kur'ân' olmuş, yani okunur hale gelmiş ve herkeste mevcut olan nur-ı Muhammedî harekete geçerek, o Kur'ân'la buluşup insanlar îmâna yol bulmuştur.

Yukardaki paragrafta ve evvelki birçok bölümde mânâyı edebe uygun şekilde aktarmak için bu kelimeleri kullanmaktan başka çare bulamıyoruz. Ancak bu satırları kaleme alırken bir yandan da anlatmanın rahatlığıyla anlayanın rahat etmesi arasında tercih yapmak zorunda kalabiliyoruz. Özetle şunu ifade etmek açıklayıcı olacaktır.

Efendimiz^(sas) olmasaydı Kur'ân'dan bahsedemeyecektik. Sadece Kur'ân-ı Kerîm'i değil Allah Teâlâ'nın kullara bahşettiği birçok ilmi ve O'nun rızasına kavuşturacak hemen her şeyi meçhuller ve bilinmezlikler vadisinde kararmış sînelerimizle kaybedecek, zerresine bile ulaşamayacaktık. Cenâb-ı Hakk her şeyi sebep ve sonuç alâkasıyla yaratmıştır. Allah Teâlâ ne sebeplere ne sonuçlara muhtaçtır. Dileseydi sebepsiz olarak da bahşedeceği nimetleri ve ilmi elbette verirdi. Fakat mesele şudur: "Allah Teâlâ bunu dilemedi." O bir şeyi dilemediğinde kendisine hesap sorulamayacak bir kudret ve yegâne ilâh olduğu gibi bir şeyi murad ettiğinde de "Niçin böyle istedin? Niçin bunu sebep eyledin? Bu durumu niçin diledin? Bunun başka bir yolu yok muydu?" diye sorgulanabilecek bir ilâh değildir.

İşte Cenâb-ı Hakk zü'l-celâl ve'l-kemal Hazretleri hidâyetini, seçmiş olduğu insanlar vesilesiyle bütün beşeriyete safha safha, dönem dönem bahşeylemiştir. Fakat

Efendimiz'in^(sas) durumu bambaşkadır. Zîra o her dönemi, her safhayı bütün sebep ve sonuçları kendisinde cem eden bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiş, yegâne tek, Allah Habibi Hz. Muhammed'dir^(sas).

“Rahman ‘Alleme’l-Kur’ân”

Cenâb-ı Hakk bu hakîkati sûre-i Rahman'da çok bâriz bir şekilde beyân eder. Rahman sûresinin ilk dört âyeti bütün bu anlattıklarımızı muhteviyatıyla içinde barındırır.

Sûre şöyle başlar: “*er-Rahman. Alleme’l-kur’ân.*” Eşi benzeri olmayan Rahman Kur’ân’ı öğretti. “*Halaka’l-insân. Allemehu’l-beyân.*” Ve Rahman olan Allah Teâlâ ilâhlığının ve rahmâniyetinin sırrı üzere insanı yarattı, ona Kur’ân’ı açıkladı.

Lütfen nazarlarınızı, kalbinizi ve ruhunuzu şu âyetin muhteşem beyânına teksif ediniz, yani derinlemesine bu mânâda yoğunlaşınız. Görülür ki Cenâb-ı Hakk rahmâniyetini ilân ettikten hemen sonra Kur’ân’ın öğretildiğini, ilim olarak bahşedildiğini beyân ediyor fakat henüz ortada insan yok. Peki, kime öğretiyor? Cevap: İnsanın ruhuna. Siz buna mânâ-ı insan, yani insanın mânâsı diyebilirsiniz. Bu ne demek? Bu âyet işâret ediyor ki ruhlar henüz insan bedenine ve kalıbına dökülmezden evvel, ilâhî yazılım programıyla teçhiz edilmiştir. Kur’ân’ın mânâsı ve hikmeti insanların ruhlarında âdeta bir yazılım programı gibi hazır edilmiş, ruh Kur’ân-ı Kerîm’i anlama ve okuma kâbiliyetine eriştirilmiştir.

“Elestü bi-rabbiküm”

Bu ilâhî programın yüklenişi, ruhlar âleminde bütün ruhların cem edilip ilân edilmesiyle âşikâr olmuştur. “*Elestü bi-rabbiküm* - Ben sizin rabbiniz değil miyim?” hitabına insan

ruhu halinde bulunan varlıklar, “*Belâ* - Bilakis Sen bizim rab-bimizsin.” diye karşılık vermişler; hakîkat ulaştığında bunu anlayabilecek kâbiliyette olduklarını bu şekilde kendilerine ispat etmişlerdir. Çünkü Allah Teâlâ’nın bu ispata ihtiyacı yoktur. Oradaki şehâdet, ruhların kendileri için yaptıkları şehâdetten ibârettir. Bu öyle bir şahit olmaktır ki dünyaya gönderilen ve oradan kıyâmet sahasına sevk edilecek benliklerini ve şahsiyetleri içine almaktadır.

‘*Elestü bi-rabbiküm*’, Allah Teâlâ’nın ilâhî programı herkese yüklediğinin ifadesidir. Hidâyeti ve hakîkati algılama kâbiliyetinin bütün insan ruhlarında mevcut bir yetenek olduğunun şehâdet merasimidir. Fakat bu ilim, her ne kadar ruhların kendilerinde mevcut olsa da ortaya çıkartılması, yani nefisle beraber görünmesi gerekir. Sadece ruh olarak bunu yapmak mümkün değildir. İnsan olmak ve en azından insan kalıbına girmek lâzımdır. Bu âyetlerin açılımını ve kendilerinde öz olarak bulunan anlamların ortaya çıkmasını ruhlar, ancak insan kalıbına girdikten sonra anlayabileceklerdir. Bu dünyaya melek olarak gelselerdi o Yüce Kudret, onlara melek kalbındaki birini gönderir ve öylece âyetlerini açıklardı. Nitekim Kur’ân-ı Kerîm’de bu hususa işâret vardır. İnsan, insan olduğundan dolayı Kur’ân’ı, yani hem kâinat kitabını hem de Allah Teâlâ’nın kelâmını anlayabilmek için yine bir insana muhtaçtır.

Rahman sûresinin 3. ve 4. âyetlerinde, Rahman olan Allah Teâlâ’nın insanı yarattığı ve böylece Kur’ân’ı ona açıkladığı beyân edilmektedir. İşte bu âyetler gösteriyor ki Kur’ân, ancak insan olmakla yahut hazret-i insanı bulmakla kendisini beyân edecek sahaya kavuşur. Rahmâniyetinin eseri ve hikmetidir ki Allah Teâlâ, insanla isimlerini, sıfatlarını ve âyetlerini açıklamış; bir başka deyişle insanda bu aletleri ve hakîkatleri sergilemiştir.

Yûsuf^(as) güneşin, ayın ve on bir yıldızın kendisine secde ettiklerini rüyâsında görmüştü.

Hız Yûsuf, rüyâ-ı sâdikaya îtimadı olduğu için, kuyuda ve zindanda kaldığı müddet onun zuhûrunu bekliyordu.

Rüyâsına îtimadından dolayı kölelikten ve Züleyha meselesinde az çok melâmete uğramasından kederlenmemişti.

Kardeşleri Yûsuf'u kuyuya atınca, kulağına tarafı ilâhîden ses geldi:

"Ey pehlivan, sen bir gün mânevî pâdişah olacak ve ettikleri bu cefâyı kardeşlerinin yüzüne vuracaksın."

Hız Yûsuf'a kuyuda iken seslenen görünmüyordu.

Lâkin kalp, söyleyenin eseriyle tanıyordu.

O nidâdan Hız. Yûsuf'un ruhuna kuvvet, rahat ve huzur geliyordu.

O âlî nidâ tesiriyle kuyu Hız. Yûsuf'a, ateşin Cenâb-ı Halilullah'a olduğu gibi, güllük ve mânevî bir meclis oldu.

Hız Yûsuf, ondan sonra ne türlü cefâlara uğradiysa o nidânın vermiş olduğu kuvvetle sevinerek tahammül etmişti.

Onun gibi 'Elestü bi-rabbiküm' hitabının zevki kıyâmete kadar her müminin kalbinde vardır.

Bir hekim ilacı, müminin ağzına acılık verirse, gül macunu onu hazmettirir ve acılığını giderir.

Gülbeşekeri kullanmayan ise o lokmayı, o ilacı inkâr ederek istifrağ eder.

Her kim, 'Elestü bi-rabbiküm' gününde bir rüyâ gördü ise, tâât ve ibâdât yolunda mest olur gider.

Sebep-Sonuç ve Kıyâmet

Evet, kâinatta her şey sebep-sonuç alâkasıyla yaratılmıştır. Gelin, sonuç kısmından hâdiseye bakalım. Son ve sonuç denilince aklımıza ilk gelen şeyler, ölüm ve kıyâmettir. Çünkü bundan sonrası artık yeni bir başlangıç, ya cennette ya da cehennemde ebediyettir. Tabîî, cennet ve cehennemin ebediyet ölçüleri içinde... Neyse, kafa karıştırmayalım. Şimdi düşünelim, kıyâmette ne olacak? Neler olmayacak ki... Gizli saklı hiçbir şey kalmayacak. Kıyâmette meçhul bir şey kalacak mı? Kıyâmet koptuğunda, mahşer halkı cem olduğunda insanın kendisi ve kendisiyle alâkalı şeyler hakkında bilmediği bir şey kalacak mı? Hayır, kalmayacak. Âhiret günü ve kıyâmet hakkında biraz bilgisi ve îmânı olan her insan bu hakîkatı bilir.

Ne hikmetse insanlar, kıyâmet alâmetlerini ve bu günün ne zaman geleceğini hep merak etmişler, bu konu hakkında fikir yürütmekten bir türlü vazgeçmemişlerdir. Cenâb-ı Hakk, Kur'ân-ı Kerim'in bazı âyetlerinde, "Kıyâmet saatini siz bilemezsiniz, Ben bilirim. O kıyâmetin zamanı, Allah'ın^(cc) indindedir." buyurduğu halde, çoğu kişi sanki kıyâmet hazırlığını yapmış ve kendi gideceği yeri garantilemiş gibi, asıl bilmesi gereken şeyleri bırakıp ona hiç lâzım olmayan bu mevzû üzerinde takılıp kalmıştır.

En Büyük Kıyâmet Alâmeti

Mademki âhiret gününde ve kıyâmet koptuğunda her şey belli beyân olacak o halde elbette insanın en önemli kıyâmet alâmetini öğrenmesi bir nev'î hakkıdır.

Kıyâmet gününün en büyük alâmeti, Efendimiz'in^(sas) bu âleme teşrif etmesi ve şerîatı ve dini en mükemmel şekilde ilân ve beyân etmesidir. Niçin? O teşrif ettikten sonra Allah Teâlâ'nın bütün isimleri, meçhul kalmayıp zâhir olduğu için; Cenâb-ı Hakk'a kulluğun nasıl olması gerektiği âşikâr

olarak ortaya konduğu için; Allah Teâlâ'nın rızası nasıl tahsil edilir, O'na nasıl ibâdet edilir, itâat edenlerin durumu ne olur, O'ndan yüz çevirenlerin hali ve akıbetleri nice olur, dünyada ve âhirette neler olacak, olmakta ve bizi beklemekte; âlem-i lâhut, âlem-i şehâdet, âlem-i berzah, haşır, neşir, kabir, hayat, ölüm, insan, ruh, hepsi ve her şey Hz. Muhammed'in^(sas) şerîatıyla ve sünnetiyle bilindiği için.

Azizim, güzel kardeşim, sana soruyorum, Allah rızası için cevap ver; ama samiyetle, vicdanın ve kalbinle... Efendimiz'in^(sas), kulluğun ve insanlığıyla alâkalı açıklamadığı, haber vermediği ne kalmıştır? Sen cenneti görmeden sana cenneti vâdeden beşir, Hazret-i Muhammed'dir^(sas). Azabı ve Allah Teâlâ'dan uzaklaşmanın sıkıntılarını sen daha görmeden sana haber veren nezir, Hazret-i Muhammed'dir^(sas). Sen daha Allah Teâlâ'nın rahmetini görmeden seni rahmetiyle ve muhabbetiyle Rabbi'nden isteyen, 'ümmetî, ümmetî' (ümme-tim, ümmetim) diye yalvararak Cenâb-ı Hakk'tan seni isteyen, nuruyla ve ruhuyla hâlâ senin üzerinde bereket ve rahmeti bulunmakta olan rauf, rahim Hazret-i Muhammed'dir^(sas). Helal-haram, sevap-günah, îmân-küfür, ilim irfan ve daha nice mânâ ve mefhumları; noktasından virgünlüne kadar sana beyân eden mübin, Ahmed Hazret-i Muhammed'dir^(sas). Sevmek, sevmek, muhabbet etmek ve aşk ile meşk etmek hikmetini sana muhabbetle, aşkla ruhundan ve sadrından meşk eden, sevgiyi aktaran Hazret-i Habibullah'tır^(sas).

O halde ey aziz insan, Allah Teâlâ'ya vâsıl olmak için yola düşen ve seyr u sülûkla yol kateden kıymetli kardeşim, sen kıyâmeti niye beklersin? Efendimiz'in^(sas) teşrifi bilinmedik bir şey bıraktı mı ki hâlâ kıyâmet günündeki ifşâatı merak edersin? Kıyâmetin en büyük alâmeti zuhûr etmiştir. O en büyük alâmet âlemlere rahmet Hazret-i Muhammed'dir^(sas).

H. Ali^(kv), “Şu an Allah Teâlâ’yı baş gözüyle görsem yahut kıyâmette haşrolup huzûrulluhta ictimâyâ çekilsem valahi öyle inanıyorum ki Allah Teâlâ hakkında bildiğim, bana tâlim edilen hiçbir şeyin değişik ve farklı olduğunu görmem ve zerre kadar îtikadında bir değişiklik olmaz.” buyurmuştur. İşte, bak, Efendimiz’den^(sas) işitenlerin hiç ilimleri taklid olur muymuş, îtikadları bozular muymuş? İyice bak! Tabî ki H. Muhammed Mustafa’nın^(sas) ruhundan, kalbinden, âb-ı kevser dudaklarındaki feyizden hissedar olan kişi için kıyâmet ancak Cenâb-ı Hakk’ın tecellîsini hayretle ve safâ ile müşâhede yeridir.

Bu dünya seyr u sülûkuna Efendimiz’in nuruyla başlayanlar, yani aşkın bir noktasından bu ilmi tahsil edenler elbette sonunda yine aynı noktada bulunacaklar ve ebedî sürura kavuşacaklardır. “*Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz, nasıl ölürseniz öyle haşrolursunuz.*” hadîs-i şerifinin sırrı, bu açıdan da değerlendirilebilir.

Kıyâmeti sonuç yahut ferdî mesûliyetimizin uzandığı en ‘son uç’ olarak düşünürsek, mademki kıyâmette cümle peygamberler ve ümmetleri dahi H. Muhammed^(sas) ümmetinde cem olup hepsi orada buluşacaklar, o halde bu âlemin başlangıç sebebi olarak Efendimiz’in nurunu kabul etmekte ne gibi bir tuhafılık var?

Rahman, en önce Kur’ân’ı öğretti. Kime öğretti? İşte o tâlim ilk yaratılıştaki, taayyündeki nur-ı Muhammedî’ye işârettir. *Halaka’l-insân*, Efendimiz^(sas) ve O’nun nübüvvetini beyân eden cümle peygamberler ve hazret-i insan namzeti olarak yaratılmış zâtlara işâret etmektedir ki Kur’ân-ı Kerîm’in âyetleri insanla beyân edilmektedir. Efendimiz teş-

rif etmeseydi ne Kur'ân'ın, ne esmâ-i ilahînin, ne de insanın kadrini bilmek mümkün olacaktı.

Kur'ân-ı Kerîm, o Furkan, Mübin Kitâb kendisinden evvel indirilen bütün sahifeleri ve kitapları câmi idi, hepsini içinde barındırmaktaydı. İşte aynen bunun gibi Hz. Fahr-i Âlem Efendimiz'de, bütün enbiyânın hikmeti, şerîatı ve feyzi mevcuddur. Zâten ancak bunları cem eden bir Ahmed'de^(sas) Kur'ân-ı Kerîm cem olabilirdi.

Kadir Gecesi ve Nur-ı Ahmed

Bu dünyanın karanlık gecesinde o sadr-ı Muhammed'den akan feyiz ile gecelerimiz kadir oldu. Allah'a ibâdeti nasıl yapardık, O'nu nasıl tesbih ederdik? O'na kulluk nasıl olabilirdi? Bunu bize ne bildirirdi? Nasıl îcad eder, nasıl keşfedebilirdik? Peygamberler gelme, öyle efendiler olmasa beşeriyet bunları akıyla bulabilir miydi? Efendiler Efendisi; enbiyânın imamı; vicdanların, akılların mürebbisi; kalplerin mahbubu Efendimiz^(sas) gelmeyeydi insanlık Âdem'i^(as) mi bilirdi? (Allah'ın selâmı üzerlerine olsun) Hz. Nuh, Hz. İbrâhim, Hz. Mûsâ ile Hz. İsâ'yı mı tanırdı? Tanıyamazdı çünkü insanlık, beşer özellikleriyle şaşmış, peygamberleri de kendisi gibi görmüş ve bununla beraber tabî bir netice olarak ya Allah'ı peygamberlere benzetmiş, ya kendi elleriyle yaptıkları putlara ilâhlık vermişti. Tâbiri câizse peygamberler ve Kur'ân-ı Kerîm'den evvel indirilen âyetler, beşeriyetin elinde tahrif ve tahkir olunmuştu. Onlara iade-i îtibar, yani lâıyk oldukları îtibarın iade edilmesi, gerçek ve hakikatlerinin tahrif edilmiş güzelliğiyle aslına uygun beyân edilmesi en son gelen Sultanu'l-Enbiyâ Efendimiz'le olmuştur. Hiç şüphesiz bu Allah Teâlâ'nın Erhamu'r-râhimîn olmasının ve Efendimiz'in de âlemlere rahmet olarak gönderilişinin tezahürüydü.

Artık meçhul hiçbir şey kalmadı. İnanmak isteyen ve Efendimiz'e tâbi olan bir insan için ne mazi meçhuldür, ne an, ne gelecek, ne kıyâmet, ne cennet, ne cehennem... Hepsi O'nunla bilindi. Hepsi O'nunla bulundu. Olanların hepsi O'nunla O'luş (kemâl) sırrına erdi. Bütün enbiyânın ve insanlığın îmân cümlesi 'âmentü' O'nunla âşikâre anlaşıldı. Âmentü onun zuhûruyla açıklanmış oldu. Evvel-âhir, dünya-âhiret, cennet-cehennem, kıyâmet ve sonrası ve daha niceleri ve niceleri Cenâb-ı Hakk'ın cilveleri ve tecellîleri hep O'nunla bilindi. Şerîat, tarîkat, hakikat ve mârifet makamları, Muhammed^(sas) Efendimiz'e O'nunla varmak isteyenlere makam ve mertebe oldu. O'na mürâcaat etmeyenler için hak, îmân, İslâm, ihsan da gayb olarak kaldı. Bundan dolayıdır ki peygamberden haberdar olmayanlar için cehâlet ve küfür kaçınılmaz bir son halini aldı.

Efendimiz'in teşrifiyle insanlığın zâten kıyâmeti kopmuştur. Kıyâmet kopunca ne olacak? Her şey âşikâr olacak, meçhul bir şey kalmayacak. Kendi vücûd iklimlerinde Muhammedî Nur'u kıyam ettirenlere, yani onu dimdik ayağa kaldıranlara meçhul bir şey kalmamıştır. Kulluk yolunda bilmesi gereken her şeyi Hz. Fahr-i Âlem'in rehberliğinde el-an ve her an ifa eden kullar Cenâb-ı Hakk'ın esmâ, sıfat ve ef'aline hep âgâh olmuşlar, bu nurlu yoldan hiç sapmamışlardır. Lâzım olan ilmi tahsil etmişler ve talip olanlara öğretmişlerdir. Ücretsiz, külfetsiz, mihnetsiz, minnetsiz bu ilmi aktarmışlardır.

Mademki bu âlemlerin yaratılmasından murad, Cenâb-ı Hakk'ın bilinmesidir ve bu bilinmekliği temsil makamı Hazret-i Muhammed'dir^(sas), o halde O'nun hilkatî elbette âlemlerin yaratılmasına bir sebep ve nüvedir. Bu mânevî yapı, bizi bu zaman ve mekân içerisindekinden daha öte ve

ulvî bir aidiyet makamına sevk eder ve kişiyi ihsan mertebesine yükselten şuura ulaştırır.

Aşk, O Noktadan Başlamalı

Muhammedî Nur olmadan sevmek, muhabbet etmek ve âşıklık mümkün değildir. Belki bazıları sorarlar: İnsanların birbirlerine duydukları muhabbet, dünyevî zevkler, şehvet, kadın, altın, ziynet, makam, mevki, riyâset, güzellik ve daha birçok sevgi türü -sizin demenize göre- nur-ı Muhammedî'den midir? Çünkü fısk u fücürda olanlar, sapıklık içerisinde birçok şeyin peşinde koşanlar muhabbet ve sevgilerinden dolayı gaflete düşmüyorlar mı? Bir kişinin mağrur olması, kendini beğenmesi bile aslında bir muhabbetin tezahürü değil mi? Peki, bunu nasıl îzah edersiniz?

Bu güzel soru çok güzel bir îzahı beraberinde getirir. Evet, öyledir. Sermaye olarak aslında bu muhabbeti kullanır. Hatta bu soruya bir başka soruyla karşılık verelim: Allah Teâlâ'ya şirk koşmak, küfür ve isyan etmek, âşikâr veya gizli olarak haram işlemek, O'nu tanımamak Cenâb-ı Hakk'ın Rahman sıfatıyla olmuyor mu? Kişi ibâdet ederken Allah'tan yardım alıyor da Allah'a isyan ederken başka tanrıdan mı besleniyor? Evet, bunlar da O'nun mülkünden, kudretindendir. Zâten Allah Teâlâ bunun için bize hesap soracak, "Ben'im kudretimle ve Ben'im size bahsettiğim nurla nasıl Bana isyan edersiniz?" diye. Bir kâfir, "Ben Allah'ı tanımıyorum." diye bas bas bağırırsa, damarlarındaki kudret, aldığı nefes, bu sözleri peş peşe söyleyebilmek için ona ihsan edilen akıl, o sözler, tavırlar, mimikler, sesin havada cereyan etmesi ve her tarafa yayılması için gereken fizikî unsurlar ve daha niceleri, hepsi Allah'ın tasarrufunda değil midir? Ve O'nun kudretiyle o kişiye verilmiş nimetler değil midir?

Meyve mi Ağaçtan, Ağaç mı Meyveden

Kıymetli kardeşlerim, toprağa atılan tohumu konuştuk. Bir elma ağacı düşünün... Elmanın tohumundan çıktığını, dal budak saldığını sonra da meyvesinin zuhûr ettiğini tefekkür edin... Elma yemek isteyen adam, topraktan o tohumu çıkarıp yer mi? Yahut bu elmadır diye elmanın çiçeğini, yaprağını, dalını, budağını, ağacının kabuklarını yer mi? Bunların hiçbirini ağızına atmaz. Hatta bazıları elmanın kabuğunu bile soyar, çekirdeklerini çıkarır da yer. O zaman niye şaşırıyoruz ki? Hepsi bu ağaçtan, bu vücûddandır ama bir kısmı belden aşağıdır, bir kısmı yukarıdır. Bir kısmı yemiş olur, bir kısmı kurutulur toprak, gübre olur; bir kısmı da budanır odun olur. Resûl, nur-ı Muhammedî de bizim tutunacağımız damardır. Yani sen bu ağacın yanan kısmı olma, gıda olan kısmı ol. Mârifet-i Muhammedî'yi bul...

Hazret-i Abdulkâdir Geylânî Efendimiz der ki şeytan yaratılış ağacına (*şeceretü'l-kevn*) baktı. Orada 'kef' harfini gördü. O kef'e baktı, baktı... Oradan küfrü aldı. Âdem de kef'e baktı, onda kemâli gördü, kemâli buldu. Kâfir, Allah'ın rızıkından yer, Allah'a karşı isyan eder, kullara zulmeder. Mümin de bu dünyada rızıklardan yer, onunla hamdeder, Cenâb-ı Hakk'a şükür, kullara hizmet eder. Birisi kendisine sunulan nuru, ahlâksızlık ve edepsizlik vadisinden geçirip pisletir, nara dönüştürür; bir diğeri alır o nuru, kendisine bahşedilen nurla buluşturur, *nurun alâ nur* olur. Allah'ın mülkünde kâfir narda oynar, mümin nurda oynar. Bunun neresi acâyiptir? Allah Teâlâ, Efendimiz'i pak, mutahhar, müezzez, mükemmel, mükemmil, eşref, ekmel, atyeb olarak göndermiş ve bizde mevcut olan nur-ı Muhammedî mayasıyla buluşturmak için din bahşetmiştir.

Mümin öldüğünde kemâle ulaşır, kâfir kemâle ulaşmadan toprağa gömülür. Hepsi o vücûddandır. Ama aynı

vücûddandır diye yanan kısmı ağzına atmazsın, yenen kısım-
la gıdalanırsın. İşte tevhîd insana bu makamları açmalıdır.
Kuru kuruya tevhîd edip tefekkür ve irfanla kalbi bu yönde
geliştirmemek, aşkın bir noktasından haberdar bile olamadan
kişiyi odun gibi öteki âleme gönderiverir. Dolayısıyla elbette
bütün bu sevgiler ve muhabbetler, aslında Cenâb-ı Hakk'ın
bize verdiği sermaye ve bizdeki en büyük ser-mâye olan nur-ı
Muhammedî iledir. İnsan bu Muhammedî muhabbeti, süflî
şeylere harcaayıp onların zevkiyle meşgul olur ve tahsil etmesi
gereken şeyi unutursa eyvah ne eyvah... Her ne kadar âşık
olduğunu cümle âleme ilân etse de vallahi ve billahi o hakîkî
aşktan zerre kadar nasibdar olamamış, aşkın noktasını dağıt-
mış ve defterini müsveddeye çevirmiştir.

Tevhîd Üzerinde Düşünmek

'Var' olan aslında 'yegâne' mutlak vardır ve 'tek'tir. Bütün
mevcûdatı cem etmiş ve edecek olan kudretin 'zât' ismidir,
Ehad. Vâhid ismi, ise 'bir' ve 'birlik'e işâret eder. Var, görü-
len şeylerin hep O'nun birliğine işâret ettiğini ve kudretin
tevhîdine yönelttiği, vesile olan isimdir.

Çokluk âleminde yolunu kaybetmesin diye insanı birlik
şuûruna erdirmenin tecellî ismidir, Vâhid. Bu Vâhid sırrı ve
ismi hangi sığata, hangi fiile şâhid olursan olsun hep o kud-
retin birliğine getirir. Vâhid kesretten vahdete getirir, çok-
luktan birliğe işâret eder. Ehad ise, birlikten yegâne bir olan
zâta işâret eder. Aynı zamanda birliği ve tekliği veren zât
mânâsına gelir.

Her şey o tek olanın irâdesinden zuhûr etti. Ehadi, yani
tekliği, bir nokta da kabul edebiliriz. O noktayı işâret eden
diğer şekilleri ve neticede birliğe davet eden en son noktayla

şekillenen her şeyi vâhidiyet olarak, bire yöneltiş ve tevhîd olarak düşünebiliriz.

Şimdi kara kara düşünüyorum. Bir yandan bizden evvel bu işlerin sırrını çözmüş; hakîkati, mutlak gerçeği, hakla ve hakça, hakikat eri olarak müşâhede etmiş büyüklerimiz var. Bu mevzûlarda kalem oynatmak kolay değil. Câhil cesareti bile bu konuları yazmak için kâfi gelemmez. Bunları konuşmak ve îzaha kalkışmak, geçmişteki zâtların muhteşem eserlerini düşündüğümüzde, birazcık insaf ve vicdan sâhibi olan her kişiyi şiddetli bir baskı ve tazyike mâruz bırakıyor. Vâhid, ehad, Allah Teâlâ'nın zâtı ve yaratılış hakikatleri sözcükleriyle başlayan her konuşma ve yazıda, ilâhî sorumluluğun yanında, sizden önce zâten bunları mükemmelen îzah eden ârif zâtların sorgulayıcı bakışlarını üzerinizde hissediyorsunuz. Ama öte yandan bunlara hiç kafa yormayan, sığ denilebilecek bir düşünce seviyesine bile ulaşmayan konuşmaları, câhilâne yazışmaları ve dedikoduları duyduğunuzda ise kelimenin tam mânâsıyla sıkışıp kalıyorsunuz. Sakın bu ifadelerimden dinle alâkası olmayan, İslâm ve îmândan habersiz kişileri kastettiğim zannedilmesin. Maalesef bugün inançlı olduğunu iddia eden ve dinî sahada bir şeyler okuyup yazdığını düşünen binlerce insan, -üzülerek söylemek gerekirse- akâid hükümlerinden ve Ehl-i Sünnet îtikadından habersiz yahut bu hususta sorumsuz ve düşüncesiz hareket etmektedir. Veya yaratılış hikmetini, varlık bilincini konuşmak bile istememekte... Bu insanların sağdan soldan duyduğu vahdet-i vücûd, taayyün, nur-ı Muhammedî, kâinatın zuhûru gibi üst başlıktan oluşan birkaç kelimenin ötesine geçemediklerini, kalplerini ve kafa-larını bu hususlara hiç yormadıklarını görmekteyiz.

Peki, şimdi biz ne yapacağız? “Etliye sütlüye karışmaya-lım, beş vakit namazı kılıp öyle hiçbir şeye bulaşmadan, fazla derinlere inmeden (Ne demekse? Hâlâ bu sözü çözemedik.)

böyle devam edelim. Hacca umreye gider, bir de orucumuzu tutarız, bu âhir zamanda daha ne olacak? Hâşâ Allah, bizden iyi Müslüman mı bulacak?” diyenlerden mi olalım? Maalesef bu görüşte olan Müslüman sayısı hiç de az değildir. Zâten genel olarak da İslâm âlemi pek iç açıcı bir durumda değildir.

İbâdetlerin Hepsı Tevhîd İçindir

İnsan, namazın zâhirini, şartlarını yapıp ruhundan hiç haberdar olmamakla kulluk vazifesini ikmâl etmiş olur mu? Sonra şu soruyu da kendisine sorması lâzım: Kur’ân-ı Kerîm’de namazın insanı her türlü âşikâr çirkinlikten, men edilen şeylerden alıkoyduğu beyân edildiği halde niye kişi hâlâ kendisini gafletten kurtaramaz, bu namazın bereketini ve semeresini göremez? Namaz huzura durmak, Allah ile sohbet ise bunun zevki ve lezzeti az veya çok niye hissedilmez? Evet, vazife şuuruyla namazın vaktine, erkânına dikkat etmek elbette güzel bir harekettir fakat namazın kulluk bilincinde ve tevhîd şuurunda olup olmadığı hiç düşünülmezse bu ibâdetler, ‘kulluk hareketi’ ve ifadesi sayılabilir mi? İnsanın böyle bir derdi olmazsa, bunun muhasebesini yapmazsa, mevcut durumunu kabullenir, hiç şuur ve idrakini çalıştırmazsa bu tavrı neticede onun niyet ve îtikadını da zedelemeyebilir mi? İnsan bunları düşünmeli ve dert edinmeli. Dertsiz dermana asla kavuşulmaz. Dermana kavuşulsa da ya kıymeti bilinmez ya da kişi kendi kıymetini kaybederek kulluk bilincine erişemez. Namazın şuur boyutu ancak bu dertle ve tefekkürle yapılan amel neticesinde elde edilebilir.

Namaz-ı ârifân mahv-i vücûdest

Namaz-ı gâfilân sehv-i sücûdest

Âriflerin namazı tevhîd-i zât makamına ulaşmak olarak görür. Cenâb-ı Hakk’ın huzuruna durulduğunda var olanın

sadece Allah olduğunu idrak etmek yakışır. Hatta ârifler bunu tadar; o huzurda yokluğunu tam şekilde müşâhede eder. Bizim gibi gâfillerin namazıysa üç mü kıldım, beş mi kıldım, abdestim var mıydı, taharetim tam mıydı, -hatta daha beteri- namazı bitireyim de şu işi yapayım, falancayı telefonla arayayım gibi düşüncelerle geçirilen vakit halini alır. Gafletle kılanlar namazın sonunda zâhiren bile bu ibâdeti yapamadıklarını anlar, sehiv secdesi (hatalara kefâret olan secde) yapıp kendilerince namazı tamamlarlar. Üstüne üstlük gafletle yapılan bu secdeyi bir şey zannedip avunurlar. Elbette âriflerin huşû ve huzur içerisinde kıldığı namazla böyle kılınan bir namaz arasında felekler kadar mesafe vardır.

Namazın mümin için miraç olduğunu beyân eden bir peygamberin ümmetisin. Niye hiç bunu telaffuz bile etmez, yâdına getirmezsın? Hoşça bak zâtına ki Rabbin seni insan yaratmış. Sen idrak ederek ibâdet edebilen, aşk sâhibi, emânete haiz, muhteşem bir cevher, mahlûkat içerisinde en güzelsin. Baştan savma kıldığın bu namazın Allah Teâlâ'ya ve Efendimiz'e^(sas) uygun ve lâîyk olduğunu nasıl iddia edersin? Bu sözleri sizlere söylemiyoruz. Kendimize yöneltmemiz gereken sualler olarak zikrediyoruz. En azından şunu düşünmemiz lâzım: Bunu niye dert edinmiyoruz? Müslüman'ım diyen insanların çocuklarında böyle bir dert yok. Bazıları bunları konuşuyor, kendilerini seçkin insan gibi gösteremeye ve takva sâhibi olduklarını ispatlamaya çalışıyor; bazıları da "Bunlar ince meseleler, hiç girmeyelim, bitmeyecek işin hakkından yatmak gelir." diyerek kafa bile yormuyor. Sahte parlaklıkları ve derin karanlıkları, bu iki ucu budayabilir ve insanı bitiren bu iki uzak noktayı yok kabul eder, orta yolu tuturmaya çalışırsak en azından doğru bir yerden başlamış oluruz.

İhlâs, Samimiyet

İnsan için en doğru başlangıç noktası samimiyettir. Samimiyetin dinî sahadaki adı ihlâstır. İhlâs insanda hâlis olarak bulunan, cürufu veya kabası gittikten sonra 'beka', yani sonsuzluk âleminde elinde kalan ona yar ve arkadaş olan özdür. İhlâsa götüren en kestirme yol aşktır. İmân, hem hareket noktası hem de neticede varılacak noktadır. İnsan, bütün tahsilini bu nokta içerisinde yapar ve yapmalıdır. Onu noktanın dışına taşırmadan hep o imân çerçevesinde tutan ihlâstır. İhlasın imân cazibesinde ve hep o eksende kalmasını sağlayansa aşktır. Aşk, kulun Rabbi'ne duyduğu aşk şeklinde kendisini gösterse de aşkın bir noktasını fark eden, ehad ve vâhid derslerini meşk eden kişi ezelden kendisine müştak olan Allah'ın aşkıyla buluşur. İhlas, yani samimiyetiyle kalp avuççuğunun içerisinde, üzerine titrediği ve noktacık gibi kalan o özü boynunu bükerek Rabbi'ne uzatır. "Ancak bu kadarını yapabildim yâ Rabbi." diyerek kulluğunun karşılığını ve teşekkürünü değil, Rabbi'ni unutmayışının nişânesini Allah Teâlâ'ya arz eder. Ancak kıyâmet kopmadan, haşr u neşr olmadan, ecel kapıyı çalıp kabre konulmadan evvel bu mânâyâ mazhar, bu şerefe nâil olan kişilere âşık ve sâdık denilebilir.

İşte henüz zerresini bile zikirden uzak olduğumuz bu mânânın özlem ve düşüncesi bir dert olarak içimizde bulunmadan nasıl zâhidlikten ve âşıklıktan dem vurabiliriz? Elbette bunları çala kalem yazmak yahut ağza geldiği gibi konuşmak tasavvuf ve aşk yolu olarak nitelendirilemez. Artık insanlık dünyanın herhangi bir tarafında konuşulan her fikirden bir şekilde haberdar olmaya çalışıyor. Bir türlü içindeki arayış ve merakı tatmin edemeyen insanın bu sahalardan uzak kalmasına niçin göz göre göre müsâade edelim. Gelin dindarlığımızı irdelemeye devam edelim.

Oruç

Savm u salât u hac ile sanma biter zâhid işin

‘Savm’ yahut ‘siyam’ oruç demektir. Acaba atadan, dededen gördüklerimiz ve hocalardan yarım yamalak dinlediklerimizle, dışındaki şartlarını bile yerine getiremediğimiz bir oruçla Allah Teâlâ’ya yaklaştığımızı düşünebilir miyiz? Hadi yaklaştığımızı düşünelim, ibâdet yaptığımızı da farz edelim. Vicdanımız bunu kabul eder mi? İbâdetin insan kalbinde ve ruhunda bir netice oluşturması îcab etmez mi? İbâdetleri alışkanlık ve âdet haline getirmek ruhunu kaybetmedikten sonra elbette çok güzeldir. Ancak bu ruha nüfûz edilmeden kalpte Cenâb-ı Hakk’a yakınlık, yakarış ve yalvarış hissi olmadan âdet haline getirilmiş, adı ibâdet olan bu hareketler aslında bizi fâsit bir dâirenin içerisine mahkûm etmiyor mu? Biz bu hayatta bunun derdini çekmezsek sonraki hayatımızda dertlenmemiz bize bir fayda verecek mi? Bu duyguyu ne zaman kaybettik? Aşktan ve sevgiden ne zaman bu kadar uzaklaştık? Acaba bu aşk ve muhabbetten uzaklaşmanın sıkıntısını bile yaşamadığımızı söylenebilir mi? İbâdetler bizdeki bu aşkı tazelemiyor, bu muhabbeti uyandırmıyorsa yaratılışımızda mevcut olan muhabbet nereye kayboldu? Biz neyle onun üzerini örttük? Hangi küfür perdesi, hangi kâfir, hangi yol kesici eşkıya bizden bunu alıp götürdü? Biz bu emâneti ne zaman yitirdik?

İnsanı insan yapan derdidir azizim. İnsanın derecesini, derdinin derecesi belirler. Derdi ve tasası süflî, emelleri ve umdukları alçak ve âdi olanların aziz insan olması, kâmil sıfatlara bürünmesi hayallerden bile öte hayaldir. Biz derdimizi ne zaman kaybettik? Ne zaman bu kadar alçakça dertlere, basit fikirlere gömülüp kaldık? Birkaç kuruşa sattığımız hayatımız ne zaman bu kadar daralıp küçüldü de artık ruhumuzun

gideceği ve erişebileceği menzili birkaç köşk ve huri olarak tasarladık ve îmân haline dönüştürdük? Dertlerin küçüklüğü, esas dertten uzaklaşmak dermanımızı da, hayallerimizi de, îmân ve aşkımızı da küçülttü. Basit ve âdi bir hevsten farksız sayılabilecek kalıplara ve şekillere dönüştürdü.

“Hoca! İşbu hastalık yeni mi çıktı? En eski kitaplara bak, yazılan eserlere, evliyânın sözlerine... Hepsinde bu hastalık-tan bahis var. Yani sen de getirdin; ne kadar habıs, kötü şey varsa günümüz insanının sırtına yükledin. Biraz insaf et yâhû. Bizden evvelkilerin hepsi iyi de bir tek bizim dönem mi berbat! Dünyanın sonu gelmiş gibi konuşuyorsun.” Doğru söylüyorsun kardeşim. Ama koskoca bir vücûddan bir noktayı gösteriyorsun. Şöyle cevap verelim: Beşeriyet var olduğundan beri bu hastalık vardı. Bu konuda ikimiz de aynı kanaatteyiz. Ancak, hastalığın sosyal hayata böyle virüs gibi yayılması bu devrin bâriz bir özelliğidir. Bundan daha kötüsü ise bu hastalığın reddedilmesi, sanki sıhhatli hayat tarzı buymuş gibi lanse edilmesi... Durumun vehameti ortada... Hatta bundan da beteri var. Din ve inanç adına hareket edenler, ibâdetleri sadece âdet halinde belli bir zaman ve mekâna kayıtlı kılarak, kulluğu şekilden ibâret görmekteler ve kendi hastalıklarının tedâvisiyle meşgul olacakken bu sapkınlıklarını, din olarak takdim etme felaketine düşer olmuşlar.

Problem, kendini îmâna ve dine uydurmak değildir. Daha doğrusu, bunu dert olarak düşünmekten bile uzaklaşmış durumdayız. Şu anda esas problem, dini ve inancı kendine uydurma ve kendi kitabına benzetme hastalığıdır.

Temsil Olmadan Tebliğ Mümkün mü

Herkesin ağzında bir sözdür dolaşır: İlk önce yaşaman lâzım. “Önce yaşayacaksın ki sözünün tesiri olsun.” söyle-

miyle de bu söz derinleştirilmeye çalışılır. İçi boşaltılmış, tefekkürsüz, aktifleştireceğine pasifleştiren bir söylem... Aslında söz doğru, fakat ifade ediliş şekli ve yeri yanlış... “Anlatmak istediklerini zâhiren kendin yaparsan ancak başkasına anlatmaya hak kazanırsın.” Bu kastedilerek söylendiğinde gayet kabakça ve ahmakça bir sözdür. Kabukta kalan, işin hışırıyla uğraşan bir kişi karşısındaki kişiye neyi tebliğ edebilir? Ancak zâhiren yaşadığını, yine zâhiren yaşaması için bir kişiye telkinde bulunabilir.

‘Tebliğ’, kalpten kalbe ulaştırılan mânâyâ denir. Tebliğ zâhirin ve dış görünüşün düzeltilmesinden ibâret olsaydı bunları yapmak için mücâhidlere, velîlere, mürşide hatta peygamberlere dahi ihtiyaç olmazdı. Tebliğ bu kadar basit midir? Binlerce ve milyonlarca insan dinin zâhirini, ibâdetin şekillerini bilmiyorlar mı? Bunları aktarmak din ve tebliğ değildir ki. Din, îmân temellerinden yükselen ve o îmânın ferdî-ictimâî hayat şekli olarak insanı şekillendiren, ilâhî murada uygun muazzam bir yapılanmadır. Kendisine bildirileni muhabbetle kabul edip îmâna dönüştüremeyen ve bunu aşkla inşa edemeyen bir insan, hangi kuru temelin hangi kaba yapısını tebliğine alet edebilir? Temsil etmekten uzak olduğu bu mânâyı nasıl aktarabilir?

Hak ve hakîkati ‘temsil’ etme makamında olmaları gereken günümüz Müslümanları bunun yerine kolaycılığa kaçarak kendi egolarını ve kalıplarını öne alıyor fakat böylece kamufle olarak ‘tebliğ’ yaptıklarını iddia ediyorlar.

Ayna Ol Ayna

Baksana kâinata... Bütün kâinat kendi derecesinde bir âyine gibi hep ehadiyet ve vâhidiyeti ilân etmiyor mu? Bitkisi hayvanı, canlısı, cansızsı, hepsi bir âyine olmuş Hakk’ın bir-

liğini yansıtmıyor mu? Bu canlılar ve mahlûkat arasından seçilen insan, hak ve hakîkati yansıtmakta diğer mahlûkattan geri kalırsa ayıp ve yazık olmaz mı? İnsana günah olarak bu kâfi gelmez mi?

Ayna ol ayna! Nefsini hak ve hakîkati görmeye mâni olacak şekilde önüne koyma.

Ayna ol ayna! Nefsini kalbinin, ruhunun arkasına sırla.

O nefse ancak bu yakışır. O bütün siyahlığıyla, tertemiz olan ruhun ve î mânla doldurduğu kalbin arkasında sırlanır. Bütün siyahlığıyla, onların ardına saklanırsa sendeki tecellîlerin yansıması, ilâhî güzelliklerin nakışları, parlaklığı daha güzel görünür. Ruhunun ardından gelen ve nurlanmış kalbin etrafında olan nefis makbuldür. Aynanın ardındaki kap-kara sır perdesinin o kopkoyu halinin makbul olması gibi... Ancak aynanın sathını düz eyle. Şerîatten uzaklaşma. Ayna içeri bükülür, dışarı çıkar yahut onda bir dalgalanma olursa tecellîler de eğri büğrü, farklı farklı ve yabancı görünür.

Ayna ol ayna! Geçtiğin zaman aynanın karşısına orada sadece yansıyanı görürsün. Aklına bile gelmez nerededir sath-ı ayna. Yani ayna senin âyinen için, senin görüşün için kendi hiçliğini sunar. O sayede güzelliğini çirkinliğini, eğriliğini doğruluğunu o aynadan görürsün. Kendini kendi başına düzeltmez ve âyineye bakma ihtiyacı hissedersin. Bunun daha ilerisi de var ya neyse... Hadi, ona da şöylece bir temas edelim. Aynaya baktığında kendi güzelliğine mağrur olmak için Efendimiz^(sas) bize şu duâyı talim ettirir: “Yâ Rabbi, yaradılışımı güzel eylediğin gibi ahlâkımı da güzel eyle.”

Sûfiler, bu hadîs-i şerîf ve sünneti şöyle de yorumlamışlardır. Sen bir insan-ı kâmilin huzuruna gittiğinde kendindeki güzelliği iddia eden, ortaya koyan olma. Öyle bir aynaya kavuştuğunda kendi ahlâkını güzelleştirmek için talepte

bulun. Aynada görünen olma, yegâne varlığın sende görünmesi için kendin âyine ol. Ayna olmayı aynadan öğren. Gel sen de ayna ol, âyine!

Bunu adama kim yaptırır?

Bunları bir fantezi olarak görmekten insanı ne uzaklaştırır?

Böyle bir derdi insanın dimağına ne düşürür?

Ancak aşk...

İlla aşk...

İlla aşk...

Hangi aşk?

Ezelden sana bahşedilen aşk.

Sen muhabbetle yaratıldın, onun için sende öz olarak kalacak olan ancak muhabbettir. Aslolan muhabbettir, elbette her şey aslına rücû edecektir ve etmelidir. Aslına rücû edemeyen kemâle erişebilir mi? Herkes miktarınca ve kâbiliyetince aslından haberdar olmalı ve ona ulaşmalı. Unutma ki sen küllî muhabbetten bir muhabbet cüz'ü olarak zuhûr ettin.

Sadece 'O'. Her şeyde gösterilen ve görülmesi gereken 'O'. Bütün muhabbet O'ndan ibaret. Bütün muhabbetin aslı O. O'nun varlığını bilmek ve bulmak zevkiyle yaşatan, kişiyi bu kıvama getiren aşktır. Hep bu cezbe ve hakikat ekseninde insanı döndüren, devran ettiren şeydir aşk.

Aşkla 'bilmeye' îmân, aşkla 'bulmaya' İslâm, O'ndaki aşkın tamamıyla zuhûr edip, seni kuşatması ise ihsandır. O'nun aşkıyla O'nda 'olmaya' da irfan denir, vesselâm.

Bilmeyi menzil kabul etmeden bulmaya yönelmek, o bulmayla olmaya doğru gitmek seyr u sülûk denilen yolun ta kendisidir. Bildin de bulmadıysan yazık! Buldun da olma-

diysan yazık! Bilmeyi ve bulmayı, olmak için istemediysen; îmânı ve İslâm'ı ihsana erişmek için vesile görmediysen; ilk defa 'âmentü' dediğinde Allah'a karşı muhabbeti içinde hissetmediysen; namaz, oruç, zekât, hac ve Cenâb-ı Hakk'ın bütün emirleriyle bu muhabbeti yeşertip diriltmediysen ey insan, senin diğer canlılardan farkın ne? Eğer maksat zikir-den ibâret olsaydı... Zikretmeyen hiçbir şey yok. Sende bu idrak ve bu yakınlık sevdası bulunmayınca kulluk tamam olsaydı şeytanın yaptığı secdeler, mahlûkatın yaptığı zikirler arasından sen nasıl seçilebilir, nasıl seçkin bir hale gelebilir-din?

Tasavvuf

Hız. Mevlânâ buyurur ki sen kuyu açıcıları hiç görmez misin? Onlar toprağı kazarlar ve suyu çıkarırlar yahut kör kuyuların çöküntülerini ve suya engel kısımlarını ıslah ederler. Sen kuyulara kovalarla su taşıyan kuyucu gördün mü? Kuyucu suyu dışarıdan dökmez ki kuyuya... Onun yaptığı suya mâni olan molozu, cürufu, toprağı kaldırıp atmaktır. Peygamberler ve onlara vâris olan mürşidler de aynen bunu yaparlar. İnsandaki ebedî nuru, âb-ı hayat olan bu ilâhî aşkı perdelemiş olan nefis, zulmet, günah ve anlayışsızlık katmanlarını kaldırıp atarlar. Ortaya çıkan ab-ı hayat sende mevcut olan, ezelden sana bahşedilen, lâkin sende mahfuz bulunan nur-ı Muhammedî yani aşk-ı ilâhîdir. Ey dost, ey kardeş, sakın bu suyu çıkarmak için kazmayı vurmamazlık etme, su çıkmıyor diye mücâhede etmekten geri durma. Bir kazmayla olmaz ama bir kazmayla olur. Yüzlerce defa eşeledin, cürufu attın, "Gene çıkmadı, gene çıkmadı." deme, belki şu an vurduğun kazmayla birdenbire o pınar fışkıracak ve senin susuzluğun son bulacak. İnsanlar cins cinstir, aynı toprak ve zemin gibi... Bazısında üç metrede çıkar bu su, bazısında yet-

miş metrede. Ama her toprağın altında, hatta uçsuz bucaksız
çöllerin bile dibinde muhakkak su mevcuttur.

*İster isen bulasın cânanı sen
Gayre bakma sende iste sende bul
Kendi mir'atında gözle anı sen
Gayre bakma sende iste sende bul*

*Her sıfât kim sende var izle anı
Gör ne sırdan feyzalır gözle anı
İrişince zâtına özle anı
Gayre bakma sende iste sende bul*

*Kenz-i mahfî âşikâr hep sendedir
Yaz u kış leyl ü nehâr hep sendedir
İki âlemde ne var hep sendedir
Gayre bakma sende iste sende bul*

*'Men aref' sırrına ir ko gafleti
Gör ne remz eyler bu insân sûreti
Haşr u neşr ile tamu'y u cenneti
Gayre bakma sende iste sende bul*

*Haşr-i sûrî hâlin inkâr eyleme
Gülşen iken yerini nâr eyleme
Enfüs ü âfâkı bil âr eyleme
Gayre bakma sende iste sende bul*

*Zât-ı Hakk'ı anla zâtındır senin
Hem sıfâtı hep sıfâtındır senin
Sen seni bilmek necâtındır senin
Gayre bakma sende iste sende bul*

*Sûreti terk eyle mânâ bulagör
Ko sıfâtı bahr-i zâta dalagör
Ey Niyâzî şark u garba dolagör
Gayre bakma sende iste sende bul*

Can ve Cânan

Tasavvufta ‘canlı’ tâbiri, ancak cânanına, yani sevgilisine vâsıl olmak için can taşıyan adam için kullanılır. Tasavvuf mektepleri olan tarikatlerde o sevgili için yaşayan dervişlere ‘can’ diye hitap edilmesinin sebebi budur. Öyle bir candır ki hem kendisi müştaktır o cânana hem de onu gören mürde canlar o canla beraber oturmakla erişirler can ve cânan aşkına... Öylesi bir cana sâhipsen çok iyi bak o cana. Canını kolla, besle, büyüt cânanına kurban için. Bu benlik değildir. Cana düşkünlük hiç değildir. Cânan için beslenen can, gene cânan içindir.

*Cânı kim cânânı içün seuse cânânın sever
Cânı içün kim ki cânânın sever cânın sever*

Fuzûlî

Bu canın muhafazasını, bizzat Allah emretmiş; dinin aslî hükmü canın muhafazası olarak tâyin edilmiştir. Ama hangi can? Yine geldik temsil meselesine.

“Men Arafe Nefsehû”

Hazret-i Âdem’den^(as) Efendimiz’e^(sas) gelinceye kadar bütün müminlerin îmânı âmentüde dercedilmişti. Yani hepsinin âmentüsü aynıydı. Ne bir kelime eksik ne de bir kelime fazlaydı. Efendimiz’den^(sas) kıyâmete kadar gelecek olan bütün müminlerin de îmân erkânı bu cümlelerden ibârettir: “Âmentü billâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve’l-

yeumi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihî ve şerrihî mine'llahi teâlâ ve'l-ba'sü ba'de'l-mevt hakkun..." Enbiyâsı, evliyâsı, şühedâsı, cümle mümin ve müminâtın hepsi bu cümleyi kabul ve ikrar ederek aynı îmân dâiresinde bulunmuş olur.

İnsan kendi kendine şunu soruyor: Niye biz bu insanlarla aynı âmentüyü okuduğumuz halde hemen evliyâ oluvermiyoruz; şehidlik makamı gibi daha birçok mertebeyi âmentüyü okumakla elde edemiyoruz? Tamam, peygamberlik makamını arzulamak hayal olabilir çünkü peygamberlik Allah Teâlâ'nın sonradan verdiği bir makam ve derece değildir. Ezelden kula bahşedilir, yani Allah ezelden bunu tâyin eder. Ama niçin îmânın lezzetini, ibâdet ve tâatın mârifet meyvelerini hemencecik tadamıyoruz? Cenâb-ı Hakk'a teslim olmanın sonsuz ve nihâyetsiz coşkusu ve insana bahşettiği hürriyetini bir anda tadamıyor, bu âmentüyü okumakla hissedemiyoruz? Hâşâ, Allah Teâlâ ve Resûlullah Efendimiz bize yanlış bir ihbarda yahut teklifte bulunmuş değil. Peki, buna kalben inanmamıza rağmen niye bu sözler, bu cümlelerin kabulü bizi bir anda kanatlandırıp, gam ve kederden sıyrıp o yüce şerefli makamlara ulaştırmıyor? Bu soruyu kendi kendimize sormalı. Bu sualler şeytânî vesvese gibi kabul edilmemeli. Bir şekilde bu soruları derinleştirip bir ömür sürecek cevap arayışı içerisinde bulunulmalı.

Dile dökülen bu mânânın kalp ve ruh kitabındaki sayfa numarası hatta satırları bile ezber edilmelidir. Yani bir kişinin îmân noktası kendi vicdanî ve kalbî boyutunda asla bozulmayacak, pörsümeyecek, tedâvülden kalkmayacak bir metin gibi sapasağlam durmalıdır. Bunun böylesine sağlam durabilmesi insanın inanç boyutunu çok iyi kavramasıyla mümkündür. Evet, kişinin îmânı Allah'adır^(cc). Fakat bu îmâna dâhil olan benliğini gözden geçirmek zarurettir. Kişi kendinden haberdar olmadan Allah'tan haberdar olamaz.

Şehâdet ve îmân sözü ağızdan çıktığı andan itibâren şâhitler tarafından tespit edilir. Bu sözün ilk şâhidi sözü söyleyenin kendisidir. Bu öyle fevkalâde bir durumdur ki şehâdet edenle edilen aynı noktada birleşmiştir. Gerek dünyada gerekse dünyadan sonraki hayatında bu sözün şâhitliği ve samimiyeti ilk önce kendisinden istenecektir. Bu mânâ ile ilk önce kendisi yüzleşmelidir ve neticede muhakkak yüz yüze gelip hesap verecektir. Söylediğine inanamayan, yani bilgiyi muhabbet haline getiremeyen veya şâhitlikten kaçan kimse için dışardan kim şehâdet ederse etsin bu, hikâyeden ibârettir. İnsan, mânâ emânetini yüklenmiş ve bu emânetin farkında olan bir mahlûktur. Kendindeki mânâyı tasdik edemeyen kendi şehâdetini tasdik eden bulamaz. Bulsa da kıymet ifade etmez. Îmân öyle bir cevherdir ki samimiyetle kendini kabul edeni ‘emin’ kılar . Ancak emin olan, emâneti hakkıyla taşıyabilir. İşte o zaman mümin olur. Ve neticede bu sözün şâhidi olarak yine kendisi çağırılacak bu mânâyı yüzleşecektir. Kendi söylediğine inanmayan ve şâhitlikten kaçan kimse için kim şehâdet edebilir, onu kim tasdik edip doğrulayabilir? Bu durum, aslında ‘îmân’ cevherinin tabiatıyla alâkalıdır. Çünkü îmân kendisini gönülden kabul edene, dil ve kalbin samimiyetle kendisinde birleşmesine şâhid olur. Ancak bu îmânın desteğiyle kişi îmân ettiğinden ‘emin’ olur, zâten ancak bu hakîkate erişenlere ‘mümin’ denir. Öte yandan kendisinin bile inanmadığı bir mânâyı dışardan şâhid bulmaya çalışmak beyhûde...

Eğer îmân sadece sözlü ifadeden ibâret olsaydı herkes rahatlıkla bu işin üstesinden gelemeyebilir miydi? Mümin olduğunu iddia eden ama henüz bu zevkten zerre kadar nasibi olmayan kişi bile taklidî olarak “İnandım, îmân ettim. Beni Allah yarattı. Allah birdir. Âmentü billahi.” sözlerini söyleyebilir. Tabii ki dışardan duyanlar için bu sözler bir îmân

alâmetidir fakat kişinin kendi içinde hissettiği mânâ ve kabul olması lâzımdır ki bu sözler îmân alâmeti olsun. Bir Allah'a îmân ettiğini; meleklerin, kitapların ve peygamberlerin husûsiyetlerini; kıyâmet gününün, kaderin keyfiyetini, yani neleri kapsadığını idrak ederek 'inandım' sözü kıymet ifade eder.

Günümüzde Allah Teâlâ'nın zâtî, subûtî sıfatlarını bilmeden ve îmânın altı şartı içerisindeki ana başlıkları ve mevzûları hiç öğrenmeden kendisini Müslüman zanneden çok kimse vardır. Böyle bir inancın, yahut inançtaki eksikliğin üzerine ahlâk, ihsan ve mânevî güzellik inşa etmek mümkün değildir. Kaldı ki biz burada ancak bunlar tamam olduktan sonra, yani bilgi olarak belli şeyler idrak edildikten sonra insanın kendisini bilmesiyle alâkalı mevzûdan bahsediyoruz. Hal böyle olunca, bu cehaletle tasavvuf bir arada götürülmek istenince işte böyle acâyip, garâip her şeyin birbiriyle karıştığı, karmaşık bir hal aldığı günümüz insan tipi ortaya çıkıyor.

İşte tasavvuf aslında tam da bu noktayı kendisine esas alır. Çünkü söz ve hareketlerimiz îmâna âit nişâneler taşıyabilir. Sözle ve fiille mümine benzer özellikler gösterebiliriz, fakat bu söz ve fiillerin kendi iç dünyamıza âit temelleri ve karşılığı yoksa ilk sarsıntıda yıkılıp gitmesi tabîî bir neticedir. Bir mümini kâfirden ayıran en önemli özellik îmânla alâkalı bilgilerin muhabbet ve mânevî zevke dönüşmesiyle ortaya çıkar. Öteki türlü bu ömür sermayesini ve kalp cevherini dünya denilen büyük oyunda kaybeder. Allah muhafaza, îmânını benliğine satar, ölmeden evvel ölür ama tasavvufun övdüğü mânânın sırrıyla değil, kalbi ölü hale gelir; dünya ve nefis arasındaki istilacılar tarafından kalbi işgal edilerek teslim alınır. Ondan sonra mucize bile görse kalbinin katılığından dolayı asla hidâyete erişemez.

Aslında küfür muhabbetsizlik değildir. Hakîkî muhabbeti sahte muhabbetlerle örtmek, gerçek muhabbete mâni olan damarları kesip atmaktır. Tabiat boşluk kabul etmez, hakîkî muhabbetle dolması ve olması gereken saha boş bırakılır- sa oraya gayrimeşrû muhabbetler boşalır. Fitrat bozulur, hak kokusunu almak zorlaşır, gözler körleşir, kulaklar duymaz olur. Çünkü hissiyatı yerli yerince idrak edebilme ve algılama merkezi, yani kalp çökmüş, hatta ölmüştür. Böyle bir canlı kendi başına, bizzat kendisi belâ olmuş; mahlûkat dahi ondan kaçır hale gelmiş; onun fitne, fesat, küfür ve zulmü bütün kâinata bulaşacak derekeye gelmiştir.

O halde îmân kalp ve muhabbetin ilâhî ilimle buluşması, âşikâr olmasıdır. Bir kişi îmânlı olduğunu elbet bilir, bundan hiç şüphe etmez; o sebepten dolayı “Müslüman mısın?” diye sorulduğunda ‘elhamdülillah’ diyerek cevap verir. Yani “Ben bana kalsaydım ne bu mâneviyatı, ne ilmi, ne inancı elde edemezdim. Allah beni bana bırakmadı da tâ ezelden bana bu îmânı bahsetti. Hiçbir ücret, külfet, mihnet, minnet çekmeden, hatta mürâcaat bile etmeden Kerîm olan Rabbim lütufta bulundu. İşte bunun için şu an bütün zerrelerimle ve kalbimle bu îmânı içimde hissediyor ve bunu veren Allahım’a bildiğim, bilemediğim bütün nimetleri için hamdediyorum.” diyerek îmânın o coşkun muhabbetini şahsî hüviyetinde en bâriz şekilde hisseder, hissetmelidir. Mümin, îmân ettiğini bilir. Kâfir neye inanmadığını bilmez, lâkin mümin kalbini bağladığını şeyden emindir. Onun için de mümindir. Allah Teâlâ kime îmân verdiğini bilir, o sebepten Allah Teâlâ’nın da bir ismi mümindir.

Aslında ilim kişiyi şüpheye düşürebilecek şeylere karşı korumak için Allah tarafından lütfedilmiş büyük bir nimettir. Ama ilim de Allah’la kâim ve menzile ulaştırıcı özellik taşır. Allah’sız bilmek ve güya ilimden bahsetmek mevzûubahis

bile olamaz. Nitekim Efendimiz, “*Faydasız ilimden Sana sığınırım.*” buyurmuştur.

İnsan bu nurla aydınlanır ve ancak bu nurla ‘aydın’ olur. Nasıl küfürde kalan hem kendine zâlim hem etrafına bu zulmü yayan habis bir canlı haline gelebiliyorsa, nurlanan bir insan da bütün âleme nur bahşeder. Mahlûkat ve mevcûdat, böyle bir nur kaynağını hissettiğinde ve gördüğünde hepsi birden o kişinin bâkî olması, ebedî nurlarla buluşması için Rablerine duâda bulunur. İmânlı insan kâinatta rahmet numûnesi ve vesilesidir.

Bu pencereden bakarak zihin ve kalbi bu noktaya odaklandırdığımızda îmân dâiresinde bulunan insanların hemen hemen bütününde ortak özellikleri rahatlıkla fark edebiliriz. Nurdan nura bir akış vardır. Tevhîd dâiresi etrafında el ele tutuşmuş, Hakk için birbirine uzanan eller Hakk’a vâsıl olmuş, devir ve devran etmektedir. Artık bu halakaya giren; peygamberler, sıddıklar, şehidler, sâlihler, velîlerle beraber olmuş, hepsi bu muhabbetle buluşmuş, birleşmişlerdir.

*Yörük değirmenler gibi dönerler
El ele vermiş Hakk’a giderler
Gönül Kâbe’sini tavaf ederler
Muhammed’in kösü çalınır bunda
Ol serverin demi sürülür bunda*

*Semâda melekler kanat açarlar
Önde bir kılavuz Hakk’a uçarlar
Müminler üstüne rahmet saçarlar
Muhammed’in kösü çalınır bunda
Ol serverin demi sürülür bunda*

*Derviş Yûnus ider görün n'oldu bana
 Aşkın muhabbeti dokunur cana
 Aklını başına devşir dîvâne
 Muhammed'in kösü çalınır bunda
 Ol serverin demi sürülür bunda*

Nefes Arası Bir Latife

Bu latife öyle bir latife ki isteyen okusun, gönül isterse anlasın, gönlü istediği halde anlamayan sırtındaki heybeye koyuversin. Dağarcıkta bulunsun, bakarsın bir gün lâzım olur. Ama anlamayan hemen inkâr etmesin...

Derler ki kâinattaki bütün zuhûrat, âlemler, hilkat, hepsi 28 harfte açıklanmıştır. Bu harflerin hepsi noktanın eğilip bükülmesiyle oluşmuştur. 28 harf 28 mertebeye de işâret eder. Öyle harf deyip geçmeyin İslâm medeniyetinin en temel unsurlarından biri hat sanatıdır. Hat sanatında İslâm medeniyetine âit diğer sanatlarda da olduğu gibi gölge yoktur. Zâten hattın kendisi tecelliyatın gölgesi olmuştur. Gölgenin de gölgesi olur mu?

Bu harflerin her birinde yüzlerce remiz, sayılamayacak kadar çok mânâ vardır. Kur'ân-ı Kerîm yani kelâmullahın bu 28 harf kalıbına dökülmesi ve oradan insanların dimağına, zihnine, kalbine, nüfûz etmesi elbette tesadüfî değildir. Kur'ân-ı Kerîm sadece beyân açısından değil, kelimelerin hatta harflerin peşpeşe geliş şekliyle bile mucizedir.

İşte bundan dolayı âmentü cümlesinin harfleri ve dizilimine dikkat çeken bazı âlim ve ârifler bu metnin mucizevî denilebilecek özelliklerine de işâret etmişlerdir. Cenâb-ı Hakk'tan aldıkları ilm-i ledünle âmentüdeki b (ب) harfinin sırrına vâkıf olan zâtlar, bakınız, âmentüyü nasıl konuşurmuşlar:

Şöyle ki âmentüdeki ‘billahi’ kelimesindeki b ve ilk elif harfi, Cenâb-ı Hakk’ın muradına, bilinmekliği istemesine işâret kabul edilir; nokta-ı Muhammedî’yi bâtından zâhire âşikâr etmektir denilmiştir. Çünkü b’den lafzatullah’a geçilirken o elif okunmaz. Allah Teâlâ kendisini kullarına bildirmek için nur-ı Muhammed’le onların ikrarını sağlamıştır. Hatta âmentü kelimesinde elif’in uzatılarak, Efendimiz’e işâret eden mim harfinin insanın remzi olan nun harfinde sâkin kılınarak, daha sonra t harfinde Allah ve Muhammed nuru- nun iki nokta olarak yan yana bulunmasını tevhîdin iki yönünün ve iki cümlesinin âşikâr kılınmasına işâret saymışlardır. T’yi bulunulması gereken makam ve olunması gereken nihâî nokta, yani tevbe ve tevhîd olarak tefsir etmişlerdir.

Sonraki kelimeye, ‘billahi’ye geçilir ise b harfi, nur-ı ewel, yani nur-ı Muhammed’e işâret eden harftir. Ve ondan sonra gelen lafzatullahtaki harfler, Allah Teâlâ’nın esmâ, sıfat, ef’al ve zâtıdır. Yani Cenâb-ı Hakk’ın esmâ, sıfat, ef’al ve zâtı ancak Allah Resûlü’nün rehberliği ile bilinir ve “Muhammed Mustafa’nın inandığı ve getirdiği şekil üzere Allah’a îmân ettim, ben Allah Teâlâ’yı Hz. Muhammed’le^(sas) bilirim.” demektir.

‘Ve melâiketihî ve kütübihî ve rusulihî ve’l-yevmi’l-âhiri’de Allah ve Resûlü’ne tâbi oluşla beraber Cenâb-ı Hakk’a muhabbetin vesilesi ve O’na yakınlaşmanın, velâyetin nişânesine vav harfleriyle atıf yapılmıştır. Her bir vav harfi, insan fıtratına uygun bir kabul edişe, sonsuzluğa, Rahmân’ın rahimdeki tecellîsine ve vuslata işâret olmuştur. ‘Ve bi’l-kaderi’ derken yine ba-ı Muhammed zuhûr eder. İnsan kaderini bilemez, ama kadrini bilerek kaderinde kendisine tâyin edilen dosdoğru bir yola Efendimiz’in nuruyla sevk olunur. O sebepten dolayıdır ki O’na Kur’ân-ı Kerîm’in indirildiğinden

haberdar olduğumuz dünya gecesine, Kadir Gecesi denir. Kâinattaki bütün hadisâtın remizlerinin bulunduğu Kur'ân-ı Kerîm, Cenâb-ı Hakk'ın kelâmı olan ve en güzel kelimesi olan Hazret-i Muhammed Mustafa'nın sadrında cem olmuştur; O'nun sadrında takdîr-i ilâhiyeyle insan oluşumuz ve yine istikamet üzere takdir ve tahsil edilişimizin sırrı mevcuddur. 'Ve bi'l-kaderi' dedikten sonra 'hayrihî ve şerrihî' buyurulmuş; hayır, başa alınmış ve yukarıda anlattığımız çerçevede şerrinde bir öğreti olduğuna dikkat çekilerek şerden hayra dönüşü de yine vav harfiyle işâret edilmiştir. 'Hayrihî ve şerrihî'nin sonundaki h'lerin, nereden giderse gitsin sonunda kişinin yolunun Allah'a çıktığını fark etmesine işâret ettiği söylenmiştir. 'Mine'llahi teâlâ ve'l-ba'sü ba'de'l-mevt', Efendimiz'in ardında ve rehberliğinde yürüyen insanın nasıl Allah'a vâsıl olacağını gösteren mühim bir alâmet olarak âmentüye yerleşmiştir. 'Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevt'in şerhi için bendeniz husûsî bir risâle okudum. Lâkin burada sadece nakletmek bile epeyce bir hacim tutabilir. Biz bunların hepsine haktır diyerek kelime-i şehâdeti zikreder, "Eşhedu en la ilâhe illâllah ve eşhedu enne Muhammeden abduhû ve resûluhû." deriz. Yani bu irfanla, bu bilişle kişi ancak şehâdet makamına yükselebilir, vesselâm.

Harf harf anlatılan bu özellikler Hurufîlik ve Bâtînîlik gibi sapık mezheblerin görüşleriyle karıştırılmamalıdır. Zâten bu hususta bilgisi olanlar bu iki şeyi karıştırmazlar. Ama şu unutulmamalıdır ki harflerin kendi âlemlerinde, başka âlemlere götüren boyutları vardır. Bir gün insanlık bunun da sırrını elbet çözecektir. Nitekim Batı bu sahada bizden aldıklarını sanatta ve görsel planda uygulayarak insan-kâinat ilişkisi hakkında mesafe kaydetmiştir.

Âmentü Bal Peteği Gibidir

Anlaşılması ve hatırlanması kolay olsun diye böyle bir benzetmede bulunulabilir. Âmentü altı îmân safhasını içinde barındıran büyük ve bütün bir cümledir. Bu haliyle petekteki bal ve öz îmânın bâtinî (içsel) kabulü ve mânevî zevkine işâret edebilir. Gözümüzde canlandıralım... Bir peteğin dolması, doygunluğa ve kemâle ulaşması için neler gerekmektedir? Bal arısı ne kadar emek çeker, ne kadar çalışır? Aslında müminin de durumu farklı değildir. Bir annin binlerce çiçekten öze ulaşmak için gayret etmesi gibi mümin de binlerce ve milyonlarca nefes, gayret ve fiiliyle peteğini doldurur. Belki rengârenk ve mis kokulu çiçekler, ahlâka ve ilme benzetilebilir.

Arıyı insan-ı kâmil olmaya çalışan sâlik olarak düşünürsek o zaman güzel ahlâk ve fiiller manzumesini daha rahat açıklayabiliriz. Arı ne yapar? Birbirinden farklı birçok güzelliğe şahit olur, kendisine bahşedilen mârifetle hepsini bir kıvama getirip peteğine öz olarak akıtır. Seyr u sülûkta olan kişi ne yapar? İlim ve hikmet kanatlarıyla uçar, kendisine verilen mârifetullahla binlerce çiçekten, hatta dikenli bitkiden tahsil etmesi gerekeni alır, getirir îmân kabına, özüyle buluşturarak doldurur. Arı bir yandan çiçeklerden öz toplarken diğer bir taraftan da çiçeklerin ve tabiî ortamın gelişmesine, üremesine, çoğalmasına katkıda bulunur. Derviş de öyledir. İlâhî aşkı meşk ederken uğradığı yerlere, gönüllere, hanelere herkeste bulunması gereken muhabbeti yayar ve çoğu zaman farkında bile olmaz. O kendi îmân peteğini özündeki öz ve bulduğu özlerle birleştirme derdindedir. Arı balını yapar çoğu zaman başkası yer. Derviş de öyledir. O yapılması gerekeni yapar, sonra işi sâhibine ısmarlar. Kim almış, kim yemiş, sevap olmuş, derece katetmiş hiç bunlarla alâka kurmaz.

*Canlar canını buldum bu canım yağma olsun
Assı ziyandan geçtim dükkânım yağma olsun*

*Ben benliğimden geçtim gözüm hicâbın açdım
Dost vaslına ulaşdım gümânım yağma olsun*

*Benden benliğim gitdi hep mülkümü dost tutdu
Lâ-mekân kaumi oldum mekânım yağma olsun*

*İkilikden usandım aşk donunu donandım
Derdi hânına kandım dermânım yağma olsun*

*Varlık çün sefer kıldı ondan dost bize geldi
Vîrân gönül nur doldu cihânım yağma olsun*

*Geçdim bitmez sağıncıdan usandım yaz u kışdan
Bostanlar başın buldum bostanım yağma olsun*

*Taallukdan üzüşdüm ol dostdan yana uçdum
Aşk dîvânına düşdüm dîvânım yağma olsun*

*Yûnus ne hoş demişsin bal u şeker yemişsin
Ballar balını buldum kovanım yağma olsun*

Âşık nice hayırlar yapar, nice güzel şeylere vesile olur fakat bunların hiçbirinden haberdar değildir. Aşk onda vazife ve hayat şekli olmuştur. Bu farkında olamayışı aslında Allah Teâlâ'nın onu kendi benliğinden sıyrıp almasıyla îzah edilebilir. Sadece rıza ile meşgul olsun başka şeyleri hiç fark etmesin diye Cenâb-ı Hakk onu gayrıyla meşguliyetten âzad eylemiştir. Âşık Allah'tan gayrıya câhildir. Ancak ne denir bilirsiniz. Dünyada hiç arı kalmasa bir buçuk iki sene içeri-

sinde dünya bitirmiş. Âşıklar da öyledir. Eğer yeryüzünde âşık kalmazsa bu aşkı tahsil eden ve meşş ettiren bulunmazsa dünyanın yaratılış sebebi ortadan kalkmış demektir. O sebepten dolayı hak ile Allah Allah diyen oldukça kıyâmet kopmaz. Allah'ı aşk ile zikreden kalmayınca bu dünyanın ipini çekerler.

Mârifet

Sâlik, yani derviş, başkasına büyüklük taslamak ve insanlarla yarışmak için değil sadece Allah için ilme, hizmete şevkle gayret eder. Ahlâkî ve ilmî faziletleri, bilgeliği, ulvî düşünceleri dâima etrafına sirayet ettirir. Fakat bunu görmez fark etmez. Görmediği için de ucuba kapılmaz. Hizmet edip muhabbetten bahsettiği için başkasına üstünlük taslayan henüz aşkın kokusunu almamıştır. Yukarıda arıların yok olmasıyla neredeyse dünyanın yok olacağını zikretmiştik. Bu cenahtan bakarsak arıların bundan haberi var mıdır? “Benim neslim tükense, ben bu işi yapmasam bütün dünya mahvolur, perişan olur. Mahlûkat bana muhtaç, benim kıymetimi bilsinler, yoksa onları yakarım, yıkarım.” gibi bir düşüncelere sâhip olabilir mi? Şimdi diyeceksiniz ki biz arı mıyız, nereden bilelim? Ama şu bir gerçek ki arılar bundan haberdar değildir. İşte âşıklar da aynı böyle olmalıdır. Âşıkların pazarı Allah'ıdır. Mahlûkat ve mevcûdat onlara muhtaç olduğu halde onlar kendilerini bu makamda görmezler. Allah Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerîm'inde biz arıya vahyederiz diye buyurması ve onların öylece iş yapmaları gibi âşıklar da Cenâb-ı Hakk'ın ilhamıyla öylece iş görürler, gerisiyle ve gayrisıyla hiç meşşul olmazlar.

Nitekim Halvetiyye'nin son müctehid pîri Seyyid Sultan Ebu'l-Füyuzât Muhammed Nureddîn el-Cerrâhî şöyle buyurur; “Benim dervişlerim bal arısı gibi olsunlar. Çiçekten çiçeğe konsunlar, feyiz ve bereket buldukları her yerden

lâzım olanı tahsil etsinler. Sonra da getirip kendi kovanlarına koysunlar.” İşte bu söz gösteriyor ki kişinin gerek Allah ve Resûlü’ne gerekse feyzaldığı kapıya öyle bir inkıyadı ve itikadı olmalı ki bu sayede kendisine lâzım olan her ilmi ve feyzi en güzel şekilde tahsil edebilsin. Şâyet işin çerçevesi seyr u sülûkun amaç ve maksudu değişirse kişi hakikat kible-sinden şaşar; kendi nefs sokaklarının çıkmaz ve açmazlarına düşerse, ne kendi müstefid olur ne de ondan mahlûkata bir fayda erişir. Eşek arısı da arıdır ama bal yapmaz.

Arı Deyip Geçme

Arı, bal, seyr u sülûk derken mevzû uzayıp gitti ama bu satırları okurken kişi şunu düşünmeden de edemiyor. Bir böcektir nihâyetinde arı, fakat gelin görün ki insan ne kadar âciz ve ne kadar gâfildir ki şu içerisinde yaşadığı dünya denilen koca âlem bir arının ayağının tozuna bakar. Peki bu hususta bu kadar apaçık ilmî bir bulgu olduğu halde insan niye Allah yolunda adımlayan bir dervişin yahut bir kâmil insanın bereketine, zikrine ve tasarrufâtına bu kadar şaşar?

Hadîs-i şerîfte, Allah için ilim öğrenenlerin yollarına meleklerin kanatlarını serdiği; karıncaların, balıkların bile o kişinin rızası ve mağfireti için Allah Teâlâ’ya yalvardığı açıklanmamış mıdır? Bu sadece Cenâb-ı Hakk’ı talep eden bir kişiye ilâhî bir lütuf olarak mı görülüyor? Hâlbuki Rahman ism-i şerîfinin perspektifinden bakıldığında bütün insanlık ve kâinat için öyle bir ilim erbabının bulunmasındaki zaruret ve Allah Teâlâ’nın bu vesile ve sebep ilişkisi bulunmaktadır. Yani Allah’ın râzı olduğu ilmi ve hakîkati öğrenmek için gayret eden kullar olmasa kâinat son bulur. Bu dünyanın yaratılmasının hikmeti ortadan kalkar. İnsanlar insanlıktan çıkar, hayvanlardan aşağı bir hal alır. Bu da çok acâyiptir. Bakınız ki kıyâmet güzel insanların olduğu bir zamanda kopmaz.

İnsan sûretinde ve hayvanlaşan mahlûklar üzerine kıyâmet kopar. Aslında bu bile göstermektedir ki Allah Teâlâ insana kıyamaz. Yeter ki insan olalım. Yoksa kömür gibi taşlaşmış, sûreti insanlar ancak cehennem yakıtıdır. Onlara insan denmez ki Allah Teâlâ insanı yaksın. Kıyâmet günü kıyım kıyım kıyılanların kıyma makinasından geçen bir et kadar bile değerleri yoktur.

Global Gaflet

*Bu âdem dedikleri el ayakla baş değil
Âdem mânâyâ derler surat ile kaş değil*

İyi insan yahut iyi olmaya gayret eden kişi, hem kendisi hem bütün mevcûdat için bir ilâhî rahmet vesilesidir.

Bunu söyleyince bazılarının tuhaf geliyor. Hele inanmayaların bu mânâyı inkâr etmeleri gerçekten acınacak bir durum. Şöyle ki yeryüzünde bir cins otun, denizlerde planktonların, havada uçuşan polenlerin yok olması durumunda kıyâmetlerinin kopacağından endişe edenler, hakîkî bir insanın kalbinin adımlarının olmayışıyla dünyanın nasıl bir hale geleceğini niye düşünmezler acaba? Arıların havada çizdikleri rotaları tespit etmek için milyonlarca para harcayıp projeler geliştiren insanlık, niye hazret-i insanların gittiği mânevî yolları inceden inceye araştırmaz, çok muhtaç olduğu halde bu yöntemlere îtibar etmez ve ganîsi gibi davranır? Yeri geldiğinde her şeyi akla ve akılla îzah etmeye çalışan bu kişiler, dünyevî ve uhrevî -yani hem bu dünyada hem bu dünyadan sonraki hayatta- saâdete ermiş, gam ve kederden uzak, hep muhabbetle yaşayan bu âriflerin hayatını, izlerini ve bıraktıklarını niye hiç araştırma mevzûu yapmaz ve bunlara muhtaç

olduklarını akıl etmezler? Sadece akılla bile yürüyor olsalar bu kadar mes'ud insanın nasıl yaşadığını öğrenmeyi niçin düşünmezler? Aslında cevabı belli, fakat söylesek onu da kabul etmezler. Akledemezler çünkü parça bütün ilişkisi vardır, yani parça dâima bütünü ister, bütün de parçayı kendisine çeker. Akılsız oldukları halde akıllı geçinen, gaflet ve kibir sâhibi bu kişiler, saâdete ermiş kişilerin cazibesinden gafletleri yüzünden uzaklaşmışlardır. Gaflet ve enâniyetten uzaklaşabilseler zâten o nur kaynaklarına kendiliğinden ilgi ve alâka oluşacaktır. Dünya sevgisi, bencillik, benlik, hırs, şehvet, ucub ve kibir hep üst üste bindikçe cazibeden, mânevî cezbenin çekiciliğinden uzaklaşmakta ve âdeta uzay boşluğunda ekseninden çıkarak yuvarlanan gök taşları gibi kaybolup gitmektedirler. Yıldız gibi ışık saçsalar da o parlaklıkları kayan yıldızlarınkinden farksızdır. Bu parlaklık, onların yükselişlerinin değil, zemine çakılışlarının göstergesidir.

İnsan Neden Araştırmıyor

Soyu tükenmekte olan bir hayvan için “Aman elden gidiyor. İnsanlık dünyanın kendisine bıraktığı mirası kaybetmek üzere... Sonraki nesillere bu canlıyı aktaramayacağız.” diye kaygı çekenler, insanı insan yapan ve artık nesli âdeta tükenmiş, sayıları azalmış böylesi insanı ne zaman keşfedecekler? Keşfedip tanımaya muhtaç olduklarını ne zaman fahmedecekler. Ve bu seçkin insanların, ahlâkını, edebini ve irfanını öğrenip yaşamak ve yaşatmak için ne zaman harekete geçecekler? Şâyet gerçekten insanoğlu bu ilmî araştırmalarla daha yaşanabilir bir dünya hedefliyor ve bunu savunuyorsa niçin gerçek insan olmak ve güzel insanı keşfetmek noktasında bir adım bile atmıyor yahut atılan adımları ve çalışmaları ilim kabul etmiyor. Bu durumu hangi akıl ve iz'an sâhibi

hoş görebilir, mantıklı bir îzah getirebilir. Bunun mantıklı ve doğru bir îzahı söz konusu olamaz. Çünkü bu hususta yapılabilecek her türlü savunma ve mevcut durumu inkâr, yalandan ve safsatadan başka bir şey değildir.

Arı, çiçekten çiçeğe konarken polenlerle aşılama işlemini gerçekleştirir demiştik. Bir de arının kendi üzerine yapışan binlerce polenin karışımından oluşan tozlar vardır. Arı kovasına geldiğinde vücûdundaki bu tozları ve polenleri farkında olmadan yere döküverir, etrafına saçar. Arı ve onun yaptığı bal nasıl bir mucizevî özellik taşıyorsa aynı şekilde arı polenin de mucizevî bir sıhhat ve şifa kaynağı olduğunu bilmekteyiz. Her derde deva olan bu ilâhî terkip ancak arıların yuvasında, özlerini bulundukları peteklerin civarında bulunmaktadır. İşte dervişlerin yahut kâmil insanların husûsî olarak oluşturdukları mânevî meclislerde de buna benzer özellikler görülmektedir. Hakk âşıklarının sohbet halakalarında, orada işlenmiş ve özümseven balın yanında meclislere saçıkları bin bir tecellînin terkihi mâhiyetinde feyizler bulunur. Arı poleni gibi her derde deva olabilecek kuvvette mânevî iksir gibidir. Canını cânana sevk eden ve hep cânanı için muhabbet, ülfet ve gayret eden sûfîlerin sohbeti birçok zenginliği ve bereketi içinde barındırır. Bu zâtlar, aşkın hakikat noktasında karar kılmışlar ve aynı noktadan sayısız birçok nakşı insanların kalplerine ve ruhlarına aktarmışlar, hatta kazımışlardır. Onlara mürâaat eden kişiler bu sayede pörsümeyen, solmayan ve hatta unutulmayan dersler almışlar; bu halakalarda insan olmanın meşkini en güzel şekilde, tecrübe ve terbiyeyle öğrenmişlerdir. Bu sebepten dolayı böyle meclislere eriştiği halde özden beslenemeyenler üzülmemelidir. Zîra işin özüne vakıf olamasalar da oralara devam etmek ve insan-ı kâmilin

izini sürmek berekâtıyla elbette hisselerine bir şey düşer, muhakkak bir şekilde nasiblenirler.

Cenâb-ı Hakk, Kur'an-ı Kerîm'inde "*Biz arıya vahyederiz.*" buyurmaktadır. Yeryüzündeki bir haşerata dahi ilhâmât ve vahiy nimetini bahşeden Hazret-i Allah, kâmil insan olmak için gayret eden eşrefu'l-mahlûk olan kuluna, yani hazret-i insana hiç kerem ve lütufta bulunmaz mı? Îmân temelinden yükselen insan, kendi içsel derinliğini ve özündeki kâbiliyeti fark ettikçe Cenâb-ı Hakk'a götüren her ilmin âlimi ve ârifi olur. Îmân nimetinden mahrum olan kişiye hangi ilmi tahsil ederse etsin kendi benliğinin câhili olduğu için hem o ilmin sâhibinden hem de onu kemâle eriştirecek ilimden gâfil olur.

Bu gayretin beyhûde olmaması için de kişinin kendi hareket noktasını tespit etmesi lâzımdır. Aynı örneği verirsek binlerce çiçeği dolaşan arının hiç şaşırmadan ve yolunu kaybetmeden çiçeklerden topladığı özü bal yapıp dâima aynı peteğe doldurması düşünülebilir.

*Ey Allahım beni senden ayırma
Beni Senin cemâlinde ayırma*

*Seni sevmek benim dinim îmânım
Îlâhî din ü îmândan ayırma*

*Şeyhim güldür ben onun arısıyem
Îlâhî arıyı gülden ayırma*

*Balığın canı sulara gizlidir
Îlâhî balığı sudan ayırma*

*Eşrefzâde Sen'in kemter kulundur
Îlâhî kulunu Sen'den ayırma*

Kalbin Duâsı

*“Ben bu yolda artık tükendim, aklım bu aşka
eremez oldu. Bana verdiğin aşkla doğrudan
Sana gelmek isterim. Akli da aramızdan al yahut
Sen’in aşkın ve nurunla bana bir başka can ve
akıl ver.”*

Îmânın muhâtabı kalptir. İnsanı, Allah’a ulaştıran da bu kalpte uyanan aşktır. Mânevî kalp ancak îmân nuruyla kendini gösterir. İnsanın kalbindeki îmân nurunun menşei ve mebdai, yani başlangıcı ve kaynağı ise nur-ı evvel, nur-ı Muhammedî’dir. Aslında kalbin nurlanması, kalbin nur-ı Muhammedî ile buluşması demektir.

“Allah, göklerin ve yerin nurudur (aydınlatıcısıdır). O’nun nurunun temsili, içinde lamba bulunan bir kandil gibidir. O lamba bir billur içindedir; o billur da sanki inciye benzer bir yıldız gibidir ki, doğuya da batıya da nisbet edilemeyen mübârek bir ağaçtan çıkan yağdan tutuşturulur. (Bu öyle bir ağaç ki) yağı, nerdeyse, kendisine ateş değmese bile ışık verir. (Bu ışık) nur üstüne nurdur. Allah dilediği kimseyi nuruyla hidâyete iletir. Allah insanlara (işte böyle) misal verir; Allah her şeyi bilir.” (Nur sûresi, 35)

“Ey peygamber! Biz seni hem bir şâhit, hem bir müjdeci, hem bir uyarıcı olarak gönderdik. Ve hem de izniyle Allah’a bir davetçi ve nurlar saçan bir kandil (olarak gönderdik).” (Ahzab sûresi, 45-46)

“Allah, îmân edenlerin velîsidir. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. İnkâr edenlerin velîleri de tağuttur, onları aydınlıktan karanlıklara çıkarırlar. İşte onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî olarak kalırlar.” (Bakara sûresi, 257)

Allah tektir, birdir. O'nun nuru da tektir, birdir. O nur, nur-ı Muhammedî'dir. Kalbin nurlanması nur-ı Muhammedî'yledir. Kalplerinde bu nuru bulunduran kişiler, milyonlarca da olsa hepsi bir vücûddur, tek bir ümmettir, hepsi nur-ı Muhammedî'yi taşıyan âşık-ı Muhammed'dir. Tevhîddeki cem makamının ictimâî hayatta tezahür etmiş şekli ümmettir; kişide tecellî eden haliyse bütün insanların tek bir mânâ içinde kaybolduğunu görmek ve müşâhede etmektir. Ama hepsi kelime-i tevhîddir, tevhîdin özü ve züb-desidir. Bunun böyle oluşu ve olma gerekliliği hepsinin bir nura bağlı olmasındandır. Şâyet nur tek olmasaydı ve hepsi nur-ı Muhammedî'de cem olmasaydı, ne zâhir âlemde ne bâtında bu birlik ve beraberliğin olması mümkün olmayacaktı. Hepsi kubbe-i Muhammedî'nin altında cem olmuştur. Bu nurun dışında cem arayanlar mahv u perişan olmuştur.

Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn Rûmî, bu dünyada hangi ilmi tahsil etmeli, neleri öğrenmeli, hangi meseleleri unutmamalı ve halletmeli gibi suallere cevâben şöyle buyurmuştur, "Sadece bir şeyi öğrenseniz ve öğrendiğiniz o şeyi hiçbir zaman unutmasanız size kâfidir. Bu dünyaya niçin geldiğini zi, neyi tahsil etmeniz gerektiğini hiçbir zaman unutmayın. Eğer bunu unutursanız ilim, bilgi ve hikmet adına hatırlınızda ne olursa olsun bir faydası yoktur. Ama bunu unutmazsanız diğer unuttuklarınızın da pek zararı yoktur."

Akıl, îmânı kavrayamaz mı? Dinin sorumlu kabul ettiği kişiler akıllı insanlar değil midir? Deliye din teklif edilmez. Harama, helale riâyete mecbur değildir; ibâdetlerden mes'ul tutulmaz. Buna ne dersiniz? Akıl insana verilmiş en büyük cevherlerdendir. Nimetlerin en önemlilerinden, bizi diğer canlılardan ayıran ziynetimizdir. Ama akıl, fikir yürütse de nurlar âlemini müşâhede edemez. Nurânî âlemleri kalp seyreder, akıl ancak kalpten yansıyanların zevkiyle mest olur.

Din, akıllı insanlara telkin edilir ancak bunun sebebi îmânın akli muhâtap kabul etmesinden değildir. Akıl, kalpteki îmânın fiil ve söz olarak ortaya çıkmasından mes'uldür. Dolayısıyla şerîattın mes'ul olan akıl sâhipleridir.

Aklın mânâ sahasındaki yetersizliklerinden biri de zıt gibi görünenleri birleyememesidir. Bunu ancak kalp başarır. Akıl, nuru bizzat müşâhede edemediği için zıtlıklar arasında bocalar. Bunların birleşmesi ancak kendi âleminin ötesindeki bir bakışla, yani müşâhedeyle mümkündür. Aslında zincir gibi uzanan bir emn u eman ve îmân vardır. Kâinatın tamamı bu zincire dâhildir. Şöyle ki kalp Allah'a îmân ile teslim olur, akıl da îmân eden kalbe teslim olur. Âzalar ve hissiyat îmân etmiş akla teslim olur ve hepsinin îmânı bir noktada buluşur, bulunduğu zaman da Cenâb-ı Hakk, o kulu bir zerresini bile bırakmadan teslim alır; bütün kâinat o kulun teslimiyetine teslim olur.

Îmân salt bilgi değildir. Îmân muhabbetle bilinçlenmek demektir. Akıl, muhabbet kaynağı değildir. Muhabbetin makamı kalptir. İnsanın varoluş macerasına bakıldığında kalpsiz ve nursuz olan akıllar hep ikiliğe ve şirke, putpe-restliğe düşmüşlerdir. Kâinat, varoluş âyetidir. Gözlerimizle, kulaklarımızla, yani aklımızla şâhit olduğumuz bu zâhirî âlem zerreden küreye kadar bir ve tek olan Allah'ı ispat ve ilân etmektedir. Lâkin tek başına akıl bu birliği anlayamaz. Diriltmeyi anlar, ölümü anlayamaz; baharı görür, kışı fark edemez; iyiliği kötülüğü, hayrı şerri, zulmü şefkati, kahrı lütfu ayrı ayrı ve birbirine zıt olarak değerlendirir. Bu mühim meseledir. Nasıl oluyor da kâinat vahdeti, tevhîdi ilân eder vaziyetteyken akıl bunu tahsil edemiyor? Bu soru hemen bir başka veçheden şunu da düşündürüyor. Allah Teâlâ'nın birçok nebîsi ve kitap sâhibi peygamberi gelmiştir. Kelâmullah kendilerine ulaştığı halde kalpten mahrum olan sözüm ona

akıllılar bunları da inkâr etmişlerdir. Peki, bu nasıl olmaktadır? İşin kolayına kaçarak kâfirler, müşrikler, vay âdi herifler demek bu işin sırrını bize açmaz. Bunun temelinde şöyle bir incelik yatmaktadır. Mânâ âlemine açık olan kalbin feyzinden ve nurundan mahrum olan akıl, bir şeyin varlığını tasdik etse de onunla beraber kendi varlığını da ortaya koymaktadır. ‘Şirk’ için iki yeter. Yani bir olması gerekene bir tane daha ilâve ettiğinizde, ha yüz olmuş, ha bin olmuş hiç fark etmez. İşte akıl, kudreti tasdik etse de kendisinde bir varlık gördüğünden dolayısıdır ki şirkten ve bunun getirdiği helâk oluştan kendisini kurtaramaz.

Sadece akılla Allah bulunmaz. Bulmak ne demek, bilinmez bile. Muhabbetle inanılması gereken ve bu muhabbetle “Ben yokum, Sen varsın.”, hatta “Sen varsın.” demedikçe îmânın kokusu dahi duyulmaz. Candan geçmeden cânan ele girmez.

Hazret-i Mevlânâ

Akıl, bu îmân yolunda çamura batmış, debelendikçe daha da dibe batan eşek gibidir. Hakk’a vâsıl olmak için akıllı ve nefsi Muhammed Mustafa’nın önünde kurban gerektir.

Akıl, kalbin zâhirde yürümesi için, yani kişinin içtekinе uyumlu olarak zâhir âlemde yürüyebilmesi için lâzım olan bir kuvvedir. Çünkü insan, inancını yaşantısına tatbik etmek durumundadır. Bu ancak akılla mümkün olduğundan din akıl bâliğ olanı sorumlu tutar, yani mükellef kabul eder. Yoksa bu, ancak akıl bâliğ olursan mümin olursun demek değildir. Eğer böyle olsaydı Hazret-i Ali^(kv) için “Çocuklardan ilk Müslüman’dır.” dememizin mânâsı olur muydu? Aşkın bir noktası tahsil edilmezse diğer bütün aklî malumât, hikâye ve efsaneden ibâret kalır. Mesele mânâda yetişkin olmaktır. Bir

insanda aşk yoksa o henüz hamdır, çamurdur. Altmış yetmiş yaşına da gelse dünyanın çamurunda oyun peşinde koşan, üstünü başını berbat eden haylaz bir velettir. Çocuk mizaçlı olanlara akıl iyi bir oyuncaktır. Adam olana aşk lâzımdır. Aşk insanı adam eder. Çünkü muhtaç olduğu nur eylemiştir aşk ile zuhûr. Mademki bu aşk yoktur o kişi, nurdan mahrumdur.

Bu nuru tahsil edemeyenler kendilerince avunacak birşeyler bulmuştur. Bunun adına ister dünya, ister âhiret, ister din, ister ticaret desinler. Hepsi beyhûdedir. İnsanın gerçek hüviyeti ancak aşkla kendisini gösterir.

Aşk imiş her ne var âlemde

İlim bir kıl u kâl imiş ancak

Fuzûlî

Sözü uzatmadan özetlersek, Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Efendimiz'in buyurduğu gibi, lisânımızla tasdik ettiğimiz şeyin kalbimizle ne kadar uyuştuğuna bakmamız îcab eder. Konuştuğumuzun kalpte karşılığı yoksa söz ne kadar doğru olursa olsun kişiyi doğruya ulaştırmaz, doğru insan yapmaz. Kalpteki doğrular, en azından lisâna dökülmez dış âlemde vücûd bulmaz ise o insan doğru hislerle dopdolu olduğunu iddia etse, hatta hissetse de doğruluk yolunda ilerleyemez, asla doğrularla buluşamaz. Yaşadığımız dünyada bile bunun birçok örneğini görmekteyiz. Meselâ bir hanım veya erkek hayatını birleştirmek istediği insana bu istekle dopdolu olsa bile evlenme teklifi yapmadan ve evliliği kabul ettiğini beyân etmeden nikâh sâbit oluyor mu? Siz şöyle bir hâdise gördünüz mü? Gelin ve damat adayı nikâh masasına oturmuş, memur soruyor, "Hiçbir baskı olmadan, kendi hür irâdenizle, ey falanca bey filanca hanımla evlenmeyi kabul ediyor musunuz?" Damat adayı da cevâben, "Görmüyor musunuz damat-

lıgımı giymişim, takmışım takıştırmışım, gözlerimin bebeğine bakın, bu hanımla evlenmek istediğimi hissetmiyor musunuz? ‘Evet’ dememin ne ehemmiyeti var?” dese herhalde böyle bir nikâh merasimi videosu izlenme rekorları kırardı. Ama şu da bir gerçek, iki kişinin ‘evet’ demesiyle zâhiren evlilik vukû bulsa da sevgi, saygı ve daha yüzlerce özellik bu iki kişi arasında oluşmadan birlikteliğin ve birleşmenin tam olduğu söylenemez. Evliliğin başında söylenen ‘evet’ bir ömür boyu devam edecek tasdiklerin habercisidir.

Bir tasdik bir ömür ister. Bir kere söylemekle iş bitmez, yeni başlar. İnsan ömrünü, söz tutmaktan ibâret sayabiliriz...

Tekrar konumuza dönersek; kalpte, nefste, canda, yani görünmeyen âlemimizde ne varsa muhakkak görünen âlemde vücûd ister. Kalpte ne varsa dışarıya o çıkar, küpte ne varsa dışarıya o sızar. Kalpte îmân varsa en azından kelâmı kendisini ifade eder. Ama mühim olan bu ifade ediş şeklinin özümüzdeki zevkle mütenasip olmasıdır. Küpte süt varsa dışa süt sızar, fakat testinin çamuru pis kokuyorsa dışarıya çıkan sütün kokusu da pistir, onun da mizacı bozulmuştur. Bozuk olan süt değildi, o küpe girdiği için bozuldu. İşte tasavvufun aşkın bir noktasını tahsil ettirmesindeki murad, yanmasıyla testinin pis kokusunun gitmesi, başka bir deyişle içinin kalaylanmasıdır.

Dışının da pis olmaması lâzım. İçteki dışarı çıkınca o pisliğe temas eder veya dışardaki pislik eninde sonunda içeriye de sirayet eder. Kalp ve akıl beraber gider ve gitmelidir. Şerîat ve tarîkat da hep beraber olmalı, beraber yürümelidir. Şerîatsız tasavvuf ve tarîkat bâtıldır. Tarîkatsız ve tasavvufsuz şerîat ise ruhsuz bir beden gibi âtıl ve hareketsizdir. Kalp nasıl vücûddaki kanı dâima temizliyor ve hareketiyle zinde tutuyorsa mânevî kalp de dâimî olarak içteki cevheri ve

îmânı çalıştırır, nefisle ruhu kaynaştırır, akli da o tevhîd potasına dâhil edip dâimî bir terakki ve yükseliş sağlar. Böylece nefsi kokuşmuşluktan, atâletten uzaklaştırır, ârif ve âgâh olarak Rabbi'ne ulaştırır.

Cüz dâima küllü ister, küll dâima cüz'ü kendisine çeker. Kalpteki nur, nur-ı Muhammedi'dir. Bu sebepten dolayı mümin bu nurla ilerleye ilerleye en sonunda nur-ı Muhammedi'ye, hatta kalb-i Muhammedi'ye erişir. Kalbinde îmân nuru olduğunu söylediği halde Efendimiz'e^(sas) aşk ve muhabbeti olmayan kişinin, bu sözü kuru bir iddiadan ibârettir. Allah Teâlâ'ya îmânın ilk alâmeti Efendimiz'e^(sas) muhabbettir.

“Kul in kuntum tuhibbûnallâhe fettebiûnî yuhbib-kumullâhu ve yağfir lekum zunûbekum, vallâhu gafûrun rahîm (rahîmun).” (Âl-i İmran sûresi, 31)

(De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve suçlarınızı bağışlasın; Allah, dâima bağışlayan ve esirgeyendir.)

Bir kez daha tekrarlayalım. Cenab-ı Hakk'ın bizi bu dünyaya göndermesindeki murad, kulluğumuzu görmek ve bilmek değildir. Kullarının kendilerini idrak etmesidir. Öğrenelim, bilelim, en azından ilme'l-yakîn Allah'ın bize bahşettiği kulluğu tahsil edelim diyedir. İşte insan, kalbindeki bu nurun seviyle hemen harekete, tasdiğe yönelir ve en azından kelâmla kalbindeki îmânı âlemine yansıtır. Kulun kendisini idrak etmesi, yani Rabbi'ne kulluk etmek için bu dünyaya geldiğini fark etmesi kelime-i şehâdetle kendini göstermiş olur. Bu kadarcık bir şehâdeti yapmaktan dahi mahrum olan, henüz kalbinde îmân zevkini bulamamış demektir. Lâkin yukarıda da beyân etmeye çalıştığımız gibi kelime-i şehâdeti her

ikrar eden de kâmil bir îmândan haberdar olamamıştır. Bunu ancak şerîat-tarîkat dengesiyle sağlayabiliriz.

Çok akıl karıştırmak istemiyoruz lâkin birkaç cümlelik malumâtı erbabı için dile getirmek isteriz. Âyân-ı sâbitede ilk taayyün gerçek varlık, mutlak varlık âlemdir ki Cenâb-ı Hakk'ın zâtıyla mâlumdur. Bu ilk taayyünün zikre ve ifadeye gelmesi mümkün değildir. Bundan sonraki safha -ki biz ancak böyle ifade edebiliyoruz- ise kelâm ile zâhir oldu. Yani bu âlem için başlangıç kelâmdır ama ilk safhaya nisbetle kelâm sonra olarak kabul edilebilir. Tabîî ki bu evvel ve sonralık tâbiri, bizlerin âlemindeki ilimledir. Allah Teâlâ'nın zâtına nisbetle bu durum, evvel ve âhir şekliyle söylenemez. Dolayısıyla ilk tecellî, nur-ı Muhammedî kelâmla bilinmiş, zâhir olmuştur. O sebepten dolayı, Efendimiz Hz. Muhammed^(sas) kelâmullahın, Kur'ân'ın zâtı ve yegâne mazharıdır. Kelâm ve Kur'ân, Hz. Muhammed'dir^(sas). Hz. Muhammed Efendimiz^(sas) de mânâ-ı Kur'ân'dır.

Birkaç bin sayfa atlayarak bu âleme ve bu âlemin idra-ki sayfasına geçerse insanın sînesi ve kalbi ruh-ı ilâhî ve nur-ı Muhammedî'nin tecellî mahallidir. İşte buna mazhar olan insanın hakikat manası ile buluşması kelâm ile olmuştur. İnsanın hüviyeti bu kelâmla ve kalbinin tasdikiyle seyr u sülûka sevk edilmiş, mârifetullah tahsîl etmek için kendisine halifetullah sırrı bahşedilmiştir. İnsan aslında, kelâmullah ile nur-ı Muhammedî'yi tevhîd etmek, buluşturmak için yaşar. Bunu başarabildiği ölçüde terakki ve kemâl makamlarına ulaşır. İşte ubûdiyet ve tevhîd bu varoluş macerasının seyr u sülûkudur. Şimdilik bu kadar...

Kişi, îmân ettiği ve inandığı şey kadar, o inanca niçin ve nasıl bağlandığını ve bu bağlılıktan gayenin ne olduğunu gerçekten ama gerçekten sorgulamalıdır. Şâyet Allah'a sadece

Allah için, O'nun zâtına duyduğu muhabbet ve saygı için îmân ettiğini kalben de tasdikleyebiliyorsa hemen bu eşikten ikinci safhaya geçmelidir.

Soru: Îmân zâten teslimiyet değil mi, daha nesini sorguluyorsunuz?

Cevap: Evet, îmân teslimiyettir fakat bu îmânın teslimiyet halini alıp almadığı elbette sorgulanmalıdır.

“Bedevîler ‘inandık’ dediler. De ki: Siz îmân etmediniz ama ‘İslâm olduk.’ deyin. Henüz îmân kalplerinize yerleşmedi. Eğer Allah’a ve Resûlü’ne itâat ederseniz, Allah işlerinizden hiçbir şeyi eksiltmez. Çünkü Allah çok bağışlayan, çok merhamet edendir.” (Hucurât sûresi, 14)

“Ey îmân edenler! Allah’a, Peygamber’ine, Peygamber’ine indirdiği Kitab’a ve daha önce indirdiği kitaba îmân edin. Kim Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve âhiret gününü inkâr ederse sapıklığın en koyusuna düşmüş olur.” (Nisâ sûresi, 136)

İşte bu âyetler, îmânın derin bir muhasebeyle sorgulanmasını gerektiriyor.

Burada anlatılmak istenen îmân gerektiren sahanın sorgulanması değil, îmân ettiğini iddia eden kişinin kendi kendini hesaba çekmesi ve îmânını sorgulamasıdır. Hz. Ömer’e^(ra) izafe edilen meşhur bir söz anlatılanların hepsini câmîdir: “Hesaba çekilmezden evvel, kendi nefslerinizi hesaba çekiniz.”

Vicdan

İnsan, sadece şekil olarak diğer canlılardan ayrılan bir varlık değildir. Evet, dış görünüşü itibâriyle farklı oluşu, onun ayrı bir statüde bulunduğunu göstermektedir fakat onu cemâdat, nebâtat ve hayvânattan ayıran özelliği bununla sınırlı kalmaz.

Kendi özünden haberdar olabilen, içindeki cevheri kalben hisseden insan ancak bu hissedışıyle gerçek kimliğini aramaya ve bulmaya başlar. Yücelerin Yücesi Yaratanımız ve mabûdumuz olan Allah Teâlâ bize kendi ruhundan ruh üfle-diği ve içimize îmân cevherini koyduğu gibi ayrıca bu cevhe-rin varlığını hissetmemizi de sağlamıştır. Kendi iç âleminde bu cevher, varlığını kalpten gelen şevk ve hissiyatla gösterir. Bu hissiyatla alâkadar olundukça bu mânevî damar daha da kuvvetlenir ve artık kişi iç âleminde zevkli ve gayet lezzetli bir arkadaşı keşfeder. Onu hiç bırakmayan, sahtekârlık ile asla kandırmayan, sadece ve sadece doğruyu, doğru istika-meti işâret eden ve ona hep özgürlük duygusunu hissettiren hakîkî bir yoldaş... O yoldaşıyla öyle bir kaynaşır ki onunla beraberken hiçbir gam hissetmez. Arkadaşlık ve yoldaşlığın ötesine geçer, içindeki bu hissiyat ona âdeta sevgili ve yar olur. Onunla birçok gördüğünü farklı değerlendirir, özünü ve hikmetini keşfeder. O sevgili memnunsa, onun yüzüne bakıp gülüyorsa bütün cihan gamlansa gene mes'ud, neşesini kay-betmeden, hayata tebessümle bakar. Ama o sevgili yüzünü asmış, ona sırtını dönmüş ve küsmüş ise etrafındakilerin gülücüklerinin, sevinç dolu meclislerin ona tad vermediğini fark eder.

Böyle bir insan içindeki cevheri bulmuştur; en azından varlığını fark etmiş, ona yaklaşmıştır. Yaklaştıkça süruru, hayreti, merakı artmış; hali, sözü, fiili değer kazanmıştır. Bu dünyadaki hiçbir şey ona bu keşfettiği mânâ kadar zevk ve heyecan vermez. Yaşadığını onunla anlar, mânen öldüğünü onunla fark eder, mânânın güzelliğini onunla keşfeder, mad-denin kesâfeti altında boğulduğunu onunla idrak eder. Dostla buluştuğu bu yer kalptir, kişinin sînesidir. Orada onunla bulu-şur, meseleleri görüşür ve o mânâ arkadaşı 'tamam' deme-den hiçbir şey tamam olmaz. O onay vermeden hiçbir şeyi

tasdik edemez. İşte insanın içindeki cevherin sevkiyle insanlığını ilk hissediş ve ülfet, muhabbet etme haline vicdan denir.

‘Vicdan’, Arapça v-c-d (*vecd*, bulmak) kökünden gelir. İmân cevherinin farkında olmayan kişinin vicdanı olması mümkün değildir. Bu imândan ve kendisindeki cevherden bihaber yaşayan, vicdanlıymış gibi davranan kişi imânsız olduğu halde mümin gibi görünen münâfık gibidir. Din, aşk, hak, güzellik, cennet, hizmet, sevap gibi kavramlar hâin insanların eline düştüğünde sûiistîmal edilmiş bozulmuş deformasyona uğramıştır. Bu anlam kargaşasından ve mânevî kirlilikten maalesef vicdan kavramı da çok ağır yaralar almıştır. Hele şu son asır kararmış ve kaybolmuş vicdanlara, ‘vicdan vicdan’ diye bağırıp yaygara kopararak kendi vicdansızlıklarını örtmeye çalışan yığınlar şâhit olmaktadır. “Benim inanç ve dinim vicdanımdadır.” gibi sözler artık dinî literatür olmaktan çıkmış; ateistlerin, dinsizlerin kullandıkları maskelere dönüşmüştür.

Aşk ile Allah Diyelim

Halk arasında “Ağızdan çıkanı kulağın duyuyor mu?” diye bir tâbir var ya, işte aynen bunun gibi, ağızımızdan çıkıp baş kulağımızla duyduğumuz sözü, acaba kalp kulağımızla duyduğumuzda kalbimiz dile gelip aynı kelâmı ve mânâyı seslendirebiliyor ve vücûd iklimimizin her zerresinde bu mânânın zevki hissedilebiliyor mu? Kalbimiz, her atışında başımızdan ayak parmağımızın ucuna kadar vücûdumuzdaki bütün damarlara kanı aynı anda pompalayabiliyor. Mânevî kalp de böyledir. O kalp bir kere Allah diye çarptığında mânevî vücûdun her noktasına o mânâ aynı anda ve aynı zevkle ulaşır; sadece madde planında görülen kişiyi, gözlerin göremediği âlemde mânâdan mânâyâ koşturur. Bir an olsun durmaz ve duraksamaz.

*Bir kez Allah dese aşk ile lisân
Dökülür cümle günah misl-i hazân*

Akıl bir emir eridir. Kalbi ne istila ederse akıl onun hizmetindedir. Devlet başkanına bağlı bakanlar yahut komutanlar gibi... Her insan hislerinin mahkûmudur. Akıl duyularımızdan gelenleri bilgi haline getirir. Bu bilgilerin niceliklerini tartar, eler, kendince tasdik eder. Ancak bunların bizde uyandırdığı hal, tavır ve hissiyat kalple şekillenir. Akıl, terazi gibi ortada durur; bir yandan dış âlemden gelenleri alır, ona göre zâhirî davranışlarımızı belirler; bir yandan da kalpteki, yani içteki hissiyatı kısmen algılayarak ve iç ile dış arasındaki dengeyi muhafaza ederek bizi belli bir ölçüye uymaya sevk eder.

Bu perspektiften bakılırsa şöyle bir netice çıkar. İnsanlar hislerinin, duygu olarak meylettikleri şeylerin esiridir. Akıl bu hislerin hayata yansımaları ve nasıl tatbik edileceğini organize etmekle kalbe yahut hislere tâbidir. Şâyet kalp nifak, fesat, heva ve heves, gadap, hırs, yani bir şer odağı haline gelmiş ise onun hizmetinde olan akıl da yalan, riyâ, hırsızlık, aldatma ve benzeri nice kabahatleri işlemek için kolları sıvar; böylesi bir kalbin emrinde elinden geleni ardına koymaz. Ancak kalp zevk-i ilâhîyle dolmuşsa, canına cânan bulmuşsa, o sevdiğinin ve sevgilinin izinde gitmek ve ona ulaşmak için bütün gücüyle, fikriyle yollara düşer ve her türlü fedâkârlığı yapabilmek için akla emreder. Hatta bu yetmez; benlikten kurtulabilme makamına yükselen bu can, kalbin emriyle cânanına götürüp aklını kurban eder.

Îmâna erişen kalp aradığını bulmuştur. Bu biliş ve buluştan akıl da haberdar olmuştur. İşte buna 'vicdan' denir. Kişide vicdan beraberinde muhasebeyi getirir, bu safhada muhasebe başlar, başlamalıdır. Cenâb-ı Hakk tarafından lüt-

fedilen bu vicdanî muhasebenin ilk sorduğu şudur: İmânının hedefindeki zât hakkındaki ilmi ve bilgisi ne seviyededir?

Bunları okuduğunuzda şunu sorabilirsiniz: “Adam î mân etmiş işte, daha ne zorlayıp duruyorsunuz? İlla da belli bir safhaya geçmesi mi lâzım? Mümin olmak yetmiyor mu?”

İmân bizim maddî planda bildiğimiz, aklımızla algılayabildiğimiz yahut hayalimizle olabileceğini düşündüğümüz bütün enerjilerin de üstünde büyük bir güç ve enerjiyi kendisinde barındırmaktadır. Yani î mânın zerresi olduğunu düşünsek -ki bu bir benzetmedir, ama öyle farz etsek- bu zerre kadar î mân muhakkak beraberinde bir hareketi getirir. Kâinatın yaratılma hareketinin başlangıcı î mândır. İmân, Yüce Varlığın kendisini bildirmek ve buldurmak için bahşettiği sonsuz, yoğun, faal, yani aktif bir nurdur. Belki anlayabilmemiz için enerji de denilebilir. Nasıl kendi enerjisini çekip çevirebilecek bir hale geldiğinde anne rahmindeki çocuğun kalbi hareket etmeye başlıyor ve artık bebek canlılık alâmeti gösteriyorsa insan kalbinde vücûd bulan î mân, hemen insanî kalbi harekete geçirir; hiç bitmeyecek bir enerji kaynağıyla o kişiyi fiile sevk eder.

Tasavvuf Ne Değildir

Noktadan taşanlar, taşkınlık yapanlar...

Noktayı dağıtıp dağılanları bir noktada
toplayamayanlar... Aşk noktasında değil,
aşkın edep noktasını aşkın noktada olanlar...

Evrad Şeyhi

Hız. Cüneyd-i Bağdâdî Efendimiz'e sormuşlar, "Sultanım sizin tesbihâtınızı çok merak ediyoruz, günlük evradınız kaç adettir, lütfeder misiniz?" Bu istek üzerine Hız. Pîr "66 ism-i celâl çekmeye gayret ediyorum." buyurmuş. Sualî soranlar bu cevap karşısında "Efendim, sadece bu kadar mı?" diye şaşkınlıklarını izhar etmişler. Hazret-i Pîr Cüneyd-i Bağdâdî^(ks) "Ah kardeşlerim, inanın ki buna bile tâkatim yetmiyor, lâkin verdiğim sözden dolayı vazifeyi ifa etmeye gayret ediyorum." buyurmuş.

Bundan yedi sekiz sene evveliydi, ctobüste seyahattekdik. Şereflikoçhisar'ı geçtikten sonra güzel bir konaklama alanında mola verdik. Birçok otobüs -herhalde hizmetleri güzel olduğu için- bu yeri tercih etmişti. Yolcuların bir kısmı, kalkış saatini beklemek üzere çay içilen açık alanda oturuyorlardı. Tam bu sırada dikkatimi çeken bir şey oldu. Farklı otobüslerden inen üçer beşer kişilik gruplar birbirleriyle tanış olduklarından selâmlaşmaya başladılar. Küçük gruplar on beş yirmi kişilik bir cemâat oluverdi. O buluşmanın sevinci ile konuşmaları rahatlıkla etraftan duyulabiliyordu. Kullandıkları kelimeler ve üslûptan tasavvuf ve tarikatla alâkalı bir topluluk oldukları âşikârdı. Hatta anladığımız kadarıyla oradakilerin hepsi farklı illerden otobüslerle, bağlı bulundukları şeyh efendiyi görmek üzere yola çıkmışlar ve bu mola yerinde bir şekilde buluşmuşlardı.

Bildiğimiz kadarıyla dervişlerin dersleri, çektikleri tesbihât öyle ulu orta konuşulmaz. Ama bu arkadaşlar ya bu âdeti bil-mediklerinden veyahut böyle konuşmayı âdet edindiklerinden bir müddet sonra çektikleri tesbihâtı birbirleriyle konuşmaya başladılar. İstanbul grubunda bulunan kişiler sohbetlerin ve derslerin güzelliklerinden bahsediyor ve cümlelerin bir yerinde de çektikleri tesbihâtı söylüyorlardı. Biri diğerine “Geçen sene 60 bin tevhîd, 40 bin ism-i celâl, 6 bin salavât-ı şerîfe almış idim. Şimdi de gidiyorum, bakalım ne olacak?” derken başka ilden gelen kardeşimiz de “İşte sûfî, bizde güzel meclisler kuruluyor, haftanın dört günü zikir ve sohbet yapıyoruz, benimki de 40 bindi (hangi esmâları söylediğini hatırlamıyorum) geçen sene 80 bin oldu, ama herhalde bu gidişimde ism-i celâlîle sübhânallahi... tesbihâtını 3 binden aşağı vermezler.” dedi. Rakamlar havalarda uçuşuyordu. Acaba yanlış mı duyuyorum diye dikkatlice dinledim. Evet, hakîkaten de bu kardeşlerimiz telaffuzu bile güç olan bu adetleri günlük olarak çektiklerini ifade ediyorlardı. Bendeniz akıllı durmuş ve ciddi şekilde bocalamış hale geldim. Havsalam almıyordu.

İlk etapta kendimden utanma hissi yaşadım. “Yâhû bu adamlar işinde gücünde, çoluk çocuk sâhibi. Buna rağmen günde 70 bin tevhîd, 40 bin ism-i celâl, 5 bin sübhânallahi..., 7 bin salavât-ı şerîfe... Bunları nasıl çekiyorlar? Yâhû ben nasıl Müslüman'ım? Acaba bana duyurmak için şaka mı yapıyorlar? Çünkü bir insan birden yetmiş bine kadar saymaya kalksa dünya kadar vakit tutar, kelime-i tevhîdi, ism-i celâlî nasıl çekebiliyorlar? Fesübhânallah bu nasıl iş?” diyerek epeyce bir durdum.

Bu arada bazı arabaların kalkış anonsu yapıldı, yanımdaki büyük gruptan da epeyce kalkanlar oldu. Birkaç kişi kalmıştı. Gruptan ses yükseldiğinde ara sıra başımı çevirip gayriihtiyârî baktığımda birkaç defa göz teması kurduğumuz

beyefendi de yan masada oturuyordu. Tekrar göz göze geldiğimde beyefendiye başımla selâm verdim. O da çay bardağını alıp selâm vererek yanıma oturdu. Bendeniz hürmeten doğrulur gibi yaptım, ‘ve aleyküm selâm’ diyerek samimiyetle musafaha eyledim. Bu esnada arkadaş hafif bir titremeyele belli belirsiz bir “İh!” sesi çıkardı. İlk önce arkadaşın tiki olduğunu zannettim. Fakat daha sonra biraz cezbeli, daha doğrusu herhangi bir güzel cümle geçtiğinde bile sıçrayan bir hali olduğunu fark ettim. Konuşma boyunca da nisbeten cezbe getirmeyecek kelimeleri seçmeye çalıştım. Sonra özür dileyerek bir şeyi anlamadığımı söyleyip şöyle söze girdim, “Affedersiniz, gayriihtiyârî kulak misafiri oldum. Herhalde siz bir yerden derslisiniz, tesbihât alıyorsunuz ve anladığım kadarıyla da şeyhinize vâsıl olmak, hatta dersinizi değiştirmek için yolculuk yapıyorsunuz, bunu sorduğum için tekrar özür dilerim ama...”

Arkadaş benim samimiyetle eğilip bükülmemi fark edince sözümü tamamlamama fırsat vermeden, “Doğru söylüyorsun kurban biz ...’da bulunan ... zâta gidiyoruz. Siz hiç gittiniz mi? Kendisini görmek nasib oldu mu?” Fakîr de “Uzaktan tanışıklığımız ve hatta hürmetimiz vardır lâkin görüşmek nasib olmadı.” diyerek mukabelede bulundum. Hemen akabinde de şunu sordum, “Yâhû sûfî! Siz bu kadar tesbihâtı nasıl çekiyorsunuz? 70 bin, 60 bin, 50 bin, 40 bin! Yani diyeceğim o ki yalap çap söylenmez; tevhîddir, zikirdir, duâdır, evrad ezkardır bu. Siz de muhakkak bunu çok dikkatli yapıyorsunuz. Hangi vakit çekebiliyorsunuz? Hani sabahtan akşama kadar bir insanın başka hiçbir işi olmasa ancak bitirebileceği tesbihât... Sonra Allah zikrinin insan bünyesinde elbet bir tesiri oluyordur. Ne bileyim nuru, müvekkil melekleri... Birçok zuhûrat, birçok tecelliyat vukû buluyordur. Çekmesi uzun bir zaman tutmuyor mu? Hadi yaptın diyelim bunun

haliyle sonra nasıl baş ediyorsunuz? Yani kusura bakmayın, bendeniz bunu pek anlayamadım.”

Bunları söylerken beni, gözlerinin içiyle gülerek hatta biraz da halime acıyarak dinliyor ve en az beş altı yerde de titreyerek takip ediyordu. Konuşurken heyecanlandığımı heyecanlanınca da muhâtabımın daha fazla titrediğini fark ettiğimden sözü çok uzatmadım. Ama kendinden emin ve birazdan müşkülü çözecek edâ ile fakîre tebessüm etti ve şunları anlattı. “Yâ kardeş, sûfî olamadığın için bunu sana pek anlatamam, ama bu iş senin bildiğin gibi değil.” Ben gene gayriihtiyârî gözlerimi açmış, kaşlarımı kaldırmış vaziyette bunu söyleyen arkadaşa hipnoz olmuş gibi boş boş bakıyordum. Edâsı ve tavrı bile değişmişti konuşurken, sanki karşımda bir saat sallıyordu ve o üç deyinince ben derin bir uykuya dalacaktım. Samimi söylüyorum böyle bir hava vardı. Ama işin açıkçası hipnoz da olsam, uyutulsam da bu işin sırrını öğrenmeyi istiyordum. Cevabı alayım, gerisi önemli değil diyecek kadar o anki konumumdan râziydim. Şöyle devam etti, “Biz ilk önce bir râbîta ederiz. Aha, sen böyle karşımda nasıl duruyorsun, mürşidimiz de bizim karşıımızda böyle durur.” Sözü keserek, “Hakîkaten böyle mi durur?” dedim.

“Tam böyle durur gibi değil ama duruyormuş gibi oldu bana birkaç kere. Esas bizden daha büyük ders çekenler var, onlar diyorlar ki aynen böyle durur. Meselâ bizim vekil, aha benim seni gördüğüm gibi o da şeyhimi karşısında böyle görüyor, yani o bize bunu çok söylediydi.”

“Hım, peki anladım.”

“İşte ondan sonra biz tesbihi elimize alırız. Böyle alçakta tutmayacan ha, yukarı kaldıracan, sonra tevhîde başlarız. Bööyle bööyle alttan alırız üste çıkarır, kalbin istikametinde buluşturduktan sonra içimizden de bazı âlemleri seyredip

karşımızda şeyhimiz, onun üstünde pîrimiz, hemen başımızın üstünde Beyt-i Ma'mur'u seyrân ederek Kâbe'yi tavafla..."

İlk dört beş kelimededen sonra zâten kopmuştu. Bunun üzerine daha birçok şey söyledi fakat tam söz buraya geldiğinde birden ayıldım. Şöyle devam ediyordu, "Ondan sonra biz tesbihi dane dane çekmeyiz, elimizde böyle, böyle hızlıca fırladık gibi çeviririz. Bak şimdi, dur sana anlatayım. Anlamadın sen." Cebinden bir tesbih çıkardı. Bu sırada otobüsün anonsu yapıldığından müşkülümü çözmek için aceleyle îzah etmek istiyordu. İki eli arasında tesbihi hızlı birkaç hareketle devrettiriyordu. Birkaç sâniye içerisinde yüz, üç yüz, dört yüz... Boncuklar, elleri arasında gidip geliyordu. Bunu yaparken gözlerinin içi gülererek bana bakıyor, tuhaf tuhaf sırtıyordu, "Bak görüyor mu? Meselâ 4 bin oldu şimdi ha."

Doğru söylüyordu, hakîkaten de karşımda duran eller, 4 bin 5 bin kadar boncuk adeti çevirmişti. "E" dedi, "işte böyle ya, işte bu hızla, 70 bin tevhîd 15 dakika sürmüyor."

"???!!!"

Titreme sırası bana gelmişti. Gayriihtiyârî sıçradım. Ve sordum, "Tevhîdi hangi ara çekiyorsun sen birader?"

"Ha, bak, sen sûfî olmadığın için bunu bilmiyorsun, bu tevhîd çekilmiş sayılıyor."

"Çekilmiş sayılması ayrı. Sen kaç tane çekiyorsun?"

"Vallah bilmem, ben onu saymadım, ben tesbihin devrini saydım. Ama şöyle söylüyim, sen farz et ki 200 çektin, tesbihi 70 binlik çevirince 70 bin tamam."

Derin bir nefes almıştım, on dakika evvel "Biz niye bu kadar az tesbih çekiyoruz?" diye hayıflanırken karşımdaki adamdan daha fazla tesbih çektiğimi fark etmiştim. Şimdi ise haybeye niye bu kadar tane saydığımı düşünmeye başlamış-

tım. Bunun kolay yolunu biz daha evvel niye düşünemedik... Şaka bir yana karşımdaki tertemiz insanın o samimi duygularla bunu anlatırkenki halini gördüğümde vallahi ve billahi çok üzuldüm. Bu tertemiz kalpli insanların nelerle meşgul edildiğini, nasıl abesle iştigal ettirildiğini ve bunu yaparken de tarikat ve tasavvufun kullanıldığını fark edince ciddi şekilde yaralandım. Adam gözümün önünde bana binlerle ifade edilen bütün tesbihâtını tarifle kalmamış, tatbik etmiş bu arada çayını içip, sohbetini yapıp otobüsüne de benden evvel binmişti.

Âşıklar yollara dökülmüş, mâşuklarını aramakta... Mâşuk iddiasında olanların acaba hakîkî mâşuktan haberleri var mı? Onu da geçtik; bırakın maşuktan haberdar olmayı... Mürid olarak kabul ettikleri insanların bu samimi aşklarının kendilerine yüklediği vebalin farkındalar mı? Sözüm ona dervişlerine bu kadar kolay adetleri ve sorumlulukları hoplatanlar acaba âhiretteki hesaplarını da böyle birkaç devirle hoplatabilecekler mi?

Tasavvuf, Efendimiz'in^(sas) ahlâkını bizzat O'nun nuru ve rûhâniyetiyle irtibatlı olarak hayata tatbik etmek; şerefli ümmeti olarak ömür sürmeyi bahşeden ve bu aşkı meşk eden ilm-i haldir, yani bir hal ilmidir. İnsan ârif olmak mecburiyetindedir. Çünkü ibâdet idrak edilerek yapılırsa kişi ubûdiyet sorumluluğunu yerine getirmiş olur. Yoksa ibâdet fiillerini taklit etmek, kişiyi ibâdet eden bir canlı konumunda bulundursa da ubûdiyet şuuruna eriştiremediği için o kişi insan mertebesine yükselemez. Kâinata adetli ve adetsiz cümle mahlûkat Cenâb-ı Hakk'ı zikir ve tesbih etmektedir. İnsanın seyr u sülûkunda belli bir adet zikir ve evrad ile meşgul olması ona belli bir şuur ve disiplini vermek içindir. Ve belki bu adetlerin sırrına dikkat çekmek bile, Âlemlerin Rabbi Allah Teâlâ'nın terbiyesinde olan insanın tekâmülüne

katkıda bulunmak, her şeyin belli bir takdir ile yaratıldığı idrakini vermek içindir. Sahabeden bazı zâtlar iplere düğüm atarak çektikleri tesbihâtın adedini tam yerine getirmek için özen gösterirlerdi. Bu hususta bazı hadîs kaynaklarına da mürâcaat edilebilir. İşte belli bir adetle verilen zikrin bu ve benzeri birçok hikmeti vardır. Yoksa bu ictihad ve uygulama Allah Teâlâ'nın zikrini adede bağlamak değildir. İnsanı belli bir merkeze bağlamak onun terbiyesiyle alâkalıdır. Aynı namazda rekâtın, Ramazan'da orucun, tavafta şavtın, sünnet tesbihin Efendimiz'in fiilinde sayıyla belirlenmesi gibi... Ama mühim olan gerek farz gerek nâfile ibâdetlerde adedin fazlalığı değildir. Zikir ve vird ettiği esmânın mânâsına, kâinata yansımaya, vücûd iklimindeki tesirine ve bu ismin sâhibinin sıfat, ef'al ve hatta zâtına idrakinin artmasıdır.

Aşkla yollara düşmüş insanların o sermest ve sarhoş hallerinden farklı şekilde maslahat elde etmek isteyenler, yol göstermek adına maalesef insanları yolda ilerleyemeyecek hale getiriyorlar. Belki yoldan saptırmıyorlar ama kat edilmesi gereken menzilleri kendilerine teveccüh edenlere ya bilmediklerinden, ya üşendiklerinden ya da başka sebepten veremiyorlar, gösteremiyorlar. Bunu yapamadıkları için de bu insanları sadece esmâ ile (lütfen dikkat buyurun, 'zikir' değil, 'esmâ' diyoruz) meşgul ediyorlar. Ef'al, sıfat ve zâtın haberdar olamayan tasavvuf sahasındaki bu kaba zâhidler, sâliklerini zâhirlerindeki âlemle meşgul edip kâinata zâhir olan tecelliyata kör ve sağır ediyorlar. Bir zamanlar Hindistan ve Pakistan'ı işgal eden ve aslında hâlâ işgalin bütün tesirini devam ettiren İngilizler gibi... Onlar da bu bölgedeki eğitim sisteminde logaritma cetvelinin ezberletilmesini şart koşarak gençleri ağır işlemlere tâbi tutuyor aklını, idrakini çalıştıramayan bir sürü inşa ediyorlar. Bu insanlar bir şekilde toplumda sosyal hâdiselere yön vermekten âciz ve marjinal duruma

düşüyorlar. Sonra ne oluyor? Bu kadar esmâyı çeken kişiler acâyip garâip şeyler görüyor, hayal ile gerçek âlem arasında gidip gelerek bazen kendilerini Sidre'de, bazen Kâbe'de, bazen de Ravza'da görüyorlar. Bu yaşadıkları nefsânî rüyâları makam sâhibi olduklarına yoruyorlar. Ondan sonra gelsin bir sürü menkıbe ve kerâmet zannedilen acâypilikler...

Belki zihinlerde şöyle bir sual oluşabilir. “Anladığımız kadarıyla diyorsunuz ki ders veren kişi belki icâzeli, fakat aslında hikâyeden bir seyr u sülûk ve evrad tatbik ediyor. Peki, niye bu insanlarda böyle garip hâdiseler, haller vukû buluyor? Madem yaşadıkları sahteyse niçin gerçek sayılabilecek somut tesirler oluşuyor?” Bunu günümüzün de hastalığı olan panik atak ve evhamı örnek vererek îzah edebiliriz. Vehim nedir? Yoktur. Aslında en kestirme îzahı budur. Vehim eşittir yok! Bir şeyi olmadığı halde var zannetmek vehimdir. Evhamlı bir insan bunu kontrol altına alamazsa hayatı berbat olur. Bir diğer cevap ise onlar aslolandan uzaklaştıkları ve sahte yollar îcad ettikleri için kendi amellerinin cinsinden hallere mâruz kalıyorlar. Yani sahte ve asla vuslata, kemâle eriştiremeyecek hayallere çarpılıyor maalesef -söylemeye hicap ediyoruz lâkin- şeytanın oyuncağı oluyorlar. İmam Gazâlî Hazretleri'nin buyurduğu gibi. “Câhil sofu şeytanın maskarasıdır.”

Hayır, aşk yolu, vuslat yolu, yani tasavvuf yolu bu değildir. Bu durumu fark edenler, belki aralarından sıyrılıp kurulmuş düzeni bozmamak adına kâbiliyetli olanları yetiştiriyorlar ama bu çarkı tamamıyla düzgün bir şekle, kişiyi kemâle sevk edecek bir üslûba dönüştürmekten çekiniyorlar. Fakat samimiyetle ve hiçbir şeyden habersiz, inanarak, safdil vaziyette gayret edenler; Allah Teâlâ'nın yardımı ve inâyetiyle ve de ihlâslı olmaları hasebiyle bu kısır döngüyü kırıyorlar. Onun haricindekiler zayıf olarak yığınlarla bekliyor.

Zikrin adetle artmasını mârifet zanneden ve bunu da dervişlerine telkin eden kişilere eskiden büyükler ‘evrad şeyhi’ derlermiş. Habire müridlerine esmâ yükler; “Şunu şu kadar çekin.” deyip onların kemâlâta eremeyişlerine sanki az zikretmeleri sebepmiş gibi onları oyalayıp dururmuş. Bu insanların çoğunda görülen hallerden biri, ilk beş altı ay, belki bir sene, cemiyette sanki Bâyezîd-i Bistâmî, Hazret-i Cüneyd-i Bağdâdî gibi evliyâ tarzında görünmeleri ama sonra birden şirâzelerinin kayıp ne olduğu bilinmeyecek şekilde kaybolmaları... Bir başka hal ise tamamen ümit kırıcı bir netice veriyor. Şöyle ki kendini sofi zanneden kişi habire derslere yükleniyor. Her ne kadar hızlı tesbih çevirse de illa akla mantığa ve dine uymayan bu kadar çok adetteki işler sekteye uğruyor. Bu sefer, “Yâhû zâten biz kim, dervişlik kim kardeşim? Biz büyük sûfiler gibi olamayız ki... İşte içimizde 200 bin 300 bin çeken adamlar var. Vazifelerimizi yapamasak da bari bu zâtlardan ayrılmayalım. Bir şekilde cemâatle irtibatımız devam etsin. Bizden adam olmaz ama belki bu zâtlara hizmet edersek kefeni yırtarız.” düşüncesine kapılıyorlar. Yani vazifesini adam gibi yapıp, kendilerine de bir adama uyacak kadar ders verilip yetiyecek ve yetiştirileceklerine “Bizden bir şey olmaz.” deyip adamlıktan yani âdemlikten uzaklaştırılıyorlar. Geceleri uyuyamama, evde hanımla kavga etme, lüzumsuz asabiyet, sinirleri kontrol edememe, sağının solunun seyirmesi, tiklerinin ve sıçramalarının artması da cabası... Bu İslâm ahlâkı mıdır? İslâm terbiyesi midir? Aşk yolu bu mudur? Aşkı olanlara lâıyk görülen meşk ve onlara rehberlik böyle mi olur? İnsaf ile ve zerre kadar îmân ile bunlara cevap verilmeli. Ve Allah rızası için zâten her cihetten yolu kesilen bu insanlara bu eziyet revâ görülmemeli.

Rahmetli babacığım ile bir akşam ilmî bir münazara da bulunuyorduk. Fakîr on dokuz yirmi yaşlarındaydım.

Rahmetli babam da o akşam biraz cemâlliydi. Konu konuyu açtı, söz bir zâta geldi. Bendeniz biraz edepsizce, lakayt vaziyette biraz da babamın neşeli olduğunu fark ettiğimden, “Ama babacığım, işte bak, bu zât bilmem kaç bin adetlik ders veriyor, adam altı yedi saatte o dersleri çekemez, bunun nesi tarîkat, neresi mürşidlik?” diyerek lafı ortaya savurdum. Hâlâ hayret ederim babam kızmadı. Çünkü onun da yakînen tanıdığı bir zâttı ve bana müthiş bir cevap verdi. Aheste aheste, kelimeleri tek tek seçerek şöyle dedi, “Oğlum o hocaefendinin etrafındaki adamları görmüyor musun? Tamam, hani biz insan seçmiyoruz, kendimizi de onlardan yüksek görmüyoruz, hâşâ, ama cemâate gittiğinde şöyle bir bak, görmüyor musun, her biri anzavur, eşkıya gibi adamlar... Ya kan davaları devam ediyor, ya onunla bununla devamlı kavgalı insanlar... Sen bu adamları bu kadar bin adetteki zikirle meşgul etmezsen bu kişilerin etrafa neler yapabileceğini hayal edebilir misin? Basıyor enselerine, veriyor tesbihatı, onunla meşgul ede ede onları etrafı uğraştırmaktan alıkoyuyor. Öyle adamları idare etmek kolay mı zannediyorsun? Bırak öyle bir cemâati, hepimiz bir araya gelsek o nev’î kişilerden birini bile idare edemeyiz. O yüzden aklının ermediği mevzûlara karışma, bilmeden atıp tutma.”

Evet, hakîkaten muhteşem bir îzahtı. Babamın bana bunu söylediği yaşa geldiğimde ise bu fikrin gene de doğru olmadığına kanaat getirdim. Çünkü ister terapi isterse birilerini bir şeyle meşgul etmek olsun bu yapılan işe, tasavvuf ve tarîkat denilmemeliydi. Nitekim bugün geldiğimiz noktada bu yanlış eğitimin ibretlik neticelerini görmekteyiz.

Aşka kâbiliyeti olup aşk yoluna sülûk eden herkes, ilk önce bir zikir telkinine tâbî tutulur. Aynı Âdem’in^(as) insan sıfatı olarak vücûda getirildiğinde O’na esmânın telkin edilmesi, ‘mevcud olan şeylerin’ isimlerinin öğretilmesi gibi...

Âdem gibi saf olanlar esmânın telkiniyle hemencecik ilk adımda zâtı bulur, müşâhede ederler. Ama unutulmamalıdır ki bu, Hazret-i Âdem'de Vacibü'l-vücûd tarafından verilmiş sırr-ı Muhammedî, nur-ı Muhammedî, yani nokta-ı Muhammedî'nin bulunmasıylaadır. Aşkın bir noktası, âdemî bir esmâ telkiniyle maksud ve matlûba ulaştırır. Ama o bir ve biricik nokta yoksa, onun varlığından habersizse olana esmâ da telkin edilse, tecelliyat ve kerâmet baş gözüyle de gösterilse âdemin elif'i bile olamaz. Âdem nasıl elifsiz olmazsa, elif de noktasız olmaz. Esmâyı aşk vücûdunun bir noktası zannedenler bunu büyütür de büyütürler. Ne yazarlarsa yazsınlar aşk ile âdem yazamazlar. Aşkı bir noktadan ibâret bilenler ve müşâhede edenler ise ne yazarlarsa yazsınlar sadece aşkı yazarlar, hem de hiç noktayı dağıtmadan.

Mal Şeyhi, Mal Dervîşi

*Saf temiz duyguları, dinî hassasiyetleri
ve tasavvuf yolunu mal mülk kazanmak için
kullanıp satanlar...*

Her inanç, her fikir, her zümre için bu nev'î insanların mevcûdiyeti mâlumdur. Ama herhalde en âdisi din ve dinî duyguları bahâne ederek mal mülk edinmek ve insanları soy-maktır. Çünkü bunu yapmakla sadece mala ziyan verilmez insanlardaki mânevî hassasiyetin yaralanmasına da sebebiyet verilir.

Şöyle bir hikâye vardır: Asil ve zengin biri atıyla kendisine âit korulukta geziyormuş. Yerde kıvranan, inleyen birini görmüş. Adam karnını tutarak can çekişiyormuş. Atından inen bu soylu kişi, insanlık namına yardım etmek için adama yaklaşmış. Fakat yerdeki herif birden, çevik bir hareketle bizim varlıklı adama bir çelme takmış, onu yere düşürmüş. Sonra

da koşa koşa ata atlayıp dört nala oradan uzaklaşmaya başlamış. Atını çalmak için aldatıldığını fark eden bu şahıs, kaçan adama haykırarak seslenmiş, “Ey adam, dur biraz, bekle, bir şey diyeceğim, zâten koşsam da seni yakalayamam. Dur, beni dinle, sonra hangi cehenneme gidersen git.”

Hırsız, bu sözleri duyunca olduğu yerde durarak adama dönmüş, “Söyle bakalım ahmak, seni dinliyorum.” demiş.

Adam, “Sen, şu anda atımı çaldığını zannediyorsun fakat bil ki aslında sen benim atımı çalmadın. Bundan sonra yerde yatıp kıvranan, düşkün görünen insanlara yardım etmemi çaldın ve onu götürüyorsun. Ben bu vicdansızlığı asla unutmayacağım. Ve yaptığın bu ihânetten sonra da artık hiç kimseye yardım edemeyeceğim. İnsanlığımı çaldın atımla beraber götürüyorsun.” demiş.

Bu hikâyedeki zengin adamın söyledikleri örnek teşkil etmeyebilir. Zîra insan eğer hakikaten insan olma zevkini almış ve verdiğini de Allah için verebilmiş ise ihânet ve nankörlük görmesinden dolayı doğru hareketten vazgeçmemeli. Ama şu bir gerçek ki birçok kişide bu kemâl derecesindeki ahlâk ve fitrat mevcut değil. Hani derler ya, “Sütten ağzı yanan, yoğurdu üfleyerek yer.” İşte bundan dolayı nice hizmet edebilecek insan ve yetişebilecek kişi, mânevî yolun yolcularını vuran bu sahtekârlar yüzünden bu sahaya küsüp gitmektedir.

Maslahat ve menfaat için insanları sömürerek dindar ve sofi gibi görünen onlarca insan vardır. Ama unutulmamalıdır ki sizlere çizilen bu resim, sosyal hayatımızdaki bir köşeye âittir. Diğer sahalarda da bu nev’î maslahat ve menfaat ilişkileri aynı şekilde tezahür etmektedir. Yani ticarette aldatan ve aldanınların yüzdelik oranıyla dinî sahadakilerinki üç aşağı beş yukarı aynıdır. Çünkü temelinde yine insan, insan ahlâkı,

beşerî sıfatlar ve hırslar vardır ama az evvel söylediğimiz gibi herhalde bu işin en âdisi inancı kullanarak yapılanlardır.

Mal şeyhinin işi zenginlerledir ve asla etrafına topladığı bu varlıklı insanları Allah ve Resûl yoluna, doğru yola sevk etmek gibi bir derdi yoktur. Kendisine bu malı celbedebilmek için her türlü maslahat ve menfaati gözetir. Sömürmek ve namlanmak istediğı bu şahısların helalini haram, haramını helal göstermekten de hiç çekinmez. Dâima onların sırtını sıvazlar ve onların suyuna gider. “Tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuş.” diye bir tâbir vardır ya, bazen tam bu mal şeyhiyle mal dervişi birbirini bulur. Zengin kendisine uygun bir din ve mürşid arar, onu bulmuştur. Müteşeyyih olan bu nev’î, harîs insanlarsa mal mülk edinmek için bir kapı arar, o da mura-dına ermiştir. Aynen Efendimiz’in^(sas) hicret hakkında buyurdıkları söz gibi: “Kim ne için hicret ettiyse onu bulmuştur.”

Mal dervişiye zengin bir inanç topluluğı görür. Derdi, intisab edip bir yola koyulup sonra da ahlâkını günden güne güzelleştirmek değildir. Şöyle bir cemâate bakar ve der ki “Ohoo, burada yemek var, içmek var. Ensesi kalın adamlar da var. E, şeyh efendi de gelene geçene bir şeyler veriyor. Burada sâdık bir adam gibi olursam mal da edinirim mülk de, hatta bu cemâat beni evlendirir, bana ev alır, iş bile kurar. Aman, ben buradan bir yere ayrılmayayım.” Evet, mal için dergâha yahut mânevî sohbet halakasına gelen insanların sayısı, mal şeyhlerinden daha fazladır.

Hakîkî şeyhler, mal mülk için geleni fark ederler fakat bir müddet onun bu iştahasına mâni olmaz ve bir şekilde onu halakalarında tutarlar. Burada birçok hikmet var. Bir hikmeti şöyledir: O kişi bu arada belki mânevî bir zevk alır da bu nev’î hırslarından geçer, hakîkî ve ilâhî bir neşeye kavuşur. O kişinin buna kâbiliyeti olup olmadığını şeyh, nazarıyla anlar.

Fakat durumunu fark edemeyen talipler, fark edildiklerini de idrak edemez ve nefslerini ıslaha muvaffak olamazlar. Bazen müridler, bu nev'î insanların cemiyetlerinde bulunduğunu anlayıp kendi şeyhlerine de bühtan ederler. İçlerinden “Yâhû, bu adam madrabazın teki, mal mülk için buraya gelip gider. Bizim Efendi Hazretleri de amma saf... Bu adama inanıyor.” diye geçirirler. Bir de yaptıkları ortaya çıkar ve bu adam yoldan düşerse, “Heh, işte, biz bile anlamıştık, efendiye de Allah selâmet versin. Bu gibi mevzûları hep atlıyor.” diye söylenip dururlar. Hâlbuki bilmezler ki şeyh efendi o talibin ileride ıslah olabileceğini taayyünatta görmüş ve bundan dolayı lütuf ve keremi kesmemiştir. Şöyle düşünün... Ölümcül bir hastalığa tutulan kişinin yüzde beş yaşama şansı varsa ehil olan hekim, onu yaşatmak için gayret etmez mi? Herkes, “Öldü bitti, bu adam gitti.” dese de o hekim ihtisası gereği adamı iyileştirmek için yüzde bir, hatta binde bir ihtimali bile düşünerek hareket eder ve böyle yapmak mecburiyetindedir. Kestirip atamaz, başından defedemez, aksi takdirde sâhip olduğu ilme ihânet etmiş olur. İşte, aynen böyle, hakikî mürşid ve şeyhler de insanlardaki kemâl kısma nazar edip onların iyi birer insan olması için gayret ederler.

Bir başka hikmetse şudur: Islahı mümkün olmayan, mal hırsıyla yanıp kavrulan birini mânevî terbiyesinde barındırmak o kişinin başkalarına zarar vermesini önlemek içindir. Yani şeyh efendi bakar ki bu adam buradan gider, başka yerlere bulaşırsa çok can yakar. Bari bizim gözetimimiz altında kalsın, bir şekilde kontrol edilsin de hem dünyada başkalarına verdiği zarar hem de kendisinin dünya ve âhirette çekeceği rezillik biraz olsun hafiflesin.

Bu konuyu uzun uzun anlatmaya lüzum yok. Fakat latife yollu bir şeyi söylemeden de geçemeyeceğiz. Mal dervişi, en zararsız dervîştir. Malı alır, onu bunu çarpar, sonra da defo-

lup gider. Esas, mânevî meclisleri bozan ve berbat edenler, kendi hastalıklarından habersiz etraflarına da hastalık bulaştıran, asla söz dinlemeyen ve her fırsatta onu bunu fitneye sevkeden, şahsiyetsiz kişilerdir. Bunlar ne istediklerini bilmezler, mal hırsı bitse makam hırsı başlar, makamı halletse şehveti kudurur, hiç işi olmazsa onu bunu çekiştirip huzursuzluk çıkarır. Kalbindeki vesvese hiç bitmez. Haset ve fitne nazarlarıyla da sohbet ve zikir meclislerini sabote eder. O kadar hastadır ki çoğu verdiği zararı fark etmez. Zâten bundan dolayı da resmen uzaklaştırılmaz. “Bilmeden yapıyor, hastadır.” diye idare edilir, artık Allah Teâlâ ne kadar ömür verdiyse o cemiyet ve şeyh efendi onu sırtında taşır. Talihi yaver giderse tövbe nasib olur yahut kendiliğinden bir bahâne bulur, küser darılır, onu bunu beğenmez uzaklaşır.

Kal Şeyhi

Tasavvufun kelimelerini, hikâyelerini oradan buradan aşırarak etrafına saf ve hatta aptal insanları toplayan kişidir. İş lafla olan, konuşmaktan başka hüneri olmayan, lafla peynir gemisi yürütmek derler ya, işte bunun tasavvuf sahasındaki defolu tipine, kal şeyhi veya derviş denir. Bunlar o kadar zavallı insanlardır ki söyledikleri sözden, naklettikleri mânâdan haberleri bile yoktur. Nefs-i emmarededeki adama râdiyye mertebesini anlatırlar, tevhîd mertebelerinden haberdar bile değillerdir. Eşyadaki tecellîyi Allah zannederler, söyledikleri sözlerdeki tutarsızlık ve yanlışlık öyle boyutlara ulaşır ki bazen küfre bile düşerler. Yalnız burada hemen söylemek lâzım ki hâlis niyetle insanlara büyüklerin eserlerinden ve sözlerinden aktaranlar bu güruha dâhil değildir. Zâten bu nev’î kişiler sözü kimden ve hangi eserden aldıklarını umumiyetle zikrederler. Büyüklerin sözünün üzerine söz söylememek

için nakil yapanlar ve bu durumu ifade edenler elbette aynı kefeye konulmamalıdır.

Bundan epeyce sene evvel, bana birkaç kitap göndermişlerdi. İnsan, ruh, cin, kabir gibi herkesin dikkatini çekebilecek isimlerle basılmış bu kitaplar, ilk bakışta çok sade, iddiasız sadece bilgi verilmek için yazılmış görünümündeydi. Öyle rengarenk kapakları da yoktu. Siyah beyaz iki renkte karar kılınmıştı. Sonradan kitapları biraz karıştırdım ki aslında bu renkler, sadeliği değil, bir iddiayı barındırıyormuş. Hatta denk gelecek ya, bu şahıs, o günlerde canlı yayın konuğu olarak bir televizyon programına katılmıştı. O programın adını da pek hatırlayamacağım ama Kırmızı Koltuk mu, öyle bir şeydi. Konuğa sorular yöneltiliyor; o da hiç kimsenin karışmadığı, sözünün kesilmediği bu ortamda kendi fikrini ve bilgisini rahat rahat anlatıyordu. Yani moderatör herhangi bir müdâhalede bulunmuyor, konuk bütün detaylarıyla o mevzûdaki görüşünü ifade ediyordu. Merakla dinlemeye başlamıştım ki, on on beş dakika sonra dehşete kapıldım. Çünkü bunca kitabın yazarı olan bu şahıs, henüz en basit îtikâdî meseleleri bile kavrayamamıştı. Fakat gelin görün ki edâ ve üslûbu sanki, Muhyiddîn İbn-i Arabî veya ne bileyim Fahreddîn-i Râzî'ymiş gibiydi. Hele arada bir tebesüm ederek, "Bizde daha ne mânâlar var." dercesine merak uyandıracak mimiklerde bulunması herhalde fakîr gibi seyredenleri çileden çıkarıyordu. Şöyle kaba bir hesapla en az beş kez bütün âlimlerin küfür olarak ittifak ettiği sözleri rahatlıkla sarf etti. Bendeniz kalkıp tekrar kitaplara baktım, adamın kitapları böyle değildi. Fakat o an bilgilerin kopuk kopuk, öylece kitaba serpiştirilmiş olduğunu ve biraz daha dikkatli incelendikten sonra da kitabın oradan buradan toparlandığını fark ettim. Gazâlî'den almış; Bediüzzaman Saîd-i Nursî'den aktarmış; oradan ruhlar âlemine, ebced hesabına,

bazı matematik ve fizik formüllerine girivermiş; İbn-i Arabî, -birazcık- esmâü'l-hüsnânın sırrı derken her şeyi birbirine çorba yapmış, bırakmış.

Bendeniz, bu hâdiseye kadar, bazı şeyleri bilmeden nakletmeyi ve oradan buradan toparlayarak laf satmayı, câhilce fakat pek zararı olmayan bir hastalık zannederdim. Bu tecrübeyle anladım ki kal şeyhliği ciddi bir illetmiş. Hem öyle bir hastalık ki kendi kendisini değiştiren, yenileyen bir virüs gibi her yere bulaşıyor ve etki alanını genişletebiliyormuş.

Bu hastalık, müzmin ve kronik bir hale geldiğindeyse trajikomik bir hal alıyor. Nakletmekle şeyhlik ve mürşidlik taşıyan bu nev'i insanlar, bir müddet sonra artık kendilerinden naklettikleri insanları da beğenmiyorlar. Evvelce İbn-i Arabî, Saîd-i Nursî, Hazret-i Mevlânâ veya İsmâil Hakkı Burusevî gibi seçkin zâtlardan iktibas ederek kitaplar ve konferanslar düzen bu gibi şahıslar, “Aslında İbn-i Arabî şu mevzûda çok fena hata etmiştir. Gerçi Hazret-i Mevlânâ bu hususta şöyle demiştir ama ikisi de tam mevzûyu kavramış değillerdir.”, “İsmail Hakkı Burusevî, tefsirinde böyle yazmış ama Allah ıslah eylesin, işin özüne vâkıf olamamış.” gibi ifadelerle artık manen ölümcül noktayı buluyorlar. Bu son kısımdaki ifadelerin benzerliği tamamıyla tevafuktur. Herhangi bir kişiyi itham etmek için söylenmemiştir. Benzerlik şaşırtıcı olsa da biz hiç kimseyi kastetmedik. Bunlar evvelce oldu, bugün olmakta ve yarın da elbet olacaktır. Tedâvisi olsa da bu hastalık devam edecektir. Kimsenin külahı boşa kalmaz.

Bu mevzûyu biraz daha irdelersek şöyle dikkat çekici bir durumu da tespit edilebiliriz. İnsan, bu kadar söze şahit olur da nasıl nefsinin ıslah edemez? Öğrendikçe cehaleti yahut hatası niçin artar? Kendi kendimize soralım. Bir insan şöyle veya böyle bu kadar çok kitap okumasına rağmen niçin

daha da azgınlaşır? Neticede okudukları âlimlere, evliyâyâ âit kitaplar değil mi, niye tesir etmez? Niye bu mânâ o kişide vücûd bulmaz? Cevabı basit ve bir o kadar da vahimdir. Ameller niyetlere göredir. Bir insan, ilmi Allah için öğrenmeli, yani Cenâb-ı Hakk'ın rızası için tahsil etmelidir. Yine kitap okumak, sohbetle bulunmak, ilim ve irfan dinlemek nefsi terbiye etmek, şahsiyeti olgunlaştırmak içindir. Niyet Allah için olmazsa, ilim öğrenirken kişide kendisini düzeltmek kastı bulunmazsa bu sapkın niyet, sapkın amelleri doğurur. Bu sebepten dolayı Atâullah İskenderî Hazretleri meşhur eserinde şöyle buyurur, “Bir işin başı hayırlı ve güzelse elbet sonu da hayırlı ve güzeldir.” Yani niyet Allah için olur ve o aşk ile yola çıkılırsa elbet Hakk Teâlâ o insanı kendi rıza sahiline kavuşturur. Fakat birçok kişinin önünde diz çöktüğünde, “İleride ben de bunlar gibi olayım.” niyeti kalp ve dimağda çöreklenmişse okuduğu ve öğrendiği her şey, kişi için başa belâ olur. Sırtına yüklediğinin hamallığını yapmakla kalmaz, yükledikleriyle etrafındakilere de zarar verir.

Yal Şeyhi, Yal Dervîşi

Makam mevki sâhiplerine yanaşmak ve onlardan menfaat elde etmek için dindar görünen kişilerdir. Bu kişiler, ilâhî aşk ve muhabbeti mevki elde etmek için satışa sunarlar. Bunlardan bazıları sırf şöhret için bunu yapar. Çünkü bu da bir şehvet ve mevki tatminidir. Onlarca insanın ayağa kalkması, elini ayağını öpmesi bazen bir kişiye birçok şehvet unsurundan daha çok zevk verebilir. Allah Teâlâ'nın ve Resûlullah Efendimiz'in laneti bu nev'î insanlar üzerinedir. Dolayısıyla bu şahıslara yakın olmak Allah Teâlâ'nın gadabına yakın olmaktan farksızdır.

Bostan ve Gülistan'da şöyle bir hikâyeye geçer; adamın biri Ramazan günü zenginlerle makam sâhiplerinin iftarı-

na gitmiş. Akşam ezanı okunmuş, herkes besmeleyle iftar etmiş. Fakat bizim adam, bir köşeye çekilmiş ve namaz kılmaya başlamış. Akşam namazını kılmış, sonra oradakilere dönerek, “Siz yiyin, benim biraz daha namazım var, evvâbîn kılacağım, tesbihât yapacağım.” demiş. Uzun uzun -güyâ- namaza devam etmiş, tesbih ve duâsını yapmış, sofraya oturmuş. Birkaç lokma almış ve ‘elhamdülillah’ demiş. Millet bu duruma hayretle ve takdirle bakakalmış. “Yâhû” demişler, “adama bak, hem ibâdet tâatını uzun uzun yapıyor, hem de çok az yiyor. Vallahi bize yazık, bu ne muhterem bir insanmış.” Neyse, adam çıkmış evine gelmiş. Hanımına, “Aman, hanım, çabuk ol. Açlıktan ölüyorum. Bana güzel bir sofraya hazırla demiş.”

Hanımı, “Yâhû, sen iftarda değil miydin? Niçin aç geldin?” diye sorunca adam, “Orada namazı çok uzun tuttum ve az yiyor desinler diye iki üç lokma bir şey yedim, şimdi çok açım, hemen yemek hazırla.” diye cevap vermiş. Adamın küçük oğlu bu sözleri işitince hepimize ibret olacak şu müthiş kelâmı sarf etmiş, “Babacığım, ben şunu merak ediyorum, orada yiyemediğin yemeği şimdi burada kaza edeceksin, peki, orada kıldığın namazı da kaza edecek misin?”

Sûfilerin birçoğu meclislerinde makam ve mevki sâhiplerinin bulunmasından Allah Teâlâ’ya sığınmışlardır. Çünkü bu nev’î insanların ekserisi, saygı ve hürmete alışkın oldukları için iştirak ettikleri meclisten de bunu bekler yahut meclise dâhil olduklarını göstermeye çalışmaktan geri durmazlar. Bu sadece mürşid için değil, dervişler için de sıkıntılı bir durumdur.

İsmi vermek pek doğru kaçmaz ancak bir pâdişah, dergâhın birine devamlı gidip gelmeye başlamış. Oradan ayrılırken de bazen dert dinler, kendisine mürâcaat edenlere

yardımcı olmak için notlar alır veya para dağıtırmış. Pâdişah bir gün şeyh efendiye “Efendi hazretleri, benden hiçbir şey istemiyorsunuz, lütfetseniz ben de yerine getirsem.” diyerek ricâda bulunmuş. Şeyh efendi de “Aslında önemli bir şey var ama söylemeye çok utanıyorum ve yapıp yapamayacağınız hususunda pek emin değilim.” buyurarak pâdişahın iyice merakını celbetmiş. Pâdişah, “Lütfen, efendim, siz emredin; ben ne îcab ediyorsa yapayım.” deyince şeyh, “Allah rızası için bir daha buraya gelmeyin. Sohbet etmek isterseniz sizinle özel görüşelim çünkü ne zaman bu dergâha gelseniz dervişânın dikkati dağılıyor ve size arz-ı endam için kendilerine verilen terbiyeyi unutuveriyorlar. Ya dertlerini size arz ediyorlar ya da vereceğiniz parayı gönüllerine ve akıllarına koyuyorlar. Bu durum fitneye sebebiyet veriyor. Sizden ricâm buraya gelmemenizdir.” buyurmuş.

Ruhî terbiye, kalp ve aşk noktasından bakılınca bu söze hak vermemek mümkün değil. Tasavvuf nefse muhalefet etmektir. İnsanların çoğu, nefslerine güzel gelen şeylerle avunur ve aslında kendilerine zararlı olanları tercih eder. Bizler, makam mevki sâhibi zengin insanlarla oturmayı nefsimiz için hoş karşılarız. Lâkin Allah adamları dertli ve sıkıntılı olan insanlarla oturmayı kalben hoş karşılarlar. Ve nefsin âdetlerini bildikleri için, mümkün mertebe, makam mevki sâhibi insanlardan, mal mülk sâhibi zenginlerden kaçarlar.

Ne acâyiptir ki mal mülk düşkününü insanları, mal hırsı olanlar bile sevmez ve ne tuhaftır ki makam mevki hırsı olanları da makam ve mansıp sâhibi olan kişiler hiç sevmez. Aslında bu bile işin nefsanî olduğunu göstermeye yeter. Çünkü nefis, birliği kabul etmez. İki firavun bir dünyaya sığmaz fakat kırk derviş bir kilime sığar. Allah’a âşık olan, Allah âşığını sever. Efendimiz’in^(sas) nazarında yükselmek isteyen, O’nun katına erişmek isteyen Resûlullah Efendimiz’e âşık olanları çok

sever. İşte bu tevhîdin esasına işâret eden, aşkın nasıl bir nokta olduğunu gösteren en büyük delildir. Kâbe'yi seven Kâbe'yi sevenleri, namazı seven namazı sevenleri bilir, bulur ve onlara muhabbet eder. Lâkin malı sevenleri mal seven, makamı sevenleri makam ve mevki seven hiçbir zaman sevemez; onlarla devamlı sürtüşür, birbirlerinin kuyularını kazarlar.

Şimdi, tuhaf bir düşünceye kapıldım. Eğer bu son anlatılanların doğruluğunu fark ettiyseniz acaba niçin din ve tasavvuf adına hareket ettiğini söyleyen cemiyet, cemâat ve fırkalar birbirlerine bu kadar yabancıdır ve birbirleriyle rekabet ederler? Niçin birbirlerini çekemez, câmi ve tekke müdavimleriyle övünmek, çokluklarıyla birbirlerine hava atmak derdinde olurlar? Aslında cevabı çok açık! Mesele din, hakikat, İslâm ve ilâhî aşkın bir noktasında buluşmak olsaydı herhalde böyle bir görüntü olmazdı. Belki de böyle bir çekişme yok, bize böyle geliyor ama belki de ortada hakikî bir İslâm kardeşliği yok, bize varmış gibi geliyor. Her iki durumda da uzun uzun düşünmeli.

Avrad Şeyhi

Bu konuyu böyle bir başlık altında nazarlarınıza vermeye gerçekten utanıyoruz. Ancak hem akılda kaldığı hem de bazı tasavvuf kaynaklarında bu şekilde kullanıldığı için 'avrad şeyhi' tâbirini aynen kullanmak istedik.

Baharın gelmesiyle beraber toprakta, bitkilerde, hatta hayvan ve insanda bir canlanma ve uyanış başlar. Fakat bu uyanışla sadece güzellikler ortaya çıkmaz, çirkinliklere de meydan açılır. Çiçekler, tomurcuklar, meyveler, güller, sümbüller güzellikleriyle arz-ı endam ederken yılanlar, akrepler, dikenler, çalı çırpılar da ortaya çıkar. Meselâ herkesin bil-

diği üzere nisan yağmuru (Rûmî takvimle) berekettir. Ama yılan da zehrini nisan yağmurunu kullanarak elde eder. Aynı bunun gibi aşkın neşesiyle kanatlanmış ruh, kendisindeki canı ve cânân özlemini iliklerine kadar hisseder. Fakat onun bu hayat buluşuyla beraber yedi başlı nefis ejderhası da çöreklen- diği yerden yavaş yavaş başını kaldırmaya ve bitmez tüken- mez, zaptedilmez tavrıyla kendisini göstermeye başlar. Mânâ kıymetini hissettirdikçe nefis ve şeytan da buna karşı hamle yapmakta gecikmez.

Aşk yolculuğunda ismi ister tasavvuf ister başka bir şey olsun, insan daha evvel hiç tatmadığı güzellikleri yaşama- ya başlar. Fakat bununla beraber onu ölümcül tuzaklar ve nefsinin başka yerlere meyletmesi tehlikesi de beklemekte- dir. İnsan, rûhen yükseldikçe nefis ve dünya zevkleri, âdeta panikler. Avucunun içinden kaçırdığını düşünerek bu ruhu yakalayıp, en azından yavaşlatıp kendi tarafına çekmek ister. Bunu yaparken bütün şirinliğini, her türlü işvesini kullanır. Bu, onun oyunlarının henüz ilk safhasıdır. İnsanın ruhunu ve aklını cezbedebilecek her şeyi kullanır. İlâhî aşka soyunan- ların ağır imtihanlara mâruz kalması elim ve feci kazalara uğramasının temelinde bu yatar. Tabî ki hakîkî âşıklar, niyeti temiz olanlar bu musibetlerden sıyrılıp çıkarlar.

Cenâb-ı Hakk kendisini isteyen asla bırakmaz; onu kurda kuşa, nefse şeytana ve dünyaya yedirmez. Kim Hakk'ı isterse muhakkak bulur. Kim Hakk'tan gayrı bir şey isterse muhak- kak mahvolur, perişan olur. Dünya, Hakk'tan başka bir şey isteyenleri yutmak için ağzını açmış bütün iştahıyla bekleyen bir canavar gibidir ve doymak bilmez. Milyonlarca yıldır can- lıların ölümüne mekân olan bu dünya, yine aynı hızla ve aynı iştahla bu öğütme işine devam eder. Ancak Hakk'ı istediği halde O'na ulaşamayan tek bir fert yoktur. Hakk'tan başka bir şey isteyenlerden de vuslat bulmuş yoktur. Bunun aksini iddia eden kimse yalancı ve sahtekârdır.

Her insan hata yapabilir fakat insanı, hata haline getiren yanlışını yol kabul etmektir. Bu açıklamalardan sonra Allah ve Resûl muhabbetiyle yola çıkanları bekleyen büyük bir tehlikeyi burada zikretmek durumundayız. Tasavvufu ve dinî inancı eskiden beri kendi nefsânî ve şehvî arzuları için kullananlar olmuştur ve kıyâmete kadar da bu devam edecektir. Şehvet, dünyevî ve nefsânî arzuların hepsine denir lâkin bunun zirvesi kadınla erkeğin arasındaki istektir ve nefsin terakkisinde insanı en son terk eden dünyevî zevk de budur. Eskiler derler ki eğer aşk, şehvet olsaydı eşek âşıkların başı olurdu.

Kim ne derse desin cinsiyet meselesinden kaynaklanan duygu ve istekler, her zaman temkinle yaklaşmayı ve dikkatli olmayı gerektirir. “Efendim, biz o gözle bakmıyoruz, biz şöleyiz, biz böyleyiz.” gibi sözler doğru ifadeler değildir. Bunları söyleyenler ya kendi yaptıkları işlere kılıf uydurmaktadırlar veyahut bu algı ve düşünceleri, normal ve sağlıklı bir insan psikolojisinden kaynaklanmamaktadır. Her iki durumda da mânen ilerlemeleri, tasavvufî terbiyeye girmeleri mümkün değildir. Çünkü ya delidirler ya hâin.

Aşk, şehvet değildir. Adı üstünde birisi aşktır, diğeri şehvettir. Nefste taklit edebilme kâbiliyeti vardır. Onun için ruhun ilâhî aşk neşesini nefsânî boyutta, beden ve tende sahneler ve taklit eder. Mânâyı madde planına uyarlar, buna uyanlar nefis ve şeytana uyarlar. Maddenin pençesinde artık ruhunu ve mânâsını tamamen kaybetmiş Batı toplumunda ilâhî aşkın kelime olarak bile karşılığı yoktur.

Kalbin İffeti: Edep

Kadın maddî ve mânevî güzelliği yansıtan seçilmiş bir varlıktır. Maddenin güzeline, mânânın seçkinliğini, ilâhî tecelliyatın parıltısını ve dünyanın ziynetini kendisinde barındıra-

bilir. Bu açıdan düşünülürse, “Çirkin bir kadın yoktur.” sözü gerçekten doğru bir sözdür. Hele anne... Anne muhteşem, muazzam bir varlıktır. Her çocuk için annesinden daha güzeli yoktur ve olmamalıdır.

Her kıymetli ve güzel için geçerli olan şey hanımlar için de mevzûbahistir. Korunmak ve muhafaza olmak... Çakıl taşının, tenekenin hırsız olmaz; kıymetli olanın hırsız olur. Bir hanımın korunması için en önemli şey iffettir. İffet sadece muhafaza için değildir. İffet aynı zamanda şükürdür. Çünkü nimetlerin şükürü kendi cinsindendir. Malın şükürü zekâttır, sadakadır. Makam ve mevkinin şükürü hizmet etmek, müşkülleri halletmek, yetkisini adâletle kullanmaktır. “Elhamdülillah, çok şükür yâ Rabbi” demekle şükretmek asla kâfi değildir. İlmin şükürü bildiklerini aktarmak ve sahasıyla alâkalıysa onunla amel etmektir. Güzelliğin şükürü ise erkek olsun, kadın olsun iffetli olmaktır. Bu, toplumdan topluma, insandan insana değişkenlik gösterebilir ama iffetin ölçüsünü Cenâb-ı Hakk bizlere öğretmiştir. Din, iffet hudutlarını bizler için çok net olarak çizmiştir. O kadar ki dinde, yani şerîatta iffetli olmanın ölçüsü, en câhil adamın bile anlayacağı şekilde izah edilmiştir.

Tasavvuf terbiyesi, dış görünüşün kalp ve ruhla uyumlu olmasını ve hepsinin aşk potasında birleşmesini öngördüğünden dolayı iffetin zâhiri görünüşüyle iktifâ edilmez. Kalbin ve ruhun da bu ölçülere göre kendisine bir yer edinmesi lâzımdır. Şerîatın öngördüğü çerçevede iffetli olmak ahlâklı olmaya eşittir. Tasavvuf terbiyesinde ise edep şartı vardır. Sıkça söylediğimiz üzere, “Edep, kalbin ahlâklanmasıdır.” Buna göre tasavvuf ve tarikat terbiyesinde kişinin zâhiren Allah’ın emirlerine uyması kâfi kabul edilmez. Mânen terakki edebilmesi ve ihsan mertebesine çıkabilmesi için bu düşünceleri kalbinden bile geçirmemesi, zâhirde ortaya çıkmasa bile

bunlara iç âleminde de yer verilmemesi şartı vardır. Çünkü âşıklık bunu îcab ettirir. Mânâda vücûd bulan şey, muhakkak maddede kendisini gösterir. İçi başka, dışı başka olan kişi eninde sonunda içinin dışı vurmasıyla zâhirdeki iffetini de kaybeder. Bunun başka bir felaketi de kalbin ve iç âlemin Allah'tan başka muhabbetlere ve isteklere meyiletmesidir ki böyle bir kişinin mânevî yolda ilerlediğini düşünmek ancak hayaldir. Lâkin nefis ve şeytan buna da bir kılıf bulmakta gecikmeyecektir.

Koyunları kurttan muhafaza etmek için başlarında çoban yahut çoban köpekleri bulunur. Ama çoban veya çoban köpekleri sürüdeki koyunları yemeyi kafaya koyduysa buna nasıl engel olunabilir. Bir başka misalle... Bir insan serkeşlerin, hırsızların, katillerin bulunduğu bir yerde canıyla, malıyla tehlikededir. Ama onu koruması gereken polis veya asker, hırsızlık ve katillik yaparsa o kişi acınacak bir halde değil midir?

İnsanlar Allah, Peygamber sevgisiyle, içlerindeki muhabbetin coşkusuyla mânevî ilimleri ve bu güzellikleri tatmak için şeyh ve mürşid gördükleri kişilere mürâcaat ederler. Tabîî ki böyle yapmak lâzımdır. Evvelce söylediğimiz gibi insan mânevî terbiyeyi insandan alır. Fakat her insandan alamaz, bu da unutulmamalıdır. Böyle insanları bekleyen tuzaklardan biri de avrad şeyhidir. Allah Teâlâ cümlemizi böyle olmaktan ve böyle insanların eline düşmekten muhafaza eylesin. Bu sahtekârlar, kadınları tuzağa düşürmek ve onları kendi zevklerine alet etmek için dini ve tasavvufu kendilerine paravan yaparlar. Hasta ve habis olan bu ruhlar, mukeddesatı kullanmaktan zerre kadar utanmazlar. Sadece günümüzde değil, insanlık tarihinde bu nev'î hâdiselerin sayısız örneği vardır. Bunlar nasıl anlaşılır, bu illet nasıl tespit edilir diye soranlara bu nefsânî ve rûhî hastalığı birkaç örnekle açıklayabiliriz.

Bu tehlikenin en şiddetli olanı, bir hanımı elde etmek için her türlü imkânı kullanan din ve tasavvuf kisvesindeki hâinlerdir. Sihir, büyü, hipnoz, kadının hoşuna gidebilecek söz, davranış, hediye, kılık kıyafet ve akli çelebilecek daha nice hileler bu insanlarda mevcuttur. Yalan söylemekten, insanlar arasına nifak sokmaktan zerre kadar vicdanî sıkıntı çekmezler, hatta mânevî emirler ve zuhûrat varmış gibi elinin altındaki insanları kullanmak için Allah Teâlâ'yı bile bahâne edebilirler. Fakîr kadınları hipnozla uyutup tecavüz eden, kadınlar kendisini sevsin diye muskalar takan ve tamamıyla şehvî olan hissiyâtını mânevî cezbeymiş gibi gösteren insanlara şâhit oldum. Hatta bunların içerisinde, "İlâhî aşkı yaşayabilmek için benimle beraber olman lâzım." diyerek iffetli kadınları aldatan namussuzlar olduğunu da bizzat gördüm. Allah Teâlâ bunların şerrinden muhafaza eylesin.

Eminim ki bazıları, bu satırları okurken vaveylâ koparacak, "Efendim, böyle şeyler yazıyorsun, millette ondan sonra tasavvufa, dine, diyânete laf söyleyecek." diyerek tenkit edecek. Cevâben şöyle deriz: Yarası olan gocunur. Ayrıca hastasını tedâvi etmek bahânesiyle ahlâksızlık yapan, hekim kisvesinde insan yok mudur? Vatani milleti kurtarıyorum bahânesiyle ülkesini satan hâin asker yok mudur? Rüşvet yiyen memur yok mudur? Elbette vardır, kıyâmete kadar da muhakkak olacaktır. Burada bizim dikkat çekmek istediğimiz nokta, bu ihânetleri yapan kişilere karşı uyanık olmanın gerekliliğidir. Şâyet bugün bunları söylemez, tenkit ve uyarıları yapmazsak yarın bir gün bu durumdan mağdur olmuş kimselerin yüzüne bakamayız ve bu vebalden asla kendimizi kurtaramayız.

Bu hastalığın başka bir türü de avrad şeyhinin birebir ilişki veya temas yaşamasa da meclisinde kadınların bulunmasından haz duymasıdır. Nefs ve şeytan, mânevî feyizle bu maddî

zevki birbirine karıştırarak zehri yutturmak için bir terkip ve tertip yapar. Ruhtan nefse yansımış olan bazı güzellikler, şehvetin parlatmasıyla mâneviyatmış gibi kendisini gösterir; aldanmış ve aldandığının farkında olmadan aldatan avrad şeyhi bunları mânâ gibi yutar, etrafındakilere de yutturmaya kalkar.

Kolay anlaşılınsın diye biraz daha net konuşalım. Mânevî konular üzerine kurulmuş bir mecliste ancak ve ancak maksud (yani kastedilen) Allah Teâlâ olmalı ve yalnız O'nun rızası talep edilmelidir. Ancak başka sevgi ve sevdalar karışır, karşısındaki kadınların memnuniyeti için içine girerse o mânevî meclis berbad olur, günah irtikâb edilen bir topluluğa dönüşverir. Bu durum sadece meclisin başında olan kişi için geçerli değildir. Literatüre yeni bir tâbir ilâve etmek gerekirse 'avrad dervişi' veya 'avrad müridi'ni kullanabiliriz. Aşk ile semâ' edip Allah muhabbetiyle zikredecekken kendisini seyreden kadınların muhabbetinin tesirinde kalan bu nev'î kimseler maalesef şeytan ve nefsin tuzağına düşmüştür. Nitekim İmâm-ı Gazâlî semâ' ve zikrin meşru olmasının temellerini anlatırken bu hususa dikkat çeker. Riyâ zâten haramdır, böylesi durumlarda ise riyâ günahının yanında şehvet ve nefsin tatmini mevzûubahis olduğundan aşk başlamadan biter. Ve Allah muhafaza kalp mühürlenir. Ama en büyük suç, taliplerinin bu durumunu gördüğü halde mâni olmayan şeyh bozuntularındadır.

Maalesef artık herkesin şâhit olduğu bu nev'î meclislerin detaylarından bir analiz yapmaya çalışalım. Meselâ bu, kadınların ve erkeklerin beraber semâ' ettiği bir cemiyet olabilir yahut kadınların veya seslerinin rahatlıkla fark edilebildiği bir zikrullah meclisi olabilir. Meydana baktığınızda şöyle bir sahne görürsünüz: sûfî kıyafetinde büyük bir hazla dönenler, zikrullah lâfzıyla bir o yana bir bu yana eğilip kalkanlar...

Gayet hoş ve güzeldir. O kadar güzeldir ki taklidi bile kıymetlidir. İçlerinden birçoğu masum, başka bir deyişle samimidir. Ama daha derinlerde başka bir şeyler yatmaktadır.

Elinde olmadan, seyircilerin veya aynı mekânda bulunduğu hanımların maddî cazibesinin tesiri, o kişiyi farklı bir yöne doğru çekmektedir. Fakat o hâlâ mânevî bir haz yaşadığını düşünür. Aslında olan, nefsin ruhu taklit ederek kendi üzerindeki bu nakışları, o meclisin şevkiyle parlatmasıdır. Uyanan ve kanatlanan ruhtur ama nefsin boyunduruğu altındaki hayvânî ruhtur. Onun ilâhî boyuta geçebilmesi için derinlerde bulunan bu şehvetten kurtulması îcab eder. Mûsikî, onu şehvetin ve nefsin baskısından kurtaracağına nefsanî bir çıkmaza yöneltmiştir. Koyun, kurttan kaçarken çoban köpeğine avlanmıştır. Nefs dervişi kullanır, şeytan da onların başındaki adamı. Velhâsıl bir amelin yarısı nefs ve insan; yarısı da Allah için yapılmaz. Allah Teâlâ ikilik kabul etmez. Başkalarının memnuniyeti ve nefsanî hazzın mevcûdiyeti Cenâb-ı Hakk'ın feyzinden mahrum olmakla sonlanır.

Mecnûn'a sordular Leylâ nice oldu

Leylâ gitti adı dillerde kaldı

Benim gönlüm şimdi bir Leylâ buldu

Leylâ Leylâ derken Mevlâ'yı buldum

Yûnus'un bu nutkuna baktığınızda Leylâ ile Mecnûn'un aşkı ne kadar saf, ne kadar güzeldir. Şöyle bir, efsanevî hikâyesini okusanız, şehveti uyandıracak belki bir cümle bile bulamazsınız. Ama âşığa edep gerek, Allah'tan başka hiçbir şeyin kalbinde yer tutmaması gerek. Leylâ'da o tecelliyatın belki bir behresini veya zerresini görmüştür. Ama o muhabbette mânânın ve ruhun hâkim olmasıyla Mevlâ'sını bulmuştur. Böyle saf ve temiz bir güzellik bile Mevlâ'ya vâsıl

olmaktan insanı alıkoyuyorsa, şehvetperest ve tenin arzularına kapılmış birinin Mevlâ'nın kapısında günahının affını dilemekten başka ne işi olabilir? Edep haddini bilmektir, nefsini bilmektir. Tasavvuf terbiyesi, insana bu hasletleri kazandırmıyorsa o kişi asla ne derviş, ne mürşiddir. Duâyâ muhtaç acınacak bir kişidir.

Kabak, ilâhî aşka soyunduğunu zanneden câhillerin başına patlar. Peki, bu garibin suçu nedir? Hemen cevap verelim. Allah Teâlâ'nın koyduğu kâideye, yani şerîat ölçüsüne riâyet etmemektir. Cenâb-ı Hakk'ın helâli bellidir, haramı bellidir. Bunların arasında da şüpheli şeyleri vardır. Sen şüpheli şeyleri bırak kenara. Zâten haram olan bir şeyle meşgul olursan artık sana söylenecek ne vardır? Klasik bahânelerden biri de şudur, "Ama efendim, biz imtihanda olduğumuzu düşündük. Teslimiyet göstermek için buna da eyvallah dedik." Kardeşim, derviş dâima kalbini kollayan, kontrol eden adama denir. Hiç mi kendini yoklamadın, ben bundan haz alıyor muyum almıyor muyum, maddî bir beklentim var mı yok mu diye? Baktın ki işin içerisine dünyevî, maddî, şehevî bir his karışmış hemen oradan ayağını çekmen lâzım değil mi? Maalesef bu kısır döngünün içerisinde birçok can uyanmadan yanmıştır.

Nefs bu işlere bir kere alışmayagörsün, artık kurtulmak neredeyse imkânsızdır. Bu hazlar tekrarlandıkça zaaf ve huy halini alır. Ve bu insan, seksenine doksanına da gelse aynı ortamlarda ömrünü harceder. Ancak ve belki, samimiyetinden dolayı îmânla göçmek nasib olur. Yoksa dünyası mâmur görünse de bütün hakîkatıyla tecellî edecek âhiret hayatı, sıkıntılarla geçebilir. Bu nev'î ortamlar, sihir ve büyü gibi insanın gözünü gönlünü bağlar. Bunun başını çeken şeyh bozuntusu alçak, aynı reklamlarda bir ürünü satmak için cinsiyet faktörünü kullanan âdi insanlar gibi cemâatinin, daha doğrusu topluluğunun sayısını artırmakla meşguldür.

Öte yandan hanımların iç çekmesiyle ve gözlerinden akıttıkları yaşlarla saflığı ve safiyeti bulduğunu zanneden hatta nefsâniyetten ve cinsî farklardan sıyrılıp artık melekleştiğini düşünen kişiler asla mârifet zevkini tadamazlar. Şeytanın ve nefsin kurduğu bu tuzakta mutluluktan ölürlür.

Hazret-i Mevlânâ -mealen- buyurur ki, “Necaset dolu bir çukura düşsen oradan seni tutup çıkarabilirim, elim uzanabilir, sana yardımcı olabilirim. Ama belden aşağı düşersen oradan seni kimse tutup çıkaramaz ve bu çukur o kadar derindir ki çoluğuna çocuğuna, annene babana kadar gider. Sakın belden aşağı düşme, bunun sonu yoktur. Eğer burdan çıkmaya niyet etmezsen bu düşüş, âhiretteki cehennem çukurlarına kadar götürür. Cennetin kokusunu ve cemâl zevkini asla tadamazsın.”

Acâyip olan bir başka durum ise bu nev’î insanların birçoğunu, başka kötü fiillerle meşgul olduğunu, ahlâkî yönden de fena işlere bulaştığını pek göremeyişimizdir. Sanki şeytan bunların mahallesine hiç uğramaz. Neden? Bunun sebebini bendeniz de çok merak ettim ve ihtisas sâhibi bir zâttan sual ettim. O zât, bana şunu söyledi, “Evladım, boş eve hırsız girmez. Trafik kazaları da yolda olur, evin tepesinde olmaz.” Yani üstadım bana şöyle demek istemiş: Şeytan ona zâten yapacağını yapmış, Allah Teâlâ yolunda nefsiyle cihattan ve Allah eri olarak yetişmekten alıkonulmuş, daha ne uğraşsın? Mûsâ olmayanla Firavun ne yapsın? İbrâhim Halil almayanla Nemrud niye uğraşsın? Tasavvuf toprağında bulunuyormuş görünseler de bu nev’î insanların burada işleri yoktur. Bunlar tasavvuf toprağında bulundukları halde o özle buluşamamış kültür mantarları gibidir.

Böyle bir hastalığın kendisinde bulunup bulunmadığını kişi nasıl fark eder? Yukarıda kısmen değinmiştik ancak

daha sade bir ifadeyle büyüklerin şu sözünü nakledebiliriz. Bir kişi, hanımlarla beraber bulunduğu mânevî hali, ibâdet tâat ve zikre karşı iştiyakı değişiklik gösteriyorsa o meclisten uzak durmalıdır. Fark etmiyor ve onu yolundan alıkoymuyorsa şerîat ölçülerine riâyet ederek meclisi tertip etmeli yahut tertip edilen meclise iştirak etmelidir. Bu her mekân ve her insan için geçerlidir. Zannedilmesin ki sadece sofiler için konuşuyoruz. Câmîde hanımlar var diye kürsüde konuşmasını değiştiren, farklı bir üslûpla konuşan hoca da buna dâhildir; mevlidhanı, hâfızı da... Mecliste hanımlar var, güzel bir namaz göstereyim diye ibâdet ve tâatını harceden, sevap yerine günah kazanan cemâatteki herhangi bir kişi de bu hastalığa tutulmuştur.

Şöyle bir fıkra anlatırlar: Süleyman Peygamber, hüthüt kuşuna, “Git, bana serçeyi çağır, gelsin.” demiş. Hüthüt gelmiş serçeye, “Seni, Hazret-i Süleyman çağırıyor.” demiş. Serçe de, “İşim gücüm var, şimdi gelemem.” diye karşılık verince hüthüt, “Yâhû anlamadın mı? Süleyman Peygamber çağırıyor.” demiş. Bu sefer serçe, “Süleyman da kim oluyormuş. Adamın ashabını bozmasın.” diye posta koymuş. Hüthüt, “Eh, sen kendin kaşındın, gidip aynen söyleyeceğim, o zaman başına gelecekleri sen düşün.” diyerek oradan ayrılmış ve gelip durumu Süleyman Peygamber’e aynen anlatmış. Hazret-i Süleyman hüthüte, “Serçe bu kadar cüretkâr olamaz, sana bu sözleri söylerken yanında kimse var mıydı?” diye sormuş. Hüthüt, “Efendim, hemen yanında hanımı vardı.” demiş. Hazret-i Süleyman tebessüm ederek, “He, anlaşıldı. Hanımına kendisini beğendirmeye çalışıyor. Akli başında değilmiş, mazur görelim. Sonra bir ara alır, getirirsin.” demiş. Bu işin fıkra kısmı ama herhalde anlatılmak istenenin ne kadar doğru olduğunu hepimiz görüyoruz. Şarabın sarhoşluğu dört beş saat sürebilir, belki de daha

fazla bilemiyorum, fakat bir insan şehvet ve kadın sarhoşluğu yaşıyorsa bu durum bir ömür sürebilir. İnsan, içkiden kurtulmak için nasıl ki ilk önce bağımlı olduğunu kabullenmeliyse -Allah Teâlâ muhafaza eylesin- şehvet ve karşı cinsle alâkalı bu nev'î hastalığa tutulan kişinin de kurtulmak için ilk önce mübtela olduğunu kabullenmesi lâzımdır. Eğer bunu tabî bir istek ve ara sıra tatmin edilmesi normal bir şeymiş gibi görürse felaket üstüne felaket yaşayabilir.

Aşkın bir noktasını duyup işitenler, hemen bu kitabı ellerine alıp okumaya başlamış olabilirler ve âmentüsünden ilmi-haline daha birçok mevzûya girildiğine şahit olarak, “Aşkın bir noktası bunun neresinde?” diye sorabilirler. Evet, aslında yaptığımız bu, yani gayemiz size bu soruyu sordurabilmek. Acaba aşkın bir noktasını şu anlattıklarımızda bile bulabilir misiniz yahut aşkın hakikatini temsil eden, o saf ve temiz nur noktasında bu anlatılanları nereye sığdırabilirsiniz? “Aşk bir davaya benzer.” Doğrudur; bu söz, Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Efendimiz'in bir teşbihidir. Ama aşk asla kuru bir iddia değildir. Ve hiçbir zaman böyle sululuklarla ifade edilmeye müstehak bir dava olamaz. Dünyada ve âhirette, aşk bu nev'î insanlardan davacıdır.

Bu mevzûları, burada konuşmak belki kitabın ismine yakışmıyor diye düşünebilirsiniz Doğru, sizler de haklısınız. Fakat maalesef bu yanlışlıklar, sanki yokmuş gibi hiç konuşulmuyor yahut toptancı bir zihniyetle incelikleri ve hataları hiç tahlil edilmeden, “Kadınların hepsi şeytanîdir.” diye kestirilip atılıyor. Gittikçe yaygınlaşan bu hastalık, masaya yatırılmıyor, doğru dürüst analiz edilmiyor. Eski eserlerde yahut herkesin dilinde olan belli bazı büyük günahları ve huyları, temcid pılavı gibi ısıtıp ısıtıp insanların önüne koyuyorlar. Çoban elinde kaval, takmış peşine sürüyü gidiyor ama haberi yok, arkadan koyunlar birer birer gidiyor. Mesele iyice tet-

kik edilmeli, nereden fire verildiği ve niçin kayıplar yaşandığı iyice anlaşılmalı.

Hanımları İrşad Eden Erler

Muhakkak şunu zikretmemiz îcab eder. Toplumdaki bazı gerçekleri çok dikkatlice inceleyip fark eden üstadlar, dinî ölçülere riâyet edilmesi şartıyla meclislerinde hanımların bulunmasına müsâade etmişlerdir. Hanımlar, erkeklerin ne yaptıklarını hep merak etmişlerdir ve kadın dâima erkeği-ni elinde tutmak istemiştir. Dinî bir ortam bile olsa eğer bir kadının erkeği saatlerce gidip bir yerde vakit geçiriyor, kendisine de bir şey anlatmıyorsa muhakkak huzursuzluk baş gösterir. “Acaba bu adam orada ne yapıyor?”, “Bu gittiği şeyh efendi onun aklını çeler de başka bir hanım bulur mu?”, “Acaba ne gibi taktikler öğretiliyor?” gibi abuk sabuk düşüncelerin yanında, “Benim canım yok mu? Ben mâneviyattan geri mi kalacağım? Sadece evde yemek pişirip temizlik mi yapacağım? Ben de Allah ve Peygamber’i seviyorum, ilim öğrenmek istiyorum, zikrullahta bulunmak istiyorum.” gibi taleplerde de bulunabilir. İşte bu evhamı önlemek, ayrıca meşru istekleri yerine getirmek ve onların da güzelliklerle buluşabilmeleri için erkeklerle beraber hanımları dinî ölçüler gözetilerek meclislerine kabul eden kıymetli insanlar çoktur.

Bir başka önemli husus ise hanımların yetişmesi ve âile saâdeti için oynadıkları rolün ehemmiyetiyle alâkalıdır. Âilecek mânevî halakalara devam eden kişiler, maddî ve mânevî saâdete nâil olurlar. Âile içi huzuru, bu mânevî destekle daha kolay elde ederler. Bir meşrep üzere yola koyulduklarından dolayı sen ben çekişmesi yaşamazlar. Maddî mânevî işlerini, ilişkilerini küçükleriyle ve büyükleriyle istişâre ederek ve mânevî destek alarak kolayca ve rahatça hallederler.

Allah Teâlâ'nın hakîkî erleri, hanımları irşada çok önem vermişler ve nefslerine çok ağır gelmesine rağmen hanımların yetişmesi için çok gayret etmişlerdir. Şöyle bir düşünün, şu son elli atmış senede Beşiktaşlı Cemâl Efendi, Şeyh el-Hac Mahmud Efendi, Gönenli Mehmed Efendi, el-Hac Muzaffer Efendi gibi zâtlar olmasaydı acaba dini diyâneti, mukaddesatı ve ilâhî aşkı bu kadar güzel tahsil eden bir hanım nesli olabilir miydi? Allah hepsinden katbekat râzı olsun. Şimdi radyo ve televizyon da bu gibi hususlarda büyük bir nimettir. Ama şu unutulmamalıdır ki tasavvuf terbiyesi vaaz u nasihattan ibâret değildir. Tarîkatı âdabını, erkânını, dinî bazı vecibeleri kitaptan yahut vaaz u nasihattan öğrenmek mümkündür lâkin tasavvufî terbiyeye dâhil olabilmek için muhakkak bir mürşidin telkini, mürid-mürşid ilişkisinin temini lâzımdır.

Avrad Şeyh

Efendim, yazım hatası yok, bu moda da yeni çıktı. Hanımlardan da şeyhlik yapanlar var. Bu olur mu, olmaz mı? Olmaz, efendim. Olduğu yer var mıdır? Olabilme imkânı var mıdır? “Hani, hanımlar, erkeğe şeyh olmasın. Tamam, onu anladık da hanım hanıma şeyhlik yapamaz mı?” diye sorulursa bunun bir ciddi, bir de latife kabilinden cevabı mevcud. Şakayı evvel yapalım, zâten mevzûnun kendisi şaka gibi...

Hanımdan şeyh olmaz efendim öyle... Hanım, hanım hanımcık oturur. Şaka bir yana bu işin ciddi olarak cevabını büyükler vermiş, onlardan özet yapalım da tasavvufa mal edilen bu sakatlığı da herkes iyice bir anlasın. Bazıları demişler ki erkeğin bulunmadığı yerde kendi tarîkinde belli bir aşamaya gelmiş olan kadın, “Suyun olmadığı yerde teyemmüm yapılır.” kabilinden, o geçici süre içerisinde, esmâ telkininde bulunabilir. Tabî ki anlaşıldığı üzere bu hanım kişinin hayatta olan kâmil bir şeyhten izinli olması şartı vardır. Ama az evvel

de söylediğimiz gibi nasıl su görülünce teyemmüm bozulur ve abdest almak îcab ederse bu şekilde ders alan kişilerin de hemen yolun âdabına uygun olarak derslerini yenilemeleri lâzımdır.

İşin teknik bazı özelliklerini burada zikrederim ki haybe-ye konuşmadığımız anlaşılsın. Tarîkatın kendine mahsus zikir şekli ve esmâ tertibi vardır. Şeyh-mürîd ilişkisinde ilâhî isimlerin telkin edilmesi mühim bir husustur. Muhakkak ehil ve icâzeli olandan alınması îcab eder. Cihaz prize takılmadan çalışmaz. Prizin görüntüsü de kâfi değildir. Orada elektrik olması îcab eder. Ana trafodan haneye bir hat çekilir, şalterden prizlere elektrik cereyan eder. Bu trafo sistemini Efendimiz^(sas), tarîkat pîri, postnişin, şeyh, vekil gibi hiyerarşik düzene tatbik etmek ve benzetmek mümkündür. Velhâsıl bu mânevî enerjiye bağlanmak isteyen kişinin muhakkak en yakınında, kendisine uyan, maddî mânevî engel bulunmayan birinden bunu alarak cihazını çalıştırması lâzımdır. Bununla beraber kendisine telkin edilen bu ilâhî isimlerin ve tesbihâtın, yani virdlerin kendine mahsus müvekkil melekleri vardır. Bu melekler yola, tarîka yani özele tahsis edilmiş memurlar gibidir. Latif boyuttaki bu varlıkların mürşidle ve mürîdle olan münasebetleri için de ayrıca bazı şartların yerine getirilmesi îcab eder. Baklayı ağzımızdan çıkardık, bari tamamını söyleyelim.

Meselâ bu meleklerin hizmet edebilmesi için -istisnâî durumlar hariç- kişi için geçerli olan namazdaki avret mahallerinin örtülü bulunması lâzımdır. Erkek için saç, boyun, kollar hatta dizin altında kalan bölümler avret mahalli değildir. Fakat kadında bu bölgeler avrettir. Ayrıca hanımlar, özel durumlarında tarîkat dersi çekemez. Şerîatta abdestsiz bir kişi, zikir çekebilir lâkin tarîkatın şerîatında o isimlerin özel meleklerinden ve yolun âdabından kaynaklanan sebeplerden

dolayı telkin edilen zikirler abdestsiz yapılamaz. Hele boy abdesti îcab ediyorsa hiç yapılamaz. Hanımların özel durumlarında tarîkat derslerini çekemediklerini düşünürsek, tesbih verdiklerinin takibini yapmaları mümkün değildir. Niçin hanım şeyh olamayacağının başka gerekçeleri de vardır. Fakat mevzû uzayıp gider ve konu iyice dağılabilir. Herhalde bunlar durumun îzahına kâfidir.

Hanımlar, tarîkatta telkin edilen bütün isimleri, yani zikir ve virdleri erkeklere verildiği şekliyle çekebilirler. Meselâ bir tarîkin ders tertibinin on iki esmâ ile tamamlandığını düşünelim. Bir derviş nasibinde varsa nasıl bu dersleri görebiliyor ve bu zikirleri çekebiliyorsa aynen dervişeler de yolun âdabı ve erkânı içerisinde nasibe ve emr-i mânevîye göre bu dersleri görebilir. Hatta hanım, şeyh makamına işâret eden 'şeyhalık' rütbesini de alabilir. Bu rütbe îcabı, hanımlar arasında ve mânevî bazı vazifelerde bulunabilir. Hal olarak irşad vazifesini de yapabilir. Fakat irşad ettiği hanım kişilerin de muhakkak o yolun izinli, salâhiyetli bir er kişisinden tesbihat alması gereklidir. Hanımların derslerini hanım değiştiremez. Ders değişikliklerini de gene bir erkeğin vermesi îcab eder. Buna bakarak hanımlara haksızlık edildiği düşünülmemelidir. Aksine erkeğin mesûliyetinin daha fazla olduğuna nazar edilmelidir. Son olarak şunu da ifade edelim ki biat müessesesi nübüvvetten bir şûbedir, nebîlik erkeklere mahsustur.

"Efendim, siz böyle diyorsunuz ama Allah Teâlâ kadına da bu irşad halini veremez mi? O kudreti yok mudur? Bazı hanımların sohbetlerine iştirak ederek hayatı tamamen değişen insanlar da mevcut. Bunları nasıl îzah edersiniz?"

Söz ve tespit doğru ama bizim anlattığımıza muhalif değil. Bir insan herhangi bir insandan etkilenebilir, feyzalabilir. Hatta insan olması bile şart değil. Bir ağaç, bir çiçek, herhan-

gi bir vakıa, televizyondaki bir belgesel bile insanın zihninde ve ufkunda yeni açılımlara ve nurlanmaya vesile olabilir. Bunların yaşanması, vesile teşkil eden şeyleri mürşid makamına çıkarmaz. Bu, hal ile makam arasındaki farklılıktan kaynaklanır. Ayrıca nefsin terbiye edilmesi ve seyr u sülûk menzilleri ayrı bir ihtisas gerektirir. Şöyle bir misal verelim; içki, sigara yahut hayatındaki kötü alışkanlıklar yüzünden hastalanan birini düşünün. Sonra bu insana birinin nasihat ettiğini ve bu sohbetle hayatını tamamıyla değiştirmek üzere karar aldığını ve bunu başardığını farz edin. Burada anlaşılmayan bir durum yok ama bu kimse kendisine nasihat edeni doktor yerine koyuyor ve bu sahanın mütehassısı kabul ediyorsa sıkıntı olabilir. İki farklı şeylerdir. Tabî ki gönül, hem tabip hem de kendisine şefkatle yaklaşan bir habib ister, fakat ikisinden birini tercih etmek gerektiğinde elbette hekim olanın sözüne tâbi olmak insanın hayatını kurtarır. Zâten nasihat eden kişi insaflıysa onu ehil olan bir tabibe teslim eder, doğru yola sevk eder. İşte konuştuğumuz mesele budur. Kültürlü, bilgili, tatlı dilli bir insan belki bir hasta için hekimden daha çok ikna edici olabilir. Fakat bu kişinin tabip olabilmesi ayrı bir ihtisas ve meslekî bir kariyerle mümkündür. Siz bu örneği zihninizde daha da detaylandırabilirsiniz. Yolun âdab ve erkânı, müfredâtı iyice tahsil edilmeden mezuniyet verilmez. Bu da kâfi değildir. Beraberinde maddî ve mânevî şartların oluşması beklenir.

Derviş (درویش)

‘Derviş’ kelimesi Farsçadır ama bu güzel topraklarda yaşayan ârifler, insanları irşad etmek için bu kelimenin harflerinden hareketle akılda kalan Türkçe bir formülasyon yapmışlardır. D (د) harfi dünyayı, r (ر) harfi riyâyı, vav (و) harfi varlığı, y (ي) harfi yalanı, şin (ش) harfi şehveti terk etmeye

işârettir demişler. Dünyayı terk etmek denilince bu söz çok yanlış anlaşılıyor ve tabîî ki yanlış uygulanıyor. Daha doğrusu hiç uygulanmadığından lafta kalıyor. Dünyayı terk etmekten kasıt dünya heva ve hevesini kalbinden atmak demektir. Ayrıca dünya her zaman için kulluk vazifesinin ardında ve altında yerini almalıdır. Bu yerler değişirse insan da değişir menfi mânâda dönüşür. Hz. Ali'nin^(kv) muhteşem îzahı bu konuyu tamamen özetler. Şah-ı Velî şöyle buyurur; "Seni Rabbi'nden ne alıkoyuyorsa işte o senin dünyandır." Demek ki sadece dünyanın nimetleri mevzûubahis değil, âhireti ve Cenâb-ı Hakk'la yüzleşmeni perdeleyen her şey dünyayı terk etmek mânâsına gelen sözde ifadesini bulmuştur.

Riyâ başlı başına bir hastalıktır ve maalesef tasavvuf erbabıyım diyenlerde bile alâmetlerini gösteren vahim bir durumdur. Allah rızası için yapılması gereken bir fiile başkalarının hoşnutluğunu da katmaya çalışmak belâsıdır. Kişi kendi kendine bile riyâ yapabilir. Hiç kimse görmese, kendi kendisini görür halde bulunsa bu da riyâyâ götürebilir. Kendi kendini beğenme halini alırsa ucub, bu halde olmaz da kendisiyle meşgul olursa bu durumda da gaflet o kişiyi istila eder. Hakîkî (ilâhî) aşk riyâyı yakıp kül eder. Çünkü benlik hakîkî aşk ateşine kapılarak yanar. Cenâb-ı Hakk böyle muhabbetten bizi haberdar eylesin.

Varlığı terk etmek aslında benliği terk etmekle alâkalıdır. Fakat buradaki fark, fedâ ettiği benlikten bile haberdar olmaktır. Bu makamda kişi sadece Cenâb-ı Hakk'tan haberdar olmakla meşguldür. Yâr için yaşar, yâr ile beraberdir, sadece yâri gözetir, o yârin cazibesıyla yârdan başka varlık gözüne görünmez. Zâten yâri onu ihata etmiştir; başka yere bakamaz, ona başka şey göstermez. Bildiği, bulduğu, vardığı, hepsi yârin ikramıdır yârdan ibârettir. Onunla görür, onunla bakar, dâima onunla muhabbetini diri tutar.

Yalanı terk, mevzû olarak tek başına bir kitap hacmidir. Yalan denilince herkesin söyleyebileceği birçok mevzû var. Ancak buradaki yalan biraz farklı anlaşılmalı.

Hz. Bâyezîd-i Bistâmî kutbiyet makamına çıkartılan Hasan Haddâdî (Demirci) Hazretleri'ni ziyarete gitmiş. Dükkânda onunla sohbet ediyor, hazreti dikkatle takip ediyormuş. Bu sırada ezan okunmaya başlamış. Demirci Hasan Efendi çekiçe örse vurmayı bırakıp ezanı dinlerken, "Söylediği söz doğru ama söyleyen yalancı.." diyerek mırıldanmış. Bâyezîd-i Bistâmî, "Efendim, doğrusu nasıl olur? Hiç olmazsa şu fakîr, dünya gözüyle bir görebilsem." buyurmuş. Bunun üzerine Şeyh Hasan Efendi kapıyı çevirmesini işâret etmiş, dükkânı sırlamış. Kendisi örsün üzerine çıkmış, 'Allahuekber' diyerek ezana başlamış. Hazret'in ayakları altındaki o demir külçe halindeki örs mum gibi erimiş, hamur gibi olmuş. Ezanı tamamlamadan aşağı inen Hasan Efendi, "Galiba müezzi-ne çattık diye bizi de yalancı çıkarttılar. Nefsimiz karıştı herhalde, olmadı." demiş. Hazret-i Bâyezîd, "Yâ şeyh daha ne olsun! Demir eridi, hamur oldu." deyince, Şeyh Hasan Efendi, "Erenler, bizim vücûdumuzdan eser kalmamalıydı, demir yerine bizim erimemiz lâzımdı." buyurarak Bâyezîd-i Bistâmî nezdinde nasıl doğru konuşulması gerektiğinin en yüksek makamlarına işâret etmiştir.

Kitaptan, oradan buradan nakiller yapmak tabî ki güzel, lâkin özümüzün o îmânla buluşması bizde bir dert halini almalı. Gayret etmeli. Efendimiz'in ashabına, "Sizler dâima sohbetimde bulunduğunuz hal üzere olsanız sizi karşılayan meleklerle selâmlaşır, hatta onlarla musafaha ederek dolaşırdınız." diye mealen buyurdıkları söz burada ifade edilmek istenileni ne kadar güzel bir şekilde ortaya koyuyor...

Yalan denildiğinde bu iş, tâ ruhlar âlemine kadar uzanan söz ve ahitleşmeyi içine alır. Zâten bu varlık bilinci, ancak insanı tamamıyla yalandan uzaklaştırabilir. İnsanı ebede götürecek olan doğruluk, ezelde verilen sözün yalan olmasıyla mümkündür ancak. O sebepten dolayıdır ki îmânla yalan beraber bulunamaz.

Şehveti terk etmek... Nefsin hoşuna giden maddî ve mânevî her şey -ama her şeyi- Allah aşkının önüne geçirmek, her türlü maddî ve mânevî hazzını Allah Teâlâ'nın rızası için fedâ etmek, hatta görmemektir.

*Sen canından geçmeden cânan arzu kıalarsın
Belden zünnâr kesmeden îmân arzu kıalarsın*

Zâhiren dünyadan elini eteğini çekmek kâfi değil, bunu mânâstırdaki keşişler de yapıyor. Kalbinde put edindiğin şeyleri terk edebiliyor musun, sen ondan haber ver. Sevgili'ye ve o Yegâne Cânan'a cennet iştıyakı bile perde oluyorsa bir hanıma, hele hele namahrem insanlara iştıyak duyarak Rahman'ın kokusunu almak mümkün müdür?

*Men arafe nefsehu dersin illâ değilsin
Melâikden yukarı seyrân arzu kıalarsın*

*Tıfl-ı nev-reste gibi eteğin at edinip
Ele çevgân almadan meydân arzu kıalarsın*

*Bilemedin sen seni sadefde ne gevhersin
Mısır'da sultân iken Ken'ân arzu kıalarsın*

*Ol ezel âleminde ebedî gözlemeden
Per ü bâlin bitmeden cevlân arzu kıalarsın*

*Yetmiş yedi perde var dostunu arzulama
Yedisinden geçmedin yakîn arzu kılarınsın*

*Otuzu gözde durur otuzu gönüldedir
Onun dahı bilmeden görmek arzu kılarınsın*

*Sen bunda işe geldin uş yine varısarsın
Henüz sen kul olmadan sultân arzu kılarınsın*

*Yûnus düşdün bu derde Eyyûb'layın sabreyle
Derde katlanamazsın dermân arzu kılarınsın*

Tasavvuf, maddede mânâyı tahsil etmek; maddeyi mânâyâ çevirebilmek kâbiliyetidir. Bu yapıldığında madde kaybolmaz, bilakis madde ve mânâ olması gereken yerde kalır, birbirinin sınırına tecavüz etmez. Ancak bu anlayış sayesinde dünya ve âhiret bir noktada buluşabilir. Yani hiçbir zaman hakikî bir Müslüman dünyalık iş, âhiretlik iş gibi bir ayrımla hayata bakmaz, bakmamalıdır. Çünkü dünya âhiretin tarlasıdır. Fakat şu bir gerçek ki bu asıldan uzaklaştıkça, mânânın maddeleştğini ve madde için satıldığını tarihte olduğu gibi bugün de üzüntüyle müşâhede etmekteyiz. Gece gündüz aşktan bahsedip aşk ve muhabbet sözcükleriyle yatıp kalkanlar, bu meselelerde tasavvufu da maddîleştirmek ve dünyevî menfaatlerine bulaştırmak belâsına uğramışlardır.

Hız. Mevlânâ ve Şerîat

*Gece gündüz aşktan bahsedip aşkla yatıp kalkanlar,
aşkın bir noktasından habersiz, aşka sadece
kendi noktalarından bakanlar...*

Mevlevî yoluna muhabbet eden bir kişinin yazdığı mektup:

Muhterem hocam,

Biz böyle bir aşk ve neşeyle, hayatımızı değiştirmek ve güzel bir istikamette bulunmak için beş arkadaş aramızda karar aldık. İçimizde Allah ve Peygamber aşkı âdeta tatlı bir ateş gibi yanmaktaydı. “Bu böyle olmaz, yazık bize nasıl Müslümanlarız!” diyerek Kur’ân-ı Kerîm’i okumak, öğrenmek için elbirliği ile gayret ettik. Kur’ân-ı Kerîm’i okumayı öğrendik. Bir yandan Efendimiz’in hayatını bir yandan bir Müslüman’ın günlük hayatında lâzım olan amelleri bir bir okuyor, öğrenmeye çalışıyorduk. Bazı arkadaşlarımın evinde içki içiliyordu. Birisinin kocası küçük çocuğuna bile içki içirmekten geri kalmıyor; evde Allah, Peygamber sözü duymak istemiyor; kapıları çarpıp huzursuzluk çıkarıyordu. Hele arkadaşımızın namaz kıldığını, başörtülü olduğunu görünce ağza alınmayacak küfürler ediyordu. Üzerimize farz olduğunu öğrendiğimizde, bizler de tesettüre girmemizin gerekli olduğunu düşündük. Çevresinden ve eşinden tepki alan ve hakarete uğrayanlarımız çoktu. O halîm selîm, hoşgörülü, ağızlarını her açtıklarında ‘dünyada barış’, ‘sevgi’, “Yeşili sevelim.”, “Doğayı koruyalım.” diyen akraba ve tanıdıklarıımız âdeta birer terörist kesildiler. Tahkir edici sözler sarf ettiler. Biz hem onlarla iyi geçinmeye gayret ediyor hem de inandığımız üzere yaşamayı asla ihmal etmiyor idik.

Bu buhranlı günlerimizde Allah Teâlâ aşkını en güzel anlatan eserlerden biri, sizin de hep okuduğunuz ve okuttuğunuz Hz. Mevlânâ’nın Mesnevî’si ile tanıştık. Havalara uçuyorduk. Artık ev buluşmalarımızda Kur’ân-ı Kerîm, hadîs, Efendimiz’in hayatını okurken bir yandan da sohbet ederek Mesnevî’den okuduklarımızı anlatıyor-

duk. Size ulaşmayı birkaç kere denedik, sonra bir tanıdığımız bize Hz. Mevlânâ'yı tanıyan bir hanımefendinin olduğunu söyledi. Biz aslen bu ... hanımefendiyi duymuş ve bir şekilde internetten de görmüş idik. Bundan birkaç hafta sonra o arkadaşımız, ... ile bir randevu ayarladığını ve hanımefendinin bizi kabul edeceğini söylediğinde inanın sevinçten çığlık attım. Sanki Hz. Mevlânâ ile görüşmeye gidecektim. Ve yaşadığım zorlukların, sıkıntıların bir anda bitebileceğini düşünüyordum. Bitmişti aslında, ama çok yaralanmış ve yorulmuştum. Hz. Yûnus'un dediği gibi "Ah ile gözyaşı Yûnus'un haldaşı / Zehr ile şol aşı yemeye kim gelir".

Biz kendi çevremizde bir anda yabancı durumuna düşen insanlar olarak dinimizi muhabbetle yaşayan bir kişiye erişmenin heyecanını yaşıyorduk. Hatta arkadaşlarımdan biri şöyle dedi, "Yâhû kızım, bu, kerâmet. Şunun şurasında üç dört aydır Hz. Mevlânâ ve Mesnevî'yle uğraşıyoruz, neredeyse doğduğundan beri Hz. Mevlânâ'nın yanında ve izinde olan birine erişmek ne demek? Allahım çok heyecanlıyım. Bak, doğru dürüst giyinelim he, sonra karşısına çıktığımızda, öyle yarım yamalak yeni Müslüman olmuş insan gibi durmayalım." dedi ve gülüştü. Neyse bunlar işin belki gülünecek tarafı ama sonradan halimize çok ağıladık.

Buluşma günü geldi çattı, İstanbul'da ... semtinde bir evde bizi kabul edeceklerdi. Heyecanımız daha da artmıştı. "Evinde kabul ediyor." diyerek ayrı bir sürur duyduk. Guslettik, abdest aldık, tesbihâtla Âyet el-Kürsîlerle yola düştük. Arabada Hz. Mevlânâ'nın Efendimiz'e^(sas) yakınlığı, aşk ve muhabbeti hakkındaki beyitlerden sorular sorarız diye düşünüyorduk.

Fazla uzatmayayım kıymetli hocam, söylenilen adrese geldik. Kapıyı gayet hoş görünümlü ve bizim bir zamanlarki halimize benzer bir hanımefendi açtı. Çok kibar bir şekilde, “Buyrun, merhaba...” dedi ve bizi içeriye davet etti. Ben içimden “İşte, bu insanları bir şekilde muhabbetle etraflarında topluyor, sonra onlara dinin hakikatini anlatıyorlar.” diye düşündüm. Çünkü hanımefendinin arkasından gördüğüm kadarıyla odada birkaç beyefendi de vardı. Geldik, içeriye girdik, hanımefendi ayağa kalktı. Gayet şık, güzel edâsı ve çehresiyle bizi tebessümle karşıladı, biz de hemen hürmeten eline uzanarak öpmek istedik. Hanımefendi büyük bir zarâfetle, “Estağfirullah, bakınız size göstereyim, Mevleviyye’de bizler böyle öpüşürüz.” dedi ve benim elimi tutarak yukarıya kaldırdı, tam ben onun elini öperken o da benim elimi öptü. Âdeta erimiştik.

Şöyle bir göz gezdirdiğimde gayet güzel bir tefrişatın olduğunu fark ettim. Orada bulunan beylerin hanımefendinin akrabası olduğunu düşündüğümüzden onlara da başımızla selâm verdik. Sonra hayran hayran kendilerini seyre koyuldum. Aynı şekilde arkadaşlarım da... Aşk diye söze başlandı, insandaki mânevî emânetten ve aşkın yüceliğinden konuşuldu, birkaç cümlede bir edep, edep, edep vurgusu yapıldı. “Herkesi güzel göreceğiz.”, “Herkes hoşgörüyü hak eder.”, “Çirkin bir şey yoktur.” sözleri de devamlı vurgulananlardandı. Buraya kadar normal... Pek öyle zülfüyâre dokunmayacak, hatta bizim gibi insanların bile anlayabileceği şeyler konuşuldu. Gerçi nasıl vâsıl oluncak, bu edep hayata nasıl tatbik edilecek, bu aşk nasıl tahsil edilecek, henüz bunlardan bahsedilmemişti. Belki bahsedildi biz anlayamadık. Bu arada bize kapıyı açan hanımefendi başka randevularının olduğunu ve trafiğin

sıkışma ihtimaline karşı erken kalkmanın belki de daha iyi olacağını nezâketle hatırlatıverdi.

Herhalde vaktimizi çok iyi değerlendirelim ve bir şey almadan gitmeyelim duygusuna kapılmış olacak ki bir arkadaşımız kestirmeden giderek hanımefendiye şöyle bir soru yöneltti, “Efendim, biz Hz. Mevlânâ’nın eserlerini okuyoruz ve onu çok seviyoruz, onun izinde giderek bu muhabbeti, daha doğrusu sizin söylediğiniz aşkı yaşamak istiyoruz, acaba bir dahaki görüşmemize kadar bize neler tavsiye edersiniz? Sizinle devamlı görüşmek istersek acaba haddimizi aşmış mı oluruz?”

Hanımefendi şöyle bir gerdanını kırarak ve talebelerini süzen bir öğretmen edâsıyla hepimize tek tek baktı, hafif bir tebessümle şöyle söze başladı, “Siz yanlış anlamadıysam yeni yeni bu yollara girdiniz. Yani tabî ki hepimiz Müslüman’ız ama dinî sahadaki bilgileriniz herhalde çok yeni. Acaba yanılıyor muyum?”

Bunun üzerine biz birbirimize bakarak gülüştük ‘evet, tabî’ tarzında cevaplar verdik.

“Hımm, zâten anlaşılıyor. Affedersiniz ama şunu da sormadan edemeyeceğim. Eskiden beri mi başınızı örterdiniz yoksa yeni mi?”

Ben çok utanmıştım, ateş bastı. İçimden “E, tabî kızım, senelerdir bu yolda bulunan insanlar adamı baktıkları zaman anlıyorlar. Şimdi sizin daha çok fırın ekmek yemeniz lâzım derse şaşırmam.” diye geçirdim. Ama korktuğum olmadı. Daha korkunç bir şey oldu. Biz utanarak sıkılarak ‘evet, maalesef, evet efendim’ gibi cevaplar verdik.

Hanımefendi birden ciddileşti. Sesinin tonundan kesinleşti, kararlı ve gitgide güçlenen bir edâ ile “Bakınız

hanım kızlar, eğer siz gerçekten Hz. Mevlânâ'nın aşk yolundan yürümek istiyorsanız bir defa şu başörtülerinizi derhâl çıkaracaksınız. Kadındaki iffet başörtüsüyle değildir. Hem sonra başörtüsü takmak büyük bir sorumluluktur. Düşünsenize bir kere... Sizi gören insanlar, dört dörtlük Müslüman kabul ediyorlar başörtünüzden dolayı. Başörtülü olduğunuz halde bir edepsizlik yapsanız, gıybet etseniz söz olduğu gibi İslâm'ın o güzel, şerefli, aziz başörtüsüne geliyor. ("Başörtüyü kirletmemek için hiç takmamak daha iyi." demek istiyor herhalde.) Biz Hz. Mevlânâ'nın yolundan giden çağdaş insanlarız. Öyle baş örtmek yok efendim. Dini, çaput ve sakaldan ibâret zan-nedenler gibi asla ve asla olamayız. Hz. Mevlânâ, o büyük pîrimiz bütün insanlığı kuşatmıştır. Siz aklınızı, gözünüzü ve kalbinizi iffetli eyleyin, ille de başörtü takacaksanız bakın, meselâ bendeniz şöyle yapıyorum." diyerek boynunda fular gibi duran transparan eşarbi saçları önden tamamen görünecek şekilde üzerine çekti. Boynu ve saçları açık olarak karşımızda dururken elleriyle de kendi duruşunu işâret etti, "Bakınız işte başörtü... İlle de böyle sıkı sıkı bağlamak gibi şeylere girmeyiniz. İlk önce edep!" diyerek bizleri tam anlamıyla şoka sokmuş oldu.

Buz kesilmiştim, dizlerimin bağı çözülmüş vaziyette öylece kalakaldım. Allah'ın emirlerini hayatıma tatbik etmek için ettiğim mücâdeleler, çektiğim çileler... Sâniyeler içinde sanki hikâye olmuştu. İnanın, bu sözden sonra, on on beş dakika içindeki hiçbir şeyi hatırlamıyorum. Zerre kadar bilgimle bile anlayabildiğim, Allah Teâlâ'ya âsi olmaktan korktuğum böylesine önemli bir mevzûda fikir beyân eden bu şahsın kimliğini ve konumunu dahi unutmuş vaziyetteydim. Öyle büyük bir travma yaşadım ki tepki bile gösteremedim. Sanki okuduğum

onlarca hadîs-i şerîf, yüzlerce sahâbînin ve Allah velîsi hanımların yaşadığı, anlattığı hâdiseler bir anda alay mevzûu olmuştu. İşin tuhaf tarafı konken masalarında, içki sofralarında, diskolarda beraber olduğumuz, canım ciğerim diye muhabbet ettiğimiz ve biz Allah'ın emrettiği gibi yaşamaya çalıştığımızda da bize hakaret eden, bizden yüz çeviren bütün insanlar sanki etrafımızda tekrar hala-ka olmuş ve bu hanımefendinin söylediği sözü tezahüratla alkışlıyorlardı. Daha bir gün evvel Kahramanmaraş'ta Sütçü İmam'ın çarşıda Fransızlar tarafından peçesi açılan kadının iffeti için halkı galeyana getirdiği o hâdisе sanki şimdi bu hocanın torunları tarafından alaya alınıyordu. "Fransız'a, İngiliz'e hâcet yok, bizler zâten başörtüsü takmıyoruz." denilerek şehid kanlarıyla alay ediliyordu. Sanki Medine-i Münevvere'de iki Yahudi'nin, dükkânına gelen Müslüman kadının sütresini, yani örtüsünü açtığından dolayı Efendimiz'in bunu bir savaş sebebi olarak beyân etmesi fıkradan ibâret oluyordu. Ve yine sanki Efendimiz'in^(sas) Hz. Hatice'ye^(ra) "Yâ Hatice, saçların görünmeyecek şekilde başını ört, kardeşim Cibril bundan dolayı eve giremiyor." sözü bir masal gibi kalmıştı.

Kıymetli hocam, sizden Allah rızası için bir şey istiyorum ama lütfen doğru söyleyin. Gerçekten bu böyle mi? Hz. Mevlânâ'yı sevmek için özür dilerim ama Müslüman gibi olmamak mı lâzım? Yani Hz. Mevlânâ'nın yoluna girmemiz için en önce dinden çıkıp sonradan mı dine girmemiz gerek? Hz. Mevlânâ'nın aşkı var da Hz. Muhammed'in^(sas) aşkı yok mu? Allah'ın şeriatı câhillerin, avamın, akli basmayanların idaresi için verilmiş de, entelektüel, elit olabilmek içinse şeriatıtan kurtulmak mı lâzım? Allah ve Resûl aşkı, Hz. Mevlânâ denilen bu velî zâtın yolu, Müslüman'a yakışır şekilde hayatını düzen-

leyen, namahreme elini uzatmayan, emrolunduğu gibi yaşamaya çalışanların tahsil edebilecekleri bir yol değil mi? Takkesiyle, başörtüsüyle, internette veya televizyonda görüldüğünde bu yolun mensuplarına ceza olarak yoldan tardedilme veriliyor; takkeleri, başörtüleri, tesbihleri geri alınıyor ve bu edepsizlik kabul ediliyor da Allah'ın emrine muhalif şekilde dağda, taşta, bayırda, plajda, düğün salonlarında, meclislerde, evlerde oturup kalkan insanlara derece üstüne derece, iltifat üstüne iltifat, makam üstüne makam mı veriliyor? Allah rızası için bana bunu îzah edin. Ya bu insanlar yalancı, sahtekâr, kendilerine göre bir yol çizen düzenbazlar ya da hâşâ, Allah ve Resûlü'nün yolunda giden bu büyük velî zâtlar, Müslüman gibi gösterilmiş, -eserleri tahrif edilmiş- din dışı insanlar veya onlar da zındık.

Benim dayımın hanımı yani yengem Hıristiyan. Başörtüsü örttüğümde en çok desteği ondan aldım biliyor musunuz? "(Çünkü söylediğine göre) İncil'de Rab, Davud'a söyledi, 'Kadınlar başlarını örtsünler, eğer örtmüyorsa saçlarını kazıtsınlar.' O yüzden bizdeki rahibelerin bir tek saç teli bile gözükmmez. Ben senin doğru yaptığını inanıyorum." diyerek bana destek verdi. Ama gelin görün ki kendi nesillerini tâ Peygamber'e kadar dayandıran ve bununla iftihar edenler, yaptıkları hal ve harekâtı kendilerinden başka kimseye dayandıramıyorlar. Bir Hıristiyan bile bana sâhip çıkarken özbeöz Müslüman evladı, benim başörtümü çıkarmamı söyleyecek kadar zillete düşüyor.

Haddi aştıysam söyleyin. Yanlışım varsa bana bunu delille ispat edin. Allah aşkı şerîatsız yaşanır mı? En âdi süflî aşkın, muhabbetin bile ölçüsü ve sınırları, kişiye yüklediği sorumlulukları varken Allah aşkı bu kadar ucuz, sınırsız, her insanın çekip çevirebildiği bir şey mi?

Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in söylediği gibi "Sebeup ne, mezardansa bu hayatı tercihe?" Eğer böyleyse hocam, biz neyin mücâdelesini, hangi nefsin cihadını, hangi yolun seyr u sülûkunu yapıyoruz? Yalnız şunu ifade etmek isterim ben başı açık olsun, kapalı olsun kimseye farklı gözle bakan insan değilim. Bir adam namaz kılar kılmaz, içki içer içmez, yaptığı fiili tasvip ederim etmem ama onun hayatına saygı duyarım. Fakat bir insan sizde çok iyi biliyorsunuz ki içkiye, kumara, zinâya, Allah'ın haram kıldıklarına helal diyerek karşıma çıkıyorsa... Şimdi ben ne yapacağım? Âşıktır, dervîştir, şöyle yakındır, diye el pençe divan mı duracağım?

Hocam, sözü fazla uzatmadan sadede geleyim. Bu ve bunun gibi mevzûlarla alâkalı size danışmak istediğimiz şeyler var. Bize ağabeylik yapabileceğinizi ve en azından bu konuyla alâkalı hayatımıza yön verecek bir yol haritası çizebileceğinizi düşünüyoruz. Fakat sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer. Hocam, açık açık şunu söylemek istiyorum eğer siz de bu insanlarla aynı düşüncedeyseniz mektubumdaki ağır suallerle sizi baş başa bırakıyorum; eğer vicdanınızda buna cevap verebiliyorsanız zâten cevap da istemiyorum. Ancak devamlı olarak Allah ve Resûlü'nün yolundan, onların muhabbetinden bahseden fakat bir türlü ne yolunu ne âdabını ne de bu anlatılanları yaşayan bir Mevlevî teşekkülü bulamadığımızdan artık neredeyse ümidi kesmiş durumdayız. Herhalde baktığımız noktadan vaziyetin böyle görünmesi bizim suçumuz değil. Durumumuz bundan ibârettir Kitâb ve Sünnet'e uygun, hakîkî Mevlevîlik âdab ve erkânıyla alâkalı tavsiyeleriniz var ise bu minval üzere cevabınızı beklemekteyiz. Lütfen ya bir mektupla bize haber gönderin yahut bu yazıyı size ulaştıran arkadaşımızla bir malumat verin.

Allah Teâlâ'nın selâmı, hidâyete O'na tâbi olanların üzerine olsun.

Mektup aslında buradakinden biraz daha farklı ve uzun, ama yazılanlar aynı şekilde acı bir gerçek olarak karşımızda durmakta... Ne Hz. Mevlânâ ne de Mevlevîlik bu nev'i ithamları hak ediyor. Bunun vebali çok büyük! Herhalde dünya üzerinde, bu kadar çok bahsedilmesine rağmen; aslı, âdabı, erkânı bilinmeyen başka bir tarîkat yoktur. Mevlevîliği İslâm dinine karşı alternatif sayan ahmak ve câhil kimseler pek çoktur. Rehabilitasyon, mistik düşünce, yoga, meditasyon, felsefe ve dans gibi sahalarla Mevlevîlik tarîkinin bir arada zikredilmesi bile durumun vehâmetini açıkça ortaya koymaktadır. İnşâallah hem din düşmanlarına hem de kendilerini dindar sayanlara daha fazla dedikodu malzemesi olmadan bu işin önü alınır ve hâlâ aslını bilen hakîkî temsilcileri var iken Mevlevîlik yolu asıl hüviyetine kavuşur.

Belki şöyle sorulabilir: Nasıl oluyor da koskoca bir velînin yolu bu kadar bozulabiliyor yahut yanlış anlaşıyor? Acaba bu durum Hz. Pîr'in velîlik makamını da tartışmaya açmaz mı? Buna cevâben şöyle deriz: İnsanlar insaf ile îmân ve sadâkat göstermeli ve yolundan geldikleri zâtlara hizmet etmeli. Tarihte birçok mânevî saha, insanların ihâneti veya vurdumduymazlığı sebebiyle inkitaya, yani kesintiye uğramıştır. Bunun en çarpıcı örneği, Hz. Mûsâ^(as) ve Hz. Îsâ'nın^(as) şerîatıdır. Allah Teâlâ'nın bu yüce peygamberlerini, onları sevdiğini söyleyen insanlar yanlış anlayarak ve anlatarak bozgunculuğa sebep olmamışlar mıdır? Mesele, sadece sevmekte değil. Çünkü Hz. Îsâ'ya Allah'ın oğlu diye iftira atanlar, Hz. Îsâ'yı^(as) sevdiklerini iddia ediyorlardı. Koskoca bir peygamberin getirdiği şerîat ve din bozulur da velî bir zâtın yolu

bozulmaz mı? Tarihte bazı tarîkatler buna mâruz kalmışlardır. Hacı Bektaş-ı Velî'nin âdab, erkân ve yaşayışıyla bugün kaç kişi amel etmektedir? Mesele, sadece takım tutar gibi sevmek değil; Allah'ın sevdiği bu zâtların yolunu Allah Teâlâ'nın râzı olduğu şekilde severek devam ettirmektir. Dolayısıyla sadece isimler üzerinden hareket ederek kendilerini peygamberlere veya velî zâtlara isnad edenler, fiilleriyle ve sevdikleri zâtın fikirleriyle yüzleşmek zorundadırlar. Şâyet bunlar birbirini tutmuyorsa bu tutarsızlıktan ne peygamberler ne de onların vârisi olan velî zâtlar mes'ul tutulabilir. Bu yalan ve yanlış isnaddan dolayı ne peygamberlerin makamına ne de velîlerin rütbesine bir zarar erişir.

Netice olarak şunu diyebiliriz. “Efendim, hiç merak etmeyin, bizim pîrimiz şöyle büyüktür, bizim şeyhimiz şöyle kerâmetlidir. Asla bozukluklara müsâade etmez.” sözü tembel ve gâfil insanların yalanlarından ibârettir. Eğer sen yolun sorumluluğunu taşıyorsan adam gibi gayret et ki sende o velâyet makamının tecellisi görülsün. Eğer yolunda olduğun halde bunu gösteremiyorsan elbet sen de mes'ulsün ben de mes'ulüm. O insanlar yapacaklarını yapmış, o mânâyâ sâhip çıkmak ve yaşatmak artık onu takip edenlerin boynunun borcu olmuştur, vesselâm.

Yükselen Trend ve Tasavvuf Patlaması

Son on beş yılda katıldığım birçok toplantıda, televizyon ve radyo programında hep şu soruya mâruz kaldım. “Efendim, son yıllarda tasavvufun bu kadar rağbet görmesini nasıl karşılıyorsunuz? Bilhassa Batı'da tasavvufa yoğun bir ilgi var. Niçin?” Niçin olacak? İnsanlık bugün kimliğini kaybetmiştir. Hangi kimliğini? Anglosakson, Frenk, Türk, Acem, Kürt vs. etnik kimlikler değil ve yine içi doldurulamamış Yahudi, Hristiyan, Budist, Müslüman, ateist, komünist,

sosyalist gibi etiketler de değil. İnsan insanlıktan çıkmıştır. İnsan olmayanın inancından ya da bir yere mensubiyetinden bahsetmek mümkün müdür?

Ekolojik dengesi, havası, suyu, metabolizması, nesli, cismi, yediği içtiği, -neresinden bakarsanız bakın- hepsi deformasyona uğramıştır. Kâinat külliye yok olsa bu kadar çok üzülmür. Var denilen şey, yokluktan beter bir hale gelmiştir. Çünkü insan cevherini kaybetmiştir. Hakk'la irtibatı kopmuştur insanın, Hakk'la irtibatı olmayanın hukuku da olmaz. Hakk'ın hukukunu tanımayanların birbirleriyle olan hukuku da mevzûubahis değildir. Hak denilen şey, böylesi insanların elinde malını mülkünü ve egosunu tatmin edecek materyale dönüşmüştür. Hakîkî ilim, ilim erbabı geçinenlerin elinden kurtulmak için âdeta Allah Teâlâ'ya istifa mektubunu vermiştir. Bu sözde âlimler, ilmin kabuğuyla, yani bir meyvenin özünü ve içini fark edemeyenlerin kabuğuyla beslenmeleri gibi, birbirlerine kudret taslamayla ve Allah'a kafa tutmayla meşgul hale gelmişlerdir. İnsan kalbi, daha fazla rezil olup ayaklar altına düşmesin diye Cenâb-ı Hakk tarafından ya mühürlenmiş, ancak dışındaki kalın kabuğun üzerinde oynanmasına müsâade edilmiş ya da tamamıyla insanların ulaşamayacağı bir mahalle çekilmiş, orada sâhibini bekler vaziyette korunmuştur. Her iki durumda da insanlık kalpten mahrumdur. Çünkü kalp, muhâtabı olan saf aşkı bulamakta, inlemekte ve bu arada bütün kâinatı ve insanlığı inletmektedir.

Günümüzde, bilim ve teknolojiye baş döndürücü bir hıza ulaşıldı. Her gün hayatımıza akseden yeni bir keşif var. Tıp sahasında envai çeşit tedâvi yöntemi, ilaç ve cihaz yapıldı. İletişim ve ulaşım imkânları artık sâniyelerle ifade ediliyor. Dünyanın bir ucuna sadece sesle değil görüntüyle bağlantı kurulabiliyor. Müthiş ve muazzam bir -sözüm ona- iletişim

ağı ve enformasyon yoğunluğu var. Fakat acâyip olan şu, insanlık tarihi hiçbir zaman bu dönemdeki kadar kanlı, savaşı bir safha yaşamamıştır. Bütün ulaşım ve iletişim imkânlarına sâhip olmamıza rağmen birbirimizden habersiz yahut birbirimizi yanlış anladığımız bir zamanda yaşamaktayız. Henüz açıklanmayan, adını bile bilemediğimiz hastalıklarla, virüslerle boğuşmaktayız, insanları bunlardan kurtaramıyoruz. Bunun neresini akılla îzah edebilirsiniz? Akılla bunlara nasıl çare bulabilirsiniz? Teşhisi doğru yapmadan tedâvi mümkün müdür? Akıldaysa mârifet buyrun halledin. Bu kadar milyon insanın kanına giren, savaşlar çıkartıp bombalar yağdıran, beşeriyetin sıhhatiyle oynayan, insanları köle gibi satıp pazarlayan bu sistemin çarkları -sözüm ona- ‘çok akıllılar’ tarafından yönetilmiyor mu? E, tabî ki yetmez. İnsanın gözü doymaz. Bir de bu zulmün tam kıvamında olması için içine bir parça inanç ve dinî hassasiyetlerin katılması ihmal edilmiyor.

Velhâsıl insanlık bir buhran içindedir. Her ne kadar Üçüncü Dünya Ülkeleri seviyesinde görülsek de aslında birçok güzelliğin tabîi ve bozulmamış hali bizde mevcuddur. Batı iflas üstüne iflas yaşamış; her şeyi öğüttüğü, önüne ne gelirse yok ettiği, çarkların arasına çekinmeden insanları ve kalplerini attığı için bugün o kaybettiği mânâyı bulmak üzere yüzünü Doğu’ya çevirmiştir. Aslında bu yöneliş, Doğu’ya bir teveccüh olarak kabul edilmemeli. Kendi özünü ve varlık izini bulmak için aslına yönelmek olarak kabul edilmelidir. Batı kafa insanlarını; Doğu ise kalp insanlarını, peygamberleri ve bilge şahsiyetleri, velîleri yetiştirmiştir.

Hazret-i Muhammed’siz Aşk Hicaptan İbarettir

Efendimiz^(sas) olmaksızın ve Efendimiz’in aşkına bürünmek-
sizin kişinin âşık olması da Allah ile arasına perde olur. Allah

Teâlâ'ya Allah ile vâsıl olmak, Efendimiz'le^(sas) kendi kâbiliyet ve fıtratı nisbetinde aynîleşmekle, yani onda ifna olmakla mümkün olur. Lütfen bu ince çizgiye dikkat ediniz. O'nu dinlemek, O'nun anlattıklarına tâbi olmak, O'nun ahlâkına bürünmek kişiyi nefis perdelerinin üstüne çıkarır, zulmânî perdeleri yırtar. Lâkin o muhabbetle ifna olmadığı takdirde kişi hâlâ nurânî perdeler arasında kalabilir. Kendisinde bir benlik ve bu benliğin getirdiği perdeler bulunabilir. Evliyâullah hazerâtının birçok zikir ve evrad, nâfile ibâdet ve gayretlerinin yanında hep salât ü selâm ile meşgul olmalarındaki bir hikmet de budur, yani o nurun tamamıyla kendilerini ihata edecek hale gelmesi ve o noktada ifna olarak hakîkî abdiyyete vâsıl olmak... Hazret-i Muhammed Mustafa'ya^(sas), Hazret-i Muhammed'siz gidilmez. Efendimiz'le Cenâb-ı Hakk'a vâsıl olmak, yani bizzat O'nunla Hakk Teâlâ'ya ulaşmak, Cenâb-ı Hakk'a hicapsız vuslat demektir. Bütün evliyâullahın tahsil ettiği ve insanları irşad ederek tekmil ettiği aşk, nokta-ı Muhammedî'den başlar.

Abdusselâm İbn-i Meşîş ile Ebu'l-Hasan-ı Şazelî arasında, Hazret-i Şems ile Hazret-i Mevlânâ Efendilerimiz'in mânevî alışverişine benzer bir beraberlik olmuştur. Ebu'l-Hasan-ı Şazelî Hazretleri aynı Hz. Mevlânâ gibi insanlar arasında çok bilinen bir mânevî şahsiyettir. Lâkin Abdusselâm İbn-i Meşîş, Hazret-i Şems-i Tebrizî gibi yakıcılığı ve derin mânevî ufku fark edilse de o kadar şöhret bulmamıştır. Şüphesiz bunda Abdusselâm İbn-i Meşîş Hazretleri'nin mizacı da rol oynamaktadır. Hazret duâlarında bile hep asûde kalmayı, Allah'tan başka hiçbir kimsenin kendisini tanımamasını niyaz etmiştir.

Bir gün, Abdusselâm İbn-i Meşîş Hazretleri, Ebu'l-Hasan-ı Şazelî Hazretleri'ne sormuş, "Yâ Eba'l-Hasan, Allah Teâlâ'ya

neyle vâsıl oldun? (Yani kendi kendine bir muhasebe yaparsan bu velâyet ve kurbîyet halini hangi sıfatınla elde ettin?)”

“Allah Teâlâ daha doğrusunu bilir. Lâkin, galiba, fakrım-la.”

Tabîî ki bu cevap bizler için müthiş bir ibret ve büyük bir nasihattır. Ama bakın aşkın bir noktasında müşâhede sâhibi olan bu zât ne cevap vermiş?

“Yâ Eba'l-Hasan, o zaman bil ki hakkıyla vâsıl olamadın. Yahut vâsıl olma mertebelerine nasıl yükseltildiğini hakkıyla fark edemedin. Çünkü Allah Teâlâ'ya ancak Allah Teâlâ ile vâsıl olunur. O vuslat, biliş, hakîkî ilim ikilik kabul etmez. O varlığa nisbetle fakr sıfatı bile nurânî bir hicap olarak seni iklilikte bırakır. Fakr O'nunla arandaki sıfat değildir. Fakr O'na tam bir vuslattan sonra senden halka yansıyan sıfattır ki bu sebepten Efendimiz^(sas) 'el-Fakru fahrî. Bende müşâhede ettiğiniz fakr hali benim için ancak bir iftihar vesilesidir. Sizin bu âlemdede hiçbir şeyi olmamak diye gördüğünüz o fakr, aslında benim tam hakîkî vuslatımla bu âleme hiç ihtiyaç duymaksızın sâhip olduğum bitmez tükenmez hazinenin bir yansımasından ibârettir.' buyurmuşlardır.

*Canım erenler yolu inceden ince imiş
Süleyman'a yol kesen şol bir karınca imiş
Eydürler idi bana âşık âvare olur
Geldi başıma gördüm, ol söz yerince imiş*

*Dört kitabın mânisin okudum hâsıl ettim
Aşka gelicek gördüm, bir uzun hece imiş
İki kişi söyleşir Yûnus'u görsem diye
Biri eydür ben gördüm bir Âşık koca imiş*

“İlim Bir Noktadır, Onu Câhiller Dağıtır”

Hazret-i Ali Efendimiz’e nisbet edilen bu söz şerh edildiğinde, çok güzel mânâlar tahsil edilebilir. Buraya kadar anlattıklarımız çerçevesinde düşünersek zâten anlaşılması ve alınması îcab eden ilk meselenin öncelikli olarak kendisini gösterdiğini söyleyebiliriz. Yani ubûdiyet için insanlığa lâzım olan her şeyi içinde barındıran, nokta-ı Muhammedî’dir. Akıl, öğrenmek, bilgi sâhibi olmak gibi saikler bu noktayı dağıtır, büyütür, farklılaştırır. Lâkin aşk kalbin içinde bir sevda ve süveyda şeklinde zuhûr ederse bütün harfleri cem eder, farklılıkları bir eder, nur-ı Muhammedî’de hepsini müşâhedeyle toplar ve o noktada kendisini ifna eder.

“İlim bir noktadır, onu câhiller dağıtır, eğer, büker ve farklı şekiller verir.” Burada anlatılan, makbul bir cehalettir. Kendi cevherini merak eden insan, o merak ve muhabbet sayesinde aşka doğru ilerler. İlerledikçe bu aşk onu daha da çeker. Âşıkla diğerleri arasındaki en bâriz fark şudur. Âşık ilerledikçe cehaletini fark eder, bu aşktan mahrum olan ise kendisini âlim zanneder. İlim ehlinde tevâzu olur, aşk ehlinde ise mahviyet olur. Tevâzu kendinde bir şey olduğunu kabullenerek karşısındaki insana övünmemek ve kendini daha aşağıda gibi göstermek demektir. Âşık ise mahviyet sâhibi olduğundan kendinde zâten bir şey görmez. Muhâtabın tevâzu zannettiği şey âşıkta hiçlik makamıdır.

Tekrar konumuza dönersek, cehalet bu mânâda kullanılırsa insan için bir övgüdür. İnsan kendi aslını bulmak için derinlemesine bir seyahate çıkar. Bu seyr u sefer, yeryüzünde adımlamak yahut etrafa doğru genişlemek demek değildir. Nerede ve hangi durumda olursa olsun dâima içsel seyahatini tamamlamaya gayret etmektir. Biliyorum diyen insan aslında seyr u sülûkunu durdurmuştur. Câhil olduğunu kabullenen insan dâima öğrenmek için çaba sarf eder. Ve

bu noktadan hareket ederek satır satır tevhîdi yazar, okur ve okutur. Noktayı meşk etmek için noktayı dağıtır, eğer, bükür, uzatır, kısaltır.

Cenâb-ı Hakk, Ahzab sûresinde dağlara, taşlara, semâvata, arza teklif etmesine rağmen mânevî emâneti alamadıklarını fakat insanın bu yükü, yani mukaddes emâneti omuzladığını beyân etmiş ve akabinde de bu emânete muhâtap olan insanın câhil ve zâlim olduğunu zikretmiştir. İşte o âyet-i kerîmedeki 'câhil' kelimesi insanı övmek içindir. Yani maşukunun izinde koşan ve her yere nokta-ı Muhammedî'yi, yani aşk-ı ilâhînin tezahürünü yayan ve bu aşkın kendisinde tecellî etmesi, nurun kendisini gayet güzel gösterebilmesi için nefsin zulmetiyle, aynı bir aynanın arkasını sırlayan siyah perde gibi, zâlim-karanlık tarafı olan bir varlık ve âyinenin ön tarafında ancak kendisine verilen ilim kadar bilen, onun haricinde kendinden bir şey katmayan bir câhil metaforu karşımıza çıkmaktadır. Kalbini Allah'a çevirmiş, O'nun ilmine müştak ve bir câhil gibi ve her dem yenden öğreniyormuşçasına dâima zikreden, fikreden bir kul ve bu kulun nefsi kalbin arkasına saklayan, aynanın sırrı gibi sırlayan fakat o nefse dayanan ve böylece tecelliyatı en güzel şekilde yansıtan özelliğine dikkat çekilmiştir.

"İlim bir noktadır, onu câhillere dağıtır." sözünden bir başka mânâ şöyle tahsil edilir. Allah Teâlâ'nın bizlere ihsan ettiği kulluğu idrak nimetini en güzel beyân edenler hiç şüphesiz başta Efendimiz^(sas) olmak üzere peygamberlerdir. Onlara îmân etmiş olan sahabe ve veliler müteselsilen bu nuru insanlığa bahşetmişlerdir. Hazret-i insan olarak tarihte müşâhede ettiğimiz bu zâtları hangi yönleriyle tanıdığımızı ve onların hangi kemâl sıfatlarla bezendiklerini bir düşünelim... Karşımıza şöyle bir tablo çıkacaktır. Bu güzel insanları onları en iyi anlayanlarla tanıdığımız gibi hiç anlamayanlar ves-

lesiyle tanırız. Yani gündüzün kadrini geceyle bilmek gibi... Hazret-i Âdem, Hazret-i Nuh, Hazret-i Lut, Hazret-i Yusuf, Hazret-i Mûsâ ve Hazret-i Îsâ gibi (Allah'ın selâmı üzerlerine olsun) birçok peygamberin geçtiği imtihanlar ve kavimlerinin yaptıkları işkence ve eziyetler, bu büyük şahsiyetlerin güzelliklerini ortaya koymamış mıdır? Ebû Cehil ve nice câhil cüheyla imtihan olunması, kendisine yapılan hakaret ve iftiralar, mâruz kaldığı çirkin hareketler neticede Efendimiz'in^(sas) bir başka güzel ahlâkı ortaya koymasına vesile olmamış mıdır? Uğradıkları her belâda ve çektikleri her sıkıntıda, hazret-i insanların gösterdikleri ahlâka hayran kalarak bunlardan ibret almıyor muyuz? Üzerlerindeki ilâhî emânetin farkında olan zâtlar, kendilerinde tecellî eden güzellikleri üzerlerinde emânet olduğu halde hem bu emânetten hem de bu emânet taşıyan insanlardan uzak ve gâfil olan kişilerle bize anlatmış olmuyor mu? Yani bu hakikat ilmî bir noktadır ve bunu câhillerin dağıtması, kesrette yine o vahdeti müşâhede etmemize imkân sağlamaktadır. Efendimiz'in sabrı, mürüvveti, merhameti, cömertliği, emniyeti, doğruluğu, feraseti, mucizeleri aslında câhillerin O'nun etrafında oluşunun vesilesiyle de ortaya çıkmamış mıdır? Bir insan güneşin kadrini gündüzden bilmezse geceye bakarak da mı anlamaz? Efendimiz'den uzaklaşan insanların nasıl hayvanları bile utandıracak hale düştüklerini gören bir kişi, Allah Teâlâ'yı tevhîd etmez mi? Hangi zulme uğrarlarsa uğrasınlar bu insanlar, her zaman ahlâklarıyla ve sâhip oldukları emânet şuuruyla bizlere hidâyet ve faziletlerini apaçık göstermezler mi? İşte bir kişinin ilmi nasıl câhillikle bilinir, gündüzün kadr ü kıymeti nasıl geceyle fark edilir, îmân nuru ve dinin hidâyeti nasıl îmânsız ve dinsiz insanların yaptıklarıyla çok daha bâriz ortaya çıkar-sa ilmin bir nokta olması, onu câhillerin dağıtması da gören ve görmek isteyen için bir lütuftur.

Büyük bir zâta sormuşlar, “Sen bu güzel ahlâkı nerede veya kimden talim ettin?” diye. O da, “Ahlâksızdan öğrendim.” demiş. “Yâhû bu nasıl olur?” diye sorulunca “O ahlâksızın yaptığı şeyleri gördüm ve yakışmadığını fark ettim, ben böyle hareketler yapmayayım, diyerek o davranışlardan uzaklaştım. Şâyet bende güzel bir ahlâk görüyorsanız bu, ahlâksıza benzememek için gayret etmemden ibârettir.” diye cevap vermiş. Cenâb-ı Hakk bizi ibret alanlardan eylesin, ibret olanlardan eylemesin. Âmin.

“İlim bir noktadır, onu câhiller dağıtır.” sözünde bir başka nükte de şudur. Aslında ilim erbabı denilen zâtlar; bildik, bulduk dedikleri şeyleri o noktadan gâfil olmalarından dolayı rahat konuşur ve anlatırlar. Hakikat ilmine mensup olanlar, konuşamaz ve anlatamaz bir hale gelir, lâl kesilirler. Çünkü ilmin hakikatine ve künhüne muttalî olanlar o cazibeyle vuslattadırlar. Vuslatta ise konuşma yoktur. O mertebeye varma aşamasında olanlar ise bulduklarını başkalarıyla paylaşırlar, dağıtırlar, etraflarına verirler. Aslında bu da bir lütuftur. Yani Allah Teâlâ’nın zâtını, yakınlığını isteyen kişi için hiçbir zarar yoktur. Onun isabetli hareketi de, hatası da sevap olarak yazılır. Hakikat makamından bir harf öğrenmek, o noktanın Hakk katında aldığı şekillerden birini öğrenmek demektir ki değil bir insana kâinata yeter o ilim. Bundan dolayıdır ki Hz. Ali^(kv) “Bana (hakikat makamından) bir harf öğretenin ben kölesi olurum.” buyurmuştur. Öyle elif-ba’yı öğretmek kastedilmemiştir.

Hakikat makamından bu harfi, bazıları elif, bazıları da b olarak şerh etmiştir. Elif, Cenâb-ı Hakk’ın kuluna ve bu âlemlere ülfetinin bir tezahürü olarak birliğinin ve tekliğinin bütün esmâ, sıfat ve ef’alinde tecellî ederek kendisini göstermesi ve bu ilmi insana mahsus şekilde indirmesine işârettir. Zîra elif aşağıdan yukarı yazılmaz. Nokta yukarıdan aşağıya

indirilerek yazılır. Ve ne acâyiptir ki kendisine bütün şeylerin isimleri öğretilen, âlemlerde ilk zâhir olan insan Âdem'dir. Câhil ve nefsine zâlim olan insan zuhûr etmeden bu ilim başkaları tarafından öğrenilememiştir. Bu sebepten dolayı İnsan sûresinin hemen başında, insanın yaratılışından evvel, zamanın zikre ve yâd edilmeye müsait bir safha olmadığına dikkat çekilmiş, zikrebilme kâbiliyetinin insanla başlatıldığına işâret edilmiştir.

Mehmed Efendi'nin Hâtıraları
Modern Zamanlarda Bir Dervişlik Hikâyesi

*Güzel âşık cevrimizi çekemezsin demedim mi
Bu bir rızâ lokmasıdır yiyemezsin demedim mi*

Nihâyet ismini çokça duyduğum bu şahsın müsait bir zamanını bulmuş ve sormak istediklerimi kimsenin rahatsız etmeyeceği bir mekânda sorabileceğimi düşünmüştüm. Evin kapısına gelmiştim, bahçe kapısı açıktı. Yine de zili çaldım. Bahçeden seslendi, “Yâhû Fatihçğim gel gel, senin için kapıyı açık bırakmıştım. Buyur, hoş geldin.” diye selâmladı. Tebessüm ederek koşar adımlarla gittim, eline niyaz ettim. ‘Estağfirullah’ diyerek çekti. Yanımda getirdiğim meyve poşetini nereye koyayım dercesine yaptığım hareketi fark ederek, “Yâhû zahmet etmişsin, ben alayım, zâten ikimizden başka kimse yok. Şöyle bir abdest verdirip inşâallah tabağa koyarım, beraberce yeriz.” dedi.

Bendeniz bir an önce sohbet etmek, hazretin anlatacağı şeyleri dinlemek için heyecanlıydım. Kütüphânenin bulunduğu odaya geçtik. Ohoo, çay, bardaklar hepsi hazırды. Yanında da kek, galeta gibi şeyler... Oturduk, “Hadi bakalım, şimdi ne soruyorsan sor. Bizde bir şey yok ama duyduklarımı sana naklederim, sen de istifade edersen alıverirsin, istediğin gibi de kullanırsın, yazarsın.” dedi. Ben konuşmanın bölünmesinden korkuyordum. Zaman geçecek ve sanki başka şeyler araya girip bu havayı dağıtacak diye endişe ediyordum. O yüzden derin bir nefesten sonra, hazretin cemâlini de karşıma alarak şöyle söze başladım, “Efendim, aslında ben sizden sadece sizi dinlemek için bir sohbet istiyorum.” dedim.

Anlamazlıktan gelirmiş gibi, tuhaf bir şey duymuşçasına bana baktı ve “Nasıl, yani başımdan geçenleri mi anlatayım?” dedi.

“Evet efendim, yani... Rahat konuşabilir miyim müsâadenizle?”

Şefkat ve muhabbetli tavrıyla “Tabîî, yâhû biz seni seviyoruz evladım. Rahat konuş, saygı güzel şey, ama biz muhabbet budalasınız.”

Bendeniz de bu sözden cesaretle, “Efendim, bu zamanda seyr u sülûk, dervişlik, bir yere intisab etmek gibi şeyler pek konuşulmuyor. Sanki bunların hepsi geçmişte yaşanmış, bugün yaşayanlar yokmuş gibi davranılıyor. Bendeniz sizin huzurunuzda bulunduğum sıralarda bir tat, bir derinlik, mânevî bir neşe hissediyorum. Bununla beraber haddim olmayarak, ama siz rahat konuş dediniz diye söylemek istiyorum. Sizde bir hüznün, hâşâ kırılganlık demek istemiyorum ama bir mahzuniyet varmış gibi geliyor. Bu üzüntü belki şahsınızla sınırlı değil, ama sanki yolunda gitmeyen bir şeyler var. Bir burukluk ve belki tasavvufî tâbirle ağır bir imtihan yarısı diyebileceğim sızıyı hissediyorum. Yani bilmem anlatabildim mi?” dedim.

Sözlerim bittiği halde, ellerimi bir şey anlatıyormuş gibi sallıyor, söyleyemediklerimi ellerimle ifade etmeye çalışıyordum. Gerisini de siz anlayın dercesine... O zaman şöyle bir çenesini yumdu ve ‘adam sen de’ der gibi elini şöyle bir salladı, sonra bana bakarak, “Ohoo, anlatsam roman olur. Neresinden başlayayım...”

Bendeniz de hemen atılarak, fırsatı bulmuşken, “Aman efendim, roman olsun, lâkin lütfedin de hazır kimse yokken şu dervişlik maceranızı etraflıca dinleyeyim. Hem kimseye de anlatmam, mahrem bir şeyler olabilir. Ama müsâadeniz olursa yanımda kaydetmek için bir cihaz getirdim. Başkası için

değil, kendim için. Rahatsız olmazsanız onu da açacağım.” diye de ekledim. Durdu, şöyle bir yere baktı. Epeyce uzun süren bir sükût halinden sonra derin bir nefes çekti içine.

“Peki, ne yapalım? Madem istiyorsun, daha evvel anlatmadığımı birçok şeyi anlatayım. Belki bizden sonrakilere ibret, insanların kulaklarına küpe olur.”

Mehmed Efendi'nin bu sözlerinden hem kaydedebileceğimin hem de bu anlattıklarını başkalarına aktarabileceğimin iznini aldığımı düşündüm. Sonra çay koymasına fırsat vermeden hemen kalkıp demliğı elime aldım, bardaklarımızı doldurdum. Kayıt cihazını çıkardım, öndeki sehpaı koydum. Mehmed Efendi'yi yılların ve birçok şahsiyetin yükünü, tecrübesini taşıyan bu derin bakışlar konuşmaya karar vermenin parıltısını taşıyordu. Şöyle bir daha düşündü ve beni bu soh-bete hazırladı. Şimdi nefesimi tutmuş kendisini dinliyordum. Buyrun, siz de dinleyin.

“Euzü billahi mine's-şeytani'r-racim. Bismillahi'r-rahmani'r-rahim. Her halime elhamdülillah, günahlarıma, fısıkı fücüruma değıl. Bugünlere ulaştıran Cenâb-ı Hakk'a hamd ü sena ederim. Her ne kadar gâfil ve günahkâr bir ümmeti olsam da Efendimiz'e^(sas) salât ve selâm ederim. Düşmüşlere, düşkünlere, günahkârlara şefâat Efendimiz'in şanındandır. Meraklı kardeşim, hemen konuşmanın başında sana şunu söylemek isterim. Bu anlatacaklarım belki eksik olabilir, ama fazla değildir. Yani içinde yalan yoktur. Bazı sözleri tevil ediyorum ve étmek zorundayım. Ancak anlatacağım hâdiseleri şahsî kanaatime göre değıl, belki şahsımda uyandırdığı tesir ve hissiyatla aktaracağım. Herhalde yaşlandık ki artık insanlar bizden hatırat soruyor. Mamafih yaşadığım bazı şeyleri birilerine anlatmak da istiyor idim. Belki de bu muradımız-

dan dolaydır ki Cenâb-ı Hakk sizin sormanızla bu zuhûratı yaşıyor.

Elhamdülillah, küçüklüğümden beri hep güzel bir çevrenin içinde bulundum. Etrafımızda çok kıymetli hocalar, üstadlar ve onların âileleri vardı. Komşularımızın hepsi müte-deyyin ve güzel ahlâklarıyla mâruf kişilerdi. Kendimizi bildik bileli hep sohbetlerin, zikir cemiyetlerinin, hatm-i hâcegân ve Kur'ân-ı Kerîm meclislerinin içinde bulunduk. İşte böyle belli bir yaşa kadar geldik. On beş on altı yaşlarındayken köyüme gittiğimde vaaz u nasihat eder, etrafımdaki gençlere, hatta büyüklere câmilerde sohbet açardım. Hasib Efendi'nin ve Abdülaziz Bekkine Hazretleri'nin halîfesi olan ... Efendi'den gençlerle beraber olduğumuz sıralarda hatm-i hâcegân yaptırmaya izin de almış idim. Nakşî tesbihâtıyla meşguldüm. Bazen gaipten sesler işitir, bazen rüyâlar görür, ama neticede hep bir mânevî iklimin cazibesi etrafında döner, dolaşırdım. Yaşadıklarımı âilemden kimse bilmezdi, etrafıma pek kendimi anlatmazdım. Kendi halimden haber vermezdim. Dışardaki bu faaliyetlerimden ve konuşmalarımdan âilemin ve akrabamın haberi yoktu. *Risâle-i Nur*'la tanıştım, uzun bir süre Nur sohbetlerine iştirak ettim. Hayatımda enteresan ve acâyip insanlar oluyordu. Hiç umulmadık zamanlarda karşılma çıkıyor, her birinde ayrı bir feyz ve bereket görüyordum. Ama bir şeyler hâlâ eksikti. Yolunda gitmeyen bazı şeyleri bildiğim halde, hayatımda yeri ve izi belli olmayan bir meçhule yolculuk ediyordum. Bu sıralarda Nakşibendi şeyhi olan ... Efendi göçtü. Lâkin bendeniz Fatih Câmii civarında sohbet halakalarında ve evliyâ, mürşid olarak tanınan zâtların huzurlarında dâimî bir şekilde bulunuyordum. İlimdeki eksikliğim bende dayanılmaz bir sıkıntı ve tazyik yapmaya başladı. Medrese tahsiline yeniden ve ciddiyetle başladım. Tabîi, ilim, heva hevesle olmaz. İlmin çetin bir yol olduğu ve ancak

ciddiyetle mesai harcandığında kendisini açtığı malumdur. Herhalde bundan dolayıdır ki ilmî tedrisatla meşgulken rüyâlarımda ve hallerimde bazı değişiklikler olmaya başladı.

Arada bir farklı sohbet halakalarına da giriyordum. Yaşım da on sekize yaklaşmıştı. Artık âileme ve etrafıma da pek hesap verme korkusu olmadan daha rahat bir şekilde o sohbet, bu zikir halakası dolaşıyordum. Böyle gidip gelirken cehrî zikrullah âyinlerine de arada bir iştirak ediyordum. Aklım havsalam almıyordu. ‘Niye bu kadar bağırarak zikrediyorlar, deli gibi başlarını bir o yana, bir bu yana sallıyorlar?’ diye taaccüb ediyordum. Fakat çok seçkin ve saygın sîmâların bu nev’î yollara mensup olduğunu bildiğimden edepte kusur etmiyordum. Ama bunları düşünmekten de kendimi alamıyor ve içimden ‘Herhalde beni öldürseler böyle bir tarîke girmem. Girsem de meydana çıkıp böyle zikretmem. Bunların ar damarı çatlamış. Böyle halkın kınamasından, etrafın bakmasından çekinmiyorlar mı?’ diye habire kuruyordum.

Gel zaman git zaman, ilmiye ile de meşgul iken gösterilen acâyip rüyâlar sıklaşmaya başladı. Şimdi burası bana kalsın ama şu kadarını söyleyeyim, hemen hemen her gece muhakkak bir velînin sohbetinde yahut yanında kendimi buluyordum. Birkaçını anlatayım da ibrete vesile olsun. Bir gece büyük Nakşibendî şeyhi ... Efendi’yi gösterdiler. İmamlık yaptığı câmiden çıkıyor, fakîri görünce işâret ediyor ve koluma giriyor. Yavaş yavaş yürüyoruz. Fatih’te meşhur ... olan yere doğru. Sağ koluma girmiş nefesini ve kalbinin atışını bedenimde hissediyorum. Hiç konuşmadan öylece yürürken birden arkamızdan bir kalabalık, bir uğultu ve arbede sesi zuhûr ediyor. Saygısızlık olmasın diye arkama dönmüyorum, fakat Efendi Hazretleri önce yüzünü bana çeviriyor, sonra da hem kendi omuzundan hem de benim omuz hizamdan arkaya nazar ediyor. Eli de kolumda ve hatta yüzünü çevirir-

ken mübârek yüzü daha doğrusu burnu, bana temas edecek kadar yakın... Bendeniz bir de ne göreyim? O vazife yaptığı câminin önünde polis var. Grantuvalet giyinmiş, hatta millet-vekiline benzer insanlar var. Resmî plakalı arabalar, asker, halk birbirine karışmış, ohoo... Tam bir keşmekeş, sanki bir olay olmuş, her cinsten, her sınıftan insan da oraya dolmuş. Hazret bir müddet daha seyrediyor, sonra fakîre dönüp gözlerimin içine o mübârek gözleriyle bakarak, 'Eh oğlum, gör-dün artık burası bitti. Bu ocak da kapandı.' diyor. Ve fakîr de rüyâ ve uykudan uyandırılıyorum. Dışarıdan sabah namazının salâları kulağıma geliyor. Yatakta doğruluyor, düşünüyorum, 'Demek ki artık buradan alabileceğimiz mânevî nasib kalmadı. Daha nasıl anlatsınlar?' diye içimden geçiriyorum. İşte buna benzer rüyâlar... Fakat hayatımı değiştiren rüyâ ise bambaşka... O rüyâ da bana kalsın. Neyse...

İşte hayatımı değiştiren bu rüyânın içinde Halvetî tarîkatının orta kolu denilen ... yolundan gelen ... tarîkini işâret ediyorlar. Hatta rüyânın sonunda, bu yolun sonundaki zât olarak gösterilen kişi ile aynı safa fakîri yerleştiriyorlar, o zât başıyla bana işâret ediyor ve 'Hoş geldin, işte tamam oldu.' dercesine tasdik ediyor. Sonra da bu yolun pîri olan ... Hazretleri'nin iftitah tekbiri almasıyla beraber ikimiz ve yanı-mızda safta bulunan kişiler tekbir alarak namaza duruyoruz. Bu rüyâ gösterildiği gece yine ne acâyiptir ki sabah namazı saatiydi, uyandırıldım ama bir yandan da kara kara düşünüyordum. Çünkü bu, bağıra bağıra zikredenlerin, ah u vah edenlerin, hele bizim gibi mollaların uzak durduğu tarîkatın ta kendisi... 'Aldın mı başına dert!' diye düşündüm. Ama yine de kararlıydım. 'Ne olacak canım? Rüyâyı kimseye anlatmayız, anlatsak da zâten intisab etmeyiz, böyle geçinir gideriz.' diye düşündüm. Bak, şunu da söyleyelim, o zaman dahi hiçbir şekilde hiçbir tarîkatı küçük görmüyordum. Zâten ne

haddime! Fakat derviş olmaktan korkuyordum. Kafamdaki model şuydu: Ben böyle tarikat, ilim sohbeti, zikir halakası aralarında dolaşırım, hiçbir yere de bağlanmam, sorumluluk da almam... Zîra kesinlikle derviş olabilecek bir ahlâkta bulunmadığımı biliyordum, bütün hücrelerimle bu kanaati taşıyordum.

Neyse... Ben bu rüyâyı gördüğümü söylemeden fakat rüyâda gösterilen bu tarîkin sohbetine gitmek için program yapmıştım. Uzatmayayım, şimdi îzahı çok zor, ama bir şekilde orada postnişîn olan zâta bu rüyâ aktarıldı. O zât da cevâben ‘Gelsin de kendisine bir haydariye² tekbirleyelim.’ demiş. ‘A,’ dedim içimden, ‘geceleri zâten beyaz tennure giyiyorum, üzerine bu hayderiye denen şey çok yakışır, modeli de hoşuma gidiyor.’ Tam da düşündüğüm gibiydi. Hiç mesûliyet almadan kâra ortak olmak... O gece geldik, fakîr namazı Süleymaniye Câmii’nde edâ etmiş idim. Tevafuk işte, boy abdesti almıştım, o boy abdestiyle o zâtın huzuruna geldik. Sohbetin bir yerinde bana baktı. ‘He, ya, bu akşam bir işimiz vardı. Bizim şu işi de halledelim, sonra sohbe devam ederiz.’ buyurdu. Mevzûnun benimle alâkalı olduğunu hissetmiştim ve gencim, on sekiz yaşındayım, heyecanlanmıştım. Dolaptan -işte neyse usûlü- bir hırka çıkaracaklar, ‘Al, giy.’ diyecekler zannettim. Ne bileyim?

Hazret geçti, seccadenin üzerine oturdu. Bütün millet ayağa kalktı. Bana işâret ettiler. Seccadenin birkaç adım karşısında ayakta dikildim. İki taraftan kollarıma -sonradan oranın en kıdemlileri olduğunu öğrendiğim- iki kişi girdi. Seccadedeki şeyhi selâmlayarak, sağ adımıyla bir şeyler söyleyerek yürüdüler. Her adımda, biz selâmlıyorduk, seccadede oturan zât da selâmımızı alıyordu. Nihâyet seccadenin üze-

2 Dervişlerin giydiği Hz. Ali’ye^(kv) nisbet edilen yelek.

rine çıkmıştım. Şeyh Efendi otur işâretini yapınca dizlerini dizlerime dayayıp, elini uzatıp elimi tutunca ve sadece oturan Şeyh Efendi'yle fakîr kalınca bizim -köşeli- jeton düştü, 'Uleeen, şaka maka intisab ediyoruz.' dedim. Kendime küfür edeceğim, aklıma gelmiyor. Fakat o zât, elimi nasıl tuttuysa gözlerim kapalı olmasına rağmen âdeta geniş bir boşluk ve oradan da bazı silüetlerin gösterildiğini fark ettim. Eskiden ders aldığım yolun mürşidi de zuhûr etmişti, tebessüm ediyordu. Hayatımda görmediğim kadar nurluydu. Hatta o kadar ki gözlerimi kapatarak seyrettiğim âlemde nur kandili gibi parlıyordu, gözlerim kamaşıyordu. Sonra Şeyh Efendi gayet sakin bir edâyla intisabımı kabul etti ve ilk esmâ telkisini kulağımdan gönlüme indirdi. İşte, sonra, usûlüne uygun bazı emânetler verildi ve yeşil bir haydariye de özel bir merasim ve duâyla giydirildi.

Hani süt dökmüş kediye döndü derler ya, bizim o aslan gibi tavırlarımız, genç İstanbullu hoca gibi havalarımız sönüvermişti. Sanki bana bir şey sorsalar, ben de cevap vermek zorunda kalsam, ağızımdan bir kelime çıksa, düşüp vefat edecek bir haldeydim. Tebrik edenler, elimi öpenler, daha birçok şey yapanlar da oldu, ama en önemlisi o ilk gece Şeyhim Efendim Hazretleri'nin oturduğu sedirin hemen dibinde ve şeyhimin ayak ucunda başımı kaldırmadan herhalde birkaç saat oturmamdı.

Acâyiptir, bizim cemiyetten hemen sonra bir zikir de yaptırıldılar. Arada bir yanlış yapıp yapmadığımı kontrol için etrafıma bakıyor, bu höngür höngür zikredenlerin arasında göze batıyor muyum diye göz gezdiriyordum. Bir de hafifçe başımı kaldırıp Şeyh Efendi acaba ne yapıyor diye bakmak istediğimde hep nazarlarını üzerimde görüyordum. Tabîî, yine aynen bakışlarımı iki dizimin arasına çeviriyor ve kafamı hiç kaldırmıyordum.

Geceleyin oradan ayrılırken Şeyh Efendi kulağıma eğilerek ‘Hadi, tekrar Allah mübârek etsin. Oğlum bu gece bu takkenle yat da belki bir mânâ gösterirler.’ dediler. Daha sonraları hep şâhit olacağım tevâzuuna, yani bildiği halde bilmiyormuş gibi yapan üslûbuna ilk kez o zaman şâhit oldum. Eve geldim, ayakta kimse yoktu. Zâten yolu uzata uzata, dışarıda gezerek tozarak bin türlü evhamla saati bir buçuk yapmıştım. Düşündüğüm de şuydu, ‘Yâhû ben bu zâtı tanımıyorum bile. Tamam, on beş yirmi kere görmüşlüğüm var. Ondan evvelki zâtın da üzerimde nazarı ve hatta kerâmeti var. Küçükluğümde de kendisinden bir takke almıştım, ama intisablı değildim. Lâkin bu zâtın meşrebini tanımam, yolunun piri olan zât hakkında hiçbir bilgim yok. Meşrebi bilmem, muhabbetim yok. Ben şimdi ne yapacağım? İntisab ettim, vazife verdiler, hatta kaçtım, kendimi derviş buldum. Bu işin içinden nasıl çıkacağım yahut nasıl rezil olmadan bu yolda devam edeceğim?’ Bunları düşünüyor, fakat bir yandan da tarif edilemez ve bu zamana kadar hiç tatmadığım bir güzelliğin ve saâdetin de tamamen beni ihata ettiğini fark ediyordum. Neyse...

Dediğim gibi eve geldim, bir daha abdest aldım, sonra tarif edilen derslerimi çektim. Çok da tatlı gelmişti. Ondan sonra seccademin üzerinde oturdum, bilemiyorum ama herhalde bir saatten fazla ağladım. Gözyaşlarım seccademin üzerine ve gömleğimin yakalarına âdeta su gibi akıyordu. Ve sadece, ‘Yâ Rabbi, Sen bu kulunun ne kadar günahkâr, âdi bir kul olduğunu biliyorsun. Bu insanlar beni adam zannedip bir şekilde dervişliğe aldılar. Bari burayı da rezil etmeyeyim, bu büyük zâtlara ve bu yola hiçbir zaman hareketlerimle leke sürmeyeyim. Beni Sen muhafaza eyle. Ne olur utandırma. Yanlış yollara sapıp dalâlete düşmeme müsâade etme. Bu Allah velîlerine beni rezil eyleme.’ diyerek çok duâ

ettim. Çünkü çocukluğumdan beri *Tezkiretü'l-Evliyâ* ve *Nefahâtü'l-Üns* kitaplarını da okuduğumdan o evliyâ zümresi fakîr için mukaddes bir alandı. Dervişlik denildiğinde kendimi o sahaya girmiş zannettiğimden dolayı korkum da haddinden fazlaydı. Hani kitaplarda yazar ya, böyle ağlayıp duâ ederken içi geçmiş, uyuyakalmış diye, aynen öyle oldu. Sırtımda haydariyem, başımda arakiyem, seccademim üzerinde uyuyakalmışım.

İlk Gece, İlk Rüyâ

Demek ki Allah Teâlâ o kâmil mürşidin sözünü yere düşürmedi ki fakîre bir rüyâ gösterildi. Ama ne rüyâ ne rüyâ! Fakîr, yolumuzun pîri olan zâtın türbe kapısındaymışım. O şekilde gösterdiler. Sağ elimde fakîre verilen evrad-ı şerîfe, yine aynı şekilde kenardan sarkan tesbihim, başımda da bir numara büyük arakiyem, yani aynı arakiye. 'Buyur geç, Pîr seni bekliyor.' diyorlar. Hâlihazırda o türbede küçük bir oda vardır, o odaya beş daha eklemişler, öyle geniş sedirli bir oda oluvermiş. Sedirin üzerinde de çok cemâlli, tebessüm eden, siyah sakallı, kara kaşlı, kara gözlü -belki dışardan ışık vurduğu için gözleri tam siyah olmuyor olabilir-, tâc-ı şerifiyle, hırkasıyla bir zât oturuyor. 'Oğlum Mehmed, gel.' dediler. Birkaç adım daha attım. Ayakta bekliyorum. Hazret sağ dizini hafif yukarı dikmiş, bağdaş kurar gibi sedirin üzerinde oturuyor. Can çıkar huy çıkmaz derler ya, hızlıca bir etrafa göz gezdiriyorum odada başka kimse var mı diye. Niçin biliyor musunuz? Çünkü pîr diye takdim edilen zât, siyah sakallı. İçimden diyorum ki 'Pîr, beyaz sakallı olmaz mı?' Nasıl gencecik... Kırk kırk beş yaşlarında bir zât. Ama içim konuşuyor, cevap veriyor, 'Oğlum senin gördüğün pîr bu kadar olur, bak.' diyor. Neyse... Hazret sağ elini kaldırarak, sanki içimden konuşmamı duyuyor gibi, 'Önemli değil...' mânâsına

gelebilecek bir el hareketi yapıyor, tekrar bütün dikkatimi mübârek cemâlinde topluyor. Ve hayatımın geri kalanını hiç düşünmeden verip tekrar o anı yaşamak istediğim hal üzere fakîre şöyle hitap ediyor.

‘Oğlum, Allah mübârek eylesin. ... târikine kabul edildin.’ Bu arada kendisinin de pîr olduğunu ifade eden sessiz sözsüz bir mânâyı bana aktarıyor. Ve sonra şunları söylüyor, ‘Şimdi ilk esmâyı aldın, kısa bir zaman sonra falanca esmâyı, filanca ismi telkin edecekler. Sonra sana dallı arakiye tekbirlenecek. (Daha evvel hiç duymadığım bir şeydi.) Ondan sonra nukabâ, şühedâ, bûdelâ gibi isimler saymaya başladı ki bunları vallahi ilk defa duyuyordum. ‘Sonra sana tâc giydirilecek, şeyh olacaksın, hilâfet verilecek.’ deyince ‘Heh, işte, bunlar benim bildiğim kelimelerden.’ diye düşündüm ve o anda bende bir gülme başladı. Yani gülmek demeyeyim, edepsizce sırıt-maya başladım. Evrad ve tesbihin bulunduğu elimin işâret parmağıyla kendimi gösteriyor, ‘Ben mi, bana mı?’ diyerek karşımdaki insanın -herhalde- yanlış bir insanla konuştuğunu ima etmeye çalışıyordum. O ise mübârek işâret parmağıyla olacak şeyleri tek tek gösteriyor, benim, ‘Yok canım, ben mi? Hay Allah, imkânsız...’ diye sözlerimi duyduğunda, yine eliyle havaya işâret yapıyor, hem beni susturuyor, hem de dikkatimi kendi anlattıklarına çekiyordu. Âdeta zihnimdeki ve kalbimdeki îtirazı o el hareketiyle def ediyor, dışarda bir yerlere atıyordu. Sonra iş daha da ciddiye bindi. Mânâsını daha yeni yeni öğrendiğim başka sözler söyledi; arkasından da ‘İnşâallah daha sonra da şöyle şöyle olacaksın.’ buyurdular.

Hani şimdiki gençler söylüyorlar ya, ben kopmuştum. Artık şaşkınlıktan ve halime gülmekten kendimi alamıyordum, ağzım açık kalmıştı. Sonra bu defa elini kapı tarafına doğru hareket ettirip, ‘Haydi, tamam evladım, şimdi çıkabilirsin.’

diyerek, âdeta beni karşıdan eliyle alıp eşiğine kadar getirdi. Ben boyun keserek, kendilerine yüzüm dönük, yani kendilerine müteveccih bir halde odadan çıktım ve kapı yarım açık vaziyet alıncaya kadar çevrildi. Ama tam olarak sırlanmadı. Türbenin kapısından çıkarken hem şaşkındım hem de serhoş gibiydim. Dedim ya, can çıkmadan huy çıkmaz. İçimden aynen şöyle dedim, bugün gibi hatırlıyorum. ‘Oğlum, senin gördüğün rüyâ bu kadar olur. Baksana simsiyah saçlı, sakallı bir zâtı pîr diye rüyânda gördün. Aç tavuk rüyâsında kendini buğday ambarında görürmüş. Çok ağladın, tam sana göre bir rüyâ gördün.’ der vaziyette oradan çıktım. Fakat uyandı-ğım da odam, üstüm başım, her yerim tuhaf bir çiçek kokusu, hani esans derler ya, öyle bir kokuyla kaplanmıştı. Bu kokuyu daha evvel hiç koklamamıştım. Bilmediğim bir râyihaydı. Sonra bu çiçeğin, ... çiçeği olduğunu öğrendim.

Yâ işte böyle... Bendenize o hafta bu siyah sakallı zât, iki kere daha gösterildi. Ayrıca şunu da ilâve edeyim, o ilk rüyânın sabahında bir parçacık uyumuş idim, işte o zaman ve ondan sonraki beş gün muhakkak intisab ettiğim şeyhimi mânâda gösterdiler. Belli bir vakti yoktu, ya rüyânın başında ya sonunda yahut beş dakika uyuklar gibi olduğumda hep şeyhimle bir şekilde mânâda görüşüyordum. O hafta fark ettiğim başka şey ise, şeyhimi çok sevdiğimi anlamış olmamdı. Meğer ben bu zâtı hayatta hiç kimseyi sevmediğim kadar sevmişim, ona bağlanmışım, tâbiri caizse tutulmuşum. Bu tiryakilik hangi vakit damarlarıma ve ruhuma kadar işlemiş bilemiyorum. Herhalde o ateşin çok büyük oluşu ve tamamen beni kaplayışından dolayı ilk anda fark edememişim. Hâlâ, nasıl başladığını bilemiyorum. Ama bitmediği kesin. Yani sana şöyle anlatayım, o ilk haftam geri kalan bütün ömrümü verip tekrar yaşamak isteyeceğim bir zaman dilimiydi. Başka rüyâlar da gösterildi. ‘Bu zamanda bunlar olmaz.’ diyenlerin

kulağına kar suyu kaçır belki. Yoksa bunları anlatmak yahut gördüklerimle sizi meşgul edip şöhret bulmak derdinde değilim. Hz. Üftade'nin^(ks) nutkunda şöyle bir kıta vardır:

*Gerçek sözdür yârenler gördüm demez görenler
Kerâmete erenler gizli sırrı açar mı*

Şimdi diyeceksin ki deminden beri, gördüğünü iddia ettiğin şeyleri bana anlatıyorsun, dervişlik yolunda bu var mıdır? Sen öyle düşünmezsin ama ben şöyle cevap vereyim. Bu mânâ, yani rüyâda yaşatılanlar, büyük ve aziz ruhların bizim gibi insancıklara tenezzül etmesidir. Öyle birkaç rüyâ görmekle evliyâ olunsaydı ben de velî olurum. Bunları anlatmamdaki sebep, tasavvuf yollarını inkâr eden gerzekler, dışardan bakıp dervişlerin hali hakkında ahkâm kesmesinler... Ne zevklerini anlayabilirler ne de öyle değme bir bakışla tahlilini yapabilirler. Sonra, dışardan tozpembe gibi görünürse de birazdan anlattıklarımı dinleyince bu işin hiç de öyle kolay -zarâfetle, canım cicimle- yürümediğini anlayacaksın. Nitekim Hz. Mevlânâ, *Mesnevî-i Manevî*'nin ilk 18 beytinde şöyle bir söz buyurmuşlardır:

'Ney, yani insan-ı kâmil olan mürşid-i âgâh size aşktan bahseder, ama bu aşk kanlı bir yoldur. Hem nefsle mücâhede hem insanların türlü türlü eziyetlerine sabır göstermekle mümkün olur. Bu yollara girdiğini iddia ettiği halde, hiçbir kişiden incinmeyen, hiçbir zorluk çekmeyen, hep sırtı sıvazlanan, tozpembe bir dünyada yaşayan kişi yoktur. Böyle olduğunu iddia ediyorsa o henüz seyr u sülûka girmemiştir; şekerle, oyuncakla oynatılıyor; aldatılıyordur.'

Sonra bu anlattıklarımı büyük ifşâat zannetme. Bu gösterilenlerin detaylarını zâten burada hiç zikretmiyorum. Kendimdeki değişiklikleri de ancak Allah bilir. Bunu da kim-

seye söylemiyorum. Dışardan seyrettiğin futbol maçında bile, sen ancak orada oynayanların koşmalarını, düşmelerini, topa vurmalarını, gol atışlarını görürsün. Şen de futbolcuy-san o adamın orada oynarkenki zevkinden haberdar olursun. Yeni tâbirle empati kurabilirsin. Ama hayatında bir kere bile topa vurmamış bir adam, saatlerce bu oyunu seyretse de ancak dışardan bakanın zevki kadar zevklenir. Hiçbir zaman o sahada koşturan adamın yahut anlayan insanın zevkine ve ruh haline âgâh olamaz. Hani Hz. Mevlânâ Celâleddîn Rûmî Efendimiz'in bir sözü var ya... 'Aşk nedir?' diye sormuşlar. Hazret-i Pîr de 'Ne diyeyim evladım, ben ol da anla.' buyurmuştur. Dışarıdan aşkın tarifini yahut seyr u sülûkun şeklini görenlerin kendilerini çok büyük bir ilme mazhar olmuş kabul etmelerinin sakatlığını ne güzel ifade eylemiştir...

Başka rüyâlar da gösterildi o hafta. Bunu da anlatayım. Demin söylediklerimi düşünürsen aslında bunlar ifşâat sayılmaz. Bu yol var, taliplisine de açık. Bunu göstermek için arz edeceğim, tamamını değil. Ama rüyânın bir kısmı şöyledi:

Hız. Ebû Bekir^(ra) ve Hız. Ömer^(ra), Efendimiz^(sas) karşıladılar ve Efendimiz, Hız. Ömer Efendimiz'e işâret etti. Hız. Ömer Efendimiz de bendenize işâret etti; büyük bir kürsünün daha doğrusu rahlenin önüne çöktüm. Hız. Ebû Bekir, ayakta, Hız. Ömer'in mushafı açmasını seyrediyor; hatta kontrol ediyor gibiydi. Efendimiz'in^(sas) arkasında çok derin ve tarif edilemez büyük bir boşluk... Uzay boşluğundan daha geniş... Sanki görebildiğim yerleri ihata ediyor gibi ayakta duruyor. Cenâb-ı Ömer Efendimiz mübârek parmaklarıyla mushaftan açtığı âyet-i kerîmeyi gösteriyor, 'İşte bu sırrı iyi anla.' diyor. Rüyâ gibi bir rüyâ... Sonra, oradan beni alıyorlar, ya Ebû Bekir ve Ömer Efendilerimiz ya onların da yanında bulunan iki kişi zuhûr ediyor, beni ... Câmîi'nin avlusundan çıkartıyorlar ve dışarda beni bekleyen mânevî mürebbim ve pede-

rim ... Hocaefendi'ye teslim ediyorlar. Anlıyorum ki benim hocaefendi olarak dinlediğim zât Allah Resûlü'nün en yakınlarındanmış. Hayata, sohbet ve ilim meclislerine bakışım o rüyâyla tamamen değişiyor. Sonra yine intisab ettiğim zât zuhûr ediyor. İşte böylece beş gün geçti.

Altıncı gün intisabımdan sonraki ilk karşılaşmamızdı. Ben Hazret'in yüzüne bakamıyordum. İsmimle hitap etti, 'Mehmed, rüyân var mı?' 'Evet, var' falan diyebilecek halim var mı? 'İh, him' diye bir ses çıktı. Yanına gittim, o yüzüne bakıp konuştuğum, rahat rahat sohbet ettiğim zât gitmişti sanki, aslında o oradaydı da bizim Mehmed'in yerinde yeller esiyordu.

Rüyâlarımı Arz Ettiğim İlk Gece

Rüyâ arz etme sahnesi çok âlem... Fatih Efendi, keşke orada olsaydınız da seyretseydiniz. Ben kedi yavrusu gibiydim. Kocaman vücûdumla, şöyle orta halli bir yastık gibi iki büküm olmuş, hani birisi ayağıyla vursa sanki yerde top gibi yuvarlanacak vaziyetteydim. Başım neredeyse dizlerime değiyordu. İlk gece gösterilen rüyâdan başlayarak anlattım. Anlatırken de siyah sakallı oluşuna birkaç kere tekrar ederek dikkat çektim. Güya maksadım 'Benim ilk gece gördüğüm rüyâ ancak bu kadar olur! İşte pîr olarak gösterilen kişi bile siyah sakallı. Benden bu kadar derviş olur. Fazla bir şey ümid etmeyin. Beni de bir şey zannetmeyin.' demekti. Rüyâdaki zâtın bana söylediği kelime ve tâbirleri de aklımda kalan kısmıyla söyledim. Ama daha önceden de bildiğim bazı güzel tâbirleri ve sıfatları söylemeye utandım. Fatih Efendi, ben böyle rüyâyı arz ettiğim zaman, şeyhim ne dese beğenirsin?"

"Ne dedi efendim?"

"Oğlum doğru göstermişler. Bizim pîrimiz genç yaşta göçmüştür. Göçtüğünde sakalında bir tane bile beyazlık

yoktu. Yani siyah sakallıydı.’ demez mi? Resmen havası alınmış balon gibi pusmuş kalmıştım. Sonra ciddi bir ses tonuyla kulağıma eğildiler, ‘Neler söylediğini kelime kelime hatırlıyor musun?’ diye sordular. Hani derler ya ‘dakka bir gol bir’ diye, ilk edepsizliğimi yapmak üzereydim ve yaptım. Utandığımdan tevilli konuştum. Şöyle bir ifadeye başvurdum, ‘Efendim, mânâsını tam olarak idrak edemediğim bazı tâbirlerdi.’ Bunun üzerine ‘Hımm, peki, ama şunu bil ki aynen söylediği gibi olacak.’ dediler. Öteki rüyâları da dinlediler, alnımdan akan terler halının üzerine damlıyordu. O gece benim için çok mühim bir geceydi. Çünkü...”

Mehmed Efendi uzun bir süre daldı ve gözleri doldu. Yutkunamıyordu, sanki bir yumruk boğazına düğümlemiş konuşmasına mânî oluyordu. Havayı dağıtmak istedi herhalde. Bana dönerek, “Fatih Efendi, sıkılmıyorsun değil mi? İstiyorsan bu kadar yetsin.” dedi. Tebessüm ediyordu ama gözleri yaşlıydı. Galiba ondaki derin mahzuniyetin ana damarını bulmuş ama ben de vurulmuştum. Çünkü çok önemli bir sualime cevabı almış olmama rağmen sevinmek yerine üzül müştüm. İçimdeki soru şuydu: Bu zamanda dervişlik olur mu? Evet, Mehmed Efendi’nin anlattığına göre bal gibi olur. Hani Hazret-i Yûnus’un buyurduğu gibi, “Ballar balını buldum, kovanım yağma olsun.” “Ah,” dedim “ahmak Fatih, sen izde tozda dolaş, burnunun dibinde böyle zâtlar olsun, nasibsiz bir köpek gibi kuyruğunu sallayıp, etrafta hav hav edip dur.” İçimden hızlıca bu muhakemeyi yaparken birkaç sâniye içerisinde tekrar Mehmed Efendi’nin yanında olduğumu ve bana bir soru yönelttiğini hatırladım. Bu arada Mehmed Efendi de sanki benim bu iç muhasebemi duyuyormuşçasına gözüyle beni takip ediyor, gönlümden geçenleri gözümünden seyrediyordu. Herhalde o da şeyhi gibi yaptı, işi anlamazlığa vurarak, “Yeter yâhû, fazla konuşmayalım isti-

yorsan.” diyerek sorusunu yineledi. Aslında benim için yeter de artardı, fakat hayal edemeyeceğim bir boyutta açılan bu sohbeti dinlemek için daha da can atıyordum.

“Efendim, mahrum etmeseniz, lütfedip anlatsanız çok memnun olurum. Yani sizi temin ederim ki sadece hatıra dinlemek için burada bulunmuyorum. Çok istifade ediyorum. Kimbilir belki bu sohbetler erbabına ulaşır. Onlar ne dersler çıkarır, ne güzellikler keşfeder... Lütfen devam edin. Hem bu arada çayınız soğudu değiştireyim.” diyerek -kendimi tutarak- ricâda bulundum. ‘Kendimi tutarak’ diyorum, aslında ayaklarına kapanıp ağlamak istiyordum. Çayı değiştirmek için ayağa kalktığımda, “Yok, siz kendinize doldurun. Benim şeyhim de soğuk içerdi.” deyince ben koltuğa çöktüm. Adam şeyhiyle yatıyor şeyhiyle kalkıyor, onunla anlatıyor onunla içiyor, onunla safâda... Fesühbânallah. Halden hale geçiyor. Gerçekten kendimi kaybediyordum. Sonra “Neyse... Peki, hadi sana da doldur bana da.” dedi ve gene havayı dağıttı. Bu arada seri bir biçimde bardağı eline aldı, iki üç yudumda yarım bardak çayı içiverdi. Boş bardağı tabağına koyarken de bıyık altından tebessüm etti. Bu gülüşü yakalamıştım. Biraz da arsızlık yaparak, “Efendim, yoksa sonunu da böyle mi içerdi?” diye soruverdim. Çok keyiflendi, fakat gözlerinde yaş birikti. “Evet, son iki yudumu yuvarlardı. Sonrada ağzını şapırdatarak tatlı tatlı sohbetine devam ederdi.” dedi.

Çayları doldurdum, tekrar yerime oturduğumda sanki âlem değişmişti. Ya hava tamamen dağılmıştı ya da başka bir sahne açılmıştı. Çok sonraları öğrendim ki bu nev’î zâtlar sohbetin demlerini ve mânevî havasını istedikleri gibi değiştirip, takdim tehir yapıp, kıvamını ve ölçüsünü ayarlayabiliyorlarmış. Sizler bu satırları okurken “Nasıl oluyor?” demeyin, başınıza gelince anlarsınız, belki de başınıza geldi ama siz fark etmediniz.

Bendeniz Mehmed Efendi'ye baktım, o şöyle bir bıyığını ve sakallarını düzeltti. "Aslında bundan sonrası biraz karışık... Anlatayım mı anlatmayayım mı diye düşünüyorum."

Hemen, dikkatle dinlediğimi göstermek için şu sözleri sarf ettim, "Bendeniz inanın hiç sıkılmadan sizi dinliyorum." "Ulan edepsiz, neresine sıkılacaksın! Bu kadar da olmaz ki!" diye içimden geçiriyorum. "Hatta söylediğiniz şu söz çok önemli gibi geldi fakîre. O günden sonra çok büyük bir değişiklik yaşadığınızı söylediniz. Bu rüyâlarla mı alâkalı, tâbirle mi alâkalı?" diyerek konuşmasına ne kadar teşne bir halde olduğumu göstermek istedim.

Mahsus ve kahredici bir gülüşle "Güzel söyledin Fatih Efendi, evet, aslında şeyhim ilk rüyâyı tâbir ettikten sonra oradan çıkıp da eve doğru yürürken bir şeyi fark ettim. Bu biraz mahrem bir mesele ama olsun söyleyiverelim gitsin. Şimdi hatırlarsan, ilk rüyâda Hz. Pîr, 'Şöyle şöyle olacaksın.' demişti. 'Dedikleri aynen çıkacak.' diye şeyhimin rüyâyı tâbir etmesi sonradan dank etti. Hazret-i Pîr'in söylediği olaksa ve şeyhim de bunu tasdik ediyorsa o zaman ne olması lâzım? Bana elini uzatan şeyhimin göçmesi lâzım. İşte o hafta Efendi Hazretleri'ne çok muhabbet ettiğimin, daha doğrusu onun bana çok muhabbet ettiğinin farkına vardım. Çünkü şeyhimin göçmesi benim için asla tahammül edilemeyecek bir imtihan ve azab gibi gelmişti. O günden şeyhimin göçtüğü güne kadar her gün ve gece, hatta Kâbe-i Muazzama'yı ilk gördüğümde bile hep ettiğim duâ, "Yâ Rabbi, beni şeyhimden geriye bırakma." duâsıydı. Size belki çocukça, belki câhilce gelebilir fakat bu böyleydi. Beş seneye yakın her gün âlem-i mânâda şeyhimle görüştüm. Ertesi gün yapacağım hâdiselere kadar bana bilgi verir ve bu mânâlarla güne ve hayata hazırlardı. Onu tanımazdan evvel bütün okuduklarım ve bildiklerim tâbiri caizse hapı yutmuştu. Ama başka

bir boyut kazanmıştı. Tefsir, hadîs, fıkıh gibi ilimlerle meşgul olduğum zaman anlayamadığım birçok meseleyi, onun dizi dibinde yahut dergâhın hizmetinde bulunduğum sıralarda anlar ve idrak eder haller yaşıyordum.

Bendeniz muzipçe atıldım, “Efendim affedersiniz çok merak ettim. Hani o bağıra çağıra zikir yapanlardan bahsetmiştiniz ya, siz ne yaptınız?”

Mehmed Efendi’nin mübârek dişleri görünecek şekilde gülmesiyle hava bir daha değişti. İki elini de komik bir şekilde yanlarına açarak, “Ne olacak? Hepsinden daha çok bağırmaya başladım. Durdurabilene aşk olsun. Höngür höngür zikretmekten sesim kalınlaşmıştı.” Sonra gevrek gevrek güldü. “Neyse... Bunları geç. Esasında, sana anlatmak istemediğim, fakat duymanız da gereken mevzûları anlatayım. Şimdi bakarsın biri gelir, laf yarım kalır, bir daha da ben bu mevzûları açmam, haberin olsun.” dedi.

Ben de, “Aman efendim, tamam sizi dinliyorum diyerek.” tatlı bir tebessümle hazrete bütün şirinliğimi takınarak mukabelede bulundum.

Çayından bir küçük yudum aldı ve sanki çok çay içmiş gibi ‘evet’ diyerek söze şöyle başladı. “Şimdi, Fatih Efendi, şöyle bir düşün. On sekiz on dokuz yaşlarındayım. Bir yandan etrafımda ilmiyeden bir çevre var, bir yandan âilece mâruf insanlarız. Fakat fakîr, tuvalet temizliği, çöp hizmetleri, bahçe temizliği, türlü türlü işlerle hep bir şekilde tekkede meşguldüm. Bu arada da bazen tarif edilmez bir şekilde ağırlık oluyor, yerimden kalkamıyorum; baş ağrısı, mide sancısı hiç bilmem, fakat o günden sonra bazı ağrılar, sızılar zuhûr ediyor işin içinden çıkamıyorum. Şeyhime gelip rüyâ anlatıyorum, muhakkak her hafta, ‘Nazar var, çekemeyen var, sihir var.’ gibi şeyler söyleyip fakîre bazı duâları okumamı ve

‘oku’ dediği duâlara devam etmemi öğütlüyor. Düşünüyorum düşünüyorum... ‘Nereden olur bu?’ diyorum, aklıma hiçbir şey gelmiyor. ‘Çevremden oluyor.’ desem uzun zamandır kimse beni görmüyor, ‘Okuldan, medreseden oluyor.’ desem orada da hep aynı şekilde gizli saklı devam ediyorum. Öyle dikkat çekici bir fizikî özelliğim yahut güzelliğim yok. Kim ne zaman, ne yapar aklım bir türlü almıyor. Geriye bir tek şeyhimin dervişleri yani ihvan kardeşlerim kalıyor. Onlar da asla böyle bir şey düşünmezler. Zîra hiçbirine hürmette kusur etmiyorum. Cenâb-ı Hakk şâhidimdir ki hâlâ da ihvanımdan kimseye hakaretimiz, edepsizce bir hareket yapmadım.

Neyse birkaç yüz sayfa geçelim. Bu arada şeyhim vazifeler veriyor, bir yandan zikir ve tesbihlerim artıyor, bir yandan da sorumluluklarım. Otuz otuz beş saatte iki veya üç saat uyuduğum günleri bilirim. Çoğu zaman da bir öğün yemek yiyerek günümü geçirirdim. Yorulmak nedir bilmezdim. Bak, aklıma gelmişken acâyip şeyler peşimi bırakmıyordu benim. Meselâ yirmi yahut yirmi bir yaşlarındayım, geceleyin birden affedersiniz midem bulandı, istifrağ ettim. Ama nasıl? Yâhû hiçbir şey dokunmadı, anlayamadım. Ertesi günü Şeyh Efendi’nin sohbeti vardı. Gittim, Efendi Hazretleri biraz geç geldi. Baktım ki rengi kireç gibi olmuş. Konuşurlarken duydum, tam benim o gece kustuğum saatlerde Efendi Hazretleri de şiddetli bir şekilde istifrağ etmiş ve halsiz düşmüş. Bunları ve buna benzer hâdiseleri hep yaşadım, fakat kimseye bir şey söylemiyordum ve hâlâ dahi o gün bugün kendimi o cemâatin en günahkârı olarak kabul etmişimdir. Bunları ‘Bu zamanda da dervişlik olur mu?’ diyenlere duyurmak için söylüyorum. Oturdıkları yerden ahkâm kesmesinler. Görenedir görene... Köre nedir köre ne...

Acâyip rüyâlar gösteriliyor, bir yandan fevkalâde haller yaşıtılıyor. Belki size en tuhaf gelecek kısmı şu: Şeyhim soh-

bette hangi evliyâdan veya hâdiseden bahsederse muhakkak ya o akşam ya o hafta o sohbetin devamı yahut incelikleri veya o sohbette ismi geçen zât rüyâda gösteriliyordu. Ne öğrendiysem o şeyhin dizi dibinde öğrendim, Allah Teâlâ ve Hz. Muhammed Mustafa'ya^(sas) îmân dâhil. Yediğime içtiğime bile müdâhale eder, bazen rüyâda, 'Şunu fazla yeme, şundan birkaç damla iç, filanca zâta dikkat et.' gibi sözleri de mânâ âleminde bendenize gösterilirdi. Yirmi iki yaşlarındaydım. Birkaç hafta üst üste güzel olduğunu tahmin ettiğim rüyâlar gösterildi. Efendi Hazretleri bunları tâbir etmiyor, 'Oğlum yeterince mesûliyetin var. Diğer emânetleri taşıyamazsın diye korkuyorum.' diyerek bir şeylere işâret ediyordu. Bu söyleme tarzından Efendi Hazretleri'nin hilâfet vereceğini hissetmiştim. Kendi kendime o hafta karar aldım ve Efendi Hazretleri'ne rüyâ anlatmayacaktım. İşte o zamanlarda etrafımda kötüye yormak istemediğim fakat mevcut olan bir kıskançlık ve bunun getirdiği dedikodu ve iftira mekanizmasını da fark ettim. Hayatımın en acı dönemleri böyle başladı. Katlanması zor olan bir yönü de şuydu: Hakkımda konuşanları birer birer rüyâmda görüyor ve ne konuştuklarından, nerede, nasıl dedikodu yaptıklarından haberdar ediliyordum. Üzerlerindeki kıyafete ve konuşurken yaptıkları taklitlere kadar bütün detaylarıyla gösteriliyordu.

Sonradan daha acâyip bir hâdisе oldu. Şimdi sıkı dur Fatih Efendi, duyduklarına inanamayacaksın. Hasta olmam ve ölmem için üç ayrı muska yapıldığı gösterildi. Bunlardan biri tekkenin bahçesine gömülmüş, biri tekkenin kuyusuna atılmış (eriyerek yok olması için sabunun üstünü iğneler), bir diğeri de -hâlâ söylemeye utanıyorum ama- Hz. Pîr'in türbesinin içerisine bir sandukanın altına yerleştirilmişti. Sandukalar değiştirilirken bu muska bulundu. Bu rüyâları Efendi Hazretleri'ne anlatmak istemiyordum. Bir keresinde

sadece bir kısmını anlattım. Hazret, fakîre şöyle dedi, ‘Oğlum ne merak ediyorsun! Sana ne!’ Fakîr de ‘Efendim öyle gösterildi.’ diyerek, ‘Hani rüyâdır, benim ne suçum var?’ demeye getirdim. Şeyhim, ‘Sen onu benim külahıma anlat, merak etmesen göstermezler. Oğlum, ulvî şeyleri merak et, süflî işlerle uğraşma.’ diyerek îkaz etti.

Bazen İstanbul dışında şeyhlik vazifesi yapan yahut İstanbul’da derviş almaya müsâade ettiği kişilere nasıl rüyâ dinleyeceklerini, nasıl meydan uyandıracaklarını ve dergâh ve tekkelerini nasıl idare edeceklerini anlatma vazifesini de fakîre verirdi. Bunu şunun için söylüyorum. Makbul olduğumu anlatmak için değil. Efendi Hazretleri’nin bana ne kadar emek verdiğini ve en mahrem şeyleri öğrettiğini beyân etmek için aktarıyorum. İstanbul dışındaki bazı tekke mensuplarının, yani dışardaki ihvanın rüyâlarını ayıklayarak kendisine sunmama da müsâade etmişler, hatta bazen tekke içinde kendisine getirilmiş yazılı rüyâları da fakîre vererek ayıklatmışlardır. Neyse Fatih Efendi, esas kaldığımız yeri unutmadın değil mi?”

“Yani efendim, unutmadım, daha doğrusu unutamadım. Yanlış anlamadıysam siz rüyâ anlatmamaya karar vermiştiniz, sonra söz açıldı, buraya geldi. Bir yandan da bu kıskançlık ve iftirayı da işin açıkçası konduramıyorum. Böyle bir mânevî kardeşlik ortamında bunlar nasıl olabiliyor?” Aslında mevzûnun kalan yerini değil, üstü örtülen yerini deşmek istiyordum.

Mehmed Efendi kaşlarını kaldırarak, “Yoo, bak şimdi, o iş öyle değil. Bir yerde dedikodunun iftiranın ve hasedin bulunması, orada şeytanın bulunduğu işâettir. Daha doğrusu şeytan giremse de onun insanları kullanarak harekete geçtiğinin işâetidir. Bu dahi orada bir feyzin bulunduğunu gös-

terir. Feyiz olmayan, mâneviyatın bulunmadığı bir yerde niye dedikodu olsun ki! Şeytan, -şerrinden Allah'a sığınınız- hak meclisin feyzini, bereketini almak istediğinden hücum eder. Hem bu kadar derin düşünmeye de gerek yok. İşte okumuyor musun? Efendimiz'in^(sas) yanında münâfık yok muydu? Bir gün sahabenin bir kısmını isim isim söyleyerek ayağa kaldırdılar. Bu sahabeler içerisinde ümmetin en seçkini olan kişiler de vardı. Ve orada bulunanlara hitap ederek, 'İşte bu ayağa kaldırdıklarım içerisinde münâfıklar vardır.' buyurmadılar mı?

Haberdârlar Fatih Efendi, haberdarlar... Zâten şeyhim göçtükten on gün sonra mânâda teşrif ettiler, 'Oğlum, keşke bazı sıkıntılarını bana söyleseydin, sana bunları yapanların birçoğu bu yolun münâfığıdır.' diye teselli ettiler. Çünkü daha çok madrabazlıklar oldu. Ama maalesef bu yollar böyle... Sen sen ol, Allah Teâlâ sana bir kapı eşiği nasib ederse, Allah ve Resûlü'nün rızasından başka hiçbir şeyle meşgul olma. En büyük mânevî saltanatı da en büyük sahtekârları da bu mânevî meclislerde bulursun. Ebû Cehil de Mekke'deydi. Her Mûsâ'nın bir Firavun'u vardır ve yine unutma ki en büyük şeytan kendi nefsimizdir, başkası değil. Nefsini ıslah edene yılanı, çıyanı, kurdu bir araya gelse vız gelir tırıs gider; ama bir adam nefsini ıslah etmediyse önü, arkası, sağı, solu, etrafı evliyâ olsa bir fayda temin edemez, vesselâm. Bu kadar şey oldu. Hatta daha neler oldu? Ama Allah Teâlâ'nın izniyle hiçbirine kınılmadık. Neyse devenin büyüğü ahırda, daha anlatmadığım çok şey var. Ben yine rüyâ anlatmama faslına döneyim de sırasıyla gitmiş olalım.

“Rüyâlarını Anlat Bunlar Ders Atlatman İçin İlerde Lâzım Olacak”

İşte, böyle devam ediyoruz. Bir yandan muhabbetle Efendim'in huzurunda ömrümün en güzel dakikaları geçer-

ken, bir yandan da etrafımda cadı kazanı kaynıyor. Şeyhimle saatlerce yalnız kaldığımız çok vaktim oldu. Fakat Cenâb-ı Hakk'a yemin ederim ki bir gün dahi hiç kimseden şikâyet etmedim, hiçbir zaman da o emretmeden soru sorup hâcetimi arz etmedim. Onunla olmak yetiyor da artıyordu bile. Bir gün devlethânesindeydim. Zâten iki üç sene, haftada bir kez kendileri çağırdıkları için devlethânelerine gider; mektuplarla, bazı evraklarla uğraşır; kendilerinin verdiği işleri yapmaya gayret ederdim. Çoğu zaman hizmetinde bulunduğum saatlerde çayımı bile içmeye fırsat bulamazdım. Yola hizmet hususunda çok titizdi, hatta asabîydi; sonradan fark ettim ki bize öğretmek içinmiş. İşte böyle bir gün, ikinci vaktiydi. Oturduğu koltuktan kalkıp kütüphânesinden bir şey aldı ve kitapların önünde bulunan küçük tabureye oturdular. Fakîr de hemen yere çöktüm, belki bir şey emrederler diye dizinin dibinde bulunuyordum. Bana dönüp âdeta mırıldanarak, hafif bir tonda, fakat gayet ciddi şöyle bir sual etti, 'Molla Efendi, anlayalım, sen niye rüyâ anlatmıyorsun bana?' 'Hık' diye tutulup kalmıştım. 'Hayda, şimdi nerden çıktı bu iş?' Ama sâbit bakışlarıyla benden cevap bekliyor vaziyette duruyordu. Sonra tekrar, 'Rüyâ görmüyor musun yani? Rüyân var değil mi?' diyerek bıyık altından güldü. Bunun mânâsı şuydu, 'Rüyâyı görüp anlatmadığından haberdarım. Sakın tevil etmeye kalkma.'

Cevabını bildiği soruyu sorduğu zamanki bakışlarıyla beni îkaz ediyor, konuşmaya icbar ediyordu. Bunun üzerine 'Efendim,' dedim, 'fakîrin îtikadına göre rüyâyı gösteren de sizsiniz, tâbir eden de siz. Hizmeti veren de siz, hizmetin karşılığıymış gibi ücret veren de siz. Bizi bizden daha iyi biliyorsunuz.' diyerek sözümü bir çırpıda söyledim. İçimden de, 'Oh be, nihâyet söyleyebildim.' dedim, sevindim. İşte o zaman şeyhimin çok tatlı bir hali vardır; mahzun, âgâh

ve ârifâne bir üslûp ve çehreyle, ilk önce yere baktı. Sonra da, doğrudan benim berbat yüzüme bakmadan, fakat başını benden tarafa hafif, yan çevirerek şu sözleri söyledi, ‘Oğlum bak, beni iyi dinle. Sen ne olursa olsun rüyâlarını anlat, çünkü bazı rüyâların tâbirini öğrenmek mecburiyetin var. İleride inşâallah, sana intisab eden müridlerin rüyâlarını dinleyecek ve bu öğrendikleriyle onların derslerini atlatacak, müşküllerini çözeceksin.’ Bu sözü duyunca Fatih Efendi, ben iyice şaşırdım.”

Mehmed Efendi bunları anlatırken şaşırdığını söylüyordu, ama esas şaşırp aval aval bakan bendim. Çünkü bizim Mehmed Amca dediğimiz zât, galiba şeyh efendiydi. Hâlbuki ben onu yaşlı bir derviş olarak biliyordum. “Dur bakalım, daha neler çıkacak? Bugün dananın kuyruğu kopacak.” diye içimden geçirdim.

Mesrur ve Mahzun Günler

Mehmed Efendi’ye artık “Çay doldurayım mı, bir şey ister misiniz?” diye sormuyordum, zâten o da bu nev’î sözleri bırakmış, “Anlatayım mı anlatmayayım mı?” suallerini de tamamen terk etmiş, o günleri yaşarcasına konuşmaya devam ediyordu. Ben Mehmed Amca’da bir dönemi ve çileyle dolu bir hayatın kesitini seyrediyordum. O ise artık beni unutmuştu. Âdeta kendi zihnindeki ve hatıralarındaki insanlarla konuşuyor, şu an yaşadığı zaman ve mekânı değil, kalben bağlı olduğu o demleri yâd ediyordu. Artık bana bakarak da konuşmuyordu, sanki sîmâlar, yaşadıkları anlar, olaylar karşısında canlanmıştı. Canlanmak da ne kelime... Sanki o, oraya gitmiş ve o konuşamadığı ortamları şimdi seslendirerek ve tekrar yaşayarak aktarıyordu. Kaşlarını tekrar kaldırdı, “Hey gidi günler hey...” der gibi bir edâyla derin bir nefes alıp verdi ve şu sözlerle devam etti, “İşte, ben bunun üzerine,

yani şeyhimin ‘Rüyâlarını bana anlat.’ demesine binâen o hafta onlarca rüyâm arasından yirmi otuz tanesini seçtim, kısaca Efendim Hazretleri’ne arz ettim. Kulağıma eğildi, ‘Oğlum, sana emâneti versek de vermesek de, sen habire örtülü ödenekten yiyip duruyorsun. Bari verelim de iş resmiyete intikal etsin. Sakın kimseye söyleme. Cumartesi şu saatte, tâc ve hırka merasimi, yani hilâfet merasimi için hazır bulun.’

Donup kalmıştım, sevineyim mi üzüleyim mi? Hadi bak, şimdi beni söyleteceksin. Ben şeyhimden geriye kalmayayım ve geri kalırsam da başımda tâc-ı şerîf olmasın diye kastî olarak üç dört aydır derslerimi sakatlayarak çekiyordum. Böyle bir emâneti vermekten vazgeçsin, tek ben bulunduğum yerden düşeyim ama şeyhimin ayağının dibine düşeyim diye güya kendi aklımca tedbir alıyordum. Bu sebepten dolayı bu bana çok müjdeli bir haber gibi gelmedi. ‘*El-mukadder lâ yugayyer.*’ vesselâm. Yani takdir olunan değişmiyor, vesselâm.

Öylece yerimde kalınca Efendi, ‘Hadi evladım, hadi, Allah mübârek eylesin.’ diyerek avucunun içini öptürdü. Bendeniz de daha sonra dizini öperek birkaç adım geriye çekildim. Ama işin komik bir tarafı da var. Bak, buna çok güleceksin Fatih Bey. Efendi’nin merasim yapacağı gün tekkeye odun gelecekti. 18 ton odun... Zekeriyaköy’de güzel bir oduncu bulmuştuk. Sabahleyin de odunları fakîr teslim alacaktım, yani kamyon şoförünün yanında fakîr bulunacaktım. Tabîî ki tekkenin merkebi biz olduğumuz için, o odunlar taşınacaktı. Fatih Bey, sabahleyin saat 8 buçukta 18 ton odunu tekkenin kapısına yığdı. Tekkenin -tâ içindeki- şadırvanına kadar odundan bir dağ oluştu. Koca tekke kapısı odunla kapandı. Ancak odunların üzerine çıkıp sürünerek içeriye girmek mümkündü. Sadece bu mu? Türbenin önü ve yol, arabaların

geçmesine müsâade etmeyecek kadar dolu... Kimseye bir şey diyemiyorum. Efendi gelecek. Akşama hilâfet cemiye-tim var. Nasıl söyleyeyim? Efendi, söyleme dedi. Beş altı kişi varız, bir de mahallenin ufak çocukları... Bir kuruş param yok, hamal tutayım, adam çağırayım... Hazret-i Pîr'in türbe-sine bir niyaz ettim. Sonra 'Hiç durmadan odunu arka bah-çeye taşırsak... Tek kişi de olsam Allah'ın izniyle bu odunu yedi sekiz saatte bitiririm.' diye düşündüm. Çünkü maalesef bizim arkadaşların Şeyh Efendi'ye görünmeden çalışmak gibi bir huyları yoktu. Efendi, 'Saat 9'da geleceğim, odun taşıya-cağım.' dese orada yüz kişi bulurduk. Ama Şeyh Efendi'ye görüntü yapabilecek bir durum olmadığından tabîi ki o saatte gene odunlarla başbaşa kaldık. Başladık. El arabalarını yük-lüyor, üzerlerine koyduğumuz kalaslarla odunları arka bahçe-ye taşıyorduk. Toz duman, kıymık, ezik çürük, çizik... Ama nasıl! Böyle anlatıyorum şikâyet ettiğimi zannetme... Keşke şeyhim hayatta olsa da her gün odun taşısam. Onun ayrı bir zevki vardı. Neyse geç...

Beş altı kişi daha geldi. Mahallenin küçük çocukları fakîri severdi, onlar da, 'Yardım edelim Mehmed Ağabey.' diyerek ucundan tuttular. Sanki meleklerle taşıdım o kadar odunu. Aşağı yukarı yirmi küsur saattir hiçbir şey yememiştim. Çünkü böyle bir iş yapacağım zaman bütün mizacım değişir, âdeta iç organlarım iptal olur, hiçbir şey almaz, kabul etmez-di. Abdest alma ihtiyacı bile hissetmezdim. Saat 4'e doğru geliyordu. Bir metre yüksekliğinde fakat gene de tekkenin girişini tamamen kaplayan bir odun yığını kalmıştı. Ben ağla-yacak raddede-ydim. Efendi Hazretleri gelecek ve buradaki odunları görüp sıkılacak diye aklım çıkıyordu. Son bir gay-retle, arkada istif yapanları da ön tarafa çağırarak odunları hemen atmamız gerektiğini söyledim. Bugün gibi hatırlıyo-rum. İkinci namazına on beş yirmi dakika kala bendeniz tek-

kenin mermer yolundaki odun tozlarını farâşa süpürüyordum ve arkadaşâ işâret ederek, “Ne olur ya... Suyla hızlıca şurayı bir akıtsan da Efendi Hazretleri geldiğinde tertemiz görse.” dedim. Çok sevdiğim bir kardeşimdi, ‘Eyvallah babacığım, ben yaparım yaparım da...’ dedi, yüzüme tuhaf tuhaf baktı. ‘Ne oldu?’ dedim.

‘Ağabey, sen kendini gördün mü hiç?’

‘Nasıl yani?’

‘Ağabey, odunun tozundan şu anda sadece gözlerin seçiyor. Saçların tamamen kahverengi olmuş. Sen taşlığı düşünüyorsun. Esas, Efendi gelip seni bu halde görürse ne yapacağız? Sen onu söyle.’

O zaman bende şimşekler çaktı. Efendi gelecekti gelmesine ama geldiği zaman da beni soracak, hilâfet cemiyeti için çağıracaktı. Tamamen aklımdan çıkmış... Süpürgeyi farâşı kenara koydum. Hemen caddeye koşup minibüse atladım, minibüstekiler de bana tuhaf tuhaf bakıyordu. Kirlenmedik bir yerim yoktu. Ben o kapının kirlene bile kurban olayım. Eve geldim. Hemen su dökünüp çıkacağım diyorum ama ne mümkün? Öksürüyorum tıksırıyorum, siyah tozlar çıkıyor. Saçlarımın arasında böcekler dolaşüyor. Altı yedi yıkamakla ancak geçti. Velhâsıl herhalde bir yarım saat sürmüştür.

Alelacele tekrar çıktım münibüse atladım ve tekkeye koştum. Cicili bicili kıyafetlerle ihvanımız da teşrif etmeye başlamışlardı. ‘Oo, ne bu acele Mehmed Baba? Biraz sakın ol yâhû.’ diyerek tekkeden girişimi biraz da alaycı olarak karşılıyorlardı. Efendi Hazretleri gelmiş, sohbet odasındaki postuna oturmuştu. İçeride sessizlik hâkimdi. Kapıdan nefes nefese girdim, niyaz ettim. ‘Bana şöyle bir baktı. Nerdesin be oğlum? Seni bekliyoruz. Niye geç kaldın?’ diyerek herkesin içinde çıkıştı. Tabîî, hemen bizim etrafımızda bulunan

taife de başlarını sallayarak, 'İşte her zamanki hali.' dercesine lakayt görünen bu durumumu kınamak hususunda yarıştaki gibiydiler. Efendi Hazretleri durumdan bal gibi haberdardı. Velhâsıl hilâfet cemiyetimin de böyle maceralı olmuştur. Bazıları da cemiyete teşrif etmemişlerdi. 'Çoluk çocuğa da tâc-ı şerîf ve hilâfet veriliyor.' diyerek kendilerince Efendi'yi protesto etmişlerdi."

Ben hayrete düşmüştüm. Ve gayriihtiyârî, "Allah Allah, efendim. Siz neler söylüyorsunuz?"

Mehmed Efendi başını bilgiç bilgiç sallayarak, "Ya... Neler söylüyorum değil mi, Fatih Bey evladım? Bunların hepsi gerçek... İş öyle dışarıdan bakıldığı gibi kolay değil. Daha neler duyacaksın? Héle sabret." diyerek elini -neler neler ifadesini göstermek için- birkaç kere havada çevirdi.

Ben, "Peki efendim, şunu merak ediyorum. Yani bu kişiler nasıl insanlardı? Nasıl olsa ben tanımadığım için gıybete de girmez. Bir türlü mizaçlarını, bulundukları konumu hayalimde canlandıramıyorum. Eğer sizi çok meşgul etmezsem birkaç şahsı -olsun- detaylıca tanıtabilir misiniz?"

Derin bir iç çekti. "Şimdi nasıl anlatayım sana bilmem ki... Bak, bir kere şunu iyice aklına koy. Herhangi bir cemiyet, bir müessese, bir şirket, bir dernek düşün. Orada işini iyi yapan, maslahat için bulunan, tevâzuyla hareket eden, sadece işiyle meşgul olup helal kazanç peşinde koşan, insanlarla iyi geçinenler de vardır, kendisini bir şey zanneden, ona buna laf yetiştirip arayı açanlar da. Bunları görmüyor musun etrafında?"

"Efendim, tabî ki düşünüyorum ama hani tasavvuf cemiyeti... Ne bileyim, dergâh, mürşid, derviş gibi şeyler söylüyorsunuz. Bunlarla dışarıdakileri nasıl kıyaslayabiliriz?"

Mehmed Efendi kaşlarını ve gözlerini iyice kaldırarak, “Yok, işte aynen tekkesi de böyledir; mektebi de, câmisi de, Mekke’si de... Her yerde aynıdır. İnsanların oluşturduğu toplulukların hepsinde bu mevcuddur. Ama hüner bunu yerli yerince idare etmektir. Ayaklar baş, başlar ayak olursa felakettir. Şimdi bak, zihninde canlandırırsın diye söylüyorum. Bir kere böyle cemâatlerde devamlı hava basan tipler mevcuddur. ‘Biz buranın yerlisiyiz. Bizim göbek bağımız meydanda gömülüdür.’, ‘Biz sünneti burada olduk, çükümü-zü burada kestiler.’, ‘Benim babam şeyhti, dedemin amcası seyyitti.’, ‘Falanca şeyh efendi hep bizim eve gelir.’, ‘Fılanca şeyh, asker arkadaşımı.’ gibi kendilerini hatıra ve atalarıyla zikreden bir güruh vardır. Bunlar hep kendilerini seçilmiş bir zümre olarak kabul ederler. Aynı şu anda ülkemizde bulunan bir grup insan gibi... Oranları bile aynıdır. Yüzde 20, yüzde 28 civarında. Sen ne yaparsan yap, istediğin kadar çalış, muhabbet et, gayret ve hizmette bulun, onlar bu ülkenin sâhibi gibi hareket ederler. Sen amelesin, avamsın onlar da havas ve sosyete. Yalnız içlerinde hem dededen hem de terbiyeden nasibdar olan kişiler de yok değildir. Onlara lafımız yok. Hoş, diğerlerine de bir laf söylediğimiz yok. Ama bunlar devamlı kaşınır ve kaşırlar. Yol âdabını sorsan, mânâdan bir mesele için mürâcaat etsen cevap veremez, senin hâcetini göremezler. Bunu yapsalar iyi... Bazıları yalan yanlış söyler ya da bildiklerini senden saklar, sen muvaffak olma diye. Şimdi gözünde canlandı mı?”

Ben, “İçimden canlanmaz olaydı.” diye geçirdim ve “Evet efendim, ne demek istediğinizi biraz anladım galiba.”

“Şimdi bir başka güruh da şunlardır: Serserilik ve haytallıktan çıkmış, bir şekilde hidâyet yolunu bulmuşlardır. Hatta bir müddet edeplenmek üzere diz kırmış ve adam olmak yolunda mesafe kat etmişlerdir. Ama adamlık böyle ortaya

çıkılmaz. Bir adamın ne mal olduğunu anlamak istiyorsan ona makam ve rütbe vereceksin. İşte o zaman cibilliyetini, kuruşluk adam olduğunu gösterir. Öyle tavır ve konuşmaları vardır ki zannedersin külhanbeyi. İlimden nasibleri yoktur, fakat acâyiptir bununla iftihar ederler. Konuşurken gayet kaba saba yahut lakayt ve lâubâlidirler. Hani, sen, ben o insanları ilk gördüğümüzde, 'Hallerini saklıyorlar galiba.' diye düşünürüz. Gel gör ki durum böyle değildir. Kötü ahvâlini saklama ihtiyacı hissetmezler. Bir de yaşça yahut tarîkat hiyerarşisi içerisinde rütbeleri varsa, yani kıdemli konumuna gelmişlerse artık şeyhi bile iplemezler. Dışarda kimseye öyle konuşamaz, karısına söz geçiremez, gelir tekkede ona buna babalık, dedelik taslar. Hanî askerde böyle tipleri görmüşşündür. İki pırpırlı çavuş, terör estirir. Adamı askeriyenin içinde değil de, dışarıda eline geçersen boğazını sıkmaya tenezzül etmezsin. En fazla yüzüne iki tane tokat aşk edersin. Ama maalesef bu nev'î cemiyetlerde tarîkatte ilerlemeyi arsızlık ve yüzüzlük kabul eden böyle haydutlar, hem kendilerini yüksek makamda görürler, hem de kötü ahlâklarıyla etrafındaki dervişlerin îtikadını ve ahvâlini bozarlar. Aman bir de, şeyhin bazı işlerini yapmaya görsün... Öyle zâtlar tanıdım ki konuştuklarında şeyhlerine meftun ve sanki şeyhlerinin yegâne evlatları gibi dem vururlar, fakat ihvana hizmet şöyle dursun, muhabbetle selâm bile vermezler.

Dışarda yalakalık var mı? Dalkavukluk var mı? Eh, içerde de var. İnsanın olduğu her yerde bu nev'î ahlâk-ı rezile mevcuddur. Fakîre sorarsanız bir şeyhin etrafındaki en güzel insanlar, fukara ve mahviyetli kişilerdir. Onlar etraflarındaki bu kadar edepsizle rağmen, şeyhlerine ve cemâatlerine gece gündüz duâ eder, muhabbetle zikre ve sohbete iştirak ederler. Hakaret yiyen, kendisine fırça atılan, oraya buraya çekıştırilip yalan yanlış idare edilenler bu kimselerdir. Ne olursa

olsun yine yaşça ve rütbece büyük olanları büyük tanır, ses etmez, dervişlikten düşmemek için Rableri'ne niyaz eder ve kalplerini Allah ve Resûlü'ne raptederek bu kapıda bulunmaya gayret ederler. Pîrleri candan sevdikleri, resûlleri ve her an muhabbetini hissettikleri şeyhleri çok iyi bilir ve dâima muhafaza üzere, mânevî zevk ve fikirle dopdolu yaşarlar. Diğer kabak takımı, bu kişilerin ne ahvâlini, ne âile hayatlarını, ne tuttukları işi gücü, ne de ceplerindeki parayı bilir. Tabîî bunlara şeyhle, hizmetlerle ve tarîkatın erkânıyla yüz göz olan kaşarlanmış derviş müsveddelerini de eklemek lâzım. Dışardan bakıldığında şöyle bir izlenim uyandırır bu edepsizler. Tarîkatta ilerlemek işte böyle bir şeydir, 'Öyle namazı, abdesti, zikri, fikri çok ciddiye almayın. Siz daha mübtedî dervişlersiniz, yani bu yola yeni girdiniz. Ama biz öyle miyiz? Biz artık muhabbet faslına geçtik. Böyle edepler bizden sâkıt oldu. Nitekim görüyorsunuz. Bakın, siz şeyhin yanına altı ayda sokulamazken, biz her gün Efendimiz dediğiniz zâtla gülüşüp, yiyip içip, birbirimize fıkralar anlatıyoruz. Bu arada bir müşkülünüz varsa bize uğrayın, sizin yerinize Şeyh Efendi'ye arz ederiz. Yolun edebini de size öğretiriz. Bizde her yol var. Biz küfürlü kahrılı, belki de lakayt insanlarız, ama ne yapalım, biz Şeyh Efendi'nin sevgilileriyiz. Bu yolun yavaşlarıyız. İşte görün. Asla bizim gibi olamazsınız. Bizle iyi geçinin. Yoksa size haddiniz bildirir, bir sözümüzle Efendiniz'i size haram ederiz.' Fakîre göre en âdileri de bunlardır.

Hız. Ömer^(ra) bir muharebede karargâh olarak tâyin edilen çadırdaki, şûrâdan kişilerle özel bir toplantı yapıyormuş. Kapıdaki nöbetçilere içeriye kimsenin girmemesini tembihlemiş, sonra konuşmaya başlamış. Bu sırada nöbetçilerden biri, 'Ey müminlerin emiri, bir kişi sizinle görüşmek için ısrar ediyor.' diye haber verince Cenâb-ı Ömer Efendimiz

celâllenmiş, ‘Alın içeriye!’ diye gürlemiş. Ve içeri giren zâta, -Lütfen buraya dikkat edin.- ‘Ey falan! Sen benim dışardaki askerlerime ne olursa olsun ben yine de bu çadıra gireyim. Benim kendime mahsus bir payem var demek için mi çadıra daldın?’ diye hitap etmiş. İslâm ahlâkına bürünmüş olan bu zât ise cevâben, ‘Yâ Ömer, Allah Teâlâ beni böyle bir şey yapmaktan muhafaza eylesin. Ben falan komutanın gönderdiği kişiyim. Allah’ın izniyle düşmanı püskürttük, zafe-ri kazandık.’ diyerek cepheden haber getirdiğini söylemiş. Burada dikkat edilmesi gereken nokta... Hz. Ömer^(ra) feraseti kıldan ince, kılıçtan keskince... Aynı zamanda herkesi edebe davet etme. sadedince... İşte Hz. Ömer’in sualindeki gibi kendini göstermek isteyen tipler vardır. Nasıl Fatih Bey? Gözünde canlanmaya başladı mı? Yâ, gülistana giriyorsun, sonra da diken olmasın diyorsun. Yılanı, akrebi, diken, pisliği var fakat gül için katlanıyorsun.

*Yar için ağyâra minnet eylediğim aybeyleme
Bağbân bir gül içün bin hâre hizmetkâr olur*

(Benim sevgili için, o sevgiliyi ve beni hiç anlamayan gayrılara, düşman tıynetlilere, minnet ve tevâzuyla, şimdiki tâbirle alttan alarak temenna edişimi ayıplamayın. Bende böyle bir şey görürseniz şaşırmayın. Çünkü bahçıvan bir gül yetiştirmek için bin tane ve binlerce dikene hizmetkârlık yapar.)

Mehmed Efendi’yi dinlerken dilim damağım kuruyunca ağzımın açık kaldığını fark ettim. Ağzımı kapattığımdaysa yutkunamayacak vaziyetteydim. Bir yandan da “Daha neler var, neler?” deyişi hatırıma geliyordu. Ciddi ciddi endişelenmeye başlamıştım. Mehmed Efendi hızını alamamıştı.

“Ha unutmadan... Bir de müzevir takımı var. Bunların hepsine kadın diyebilirsin. Erkek de olsa kadın da olsa aynı-

lar çünkü. Nerede iyilik peşinde koşan, düzgün bir kimse var, nerede safça -hatta aptalca denebilecek- zeyrekçe her türlü hizmete koşan bir insan var, bu güruh da onların peşinde... Dedikodularını yaparak uğraşırlar da uğraşırlar... Onu ona tâkar, bunu buna söyler sonra da karşılına geçip seyredeler. Hele o kadınlar ayrı... Çete gibidir. Birisi Hanım Sultan'a yanaşmaya, yalakalığa gayret eder; diğeri zâten evliyâdır, her şeyin merkezinde mânen kendisini görür. Ekserîsinin tahareti yoktur.”

Ben gözlerimi faltaşî gibi açmıştım. Mehmed Bey de açtı. “Ya, Fatih Bey... Ne dediğimi bilerek konuşuyorum. Mümkün olsa o dedikodu yapanları imtihana tutsak, iç çamaşırları çıkartılsa ve temiz bir bezle avret mahalleri kontrol edilse ekserisinin abdest ve taharetinin olmadığı anlaşılır. Ağzını tutamayan, başkasının sırrını saklayamayanların aşağıları ve arkaları bozuktur. Bu bozukluklarından dolayı acâyip rüyâ da görürler. He, sorsan hepsi Hz. Pîr'in yakınıdır, evliyâdır, keşif ve kerâmet sâhibidir. Çünkü şeytan, şerîatı bilmeyen sofilerle dalga geçer. Şeytanın maskarasıdır bunlar. Onun bunun ayıbını rüyâda görmek için neredeyse hatim indirirler. Kusur kabahat bulmak âdeta işleridir. Eğer onların eline koz olabilecek bir hata yaptıysan -aman Allah- senin ne namusunu, ne sırrını, ne edebini, ne dervişliğini tüketmeden bırakırlar. Yedi cihana duyurur, Allah ve Resûlû'nden hiç utanmadan rezilliği yaymak için gayret ederler. Nasıl Fatih Bey? Ya, sen dervişlik yolunu öyle bağda bahçede, çiçekler arasında, çemen üstünde yürümek, yuvarlanmak mı zannettin? Bu insan eleklerinden geçmeden hazret-i insan çıkar mı sandın?

Güzel âşık cevrimizi çekemezsin demedim mi

Bu bir rızâ lokmasıdır yiyemezsin demedim mi

Millet bu sözü duyduğunda bir adamın şeyhle arasında ne kadar çile olur diye düşünür. Hâlbuki bilmez ki dervişliğin seyr u sülûku hacc-ı ekber yoluna çıkıp tekrar vatanına dönmek gibidir. Eziyeti Kâbe’de, Arafat’ta şeytan yapmaz ki... Bütün cefâyı yol arkadaşlarından, tavafta, sa’yda seni tahammüle zorlayanlardan ve hiç bırakmayan nefsinden görürsün. Buna sabır lâzımdır. ‘Ben yaparım.’ diyen bir adam yayan kalır. O sebepten Allah Teâlâ, bak, hacca gittiğinde seni ihram yasaklarıyla kuşatıp kendi haremine alıyor ve ‘Vücûdun bile sana âit değil.’ diyerek kavgayı cedeli, başkasına sıkıntı ver-meyi, hatta bir otu koparmayı bile sana haram kılıyor sen madem bu yola girdin sana ait değilsin, Bana aitsin, diyor da ancak böyle bu yolculuğa tahammül ediliyor.

Seyr u sülûka giren derviş, hacca giden ve harem sınırlarına giren hacı gibidir. Zâten hac da ölmeden evvel ölmek değil midir? Ayrıca başka türlü insanların bu cefâlarına, anlayışı ve anlayışsızlıklarına tahammül etmek mümkün değildir.”

Ben duramadım yine araya karıştım, “Efendim anlayışsızlığı anladım da anlayışın insana zorluğunu anlayamadım.” Bu cümleyi söyledikten sonra içimden, “Yani, senin Türkçen de evlere şenlik. Tekerleme gibi konuştun mübârek!” diye geçirdim. Mehmed Efendi tebessüm etti, “Fatih Bey kardeşim, anlayışsızlığa karşı kendini savunabilir ve ayağını denk alırsın. Bir de seni evliyâ olarak görüp âşık sâdık kabul ederek yapışanların çilesi vardır, daha da eza vericidir. Anlıyormuş zannedersin, her şeyini açarsın o da sonra senin kanını emer. Boşuna demiyorlar, ‘Dervişlikte en önemli şey sır saklamaktır.’ Kendi halini saklayacaksın, vesselâm.

İyi de şimdi sen beni böyle konuşturuyorsun, sanki dervişmişiz gibi bize ahkâm soruyorsun. İstersen hiç hatıratı anlatmayalım bendenizin macerası burada dursun, tasav-

vuf âdabından bahsedelim, büyüklerin sözlerini söyleyelim. Zâten fakîr de böyle eski hatıraları deşmekten pek hazzetmiyorum. Ne dersin? Biraz tasavvuf âdabından erkânın bahsedelim mi? Ben hemen çark ettim. Biraz muzip biraz da uyanıkça, “Efendim, inşâallah, bazı kitapları beraber mütalaa etme şansımız olur. Oradan size sormak istediklerimi arz ederim.” Mâlum, Mehmed Efendi bir şeyh baba olabilir diye artık konuşurken biraz daha seçici davranıyordum. Sonra şöyle dedim. “Efendim, hatıratınızı başlamışken biraz daha dinleyelim, çünkü bugün bunu konuşmazsak bir daha hiç açmayacakmışsınız gibi geliyor. Mehmed Efendi söylediğimi tasdik eder gibi başını ‘evet’ mânâsında birkaç kere salladı, “Vadetmek, borç gibidir. Sana hikâye gelecek ama bana sahi, şu başımızdan geçenleri biraz daha anlatayım.”

Hilâfetten Sonra Yaşanan Acı Sürprizler

“İşte, Fatih Bey kardeşim, velhâsıl, başımıza genç yaşta bir Halvetî tâcı koydular. Tabîî, bu arada hem bundan evvel hem bu cemiyetten sonra çok güzel mânâlar zuhûr etti. Hâlâ tadı damağımdadır. Bu kadar olumsuz şeyleri zikrettiğim halde sizi temin ederim, dervişlikteki bir günümü derviş olmadığım zamanki senelerime değişmem. Kazalar yolda olur. Adam evinde otururken araba kazası olmaz. O yüzden bu sıkıntılar da başka bir şeyi talim ettirmek içinmiş diyoruz, vesselâm.

Esas acı olan hilâfetimden birkaç sene sonra yaşadığım bir mânâydı. Bu Mostar köprüsünü bilirsin değil mi?”

“Evet efendim, bilirim.”

“Heh, o köprünün küçüğünü, biraz da suya yakın olduğunu hayal et. Öyle bir köprünün başında şeyhimi gösteriyorlar. Koşarak gelip elini öpüyorum. ‘Oğlum Mehmed, hadi buraya kadar. Artık ben göçüyorum.’ diyor ve elini çekip

köprüye doğru dönüyor, birkaç adım atıyor. Ben koşarak tekrar elinden tutuyorum önüne geçmeye edeb ediyorum güya, ama çekiştirerek Efendi'yi kendime çeviriyorum. 'Efendiciğim, gidemezsin.' diyorum. 'Gideceğim vakit geldi.' buyuruyor. Çıldıracak gibi oluyorum, ayağımı yere birkaç kere debelenir gibi vuruyorum ve hayatta söyleyemeyeceğim sözleri ağlayarak ve feryad ederek sıralamaya başlıyorum, 'Vallahi sen gidersen ben kendimi öldürürüm. Öldürürüm de kâfir giderim. Yemin ediyorum bu köprüden aşağı kendimi atarım. Beni bırakmayacağına söz vermiştin. İmânımı tam senden öğrenmişken nasıl beni yalnız bırakırsın? Bak, hele bir git. Hele bir git, görürsün öteki tarafta ben neler yapacağım. Beni böyle îmânsız nasıl bırakacaksın? Bundan sonra ben ne din tanırım ne îmân.' Ve devam ediyorum, çaresizce, 'Ne olur bırakma... Kurban olayım bırakma...' Tam ayaklarına kapanacağım sırada, çenemden tutup başımı kaldırıyor ve ondan sonra da eliyle bıyıklarını düzelterip çenesini sıvazladıktan sonra, çoğu zaman yaptığı gibi gıdısını tutuyor, köprü'nün karşısına bakıyor. Yani gideceği istikamete bir müddet durduktan sonra sağ elini fakîrin omzuna koyup tekrar birkaç adım atarak rüyâda ilk gördüğüm yere geliyor ve bana güzel-güzel gözleriyle muhabbetle bakarak, 'Peki, sekiz sene üç ayım var, onu kullanabilirim. İsteyelim verirlerse. İnşâallah beraber oluruz.' dedi.

Rüyâdan uyandırıldığımda yatakta oturur ve ağlar vaziyet-teydim. Yüzümdeki kaslar sağ sola kaymış, dayak yiyip yiyip kendisinden geçen bir çocuk gibi salya sümük, hıçkırıklarla ağlıyordum. O gün de beni çok üzmüşlerdi. Tekkede alenen hakaret etmişler, gerçekten çok bunaltmışlardı. Bundan dolayı meşke gitmemiştim. Bu rüyânın tesiriyle yataktan fırladım. Zâten moralim bozuk olduğu için yatmışım. Yoksa o saatte yatmak âdetim yoktu. Ağlayarak kendimi dışarı attım.

O kadar şaşkın bir vaziyetteydim ki minibüse binmediğimi ve yol boyunca ağladığımı tekkenin sokağına geldiğimde fark edebildim.

Kendimi toparlamaya çalıştım yüzümü yıkadım ve içeriye girdim. Zikrullah meşki yapılıyordu. Bendeniz, Efendi Hazretleri'ne kapının ağzından ve insanların omuzlarının arasından hafifçecik baktım, ciğerim yanıyordu. Sanki zehirli bir hançer saplanmıştı. O mübârek, ona baktığım anda birden Bâzullahi'l-eşheb gibi, yani Hz. Abdulkâdir Geylânî'ye ithaf edilen o kuş gibi, bakışlarını bana kaldırdı, baktı. Çok anlamlı ve rüyâdaki aynı haliyle tebessüm etti. Sonra sağ elini kaldırarak parmağıyla, 'Gel, gel.' diye işâret etti. Ben durur muyum? İlk safa geldiğim sırada, 'Yerine geç.' dedi, oturttu. Hâlâ yanarım Fatih Bey, o zikirde ölmediğime. Öyle muhteşem bir zikir oldu ki... Başımdaki takke giriş kapısına kadar uçtu. Artık sen nasıl bir zikir olduğunu hayal et."

Ben dayanamadım sordum, "Mehmed Efendi, hakîkaten sekiz sene üç ay mı?"

"Evet, Fatih Bey evladım. Tam sekiz sene üç ay sonra şeyhim göçtü. O günler çok eziyetli geçti. Aslında Efendi hilâfet verdikten sonra etrafı, bilhassa âilesi fevkalâde nahoş hal ve harekata girdiler. Efendi'nin devlethânesine gittiğimde benim yüzümden Şeyh Efendi'ye tâcizde bulunuyor, rahat-sızlık veriyorlardı. Artık buna dayanma gücüm kalmamıştı. İlmî çalışmaları ve okulumu bahâne ederek Şeyh Efendi'den müsâade istemeye başladım. Ama aslında tek sebep, maa-lesef etrafının ve âilesinin fevkalâde üzücü ahvâliydi. Belki inanmayacaksınız ama ben çocuklarının şeyhimi hüngür hüngür ağlattığına şahit oldum. Gel gör ki şu günlerde hepsi babalarının sanki sevgilileriymiş gibi ahkâm kesmekte. Eh... Bunun bir de âhîret yüzü var. Gerçi ârif olanlara bu

dünyada kimin ne mal olduğu ayan beyândır ama âhirette bazı şeyleri görmek için ârif olmaya hâcet kalmayacak. Maalesef peygamberlerin çocuklarıyla imtihan oldukları kısımları okurken bunun vârisi olan evliyâda da zuhûr ettiğini görmek ayne’l-yakîn bir vaziyet alıyor.”

“Affedersiniz efendim, yani üstü kapalı geçiyorsunuz, tabî ki bir şey diyemem lâkin müşahhas bir örnek verebilir misiniz? Yani ne kadar iftira atabilir yahut tâciz edebilirler ki?”

Mehmed Efendi’nin biraz canı sıkılmıştı.

“Fatih Bey, kin ve buğz beslemiyorum. İşin açıkçası artık umurumda da değil ama şu kadarını söyleyeyim siz gerisini anlayın. Tekkenin hanımlarını, genç kızlarını toparlayıp alenen, ‘Bakın, bu Mehmed denilen derviş bozuntuna dikkat edin. Sakın ha, bu tekkenin hiçbir kızı onunla evlenmeye yeltenmesin. Ne zaman bize gelse Efendi Hazretleri rahatsızlanıyor, kahvesine zehir kattığını tahmin ediyoruz. Tabî ki niyeti belli. Efendi’yi yormak, zehirleyip öldürmek. (Şimdi Fatih Bey, burada gülme. Aynen söylenen budur.) Şeyh Efendi’yi öldürdükten da sonra onun yerine geçmek.”

Ben bu sözü işitince, “Ohaa!” demek için ağzımı açtım ama “Ooo, Hay Allah, fesühânallah!” diyerek son anda kıvırdım. “Yâhû gerçekten mi Mehmed Efendi? Bunlar gerçekten söylendi mi?”

“Söylendi, söylendi... Ama biliyor musun şimdi düşünüyorum da Fatih Bey kardeşim, bu sözü söyleyenden daha ednâsı bunları işittiği halde tepki vermeyen ahmak ve gâfil olan güruh. Hiç mi ehl-i namus insan çıkmadı? En azından orayı terk edebilirdi. Bir insana iftira atmak ve daha neler neler... Tarîkimizin bazı eski dervişlerinin çoluk çocuğuna hizmet etmek üzere arkadaşlarla bir grup oluşturmuştuk. Orada

yardım ettiğimiz kişilerle bile dedikodular çıkardılar. Velhâsıl çok... Bir tane değil. Biz kim oluyoruz ki iftiraya uğramayalım? Nice seçkin zâtlar, Sahâbe-i kirâm Efendilerimiz, hatta Ezvâc-ı Tâhirât Validelerimiz türlü türlü sözlere mâruz kalmadılar mı? Aslında olan şudur Fatih Efendi. Lütfen bu sözü iyi zaptedin. Anlayabildiğim kadarıyla Allah Teâlâ, fakîrin kusur ve kabahatlerini setredip hiç yapmadığım şeylerle alâkalı olarak iftira ve dedikoduya uğrattı. Böylece esas kabahatli olduğum günah ve nefsânî illetlerimin bedelini ödetti. Hırsızlık, namussuzluk, şeyhini öldürmek gibi fitraten müsait olmadığım birçok iftiraya mâruz bırakarak yapabileceğim hataları halk ve insanlar nazarından sakladı ve beni muhafaza eyledi. Yani başıma gelenler aslında terbiye olmayan nefsimin hiza-ya gelmesi için bir tedâvi ve ceza idi.

İmtihandan Kaçarken Başka Bir İmtihana Düşmek

Şeyh Efendi göçmeden bir buçuk sene evveldi. Bir gün fakîri odasına çağırdı. Bendeniz cemâat içindeyken Efendi Hazretleri'nin yanına husûsî olarak girmekten kaçınırdım. Hem meşgul etmeye utanırdım hem de dikkat çekmemeye çalışırdım. Neyse... Odasına çağırdı. Aynen naklediyorum.

‘Oğlum Mehmed, Atik Ali Câmîi’nin karşısında Hattat Mustafa Râkım Külliyesi var, biliyorsun değil mi?’

‘Eyvallah, efendiciğim.’

‘Heh, işte orası metruk bir vaziyette... Şimdi Belediye de tamir ediyormuş. Orayı hayra kullanmak, güzel bir şekilde canlandırmak lâzım. Bizim Pehlivan Muhsin’le konuş da... Onun Belediye başkanıyla çok derin bir hukuku var. Zâten ben de söyleyeceğim, orayı bize versin. Daha doğrusu, güzel bir şekilde tefrişatı yapıldıktan sonra seni oranın idaresine geçirelim. Hem talebe yetiştirirsin. Osmanlıca öğretir, tasav-

vuf mûsikîsi ve sâire dersleri koyarsın. Zâten hemen yanı başında Hattat Mustafa Rakım... Güzel bir hat mektebi de olur. Seni de oradaki zaviyeye şeyh efendi yaparız. Burası tamirat tadilat olur. İhvan bazen oraya gelir. Hemen yakını-mızda bir yer olsun. İlerdeki ... medreseyle de ... cemâatle ortak olarak bizim dervişândan ... uğraşılıyor. Saç ayağı gibi olur. Oraya da uygun birisini koyarız. Olmadı iki tarafı da idare edersin. Tamam mı oğlum?’

Bendeniz, Efendi’nin konuşurken zorla nefes almasına takılmış kalmıştım. Bitkin ve mecalsiz haliyle bunları söyle-mesi ve rüyâda söylenilen zamanın gittikçe daralması beni iyice işkillendirmişti. Fakat ne diyebilirdim ki? Bir imtihandan kaçıyor, başka bir imtihana -âdeta bodoslama- atılıyordum. ‘Hayır’ demek mümkün değildi. Sadece, ‘Efendiciğim, estağ-firullah. Bendeniz siz nasıl emrederseniz öyle yapayım, lâkin lütfen beni eşiğinizden ayırmayın.’ diyerek niyazda bulun-dum. O da, “Yâhû bir yere gittiğin yok. İşte yine yanımızda olacaksın. Oğlum, şimdi, sen o işi becerirsin. Size boşuna mı verdim bu emânetleri? Yarın bir gün birçok kanun deği-şecek. Her biriniz birçok vazifeler alacaksınız. Biz belki göre-meyiz ama inşâallah bu böyle devam etmeyecek. Elbet, bu zulüm bir gün duracak.’ buyurarak bana emrettiği mevzûnun ideal ve mefkûre boyutunu açıp kuvvetli ve içten bir şekilde ‘eyvallah’ dememi sağladı. ‘Hatta şu kapıdakilere seslen de çağırırsınlar şu Muhsin p...ini.’

‘Eyvallah.’ dedim, haber verdim. Söylenilen şahıs kanka-sıyla beraber geldi. Birçok iftiranın başını çeken bu zât odaya girince mimiklerime ve edebime mukayyet olamam korku-suyla, konunun girişinden hemen sonra ve isminin geçtiği yerde boş bir bardağı çıkartmak bahânesiyle odadan çıktım.”

“Sonra ne oldu efendim?” diye sordum. “Acaba bizim Mehmed Efendi halihazırda bir tekke şeyhi mi?” diye de

kulaklarımı dört açmıştım. Ama umduğumu bulamadım. Lâkin üslûbundan sözün nereye gelebileceğini artık ben de kestirebiliyordum. Gidişat, perşembenin gelişi çarşambadan bellidir tarzındaydı.

Mehmed Efendi, umursamaz ve biraz da ‘hiç önemi yok’ tavrıyla, “Ne olacak? İş iyce sündürdüler, uzattılar. Zâten Efendi Hazretleri de göçtükten sonra benim artık başkasına bir dert anlatmak veya dertleşmek gibi bir halim kalmamıştı. Kıyâmetim kopmuştu. Zaviye şeyhliğini mi düşünecektim? Olan olmuş, hayat sebebim, bu dünyanın çilesine kendisiyle tahammül edebileceğim yegâne dert ortağım çok sevdiği Allah’ına kavuşmuştu. Bundan dolayı birçoğunu zâten görmek bile istemedim.

He, bu arada orayı falanca il derneğinin bir şûbesi yapmışlar. Birkaç sene evvel önünden geçiyordum içerden dumanlar tütüyordu. ‘Allah Allah, bu medresede ot mu yakıyorlar yoksa başka bir şey mi?’ diye sorduğum mangal partisi yapıyorlarmış, ihvanımıza da mübârek olsun. Çok hayırlı hizmetlere imza attılar. Tam şeyhlerinin muradına göre hareket edip bu ocakları tüttürdüler. Ocaklarda terbiyeli insan yetişmiyor, ama mangallarda bol bol terbiyeli şiş çevriliyor. Şimdi hiç utanmadan sıkılmadan, rahatlıkla önünden geçip Mustafa Râkım Hazretleri’nin türbesine de Fâtiha ve duâ ediyorlardır. Bak... Allah için edepte hiç kusur etmezler. Kabir gördü mü hemen medfûn olan zâtın ruhuna okurlar. Derviş gördü mü, onu da ihmal etmez, onun da canına okurlar. Allah hepsinden râzı olsun. Bazen düşünüyorum, ‘Bu Mehmed Efendi gittiğinde neyle uğraşacaklar? Bayağı bir sıkıntı olur herhalde.’”

“Efendim, hâlâ var mı? Uğraşıyorlar mı?”

Mehmed Efendi, öyle bir ifade ile cevap verdi ki hâlâ tam olarak ne demek istediğini anlayamadım. “Yok canım, hiç uğraşırlar mı? Hâşâ.”

Şeyh Efendi Göçtükten Sonra

Mehmed Efendi'nin naklettiği bu hâdiseler onlarca romanın yazılabileceği bir hacme ulaşıyordu. Ve mevzûlar açıldıkça artık ben de ne bulduğum mekânı, ne Mehmed Efendi'yi, ne başka bir şeyi görebilir hâle gelmiştim. Evet, zihnimde neredeyse tamamıyla somut bir şekil oluşmuştu. Ama ben karşıma çıkan bu tablonun nasıl böyle bir insan yetiştirebildiğini anlamakta hâlâ güçlük çekiyordum. Düğüm noktası Şeyh Efendi'de gelip toplanıyordu. Dayanamayarak sordum, “Şeyh Efendi nasıl göçtü? Ya da çok affedersiniz efendim, Şeyh Efendi'nin göçmesinden sonra neler oldu?”

Bu soruyu sorduğumda ilk defa Mehmed Efendi'nin benden bir şeyler gizliyor gibi davrandığını hissettim. Sanki bu yarayı ve yaşadığı aşkı bana anlatmamaya tâ en başından beri kararlıydı. Artık kendimce, sohbet üslûbunu çözdüğümü düşündüm. Evet, yaranın derinliğini anlatmayacaktı ama belki bilmem gereken kısmını söyleyecekti.

“Evet,” dedi Mehmed Efendi, “Bir kere şunu söylemem lâzım. Şeyhimin göçmesinden dört beş ay evveldi. Bir rüyâ gösterildi. Tekkenin türbe binasının câmiye bakan duvarında bir insanın geçebileceği büyüklükte bir delik açılmış. Dışardan kalaslar dayanmış, yani o deliğe yol yapılmış. İnsanlar, o kalasların üzerinden el arabalarıyla türbeye girip oradan toprak alarak dışarı çıkarıyorlar. Telâşla, çalışanların yanına gidiyorum. ‘Ne yapıyorsunuz siz yâhû? Ne oldu türbeye?’ diye soruyorum. İçlerinden birisi de, ‘A, bilmiyor musun? Efendi Hazretleri kendi kabrini açtırıyor.’ deyince kavgaya dalar gibi, elim ayağım bir tarafa, kendime mukayyet olamayacak şekilde, o yıkılmış yerden türbeye giriyorum. Bir de ne göreyim? Şeyh Efendi Hazretleri başında bir serpuş, üstünde gri pardesü, sağ eli cepkeninin içerisinde, diğer eliyle türbenin zeminde kazılan yerleri ve çıkarılacak toprağı işâret

ediyor. Gelip karşısına dikiliyorum, ‘Efendiciğim, ne oluyor, ne söz vermiştiniz?’ diyorum. O da mübârek başını kaldırıyor ve tebessüm ediyor. ‘Evet, sözümü hatırlıyorum ve vakit de geliyor.’ mânâsına bir bakış... Tabîî durur muyum, rüyâ arz edilen saatte hemen bu rüyâyı kendisine anlattım. Rüyâyı anlatmam bittikten sonra başımı kaldırıp Efendi Hazretleri’ne baktım. Sanki niçin baktığımı bilmezmiş gibi ‘Hımm, hatırlat da şeyh-i azizim olan ... Efendi Hazretleri’nin kabir taşını sana yazdırayım. Hem bir şeyh efendinin kabir taşı nasıl yazılır, kabir taşında hangi ifadeler kullanılır onu da öğrenmiş ol. Âilesi yaptırırsın diye bu kadar sene bekledik ama maşallah bir tanesi bile gelip Şeyh Efendi’nin kabir taşını halledemediler. Bari biz yapalım, bizden sonra kimse yapmaz. Hem sen bu işi de öğren, ben öldüğümde kabir taşımı yazacak adam da yok.’ deyince hayatımda ilk defa şeyhime karşı edepsizce konuştum.

‘İnşâallah ben de o günü gördüğüm gün geberirim.’

Sağ elini yumruk yaptı, tam tepeme -şakayla karışık ama sağlam- vurdu. ‘Hadi oradan. Geride insan kalacak, hizmet edecek diye sizleri yetiştiriyoruz. Sen geber, o ölsün. Kim hizmet edecek? Bu ocak, nasıl tütecek oğlum?’

Bu söz aynen şu demekti, ‘Evet, sana söylediğim vakitte göçeceğim. Sen de benden sonraya kalacaksın.’ Çok üzül-müştüm. Hakîkaten de Efendi Hazretleri göçtükten sonra aynen gösterilen yere defnolundu. Lâkin bu arada da bir hikâyeye var. Sizi de yorduk. Anlatmasam mı acaba?”

“Efendim, olur mu? Lütfen. Şimdi, iyice merak ettim.” Tebessüm etti. Nasıl anlatsam bilmiyorum ki bu iş benim için biraz îtikad meselesiydi.”

“Nasıl yani? İtikad?”

“Şöyle özetleyeyim. Kâbe-i Muazzama’yı ilk gördüğümde, duâlar kabul olur diye, ‘Yâ Rabbi, beni şeyhimden geriye

bırakma.’ diye duâ etmiştim. Ve, ‘Şeyhimden geriye kalırsam demek ki bunca zamandır söylenilen bu sözün bir hükmü yok!’ diye düşünerek îtikadımı bozacaktım.”

“Hımm, anladım galiba. E, peki, şimdi ne oldu yani?” diyerek karşımda kanlı canlı duran Mehmed Efendi’ye baktım. Dişleri görünecek şekilde tebessüm etti, yani basbayağı güldü.

“Merak etme, Fatih Bey kardeşim. Hem Efendi’nin dediği oldu, hem de benim îtikadım kurtuldu. İşte hikâye bu zâten... Anlatayım. Efendi Hazretleri göçmeden iki üç ay evveldi. Zikrullah gecesi idi. Âdet olduğu üzere yatsı namazı kılınacak sonra da mukabele, yani zikrullah icrâ edilecekti. Şeyh Efendi rahatsız olduğu için odasından cemâate iştirak ediyordu. Namazı müteakip meydana çıkarak âyini kısmen icrâ ediyorlardı. Oksijen tüpleri ve birkaç doktor hep yanında bulunuyordu. Çok hassas bir bünyesi vardı. Doktorlar sevinmesini bile sıhhati için uygun görmüyorlar, hele üzülüp sıkılmasını bir hayat memmat meselesiydi. O zamanlar çokça sıkıntı çekmeme rağmen hiçbir şeyi Efendi Hazretleri’ne intikal ettirmeyişimin sebebi de aslında buydu. Neyse, uzatmayayım.

Yatsı namazının üçüncü rekâtı için ayağa kalkmış idim. Birden kalbim durur gibi oldu ve yukarıdan aşağıya bırakılan zincir gibi dizlerimin üzerine güm diye çöktüm. Aynı anda buz gibi bir ter boşalıyordu. Alnımdan, şakaklarımdan akan ter gözüme, kulağıma giriyordu. Namazı oturarak edâ etmeye çalıştım. İmam sağ tarafa selâm verdiğiğinde ben yere kapaklandım. Hemen etrafımı çevirdiler. Karga tulumba tutup beni kenara çektiler. İnsanlara boş boş bakıyor fakat hiçbir şey söyleyemiyordum. ‘Ölüyorum.’ diye düşündüm. Bu sırada Efendi Hazretleri’ne bakmak üzere orada bulunan

iki doktor arz-ı endam eyledi. Sorular soruyorlar, konuşuyorlar... Ben onların söyledikleri hiçbir şeyi anlamıyordum. Sadece konuşmak istediğim anda ağızımdan inlemeler çıkıyordu. Birisi ağızıma bir sıvı döktü, bir diğeri dilimin altına bir şey soktu. Yavaş yavaş gözümdeki buğulanma açılmaya başladı. Doktor, 'Oynamayın, sakın ellemeyin.' diyerek yanındakilere işâret ediyor, diğer hekim de 'Şöyle bir etrafını açın.' uyarısında bulunuyordu. Benim derdimse başkaydı."

"Neydi efendim? O anda ne düşünüyordunuz?"

"Ne düşüneceğim? Benimkini..."

"Anlayamadım?"

"Efendi Hazretleri'ni. Çünkü Efendi Hazretleri, birazdan beni yatırdıkları yerden zikrullah meydanına çıkacaktı. Beni o halde görürse üzülecek ve Allah muhafaza belki de kendisi hastalanacaktı. Sanki çenemde bir kelepçe yahut kısaç varmış gibi ağızımı açamıyordum. Elimi kaldıracak halim yoktu, 'Kaldırın, götürün, götürün.' demeye çalışıyordum; ben böyle söylediğimi zannetsem de dışardan duyanlar ne dediğimi anlayamıyordu. Kızarak, 'Kaldırın şuradan.' diyerek âdeta son kuvvetimi ve nefesimi harcadım. Başımda dizleri üzerinde oturan doktor, 'Dur yâhû, hiçbir yere kımlıdayamazsın. Otur oturduğun yerde, yat aşağıya.' dedi. Ben hâlâ, 'Efendi gelecek. Kaldırın!' diyordum. Dememe hâcet kalmadı, o sırada cemâat 'destur' sesiyle ayağa kalktı. Efendi odasından çıkmış ve benim olduğum yere doğru, yani meydana geçilecek kısımda yürüyordu. Ben yerde yatar vaziyette onun cübbesini ve bana doğru yaklaştığını gördüğümde utancımından gözlerimi kapadım ve çaresizlik içerisinde yerimden kalkamayışımın da ızdırabıyla içimden Allah Teâlâ'ya yalvarıyor ve 'Ne olur üzülmesin.' diye geçiriyordum. Ayak hizama gelmişlerdi. Ve seslendiler, 'Bak şimdi, şu molların yaptığına?'

Gözümü açtım. Ayakta bana gülüyorlardı. Dünyalar benim olmuştu. Çünkü tebessüm etmesi ve üzülmemesi üzerimden büyük bir yükü kaldırmıştı. Sağ elini havaya kaldırarak, ‘Bu kadar da kopya çekmek olmaz ki aynen benim halime dönmüşsün.’ dedi, ben hâlâ çenemi açamıyordum. İnlemeyle karışık güldüm. Birkaç küçük adımla göğüs hizama kadar geldi. Tekrar yüzüne baktığımda bir hüznün ifadesi gördüm. Sağ ayağını kaldırdı ve kalbimin üzerine koydu. Ayağıyla hafifcecik bastırırken kendine mahsus okuma şekliyle bir duâ ve birkaç esmâ zikretti. Sonra ayağını indirirken nefes etti, ‘Hadi, kalk, kalk. İnşâallah bir şeyciğin kalmaz.’ Sonra bir küçük adım daha atıp meydan kapısına doğru yöneldi, fakat yarım bir şekilde başını döndürerek bir hançer gibi saplanan ve hâlâ içimde sakladığım şu sözleri söyledi, ‘Kalk, kalk, kaderin önüne geçemezsin molla.’ Yattığım yerden şahit olduğum, hüznünlü fakat Cenâb-ı Hakk’tan râzı oluşun yansıdığı o tebessümü unutamam. Allah Teâlâ da unutturmasın. İşte böyle, Allah bizi âdetâ öldürüp diriltmişti. Kader değişmemiş ama duâ da kısmen kabul olmuştu. Orada o iki doktor olmasa, Efendi Hazretleri belki husûsî olarak şifa duâlarıyla o mânevî tedâvi işlemini yapmasa ondan önce göçebilme şansını yaşayabilecektim. Fakat kaderde şeyhimin mübârek naaşını gasletmek de varmış.”

Mehmed Efendi sustu, ben çöktüm. Anlatılana mı, anlatana mı, hatırata mı, tecelliyata mı... Hangisini tahlil edeceğimi şaşırdım. “Bu nasıl iş?” diye düşündüm. Leylâ ile Mecnûn, Romeo ve Juliet bana vızırta gibi gelmişti. Ve yine tarihteki birçok aşk hikâyesini dinlediğimde, “Böyle aşklar yaşanır mı?” diye düşünür dururdum. Şimdi karşımda alelâde bir insan gibi görünen bu şahsın kendi dünyasında, hiçbir şeyi dışarı sızdırmadan böyle büyük sevda ve imtihanlar yaşıyor olması ve yaşadıklarının binde biri bile sayılamaya-

cak hâdiseleri naklederkenki tavrı ve edâsı beni büyülemişti. İçimden, “Leylâ ile Mecnûn’u bilmem ama bizim bilmediğimiz nice Leylâ ile Mecnûnlar var. Aramızda dolaşmakta... Az bile yazmışlar. Şu adamın anlattığı eski anlatılan hikâyelere katbekat üstün gelir.” diye düşündüm.

Mehmed Efendi, uzun suskunluktan sonra başını kaldırıp bana,

*“Ey âşık-ı dildâde
Gel nûş edelim bâde
Bir bâde gerek amma
Kim içile me’vâde*

Fatih Bey, bu ilâhîyi bilir misiniz?”

“Bilirim efendim.”

“Tamamını bilir misiniz?”

“Yani, iki kıta daha biliyorum.”

“Lütfedin, buyrun.”

*“Sâkisi ola Mevlâ
Ak dahi anın esmâ
Bir kez nuş eden kat’a
Gam görmeye dünyada*

*İşit bu Sezâî’dan
Ne gördü Fenâî’dan
Dost vechini gösterdi
Mir’at-ı mücellâda”*

“İyi, pek güzel, ama iki kıta daha var. Hadi, ilk kıtayı ben-deniz söyleyeyim. Siz diğer kıtayı Sezâî Dîvânı’ndan açıp okursunuz. Şöyle diyor diğer kıtada:

*Nûş eyleyen ol câmdan
Subhu ne bile şâmdan
Tâlim-i cünûn eyler
Mecnûn ile Ferhad'a"*

(Bu gönül kadehine aktarılan aşk-ı ilâhî ve esmâ-ı ilâhînin zevkinden içen kişiler dünyadaki gece gündüz hesabından geçiverirler. O kalbin aydınlığıyla dâima nur üstüne nur yaşar ve vuslat şarabıyla mest ve âşık dururlar. Ve öyle bir hale gelirler ki -aşkın bu mestliğini öyle derinlemesine yaşarlar ki-Mecnûn ve Ferhad'a aşkı ders olarak okuturlar.)

İşte şimdi, tamamıyla çakılmış kalmıştım. "Yâhû bu zât kalbimden geçenleri de mi okuyor?" diye düşündüm. "Okuyordur oğlum, tabîi, adam neler okumuş görmüş, neler yaşamış? Senin kabak gibi duran kalbini mi okuyamayacak? Hem okusa ne olur, okumasa ne olur? Boşver Fatih. Bulmuşun bu damarı, biraz daha huzurunda dur." diyerek işi zevk tarafından tuttum. Mehmed Efendi acâyip bir şey daha söyledi.

"Mecnûn'un, âşık olduğunu söylerler Leylâ'ya. Mecnûn bununla şöhret bulmuştur. Geçenlerde bir dostum bana dedi ki 'Böyle Mecnûn diyorlar ama ya esas mecnûn Leylâ'ysa? Çünkü deli deliyi çeker. Mecnûn'un şöhreti var ama belki de esas mecnûn Leylâ'nın ta kendisidir. Bunu kimse konuşmuyor.' Velhâsıl hakîkî aşkın çok safhaları vardır. Herkeste kendi istidadına ve kâbiliyetine göre Leylâlık ve Mecnûnluk ve -nasib olursa- bir Mevlâlık hali vardır. Ama şu bir gerçek ki dışardan bakmakla Leylâ ile Mecnûn kıssası bir efsane olarak anlaşılır. Böyle bir aşkı bile dışardan bakınca efsane gördüğümüzü düşünürsek hakîkî aşkla alâkalı meseleleri dışardan baktığımızda anlamamız hiç mi hiç mümkün değildir. Bir deriş babanın söylediği gibi,

*Sayılmayız parmak ile
Tükenmeyiz kırmak ile
Taşramızdan sormak ile
Kimse bilmez ahvâlimiz*

Muhterem Fatih Bey kardeşim, kırık dökük halimiz ve günahkâr nefsimizle bile Cenâb-ı Hakk bize bu kadarcık lüt-fettiyse, var sen hakikat erlerinin nasıl bir muhabbette cevалан ve seyrân ettiklerini bir düşün... Düşün, düşün de aklın dursun. Bir yudum içmeden serhoş olduk, âşıklar deryaları içmiş de bu susuzluğa çare bulamamış, bu muhabbet şarabına kanamamışlar.”

İrşad Vazifesi

Mehmed Efendi bu sözleriyle aklımı başımdan almış, kalbî duygularımı da çığırından çıkarmıştı. Kendisinin işâret ettiği mânevî büyükleri düşünürken kendime, “Yâhû, ben ne yapayım mânevî büyükleri? Şu karşımda duran zâtın yaşadıklarının yüzde birini tatmış olsam bana yeter de artar.” demekten kendimi alamıyordum. Hani bazen çocuklara bir ders anlatır ve o dersin arasına da örneklemek için bazı hikâyeler koyarsınız ya, ne hikmetse çocukların ekserisi verilen dersin mâhiyetini unuttur hatta onunla hiç ilgilenmez, ille de ya hikâyedeki bir hâdiseye ya da aklını meşgul eden bir meseleye takılıp kalır, ben de aynı durumdaydım. Mehmed Efendi’nin irşada mezun olup olmadığını iyiden iyiye merak etmiş ve bu konuya takıldığımdan dolayı işin mânevî tarafına dikkatimi vermekten geri kalmıştım.

“Bari sorayım da aklımdan çıkıversin.” dedim, “Efendim, siz şeyhinizin zamanında hiç derviş aldınız mı? Yani, yanlış söyleyebilirim, duyduğum kadarıyla arz edeceğim, irşada mezun muydunuz?”

Mehmed Efendi, tuhaf tuhaf yüzüme baktı, “Yâhû Fatih Bey, bunu öğrenip ne yapacaksınız? Çok mu önemli? Biz daha derviş olamadık. Bunu bilmenizin size ne faydası olacak? İşin açıkçası bunu da pek anlamış değilim.” dedi.

“Hayır, yani, tabî ki ben işin o kısmını bilemem. Bunu teknik bir soru olarak kabul edebilirsiniz. Ama söylemekte bir mahzur varsa lütfen hiç sormadığımı farz edin.”

Mehmed Efendi, biraz umursamaz biraz da yarım ağızla,

“Şimdi, şöyle oldu o iş. Mâlum, daha evvel arz etmiştim. Şeyhim, ders verebilmem için her gösterilen rüyânın kendisine arz edilmesini bana salık vermişti. Ondan sonra yurt dışına gönderdiğinde beş altı kişinin biatını fakîr aldım. Âhir ömründe de İstanbul’da bazı kişilerin intisabını fakîre tevdi kıldılar. Gene kendi dervişlerinden bazılarının derslerini değiştirmek yetkisini de vermişlerdi. Fakat şeyhimin bana bir özel ikazı oldu, dedi ki ‘Oğlum, benim sana verdiğim esmâyı ve seyr u sülûkunu kimseye söyleme. Seni çekemiyorlar, kıskançlık edip sana zarar verirler.’ Çünkü verdiği esmâ bizim yolumuzda intisab almak, yani derviş kabul etmek için yeterli bir esmâ idi. Rabbim’in lütfuyla yolumuzun telkin ettiği bütün esmâyı fakîr tamamladım. Mânâda tasdikini verdiler. Medîne-i Münevvere’de dönem dönem, fakîre intisab edecek kişileri de sîmâ sîmâ gösterdiler.”

“Nasıl yani?”

“Hakîkaten anlayamamıştım. Yani efendim, şunu mu demek istiyorsunuz, siz daha dervişiniz olmadan o kişileri bir şekilde tanıyor ve onlardan haberdar oluyorsunuz? Çok acâyip yâhû...”

“Esas acâyip olan böyle olmadığı zamanki durumdur. Şeyhliği ne zannediyorsun Fatih Bey kardeşim, öyle fotokopiyle elâleme intisab kâğıdı dağıtmak, adamı kulağından

tutup, şeyh müsveddesinin önüne atıp horoz keser gibi patır patır intisab almak iş mi? Şeyh dediğin dervişiyile ilgilencek... Taharetinden ibâdetine, işinden gücüne, evliliğine, boğazından girene ve daha birçok şeyine muttali olmadan öyle etrafına yüzlerce insanı toplamak şeyhlik midir? Maddî haliyle ilgilenme, mânevî gidişinden haberdar olma, bindik bir alâmete gidiyoruz kıyâmete... İki üç ilâhî oku, birkaç kisve doku, sonra hepsi kendisini evliyâ zannetsin, sen de oku babam oku... En son çıkar bunun ... Bizim aklımız ermez öyle işlere. Kâide şudur, evvelce ilgin olacak, alâka kurulacak. İlgi ve alâkayla takip edilecek. İlgisiz ve alâkasız işlerden derviş muhafaza edilecek, dâimî râbîta ve terbiyeyle seyr u sülûkunu ciddiyetle yapacak. He, muhip dervîştir, ara sıra gelip gider, ona lafımız yok. İşin mostra, vitrinlik tarafıdır o. Daha evvel ilgili olmayanı ve ilgilenmeyeceğin adamı alamazsın. Lüzumsuz yere etrafına kalabalık toplayamazsın. Yoksa şeyhlikte ne var? Sen de olursun ben de.

*Tâc mârifet tâcıdır sanma gayrı tâc ola
Taklid ile tok olan hakîkatte ac ola*

İki tane sûfî sözü ezberle, biraz da eskilerden âdab erkân gör, ondan sonra saldım çayıra, Mevlâm kayıra... Bu işin çivisi çıktı artık. Neyse uzatmayayım yine. Şeyhimin hayat-tayken irşada mezun edildim, zâten yolun bütün esmâlarını Cenâb-ı Mevlâ tekmil ettirdi, bu cihetten de irşada mezunuz. Ama gel gör ki kendi muhtaç bir dede, gayrı kime himmet ede. Maksadımız doğru yola sevk etmek, yanlış bir şey söylememektir. Yoksa hakîkî şeyhliği kim kaybetmiş ki biz bulmuşuz. Her siyasal bilgiler fakültesine giden kaymakam vali oluyor mu? Her inşaat mühendisi mesleğini icrâ edebiliyor mu? Bir de şimdi çıktı ya, fahrî doktora falan veriyorlarmış,

he işte bizimki de o kabilden. Yoksa ben sâdık, sâlih bir şeyh efendi bulsam şu anda dizinin dibine çöker, birinci esmâdan kendisinde terbiyeye başlarım. Ona mürid olurum. Artık kaşarlandık, bizi kimse kabul etmiyor, fakîr de sadece sırât-ı müstakîm ve Ehl-i Sünnet çerçevesinde millet yoldan şaşmasın diye hizmet etmeye çalışıyorum. Tabîî, hep şeyhlere çıktık, şunu da söylemeden geçmeyeyim. Doğru dürüst bir derviş adayı bulabilsem, değil ona şeyhlik yapmayı, uşaklığı bile seve seve kabul ederim.”

İçimden “Aldın mı cevabını?” dedim. Gayet güzel almıştım. Ama anlatılanların zevkinden daha çok sormayı bile akledemeyecek bir çözüme ulaşmıştım.

Ş.H. Ş.G.

Bunlar hangi kelimelerin kısaltılmış şekli diye tuhaf tuhaf düşünebilirsiniz. Bendeniz Mehmed Amca’nın daha doğrusu Mehmed Efendi’nin anlattıklarını tasnif ederken bir gün bunları kaleme alacağımı da hesap ederek bu bölümü bu başlıkla yazmayı tasavvur etmiştim. Ş.H. ‘şeyh hayatta’, Ş.G. ise ‘şeyh göçtükten sonra’; yani Mehmed Efendi’nin şeyhi hayattayken yaşadıklarıyla şeyhi göçtükten sonraki acı hatıraları ve belki esas kemâle ulaştırıcı imtihanları... Bu satırları yazdığımı görse belki de bana kızacaktı. Fakat uzun uzun düşündüm ve en iyi böyle ifade edebileceğime kanaat getirdim. Şimdi buyrun şeyhi göçtükten sonra Mehmed Efendi’nin anlattıklarını ibretle okuyun.

İkinci namazını kılmıştık. Mehmed Efendi namazdan sonra biraz, kendi başına tesbihatla meşgul oldu. Seccadesinden kalkarken, “Şimdilik bu kadar yeter, seni bekletmeyeyim, çektiğimiz öyle fazla evrad ezkar yok, ama vaktinde yapmak mühim tabîî.” dedi.

“Gel bakalım, Fatih Beyefendi. Dertsiz başınıza dert aldınız. Tasavvufun mânevî hülyaları başınızda dönüp dururken acı ve farklı yüzüyle de tanıştınız. Kim derdi ki bu hatıralarımı bir gün gelip birisi soracak, ben de anlatacağım. Aslında iyi de oldu. Çünkü görüyorum; genci yaşlısı, kadını erkeği, nerede renkli bir hıyar görse mal bulmuş Mağribî gibi hemencecik gidip yapıyor. Bu iş, yol almak isteyen için hiç kolay değildir. Dervişlik demir leblebidir, kişniş değil. He, yol almak değil de birazcık gönlünü eğlendirmek, hayatına renk katmak istiyorsa... ‘O yalan, bu yalan, var biraz da sen oylan.’ der geçeriz. Derdi sahte olanın dermanı da sahtedir, vesselâm. Ama Hazret-i Yûnus’un dediği gibi,

*Gaflet ile hakkı buldum diyenler
Er yarın Hakk dîvânında bellolur
Ahret tedârikin gördüm diyenler
Er yarın Hakk dîvânında bellolur*

Hani biz böyle söylüyoruz diye paçayı yırttık zannetme. Cenâb-ı Hakk bizi dünyada da âhirette de rezil, kepaze olmaktan muhafaza eylesin.”

Mehmed Efendi sırtını dayadığı küçük yastığı eliyle düzeltip koltuğuna oturdu. Ondan sonra da duvardaki saate baktı.

“Oo, vakit epeyce ilerlemiş, ibâdet etmeye kalksan her dakika külfet gibi gelir, böyle ıvır zıvır konuştuğunda ise vakit ömürden ve elden kaçıverir.”

Mehmed Efendi’nin sözleri artık benim gözümden ve kalbimde irşada vesile olan konuşmalardı. İçimden, “Oğlum, adam hiç boş konuşmuyor. Deminden beri hatırat dinliyorsun, uyansana. Adam kendisini anlatıp rahatlamak derdinde değil, seni irşad ediyor. Hiç ibâdet ederken geçen zamanı külfet olarak görebilecek bir adam mı? Dün ilim sohbetin-

deki halimi ve akşamleyin saatlerce televizyon seyretmemi bir cümle ile özetleyiverdi. Hele ben şu sohbeti, yani bugünü kazasız belâsız atlatayım da elbet bir daha bu zâtın peşini bırakmam.” diye düşündüm. Mübârek, sanki benim düşünmememe vakit ayırıyor ve iç konuşmalarımı bitirmemi bekliyormuş gibi susuyor, tekrar onu dinlemeye başladığım zaman konuşuyordu.

Mehmed Efendi, “E, Fatih Beyefendi... Ne var şimdi sırada? Fakîrin anlatacağı çok. Sen ne soracaksan sor da akşam olmadan, kimse gelmeden bu mevzûları sırlayalım.”

“Efendim, şeyhiniz göçtükten sonra neler oldu? Bunu çok merak ediyorum.”

Acı acı tebessüm etti, her ne kadar umursamaz gibi görünse de ‘yazık’ der gibiydi.

“Fatih Bey kardeşim, dervişin şeyhi göçtüğünde defteri dürülür. Ondan sonraki şeyh, irşad postuna oturur; hulefa, şeyhler, dervişler o zâta tecdid-i biat, yani biat tazelemede bulunurlar. Benden yaşıca büyük; ilmi, görgüsü ve tarikat âdabını fevkalâde güzel bilmesi hasebiyle çokça sevdiğim ... Efendi vardı. Elhamdülillah, göçen şeyhimin etrafında hakîkaten kemâl sâhibi güzel insanlar mevcuddu. Ancak bu zât, ilmiyle ve görgüsüyle olduğu gibi üslûbuyla da gözü gönüldür dolduran bir şahıstı. Nitekim göçmüş olan şeyhim, âlem-i mânâda zuhûr etti ve bu zâtın uygun olduğunu da işâret buyurdu. Hatta hiç unutmam postnişînlilik merasimi vardı. O merasimde hâzirûna çok güzel bir konuşma yaptı. Şöyle demişti, “Kardeşlerim, bendeniz bu vazifeye sizlerden daha üstün olduğum için yahut liyakatımdan dolayı getirilmedim. Büyüklerim ve sizlerin teveccühüyle bu vazifeyi yapmak ve bütün sorumluluğunu hissederek hizmet için bulunmak-

tayım. Şâyet farkında olmadan yanlış yahut uygun olmayan bir davranışta bulunursam lütfen beni îkaz ediniz. Bendeniz en doğru şekilde sizlere hizmet etmeye gayret edeceğim.” buyurmuştu.

“A, çok güzel konuşmuş değil mi efendim?”

“Evet, evet. Allah için zâten mükemmel bir insandır. Öyle yetişmiş bir kişiyi değil bu ülkede cihanı dolaşsanız belki bulamazsınız. Hatta yine postnişin olduktan sonra kendile-riyle husûsî bir görüşmemiz olmuştu. O konuşma sırasında ihvanın güzelce toplanması; tertibe, ilme ve erkâna riâyet edebilecek şekilde yapılanması hususunda çok istekliydi. Bendeniz şeyhim göçtüğünden dolayı biraz hayata küsmüş gibiydim. Lâkin bu zâtın aşkla, şevkle hizmet etmeye çalış-ması beni de gayrete getirdi. Üç dört sene, hep bu değişiklik ve düzelmeyi bekleyerek hizmet etmeye, Şeyh Efendi’nin yanında bulunmaya çalıştım. Bu arada emr-i mânevîyle bazı vekil şeyhlerin, dervişlerin terbiyesinin fakîre tevdi edilmesi meselesi zuhûr etti. Ve ayrıca emr-i peygamberî ve Hz. Pîr’in mânâdaki teşrifleriyle bazı kişileri, dervişlik ve intisabları da mevzûubahis oldu. Ama bu arada, daha evvel size arz ettiğim madde ve mânânın zarâfet ve nezâketinden uzak kişilerin ihvan üzerindeki tesiri artmaya başladı. Dervişânın meselele-ri, rüyâları, seyr u sülûkla alâkalı takipleri yapılamaz bir hal-deydi. İş bilenler ya kenara çekiliyor yahut küstürülüyordu. Bilmeyenler, câhil cesareti ve Şeyh Efendi’yle farklı münase-betleri sayesinde boy gösteriyordu. Yâhû, aslında bunlar can sıkıcı meseleler... Size de pek lâzım değil. En iyisi bendenizi fevkalâde yaralayan, sonradan da hiç umursamadığım ama durumu net olarak ortaya koyan bir konuşmayı nakledeyim. O zaman bunları anlatmaya zâten hâcet kalmayacak. Kara koyun ak koyun belli olacak.”

“Efendim, gene benim aklım havsalam durdu. Bahsettiğiniz kişi zamanında bunlar olup bitiyordu. Yoksa... Hakîkaten anlayamadım.

“Fatih Bey kardeşim, şimdi söz uzar, husûsî olarak konuşmamızda neler söylendi ve kaderimizde neleri duymak varmış şimdi size bunları anlatayım da gerisini anlayıp anlamamak pek de mühim değil”.

“Peki efendim, zâten sizi de çok yorduk.”

“Estağfirullah, şöyle bir konuşma cereyan etti. Hâsılı birçok mesele birikmişti. Bir akşam kendileri özel bazı şeyler konuşmak istediklerini söylediklerinde emir telakki ederek, koşa koşa huzurlarına geldim. Kendileri yukarıya oturmamı işâret buyurdular lâkin alışık olmadığımından, müsâadeleriyle yere oturdum. Sıralaması farklı olabilir, zâten hepsini de anlatmayacağım. Konuşma çok acâyip bir şekilde seyretti. Keşke öleydim de böyle bir konuşmayı tarîkatta büyük olan bir zâttan işitmeyeydim.

‘Mehmed Efendi sizin yaptığınız işleri takdir ediyorum. Konuşmalarınız, sohbetleriniz, yazdıklarınız, çizdikleriniz, hepsinin altına imzamı atarım. Hatta hedefleriniz ve yapmak istediğiniz şeyleri saygıyla karşılıyor ve isabetli kararlar olduğunu da bütün kalbimle kabul ediyorum. Fakaat sana bir şey soracağım.’ Birden sesinin tonunu yükseltip azarlamaya benzer bir tarzla, ‘Bunları senin yapman şart mı? Senden başka adam mı yok? Bir tek sen mi varsın?’ Bütün vücûdumu ateş sarmıştı. Ne yalan söyleyeyim, hiç böyle bir tepki beklemiyordum. Gayet sakin sordum, ‘Efendim, estağfirullah, bu işlerin hiçbirine fakîr talip değilim. Şu anda hangi yaptığım iş olursa olsun, emredin, herhangi bir kardeşimiz bu işleri yapsın. Bendenizin böyle bir iddiası yok ve olamaz. Siz fakîri yeni tanımıyorsunuz ki... Senelerdir nice demler, sohbetler

yaşadık.’ demeye kalmadı, birden tavır daha da tuhaf bir hal aldı ve ‘Evet biliyorum, sen baş olmak derdindesin. Hem bu, yeni bir şey de değil. Eskiden beri böyleydin.’ Susmuş, aval aval bakıyordum. O ise kafasında oluşturduğu metni tamamlamak üzere konuşmaya devam ediyordu. ‘Hatırlasana, umreye gittiğimizde etrafına gençleri topluyor, habire umreye gidip geliyordun. Başımızda bir şeyh efendi olmasına rağmen sen ayrı bir baş olmuştun.’ Sinirlenmeye başlamıştım fakat gayet sakin bir ses tonuyla ve sözlerin anlamsızlığına da biraz gülerek, ‘Efendi Hazretleri, ben o gençlerin hepsini rahmetli ... Efendim’in emriyle umreye götürüyordum. Çünkü kendileri fakîre, ‘Oğlum gençler boş durmasın, her gün en az iki hatta üç umre yapın. Sen kadroyu oluştur. Ben sana bazı isimler yazdıracağım. Tek tek bu yazdırdığım zâtlara umre yaptıracaksın. Sen de al şu listeyi. Buraya yazdıklarına bizzat sen umre yapacaksın.’ diyerek emir vermişti.’ dedim. Konuşmaya biraz daha hararetli şekilde devam ettim.

‘Efendi hazretleri, bendeniz bu yola girdiğim günden îtibâren tarikimin tiryakisi ve mübtelası oldum. Hangi derviş kardeşimle oturup kalktıysam onları, hep başımızdaki Şeyh Efendi’ye ve efendi hazretlerine muhabbete sevk ettim. Hiçbir hareketimi destursuz, kendi başıma buyruk yapmadım. Bunun aksini iddia edebilecek olan şahıs lütfen gelsin, erkek gibi bana söylesin. Ve gene ihvanımdan gerek dervişâna, gerekse rütbe ve kıdemce benden büyük olan bir kimseye -bilerek- ne bir ihânette ne de bir edepsizlikte bulundum. Kendim çok şeye mâruz kaldım, lâkin asla hakaret edene mukabelede bulunmadım, yüzümü dahi asmadım. Ama şunu da söylemeden edemeyeceğim. Kim benim baş olmak istediğimi iddia ediyorsa onunla yüzleşelim. Dervişliğimin ilk haftasından îtibâren hep ‘Şeyhimden geriye kalmayayım.’ diye

duâ eden, bu kapının bendesiyim. Benim baş olma derdinde olduğumu söyleyen kişiyle gece yarısı Hazret-i Pîr'in türbesine girmeyi teklif ediyorum. Girelim ve karşılıklı lanetleşelim. Fakîrde böyle bir hastalık var ve senelerdir, bilmeden yaşıyor isem Allah Teâlâ beni sabaha çıkarmasın, ama bunu iddia eden kişiye de ben Hazret-i Pîr'in türbesinde, mesnetsiz olduğunu düşündüğüm bu sözün hesabını sorarım. Yalancıysa sabaha o çıkamasın. İstedığınız zaman bu yüzleşmeye ve huzur-ı Pîr'de hesaplaşmaya hazırım.'

Film kopmuştu. Yaklaşık on sâniye kadar hiç konuşmadılar. Fakat dedim ya, sadırdan değil satırdan, konuşma metninin tamamlanması îcab ediyordu. Sanki ben böyle bir teklifi hiç yapmamışım gibi bambaşka bir yerden mevzû açıldı.

'Sen derviş alıyorsun, sen efendi olamazsın, rüyâ tâbir edemezsin, meydan uyandıramazsın, böyle bir salâhiyetin yok.'

'Efendi hazretleri, bendeniz hemen, üzerimdeki vazifelerin hepsini ve mes'ul olduğum tekke binasını ve bütün dervişleri -sizin yolunuzda fedâ olsun- getireyim, size teslim edeyim.

Cevap, sanki bir sandık domates veriyormuşum da almıyorlarmış gibi oldu. Şöyle buyurdular,

"Hayır, almam, istemem. Sen de hepsini bırakacaksın... Ben de hiçbirini almam. Ne tekke binasını ne dervişlerini ne de başka bir şeyi.'

'E, peki, nasıl olacak efendi hazretleri?'

Artık herhangi bir konuşma yapıyormuş noktasına gelmiştim. 'Efendi Hazretleri, fakîrinize böyle bir salâhiyetin yok derken, verilen izni tanımadığınızı mı kastediyorsunuz, yoksa ... Efendim'in böyle bir salâhiyet vermediğini ve dolayısıyla benim böyle bir iddiada bulunduğumu mu?'

‘... Efendi sana böyle bir salâhiyet vermedi. Hatta ... Efendi’ye vekil şeyhlik yapan ... Efendi’ye ve şunlara şunlara da bu yüzden kızıyorum. Hatta şunu da söyleyeyim senin durumun falanca sapık ... Baba gibi. O da kendi başına iş yaptı, sonra görüyorsun ne rezillikler çıktı.’

Çileden çıkmıştım.

‘Yani öyle bir misal getirdiniz ki bu bahsettiğiniz ... Baba’nın kendi başına halt yediğini bizzat Efendi Hazretleri bana söylemişti. Hatta kendince kurduğu sözüm ona tekkeyi dağıtmak için bizzat fakîri göndermişti. Nasıl onunla fakîri kıyaslayabiliyorsunuz? Lütfen efendi hazretleri, lütfen.’ dedikten sonra söze şöyle devam ettim. ‘Diğer bahsettiğiniz zâtlara gelince, bu kişilerin hepsi rahmetli Efendim Hazretleri tarafından mezundur, salâhiyet sâhibidir. Fakîre intikal eden dosyalarda tarihleri ve hatta dervişlerinin kimler olduğu bellidir. Ama bu arada salâhiyet verdiği halde sapık sapık hallerde bulunan, hadîs-i şerîfle namaz kıldıran halîfe bozuntularını da unutmamalı. İlle de bir ayıklanma yapılacaksa en önce bu berduşları ve soytanları temizlemeli. Şunu da ifade edeyim ki rahmetli efendimin bendenize yazdırdığı ve şu an mevcut olan dosyaları siz postnişîn olduğunuzda zât-ı âlinize tevdî kılmak istedim ve hatırlarsınız, o gün îcab ederse bakacağınızı söylemiş, fakat o an ihtiyaç duymadığınızı da belirtmişsiniz.

Ayrıca Efendi Hazretleri’nin rüyâ tâbir etmeye izni fakîrde mevcuddur. İnâyethayatında iken bile gençlere meydan açma, usûl yaptırma, zikrullah talimi ve diğer bazı usûlleri öğretmem için izin vermişlerdir.’ Sözümü tamamlayamadan çıkıştılar.

‘Peki, benim niye haberim olmadı?’

Fakîr cevâben; ‘Efendi hazretleri bakın, falanca kişilerin dahi dervişleri vardı. Bunu biliyor muydunuz?’

‘Hayır, bilmiyorum.’

‘Tabîî, şunu da samimiyetle arz etmek isterim. Merhum Efendi Hazretleri bunu size bildirmeli miydi bildirmemeli miydi, bu konuda hiçbir fikrim yok. Siz de takdir edersiniz ki bu durum şeyhim ve zât-ı âlîinizle alâkalıdır. Benim aklım ermez. Ama bunlar dosya dosya bendenizde mevcuddur. İnkâra da asla mecal yoktur. Bendeniz edebe mugayir, ahlâka muhalif birçok iş yapmış olabilirim lâkin mürşidime, mânevî mürebbi-me iftira atacak ve söylemediği sözü söyledi gibi nakledecek alçaklığı asla yapmam. Cenâb-ı Hakk beni bundan muhafaza eylesin. Henüz bu kadar düşmedim. Şerîatta bile delil olmadığına muhakeme edilen zâtın yemini ile dava düşer. Kaldı ki bendeniz size bizzat Efendi Hazretleri’nin yazdırdıklarını tarih tarih, isim isim vermeye hazırım. Rüyâ tâbirine izin veriş-i 19.. Haziran ayıdır. Usûl yaptırmaya, meydan uyandırmaya izin verdiği tarih 19.. Kasım ayıdır. İntisab almaya, ders değiştirmeye izin verdiği tarih 19.. Temmuz ayıdır. Nitekim bunların bazılarını postnişîn olduğunuzda size pusulalarla vermiştim. Elbette hatırlayacaksınız.’

Çok sinirlenmişti. Başını iki üç kere yana sallayarak, ‘Peki, diyelim ki salâhiyetin var. Ben şimdi yeni şeyh olarak bunların hiçbirini kabul etmiyorum. Ne seni ne başkalarını...’ deyip kestirip attı.

‘He, o zaman başka...’ diyerek hayretler içinde kalmıştım.

Tabîî, bu durumda kendisinin nasıl postnişîn olduğu mevzûu da gürültüye gitmişti. Yani senin anlayacağın Fatih Bey, oyunun kuralları ikinci yarıda tamamıyla değişmişti, bambaşka bir durumla karşı karşıya kalmış idik.”

Mehmed Efendi bunları anlatırken hakîkaten çok üzgündü. Her ne kadar müteessir olmadığını söylese de mâruz kaldığı durum öyle yenilir yutulur bir şey değildi. Boşlukta sâbit

bir yere bakarak konuşmakta olan Mehmed Efendi dönüp benim yüzüme acıklı acıklı baktı.

“Bunların hiçbiri bir şey değil. Beni esas üzen, başka sözlerdi.”

“Allah Allah... Buraya kadar bile yeterince üzücü. Daha ne olabilir ki?”

Sağ eli havada dâireler çizerek, “Ohoo, daha neler neler... Neyse bir an önce anlatayım da kurtulayım. Ne diyorduk... İşte bunları söyledi ve sonra çok acâyip bir laf sarf etti.

‘Zâten rahmetli ... Efendi de çok hayal kurdu. Birçok şey hayal etti. Etti etmesine ama hiçbiri gerçekleşmedi.’

Bunları işitince gözlerimin yuvasından çıkacağını zannettim. Eğer bu sözü bu zât değil de herhangi bir kişi, bakın küçük büyük demiyorum, en küçüğünden en büyüğüne kadar herhangi bir kişi söyleseydi o sıktığım sağ yumruğu tam gözünün üstüne yapıştırdım. Ne demek yâhû? Kendinden evvelki şeyhe sen nasıl hayalperest dersin? Böyle bir lafı dinsiz îmânsız, tarikat düşmanı bir herif söylese belki mümkün. Bu nasıl bir hiddet, bu nasıl bir kindi? Sinirlerimin düğümle nişiyile tamamen suskun hale gelişimi tasdik mi zannetti ne, ses tonunu düşürüp,

‘Sadece ... işiyle alâkalı projesini, işte biz kırık dökük de olsa yaptık. Onun haricinde çok şeyler düşündü ama hiçbiri olmadı. İşte ortada.’

İçimden ‘Tabii olmaz,’ dedim, ‘hangi düşüncesine adam gibi hizmet ettiniz? Elin masonlarına, Lions’larına, kokteylde bulunan burjuva Müslümanlarına, sosyete ve elit tasavvuf sempatizanlarına şirin görünmekle meşgul olduğunuz saatlerde o uykusuz, hasta ve tâkatsiz haliyle Şeyhim Efendim Hazretleri ya ihvanın rüyâsını, müşküllerini okumakla yahut cemâatin sıkıntısını gidermekle meşguldü. İhânından kaç

kişinin haline âgâhtınız? Hangisinin terbiyesiyle, müşkülüy-le uğraştınız? En basit bir ticarî kuruluşta bile sadece kâra ortaklık hoş karşılanmaz. Tasavvufun her şeyini vererek yola koyulmak olduğunu düşündüğümüzde neyimizi ortaya koyduk ve bu zâtların yanında nasıl bir gayret içinde bulunduk? Sizlere göre o Şeyh Efendi demode, kendi dar kalıplarında kalmış bir adam olabilir. Ama o haliyle bile yapacağınız hizmetlerin yolunu açmakla meşguldü ve size sizlerden çok daha şefkatle muamele etmekteydi. Yazık, hakîkten yazık...

Hatırlıyorum da çok meşhur bir hanım yazar var. Şimdi ismi aklıma gelmedi. Onun Hz. Mevlânâ'yı da konu alan bir romanı çıkmıştı fi tarihinde. Bizim bazı büyüklerimiz o kitabı şiddetle tenkit ettiler. Takıldıkları mevzûlardan biri de şuydu. Ben okumadım ama romanın bir yerinde derviş şeyhi hakkında şöyle bir şey düşünüyormuş. 'Ben şeyhim gibi böyle böyle olmayacağım. O, bu konularda şu şu vaziyette.' İşte bu ifadeden dolayı yazar ve romanını yerden yere vurmuşlardı; bunu yaparken de, 'Güya tasavvufî roman yazıyor, insaf yâhû... Bir derviş, şeyhi hakkında -bırak söylemeyi- böyle düşündüğünde tarîkattan tard olur, dervişliği mervişliği düşer.' demişlerdi. Şimdi karşımda duran bu şahıs, makamını işgal ettiği zât hakkında gözümün içine baka baka 'hayalperest' sözünü sarf edebiliyordu. Âcizane, fakîre göre bunu söyleyen bir adam tarîkatten değil, komple insanlıktan düşer..."

Mehmed Efendi anlattıkça, birkaç saat evvel intisabını ve şeyhiyle yaşadığı şeyleri nakleden bu kişinin halet-i ruhiyesine bürünmüş gibi dehşete kapılıyordum.

"Fesübhânallah... Hay Allah... Olur şey değil..."

"Maalesef oldu işte. Belki bir şeye kızdı, belki tepesi attı. Ne olursa olsun, insanın hududu geçmemesi gerekir. Bir edeb çizgisi vardır. Bununla da kalmadı iş... Bak şimdi,

daha neler konuşuldu... Konuşuldu demem pek doğru değil, çünkü fakîr iptal olmuşum. Dolayısıyla konuşamadım ve bu sözlere mukabelede bulunmaktan bile utandım. Artık yıkılma boyutunu birkaç kere devirmiştım ve normal bir tepki verebilecek pozisyonda değildim. Konunun bayağılığını değiştirmek adına ve mevzû rahmetli efendimden uzaklaşsın da bana dönsün, bir şekilde bana hakaret edilsin diye şöyle bir soru yönelttim.

‘Efendi hazretleri, fakîre intisab eden kişilerin kendi seyr u sülûkumda ve esmâ alırken gösterilen rüyâların aynısını getirip anlattıklarına şâhit oluyorum. Efendimiz^(sas) ve birçok velî zât ile görüşüp fakîre rüyâ aktardılar. Hatta Hz. Pîr’in emriyle rüyâda muhâtap olup, kendileri için uygun gördüğümüz bazı emânet ve vazifelerin pîrimiz tarafından da tasdiklendiğine şâhit oluyorum. Bu durum için ne dersiniz?’

Ben dayanamadım meraklı bir şekilde, “A, çok güzel... Ne dediler?”

“Ah, keşke demeyeydi; ben de hiç duymayaydım. Ne dediler biliyor musun, Fatih Bey kardeşim?”

‘Hazret-i Pîr’i görmek çok önemli bir şey değil.’

Fakîr,

‘He? Anlayamadım, efendi hazretleri.’

Tekrarladı.

‘Mehmed Efendi, Hazret-i Pîr’i görmek önemli bir şey değil. Bak, sana söyleyeyim. Hz. Pîr’in kitapta tarifi var mı?’

Bir yandan eliyle deftere bir şey yazıyormuş gibi harekette bulundu.

‘Bir alay yerde, kitapta, ne bileyim internette Hazret-i Pîr’in yüz şekli, fizikî yapısı anlatılmıyor mu?’

‘Evet, mevcut. Yani?’

‘Eh, işte Mehmedciğim, adam orada okur öğrenir, ondan sonra da rüyâsında görür. Bu, onların derviş olduğunu göstermez. Seyr u sülûkta bulunduklarını da göstermez.’

Başımdan aşağıya kaynar sular dökülmüştü. Bu kadar laftan sonra, beni üzecek ve tekrar yıkacak bir söz duya-bileceğimi zannetmiyordum. Fakat bu lakırdı tam bir in-filaktı. Hani başka bir şey demek istiyorum da şu an zât-ı âlînizden çekiniyorum. Hepsini bir kenara koy; bu, bir der-vişe ana avrat sövmekten daha beterdir. Sadece bu sözü, nasıl karşılayabileceğimi bir hayal et. Yani karşımdaki kişi bana şunu diyordu: ‘Bunca zaman gördüğün, ettiğin her şey, aldığın bütün izinler, çektiğin evrad u ezkâr, Hazret-i Pîr ve evliyâullahla görüşmeler, başka tarîklerden aldığın icâzeler, hatta bu yol, tarîkat, devran, zikir, sohbet, hepsi koskoca bir yalan... Sadece bir yalan!’ Ve bu yalanın üstüne, karşım-daki zâtla başlayan gerçek bir yol! İşte hakikî aydınlanma, rüyâların sahteliğinden ayılıp modern ve gerçek insanlıkla buluşma... Merhum şeyhim için hayalperestlik ifadesi bile bu infilak yanında sönük kalmıştı. Meğer bizi şeytan ve nefsimiz Hazret-i Pîr’le de aldatıyormuş. Bakalım daha neler öğre-neceğiz? Şaşırıp kalmıştım. Şu an düşünüyorum da, orada söylemek istediğim bir söz hatırıma getirildi. Fakat şalgam pazarında altın satılmaz.”

“Lütfen, merakta koymayın beni, ne diyecektiniz?”

Benim bu şımarıkça fakat muhabbetime güvenerek sor-duğum soruya Mehmed Efendi de güldü.

“Diyecektim ki, ‘Be mübârek zât, madem bu iş bu kadar kolaydı, niye dışardaki şu bir alay insan senelerdir değil Hazret-i Pîr’i, her gün rüyâlarına bakan merhum Efendi’yi bile rüyâlarında göremiyor? Ve madem sen bu işin -bu kadar-sahte olduğunu biliyordun niye bir gün bizi kenara çekip,

‘Derviş kardeşlerim, bu gittiğiniz yol değil. Sahte bir hal içinde yatıp kalkıyorsunuz. Bu rüyâlar ve sâireler hiçbir anlam taşımıyor.’ diye bir kez bile îkaz etmedin. Elbet yine bu söze değer verip, ‘Bilemediğimiz bir hikmeti vardır, bu ağabeyimiz bize yalan yanlış bir şey söylemez.’ diye düşünebilirdik. Niye bu kadar bekledin; postnişin olmadan evvel bir Allah’ın kulu-nu îkaz etmedin? ‘Hele bunlar gitsin, ben elbet bu dervişânın canına okurum.’ diye mi düşündün? İşte buna benzer şeyler söyleyecektim. Bir anda, rüyâda bir kez görmeye bile neredeyse canımı verebileceğim bu Allah velisi zâtlar birer masal kitabı gibi yüzüme çarpılmıştı. Dedim ya film kopmuştu ve kalbimden tuhaf bir sancı ve inleme derece derece yükseliyordu. İşin hangi boyuta doğru gittiğini anlamak üzere bir ümitle, son bir hamle daha yaptım.

‘Efendi hazretleri, bakın bir şey arz edeceğim. Birkaç hafta evvel bir zât geldi. Kendisi de seyyidmiş, sonra öğrendim. Yaklaşık otuz küsur senedir hiç Efendimiz’i^(sas) rüyâda görmemiş. Kendisine gösterilen rüyâ şu: Efendimiz^(sas) dünya üzerine kurulmuş bir saltanat koltuğunda oturuyormuş. Hemen yanlarında ayakta Hazret-i Ali^(kv) durmakta imiş. Bu zât, fakîr sûretindeki zâtın elinden tutarak huzura getirildiğini görmüş. Bu fakîr sûretinde gördüğü kişinin üzerinde tarîkimizin tâcî ve hırkası bulunmakta imiş. Mahcup ve elleri önünde bağlı olarak titrer vaziyette Efendimiz’in karşısında bulunuyorken Risâlet Penâhî^(sas) fakîrin ismiyle hitap ederek, ‘Mehmed Efendi, bu zât sana intisab ettiği vakit onu hangi işe vazifelendireceksin?’ diye sormuş. Bu arada Hazret-i Ali Efendimiz gayet dikkatli, verilecek cevabı bekler bir çehrede imiş. Sonra fakîrin sûretinde gösterilen o kişi, -yani benim sûretimde demiyorum, fakîrin sûretinde diyorum ki rüyâda benlik iddiası olmasın... (Mehmed Efendi anlatırken bu îzahı da yapmıştı.)- ‘Efendim, şu şu şu vazifelerde kendisini

istihdam edeceğiz.’ diyormuş. Bunun üzerine Efendimiz^(sas) mübârek ön dişleri görünecek şekilde tebessüm etmişler ve hemen yanlarında ayakta duran Hazret-i Ali Efendimiz de gülerek ve başıyla tasdik ederek bu durumu muhabbetle karşılamış. Burada rüyâ sırlanmıyor. Efendimiz^(sas), ‘Peki o zaman, haydi, Allah mübârek etsin.’ buyurduğunda huzurdan edeble geri geri çekilip ayrılırken bu kişi rüyâdan uyanıyor. Şimdi... Efendi hazretleri, âcizane sormak istiyorum, bendeniz rüyâyı gören bu kişiye nasıl muamele edeyim? İntisâbını alayım mı?’

Bu mübârek zât, kaşlarını çattı. Şöyle yere doğru baktı. Daha sonra başını iki tarafa sallarken, o müthiş ses tonuyla, kendinden emin bir tarzda şöyle buyurdular,

‘Bana gelirse alırım.’

Tamam, artık mevzû çok net anlaşılmıştı. Elimi hazretin dizi üzerine koydum ve oturduğum yerden gözlerinin içine bakarak şöyle dedim.

‘Efendi hazretleri, şeyhim göçtükten sonra ‘eyvallah’ diyeceğim tek zâtın siz olduğunuzu ve sizi çok ama çok sevdiğimi biliyorsunuz değil mi?’

Gözlerimi onun gözlerinde sâbitlemiştim. Ondan gelecek cevabın, muhakkak, bana bakarak söylenmesi îcab ediyordu ama bu gerçekleşmedi. Başları öne eğik bir vaziyette ve benimle göz teması kurmadan,

‘Estağfirullah, bundan hiçbir şüphem yok. Tabîî, sevgi ayrı bir şey ve...’

Tuhaf bir lakırtı çıkmasın diye fakîr, ‘Eyvallah efendim, eyvallah...’ dedim ve dizini öperek odadan çıktım.

Dışardaki ihvan denilen insanlar, kendi akıllarınca bir değerlendirme yapmış ve yine kendilerince bir şeyler yakıştırmışlardı. Ne söyleyebilirdim ki? Kime şikâyet edebilirdim,

kimle dertleşip kimle teselli olabilirdim? Neyse... Değişmeyen, belki de bir tek onlardı. Hemen hemen hiçbir zaman fakîrin derdiyle dertlenmediler. En azından çizgileri istikrarlıydı. Yine aynen devam edeceklerdi. Ayaklar bir yere gidecekti... Ama kafalar çok değişmiş, kalpler de tanınmaz hale gelmişti. Sakin olmaya çalıştım, sonra da sessizce Hazret-i Pîr'in türbesinin önüne geldim. Sadece 'Hû' diyerek niyaz ettim ve içerde konuşulanların hepsini Hazret-i Pîr'in sandukasına ve mânevî mürebbim olan zâtın bulunduğu tarafa bakarak gözlerimle birkaç dakika anlattım, 'Durum buysa, ben ne yapayım?' diyerek bir cevap beklercesine öylece daldım kaldım. Sonra kendi kendime Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri'nin buyurduğu gibi,

*'Bu Eşrefoğlu Rûmî dervişliğe geleli
Nefsindendir çektiği nefsinin bilen gelsin*

Yine kendi nefsimdedir, yapmış olduğum fısk u fücür ve kabahatlerin bir tokatıdır. Kemâle ermiş zâtların kusurları bile, belki Allah katında sevap olarak yazılır. Ben nefsimin elinde zebûn olmuşum, ondan bu imtihanlara mâruz kalmışım.' diyerek tek tesellime sığındım. 'Hû' diyerek muvacehe penceresinden ayrıldım, tekkenin kapısını ve kulbunu muhabbetle öperek, bir çiçek koklar gibi yüzüme gözüme sürdüm. O kokuyla iktifâ edip gıdalandım. Arabaya binip eve doğru giderken neye üzüldüm biliyor musunuz? Fakîr, bu konuşmayı on on beş sene evvel, böyle bir zâttan işitseydim, herhalde sabaha cesedimi bulurlardı. Üzüntüden kahrolurdum. Fakat şimdi üzülemiyorum ve kahredemiyordum. Yani üzülmeye üzüldüm, çünkü bana kalp sâhibi bir insan konuşmamıştı. Kafasıyla konuşmuştu, sağdan soldan duyduğu darmadağınık dedikodularla saçmamıştı. Hâlbuki bendenize şöyle

deseydi, ‘Mehmedciğim, her ne yapıyorsan hepsini bırak. Yâhû ben senin yaptığın işlerden rahatsız oluyorum, kalbim daralıyor, sana olan muhabbetim zedeleniyor. Tâcını, hırkanı da iade et, gel ben sana ilk dersi vereyim. Hatta tesbih de vermeyeyim, burada benim yanımda ol. Gidip gel.’ Vallahi ve billahi, bütün zerre ve hücrelerimle söylüyorum, ikinci bir cümleyi söyletmezdim.”

Sözler Tüküyor, Vakit Geçiyor

Mehmed Efendi şu an odada tek başınaydı. Adım gibi biliyorum ki benim orada bulunduğumu hissetmiyordu. Mırıldanarak, sanki karşısında başka bir şahıs varmış gibi ve derin bir iç çekerek şu sözleri sarf etti.

“Bendeniz buna rağmen her birini bir evlat, bir can olarak kabul ettiğim, hatta canımdan da aziz gördüğüm kardeşlerimi topladım. Onlara kısa bir konuşma yaptım. Çünkü her ne olursa olsun postnişîn olan zâtın sözlerini önemli görmek ve önemsemek istiyordum. Benim için başka bir hayat tarzı mümkün değildi. Başkaları bu yolu çelik çomak oyunu görebilirdi. Ancak benim için başka bir hayat tarzı düşünülemezdi. Ruhumla, kalbimle, maddî ve mânevî her şeyimle fakîr bu yola mübtela olmuş ve başka bir şey düşünemez haldeydim. O odada konuşulan sözleri doğru kabul etmek, belki de yaşadığım bütün hayatı ve inandığım bütün değerleri yok kabul etmektir. Ya bundan sonrası ne olacaktı? Nasıl yürünecekti? Rol yaparak, inanmadığım bir şeye inanıyormuş gibi görünerek mi? Özetle ihvanıma yaptığım konuşma şu mealdeydi:

‘Kardeşlerim, bundan birkaç gün evvel büyüğümüz ve baştacımız kabul ettiğim zât ile aramızda mühim bir konuşma geçti. Söylenilenleri burada tekrar zikrederek sizin kıymetli vaktinizi almak istemiyorum ancak neticeyi sizlere tebliğ

etmek mecburiyetindeyim. Çünkü kendilerinin huzurunda bazı hususlara îtiraz etmemem, bir nev'î bu sözleri kabullenmek mânâsına gelmektedir. Öncelikle şunu arz etmek isterim ki fakîre bundan sonra 'efendi' demeyiniz. Zâten hiçbir zaman 'efendi' olduğumu zerre kadar aklıma getirmedim. Bendeniz yolun bütün esmâlarını tekmiil ettim, fakat mürşid de olamazmışım. Bunu yeni öğrendim. Hz. Şeyh ... Efendi meşhur ve malum eserinde bu durumun aksini söylüyor ama belki kitapta kasıtlı olarak yanlış yazmış olabilir. Şunu da üzülerək ifade etmek isterim ki Hazret-i Pîr başta olmak üzere rüyâlarınızda gördüğünüz zâtların hiçbir ehemmiyeti yokmuş. Bendenizin bu hususta bildiği şeylerin hepsi yanlış ve yalanmış. Bu hususta da sizleri yanılttığım için hakkınızı helal etmenizi isterim. Lütfen bana rüyâ anlatmayın, rahmetli efendimin bana verdiği rüyâ tâbiri izni, şeyhimin âhirete intikal etmesiyle tamamıyla benden alınmış. Yani hülâsâ, rüyâlarınızı dinleyemem; sizlere tesbihât veremem; Allah, Peygamber yolunu ve tarîkat âdabını anlatamam. Lâkin mecburen bazı saatlerde belli yerlerde bulunmak durumundayım. O konuşmalara, sohbetlere, meşklere ille de katılmak isterseniz sizleri bundan alıkoyacak bir halim de yok. Ama yarın bir gün, sakın ama sakın, karşıma çıkıp senin hakkında falanca şeyh böyle böyle söyledi, meğer sen şöyle şöyleymişsin diye hesap sormaya kalkmayın. Sizleri bir yere gönderemiyorum falanca zâtın dizi dibine oturun diyemiyorum. Çünkü bunu bana söyleyen şeyh, sizleri de fakîri de yok kabul ediyor. Ama şunu bütün samimiyetimle arz etmek isterim ki kâmil ve sâdık bir mürşid bulur isem elbette sizleri oraya emânet etmek isterim. Hatta içinizde gönlünün aktığı, terbiyesini kabul edebileceğiniz bir zât ile alâkalı olanınız varsa kardeşiniz olarak fakîrle istişâre edin, zararlı çıkmazsınız, ondan sonra da oraya gidebilirsiniz.'

Bendeniz böyle konuşmaya başlayınca haklı olarak kardeşlerimiz gözyaşlarını tutamayıp ağladılar. Lâkin konuşma şu sözlerle devam ettim.

‘Şimdi ağlamayı zırlamayı bırakın. Size şunu soruyorum, şu anlattıklarımı anladınız mı? Açık ve net bir şekilde size söyledim mi? Anlayamadık dediğiniz bir şey varsa lütfen sorun. Ama bunların ne anlama geldiğini bana sormayın çünkü fakîr de bu işten hiçbir şey anlamadım.’ Herkes başını öne eğdi.”

“Ölmüştüm bitmiştim, yâhû buna yürek mi dayanırdı? Hani adam öldürülür de bu kadar da kahpece hançerlenmez ki! Mehmed Efendi bunları yaşadıktan sonra acaba bu zamana kadar nasıl böyle kalabilmiş ve bu müthiş haksızlık karşısında nasıl delirmeden, hastanelik olmadan hayatını sürdürebilmişti? Mânevî bir destek olmadan bir insan böyle bir sadmeden nasıl sıyrılıp çıkabilir ve hâlâ nasıl insanlara ve Hakk’a muhabbet edebilirdi? Yuh be... Hakîkaten bu dünya yaşanacak yer değil!” diye gene içimden alıp vermekle meşguldüm. Havayı dağıtmak için lüzumsuz olduğunu bile bile sordum.

“Mehmed Efendiciğim, herhalde siz şu an benim çok üzgün olduğumu fark ediyorsunuz. Gene de sormadan edemeyeceğim. İhvanınız, affedersiniz yanlış söyledim belki, orada bulunan arkadaşlar bir fikir beyân etmediler mi?”

Dönüp bana baktı. Evet, şimdi tekrar beraberdik. Varlığımdan haberdar olmuştu; tekrar ilk dakikalara dönmüş-tük. Dertli ve hafif mütebessim,

“Evet, galiba kendi aralarında birkaç kişiyi temsilci seçmişler. Allah için hepsi çok saygılı insanlardır. Birisi kalktı ve şöyle dedi. ‘Efendiciğim, eğer siz emrederseniz size efendi demeyiz. Fakat müsâadenizle arkadaşlar adına şunu arz

etmek istiyorum. Siz ister şeyh olun ister derviş, kendinize ne derseniz, ne yakıştırırsanız yakıştırın... Bizi başınızdan atmak istiyorsanız ona da eyvallah. Ama bütün arkadaşlar şu fikir-deyiz, siz bizi kovmadıktan sonra biz sizle nereye olursa gideriz. Derviş olalım veya olmayalım biz sizinle beraber olmak-tan fevkalâde mutluyuz. Bunu size söyleyen kişinin sözleri de bizi hiç alâkadar etmiyor.'

Fatih Bey, tam bu esnada fakîr, bu kardeşimizin sözünü kestim. Elimle susmasını işâret ettim,

'Bakın, sizi ilk ve son kez uyarıyorum. Her ne olursa olsun, büyük kabul ettiğimiz kişiler, onların etrafındaki derviş yahut insanlar hakkında birinizin hakaretimiz konuştuğunu görür-sem, yemin ediyorum, cezasını kendi ellerimle veririm ve böyle konuşan bir kişiyi asla ve asla bir daha yanımda bulundur-mam. Kalabalık içerisinde bile görsem reddederim. Bu dava, fakîrle büyüğüm kabul ettiğim kişi arasındadır. Sizleri zerre kadar alâkadar etmez. Şunu unutmayın, sadece Allah için isteyin ve Allah'ın rızasını talep edin. Allah Resûlü'nün ahlâkına bürünmek ve onu hoşnut etmek tek gayeniz olsun. Biz birbirimize şeyh, derviş, evliyâ, sâlih demişiz, bunların hepsi fasa fiso... Sizler Allah'a kul ve Efendimiz'e^(sas) ümmet olmak için gayret ediniz.

Şimdi, diğer söylediğine gelince, bizden elini çekmeyen kişiden biz elimizi çekmeyiz. Şüphesi, başka derdi ve sıkın-tısı olan varsa gönülden 'eyvallah' ederiz. Şu an ve bundan sonrası için iyi bilmenizi isterim ki hiçbirinizde hakkım yoktur varsa da helaldir. Kimseden, hele hele sizlerden ne dünyada ne âhirette bir hak talebinde bulunmayacağıma -vallahi- söz veririm. Bunu iyi zaptedin, fakat bilmiş olun ki sizlerle benim münasebetim sadece Allah içindir. Ve senelerdir adam ola-yım diye uğraşan rahmetli Şeyhim Efendim Hazretleri'nin

aktardıklarını aktarmaktan ibârettir. Biz olamadık, kemâle erişemedik ama belki içinizden lâyıkiyla amel edemediğimiz ve hakkını veremediğimiz bu emânete kâbiliyetli insanlar çıkabilir. Bundan sonra hakkımda ne konuşursanız konuşun, hangi hakareti yaparsanız yapın, bilmiş olun ki sizlerden râzıyım ve hiçbir şikâyetim yoktur. Durum bundan ibârettir. Bendeniz bu yolda yürüyeceğim, etrafımda olsanız da olmasanız da... Yalnız kalsam da yürüyeceğim. Sizler peşime takılıp söylediklerimi tutarsanız elbet -kendimi ateşe atsam da- sizleri ateşe atmam. Bilmediğimi biliyorum diyerek aldatmam ve Hakk'a mugayir, şerîata muhalif, tarîkata aykırı bir fiili sizler üzerinde tatbik eylemem. Allah Teâlâ'ya emânet olunuz. Erenlerin himmeti üzerinize sâye-bân olsun.'

Evet, Fatih Bey kardeşim, meseleyi böyle özetlemiştim. Bizde düşmana bile namertçe saldırmak yoktur. Bak İslâm medeniyetine, Müslümanların hiç haber vermeden, kahpece saldırdıklarını göremezsin. Hiçbir topluluğa harp ilân etmeden onlarla cenk etmemiş cihat yollarına düşmemişlerdir. Durum böyleyken Müslüman kardeşlerimize namertlik yapmak îmân ve İslâm'a sığmaz. İhvânıma bu tebliği yaptıktan sonra Beyefendi'yi telefonla aradım ve bana söylediği şeyleri hatırlatarak etrafımdaki insanlara bunları aynen tebliğ ettiğimi; ne şeyh, ne derviş, ne falanca salâhiyet, ne filanca iş, hiçbir şeyim yoktur diye aynen söylenilenleri aktardığımı ifade ettim. Telefonda bu zât,

'Yâhû öyle de söylemeseydin, peki neyse...' diyerek aslında fazla üzülmeyişini fakat durumun nahoş olduğunu hissettirdi. En son, telefonu sırlarken memnuniyet ve neşe ifadesini de çok iyi tanıdığım ses tonundan anlayabildim. O gün bugündür duâcısıyız.

Son olarak şunu ifade etmek isterim. Başkaları için ne kadar ehemmiyeti vardır bilemiyorum ama şöyle bir rüyâ

gösterildi. Hz. Pîr ... Efendimiz, serhalîfesi ve kendisinden sonra postnişîn olan Şeyh ... Hazretleri'ne celâlli bir şekilde ve meydanı işâret ederek bağırıyordu, 'Hadi git artık, yeter, kapat şu meydanı!' Bu söz üzerine o mübârek zât da, türbe kapısına doğru, aldığı emri ifa etmek için çıkıyordu.

Mehmed Efendi susmuş, sanki gelecekte olan şeyleri seyrediyordu. Ama neden sonra daldığı yerden ayrılarak ellerini iki dizinin üzerine koyup, "Eveet, Fatih Bey kardeşim. Bundan sonra ne olur bilemeyiz. Ama durum şu an böyle. Muhakkak Cenâb-ı Hakk, Kendisine saf ve temiz niyetle varmak isteyene sâhip çıkacaktır. Elbette samimiyetle evliyânın yolundan yürüyen kişiler muhafaza olunacaktır. Bir yandan nefsimizle mücâdele edip diğer yandan mahlûkata muhabbetle hizmet etmek mecburiyetindeyiz. Küsmek, gücenmek, darılmak, kırılmak, kırmak, ayırmak, parçalamak olmamalı. Birleştirmek, muhabbet ve ülfet etmek, Allah ve Resûl yoluna hizmet etmek gayesi olmalı. Ne yaparsak yapalım, ne kadar güzel işler, başarılar elde edersek edelim, hiçbirini kendimize mal etmemeli. Allah Teâlâ'nın çok kulu var, biz adam gibi olmazsak yerimize binlerce adam getirir, yine bu yolu kudretiyle devam ettirir. İş ki biz adam olalım. Bütün âlem sana iyi demiş lâkin yaramazsın, bir fayda olur mu? Cümle âlem seni kötölemiş, hepsi senden sırtını çevirmiş lâkin Allah'ın makbul ve râzı olduğu bir kulsun, zarar erişir mi? Hepsi hikâye... Kaldırıp iki metrelik bir çukura koyacaklar. İsterse binlerce kişi namazını kılsın. Rahman'ın kokusunu aldıktan, Efendimiz'in^(sas) iltifat nazarına mazhar olmadıktan sonra, hepsi hava... Cenâb-ı Hakk râzı olsun, Efendimiz^(sas) senin yanında bulunsun, isterlerse senin cesedini soğuk su ile iki üç kişi yuğsun, gam ve kederle mahzun ve mahrum olur musun?

En Büyük Kerâmet

Fatih Bey kardeşim, sakın bu dinlediğin şeylerden dolayı evliyâullahı muhabbetin, tarikat terbiyesine rağbetin dumura uğramasın. Sana çok önemli bir şey daha söyleyeyim de sonra şu cihazı sırla, zâten kayda değer bir şey anlatmadık. Esas yaşadıklarım Allah Teâlâ ile bu fakîr arasında. Şu konuşmalar dedikodudan ibâret ama belki dinleyenlere ilerde olur ibret. Neyse... Sana söyleyeceğim şu. Fatih bey kardeşim, Hz. Pîr'in şâhit olduğum en büyük kerâmeti nedir biliyor musun?"

"Nedir efendim?"

"Bu kadar üzücü hâdiseler ve felaket sayılabilecek durumlar yaşanmasına rağmen Cenâb-ı Pîr'e karşı muhabbetim hiçbir zaman azalmadı. Sadece tek başına bu bile Hz. Pîr'in ne kadar büyük bir evliyâ olduğunu göstermeye yeter. Kerâmettir. Herhangi bir insan şu yaşananların binde birini bir başka müessesede yaşasaydı ne o kuruma ne de oradaki insanlara kanaatimce zerre kadar muhabbet ederdi ve onlardan sıdkı sıyrılırdı. Bugüne kadar fakîre söylenilen yahut işâret edilen her şey bir bir çıktı. Şimdi bendeniz vadedilen birkaç sözün nasıl ve ne zaman tahakkuk edeceğini bekleyerek seyretmekteyim."

Sohbet Sırlandı

'Sırlamak' sûfî tâbirlerindendir. Yani güzellikler ve bahşedilen nimetler aslında kaybolmaz, boyut değiştirir ve bizim göremediğimiz, lâkin var olan başka bir âlemde bir şekilde devam ederler. Mehmed Efendi bu konuşmadan sonra âdeta benim bütün dünyamı kuşatmıştı. Bu satırları okurken, benim bu zâtla irtibatımın nasıl devam ettiğini belki merak

edenleriniz olmuştur. Mehmed Efendi ile ayrılırken bundan sonra da kendisinden istifade etmek istediğimi söylemiştim. O da bana tebessüm ederek fakat biraz da korkutacak derecede derin bakışlarıyla beni süzmüş ve şöyle demişti,

“İnşâallah, bakalım. Nasib... Önümüzdeki hafta sefere gidiyorum, ondan sonra da birkaç yere uğrayacağım. Geldiğimde size haber veririm. O zaman, şöyle ağız tadıyla bir sohbet ederiz. Lütfen, bizi duânızdan unutmayın. Cenâb-ı Hakk sizleri ve bizleri rıza-ı şerîfini tahsil eden, Efendimiz'in^(sas) yakınlığına mazhar olan erenlerin ve evliyânın himmet ve tasarrufatında, dâima muhabbetle yürüyen kullarından eylesin.”

“Amin, efendim.” derken elini öpmek için uzandım. Elimi sıkıca kavradı ve baş hizasına doğru kaldırdı. Fakîr onun elini öperken o da benim elimi öptü. Daha sonra fakîri kapıya kadar uğurladı. Sokağı dönmek üzereyken başımı çevirip baktığımda Mehmed Efendi muhabbetle tebessüm ediyor ve eliyle selâmetliyordu.

Bu son görüşümdü, çünkü Mehmed Efendi ... tarihinde doğum yeri olan memleketinde göçmüştü. Bana ise işte bu satırlar kalmıştı. Ancak doğru söylemek gerekirse biz hâlâ Mehmed Efendi'yle görüşüyoruz. Sözünün eriymiş, vesselâm.

Bu akl ü fikr ile Mevlâ bulunmaz

Bu ne yâredir ki merhem bulunmaz

Yusuf'u kaybettim Ken'ân ilinde

Yusuf'um bulunur Ken'ân bulunmaz

*Deryalar içinde susuz gezerim
Beni kandıracak ummân bulunmaz*

*Yûnus öldü deyü salâ verirler
Ölen hayvan imiş âşıklar ölmez*

Hazret-i Yûnus da sözünün eriymiş, vesselâm.

*Vâsıl olmaz kimse Hakk'a cümleden dûr olmadan
Kenz açılmaz şol gönülden tâ ki pürnûr olmadan*

Yol, sırât-ı müstakîmdir, bu yola sadece Allah için çıkılır. Başka bir ivaz garaz, menfaat maslahat yoktur, olmamalıdır. Bunlardan biri olursa 'O' bir olmaz; kişi vâsıl olamaz, vuslat bulamaz. Cânan can ile arasında yabancı istemez. Allah Teâlâ'ya ancak Allah ile erişilir. Kişi kendi kudretiyle vuslat ve yakınlığa çare bulamaz.

Ancak O, isterse ve murad ederse sana vuslat yolu açılır. O'nun seni istediği âşikârdır. Fakat sen ne istediğini bilir misin? Kalbine şöyle bir nazar eyle, nice istekler ve garazlar vardır. Halk sevgisi, Hakk sevgisine baskın; mâsivâ muhabbeti Hakk muhabbetine mâni halde bulunduğu müddetçe yakınlık, yani kurbîyet elde edemezsin. Cümleden uzak olman lâzım. 'Cümle' nedir? Cümle, senin okuduğun satırlar ve anladığın mânâ dağarcığıdır. Allah Teâlâ senin idrakinden yüce, âlî ve münezzektir. Bunları geç, yani Hakk'ı bundan ibâret zannetme. Cümle nedir? Cümle, hal ilmini anlatan kıl u kâldir. Söz ezberlemekle ârif olunmaz. Sözler, mânâyâ işâret etmek için vardır. O halde sen cümleye takılma, cümlelerin ardındaki mânâyı tahsil etmek için o kudrete kalben, tam bir samimiyetle teslim ol. O'nu gene O'ndan iste. Araya kendini koyma, bir tarafta isteyen, diğer tarafta istenen olsa bu şirk olmaz mı? Senden O'nu isteyen O olduğunu idrak

etmek için gönlünü tamamıyla o muhabbete aç. Ne halkın yaptığı fiillere ve muhabbete takıl ne de kendi yaptığın kulluğa bağlanıp kal.

Kenz açılmaz şol gönülden tâ ki pürnûr olmadan

O kudret, o Cenâb-ı zü'l-celâl ve'l-cemâl Hazretleri seni icad eyledi. O'nu istemeye ne kudretin ne tâkatin var iken seni ezelin de ezeline kendisini isteyecek şekilde halkeyledi. "Elestü bi-rabbiküm?"le senin yazılım programını, aklına ve dimağına yerleştirip tertib eyledi. Yolunu kaybetmemen ve dâima ona iştîyak duyman için kendi ruhundan ruh üfledi. O ruh ve yazılım programına beşerî ölçülerinle tanıyabilmene vesile olabilecek mânevî bir enerji ve seni sana tanıtabilecek bir âyine olarak nur-ı Muhammedî'yi ihsan eyledi. Şimdi sende meknuz (gizlenmiş) olan bu cevheri kendinde varlık görerek meydana çıkaramazsın. O nur-ı Muhammedî'ye mürâcaat etmen, benliğini tamamen gözünden silmen gerekir ki içindeki cevher ortaya çıksın. "Ben bilirim, ben yaparım, ben anlarım." deme, o nura mürâcaat etmeden gönlündeki cevhere ulaşamazsın.

Sür çıkar ağyarı dilden tâ tecellî ede Hakk

Pâdişah konmaz seraya hâne ma'mur olmadan

Cenâb-ı Hakk sana bir cüz'î irâde verdi. Bu irâde ve kudretini Allah Teâlâ'dan yardım dileyerek ve O'nun inâyetiyle kendi nefsinin tezkiyeye, temizlemeye; kalbine dolan putları gidermeye kullan. Şâyet Allah'ı bilmek istiyorsan o Yüce Sultan'a erişmek istiyorsan, oturduğun yerde kuru kuru o Pâdişah'ı yanına davet etme. Sen Pâdişah'a yakışır şekilde cehd eyle. Bu irâdeyi gösterebilmen için sana sağlam

bir niyet lâzımdır. Niyet sadece fiilleri amele dönüştürmez, kâinata bakışını bile bambaşka yapar.

Put denilen şey nedir? Kişinin niyetle bazı şeyleri Allah yerine koymasından ibârettir. Putun şekli yoktur; ağaç, taş, yaprak, köpek, inek, kadın, erkek her şey put olabilir. Niyeti bozuk olana Hacerü'l-esved bile puttur. Put edinilenin suçu nedir? Yoktur. Put eden kabahatlidir. Put edinilenler bile lisân-ı halleriyle “Yâ Rab, bizi bu şerli insanların elinden kurtar.” diye niyazdadır. Onlar bu kalpsiz halleriyle bile Cenâb-ı Hakk’a şirk koşulmasından titrerken kalp sâhibi olduğunu iddia eden insan, Cenâb-ı Hakk’ın huzuruna böyle bir niyet ve fiille çıkarsa durumu nice olur? Bu büyük bir rüsvâlıktır. Hakîkati anlayarak nurlu bir kalbe mazhar olup hakça görenler için putların ne önemi vardır? Her yer putlarla dolu olsa ne? O sağlam niyetli insan için ne kıymeti vardır? Yoktur. Hazret-i Fahr-i Âlem, Kâbe’nin içerisinde putlar olduğu halde Allah için tavafa niyet etmiş; Kâbe etrafında ‘sübhânallah’ diyerek cevlan eylemiştir.

Nur-ı Muhammedî’yle tanışan insanın, kendisine bahşedilen bu nimetin şükrünü edâ edebilmesi için cehd ve gayret etmesi lâzımdır. Hakk’ın tecellisini istiyorsa o tecellîyi görmesine mâni olan perdeleri bir bir açmaya ve o hicaplardan kurtulmaya çalışması gerekir. Ne zamana kadar? Hakk’ın bizzat tecellîsi erişene kadar... Yoksa öyle ufak tefek neşelere yahut oyalamak için verilen bazı hallere takılıp kalınmamalı. Tam tecellîye mazhar oluncaya kadar o eşikte sâbitkadem olmalı. Peki, Hakk’ın tecellîsini nasıl anlayacaksın? Hiç merak etme O geldi mi senden eser bırakmaz. Güneşin doğması yalancı fecre benzemez, hele gece uyandırılan mum ateşiyle hiç kıyas edilmez.

Bu tecelliyat erişmedikçe kişi halden hale geçse de ebedî vuslat makamına ulaşamaz. kemâl derecesindeki o tecellîye mazhar oluncaya dek hiçbir hal ve tecellîye takılıp kalmamalı dâima o cemâl zevki ve nur-ı Muhammedî'yle hep daha ilerisine intikal etmelidir. Nihâyetinde nihâyet yoktur. Ne zaman ki zâten kendisine âit olan canı ve irâdeyi senden alır ve sende râzı olduğu irâdeyle tasarruf etmeye başlar işte o zaman kulluk zevkinin en güzel demine mazhar olursun.

'Mûtu kable en temûtu' sırrına mazhar olan

Bunda gördü haşr u neşr-i nefha-i sûr olmadan

Her nefis ölümü tadacaktır ama insanı diğer nefslerden ayrı kılan ne olmalıdır, ne olacaktır? Sen nefsten ibâret değil sin ki... Kul, idrakiyle Allah Teâlâ'ya teslim olan kişiye denir. Kulları mahlûktan, diğer canlılardan ayıran en önemli vasıf bu idrak ve şuurdur. İşte bundan dolayıdır ki sen kendini var göstermeye çalışma. Kulluk, yokluğunu ispat etmektir. Ölmeden evvel öl ki âzaptan emin olasın. Ölmeden evvel öl ki toprak sıfata bürünüp ateş sıfat olmaktan kurtulasın. Peşin peşin canını cânana teslim et ki o can senin elinde paralanmasın. Cüzleri tıpış tıpış yürüyerek götür, kül olana teslim eyle. Namaz, oruç, zekât, hac ölmeden evvel ölmeyi bize yaşatmıyor mu? "Ben yokum yâ Rabbi; sadece Sen varsın." dedirterek bize kulluğu talim ettirmiyor mu? Duymaz mısın, hiç işitmedin mi şehidlik denilen bir mertebe var. Candan geçenlere Yüce Mevlâ ebedî cânan cemâlini ihsan buyuracak.

Cihat nedir? Bir ömür boyu hakîkî var uğrunda yokluğunu ortaya koymak için cehd ve gayret etmek değil midir? Eğer aklın varsa, yani hakîkî aşka kavuşmuşsan kendinden zerre bile bırakma. Hepsini cânanına ver ve bunu idrak ederek

senden istenileceği günü bekleme. Ebedî cemâle şâhit olarak şehid mertebesine kavuş.

Bunda gördü haşr u neşr-i nefha-i sûr olmadan

Ancak böyle kul olabilirsen kıyâmette âzâde olabilir, dünyanın gam ve keder zincirlerinden kurtulabilirsin. Hazret-i Fahr-i Âlem Efendimiz'in^(sas) teşrifi, kıyâmetin en büyük alâmetidir. Kendisinde nur-ı Muhammedî'yi müşâhede ederek, ölmeden evvel ölme sırrına mazhar olan bir kişi için haşr ve neşr gerçekleşmiştir.

Aslında biz her nefes, ölüp dirilmekteyiz. Ölüm dediğimiz şey bize her nefes talim ettirilmekte... Cânanına evvelce teslim edilemeyen canlar elbet bir gün bulundukları kalıplardan sökülüp alınacaklar. Bu çok şiddetli sancılı ve insan haysiyetine yakışmayan bir durumdur. Mademki her nefes, bize bu ölüm talim ettirilmekte o halde insana yakışan, her nefeste cânanına kavuşma talimi ve bilinci değil midir? Kendi iradde-siyle canını verenlere şehid denilmekte. Ömrünü böyle sarf edenlere kimbilir neler bahşedilmekte?

Mest olan mestâne geldi tâ ezelden tâ ebed

İçdiler aşkın şarabın âb-ı engûr olmadan

Âşıklık ezelden verilmiş ilâhî bir atâdır, lütuftur. Böyle olmasaydı kullar hiç o cemâle müştak olabilirler miydi? İnsandan evvel cümle mahlûkat yaratıldı. Mâdenler, cemâdat, nebâtat, hayvânat, hepsinin hilkatı tamam oldu. Ancak âşıklık ve yaratıcısına müştak olmaklık insana bahşedildi. Taşı, toprağı, dalı, yaprağı belki evvel yaratıldı ama insandaki bu aşk bunlar yaratılmazdan evvel Cenâb-ı Hakk'ın taayyününde sâbit idi. Dünya nimetlerinin mestlik ve hoşluğu geçicidir. Şarabı da,

günahı da, zevki de, hayatı da fânîdir. Çünkü onlar fânî için yaratıldı. İnsan nefs ve dünya dâiresinde kaldığı müddetçe bir mestlikten diğer bir sarhoşluğa gidip gelir. Neticede geriye baş ağrısı kalır. Daha beteri de vardır. Fânî dünya sarhoşluğuyla ecele yakalanırsa kıyâmette bile bu gafletten uyanamaz hale gelebilir. Âşıklar bu mestliklerden âzad olmuş, canlar canını bulmuş ve cemâl sarhoşu olmuşlardır. Onlar bu dünyada ayılmazlar ki bu dünyanın sarhoşluğuna talip olsunlar. Kudret elinden içtikleri mânevî şarab ile mest olmuşlardır. Dönüp dolaşıp nihâyetinde kevser ve cemâlullah ile yaşadıkları gibi ölecek, öldükleri gibi kemâl mertebesinde haşrolacaklardır.

Seyr u sülûka giren derviş, kalp kadehini esmâ-i ilâhînin zevkiyle doldurur. Aklı fikri, sıfat-ı ilâhîyenin sırrıyla meşgul olur, aydınlanır. Ve kendisindeki cüz'î irâde, küllî irâdeye râm olur, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını da burada tahsil etmeye âgâh olup ef'al ve zâttan haberdar olur. Gayriyle meşgul olmaz. İşleri güçleri sadece bu yolun sermesti olmaktır. Onlara dışardan bakanlar, aklı gitmiş meczuplar görürler. Hâlbuki onların yaptıkları Âlemlerin Rabbi'nin zikrinden başka bir şey değildir.

Hakk cemâlin Kâbe'sini kıldı âşıklar tavaf

Yerde kâbe gökyüzünde Beyt-i Ma'mur olmadan

Biz ezelden cemâlullahı, nurunu tavaf edici olarak îcad olunduk. Nur-ı Muhammedî'den nurlar zuhûr etti. O nurlar, nur-ı Muhammedî'yi tavaf eyledi. Ondan nice felekler, melekler, mevcûdat halkolundu. Ama o devridaim ve tavaf hiç durmadı. Kâinat, zerreden küreye kadar hep kendilerinde bulunan cemâl ve nurun tecellîsinin meftunu olmuş ve hepsi devran ve cevelan ile mukayyet kılınmışlardır. İnsan,

şuurlu bir varlık olarak kendi içindeki tavafı fark edip kendisini de zevk ile bu devran ve cevvana sevk eyledi. Ete kemiğe bürünen insan, kendindeki cevheri fark eyledi ve bu ilâhî şuur ve neşeyle devranını tekmiil eyledi. Gökyüzünde Beyt-i Ma'mur'u tavaf eden melekler de yeryüzündeki Kâbe-i Muazzama da bu âşıklara gıpta eyledi. Allah Teâlâ, Kâbe'nin bu insanlara müştak oluşundan dolayı âşıkları Kâbe'ye davet eyledi. İnsandaki sırrı ve toprağı Kâbe kılıp Halil'ile imar eyledi. Habib'ile ikmâl eyleyip içini dışını pâk ve temiz eyledi. Nur-ı Muhammedî'yi hâmil (yani Muhammedî Nur'u taşıyan) Kâbe'yi tavaf ile bahtiyar, mes'ud ve tertemiz eyledi. Bu güzelliklerin hepsini bir müminin şerefine bahşeyledi. Sen îmân sâhibi bir insan olarak ne büyük bir dereceye eriştirilmişsin.

Allah'ın cemâline kavuşmak arzusuyla seyr u sülûka giren, kalbi aşkla dolu, sînesi büryan olan bir derviş bir mürşid elinde ilk buluşmasını yaşarken, seyr u sülûkun en sonunda yaşatılacak mânevî zevke bir anlık bile olsa mazhar olabilir. Henüz mertebe ve makamları müşâhede etmediği halde müşâhedenin zevki kendisine verilebilir. Bu tad ve o an hissettiği duygu o kadar özel ve unutulmazdır ki aslında derviş bir ömür boyu bu tad ve kokunun peşinden gider; hak ile batılı, hayır ile şerri, fânî ile bâkîyi, küfür ile îmânı hep kendisine bahşedilen bu mânevî zevkle tefrik eder, birbirinden seçip ayırır.

Mest olanların kelâmı gayrıdan gelmez velî

Pes ene'l-Hakk nice disün kişi Mansur olmadan

Mânevî mestlik ve sarhoşluk ile bu mestaneliği takliden yapmak arasında fezâlar kadar fark vardır. İlim amele dönüşecek, amel ihlâsla muhafaza edilip kabul görecektir, kâl

yani söz hale dönüşüp haller makamda karar kılacak, oradan kişiye inâbet erişecek, inâbet hidâyete ve inâyetle vuslata kavuşacak. Cüz, külle dönecek ve hatta külle dönüşecek, küll kendisini o cüzden gösterecek. Ey kişi, soruyorum bunlar kolay iş midir? Bu anlatılanlar, felsefe değildir. Hepsı kayıtlı bir mertebedir, mânevî tahsil ve ihsan medresesinin müfredâtı, müktesabatıdır. Hatta taliplerine satır satır, sayfa sayfa okutulur. Aşk mektebinde tahsil edilir. İhsan medresesinde münazarası muhakemesi yapılır. Ders verilen talebeler birer birer imtihana çekilir, sonra derecelerine göre mezuniyet alırlar ve bu mezunlar, sahalارına göre taksim edilirler.

Efsane söylemiyoruz, hakîkatten bahsediyoruz. Senin bilmemen yahut görmemen, bu ilmin yok olduğunu ispatlamaz bilakis esmâ, sıfat ve ef'ale kör olan kişinin bu sahayı inkâr etmesi, mânâ ilminin bir tasdiki mâhiyetindedir. Mânâ taklid ile ele geçmez. Kişi ancak hakîkatle mest olur, kendinden geçer. Câhilin ilmi inkârı o ilmi ve âlimi işâret etmeye kâfidir. Mânâ o şeydir ki seni senden soyar, sende benlik bırakmaz. Benlikten geçmeden, o mânâ vücûd bulmaz; seni Hakk'a ulaştırmaz. Bütün ibâdetlerin özünde benliğinden soyunmak ve hiçliğini idrak vardır. Kendinde bir cüz, kibir ve varlık iddiası bulunduğu müddetçe sen kendini nasıl Hakk'la ve Hakkça gösterebilirsin? Ene'l-Hakk sözünü ne hakla söylersin? Bunun için Mansur olmak lâzımdır. Mansur olmaktan murad Hallâc-ı Mansur gibi olmaktır. Çünkü o Hallâc, varlığını hallaç pamuğu gibi atmış kesâfeti letâfete dönüşmüş "*Men arafe nefsehû fakat arafe rabbehu*- Nefsini bilen Rabbini bilir." makamında nefsini, ruhunu, varlığını hak potasında eritmiş, letâfet imbiklerinden geçirmiş, benliğinin tiftiğini attırmıştır. Bunu 'mansur' olarak yapmış, yani 'nusret' görmüştür. Çünkü Allah'ın nusreti ve inâyeti olmadan kişi hangi nusreti alırsa alsın mansur olamaz ki.

Hem öyle bir nusret ki bu nusret kendisini Muhammed Mansur olarak gösterir. “*Nasrun minallah ve fethun karîb ve beşşiri’l-müminine* (yâ Muhammed^(sas)) - Allah’tan nusret ve yakın bir fetih, ey Muhammed^(sas). Mü’minleri müjdele.” nidâsındaki Hakk nusretinin Muhammed’le zâhir oluşudur. Nitekim bilmez misin Ashâb-ı kirâm’dan nakledilen hadîs-i şerîflerde bu seçkin zâtlar darda kaldıklarında Efendimiz’in ismiyle beraber ‘Mansur’ ismini zikrederlerdi. Dehşete kapıldıklarında yahut sıkıntılı bir durumda ‘Yâ Muhammed Mansur’ diye rûhâniyet-i Resûlullah’tan ve Allah katındaki Efendimiz’in naz makamından niyazda bulunurlardı. O halde kişi nur-ı Muhammedî’nin nusreti olmadan nasıl Hallâc-ı Mansur gibi âşıklıktan dem vurur? Bu dünyada berdâr olmak mühim değildir. Yeter ki can cânânına kavuşsun, ister berdâr olsun, ister güzar olsun, ister mâmur olsun. Ama ille de cânânıyla olsun. Bu makamın zevkine ve lezzetine kavuşmadan serhoş taklidi yapanlar, ebedî hayatta berdâr olurlar ki esas felaket budur. Onlar da bizden ırak olsun.

*Bir acep sevdaya düşmüş, tutuşur Şemsî müdâm
Hakk’a makbul olmak ister, halka menfur olmadan*

‘Sevda’ renksizlik, kesif yoğunluk mânâsınadır. Aynı zamanda sevda, noktaya denir. Nitekim kalpteki siyah noktaya ‘süveyda’ da denildiği rivayet edilir. Kâbe siyah örtüsüyle bir renksizlik abidesi olmuş ve böylece ilâhî tecellilerin rengârenk güzelliğine mazhar kılınmıştır. Hacerü’l-esved bir siyah taş ama âdeta kalp Kâbe’sinin içindeki bir esved ve süveydadir. Bu öyle kesif bir siyahlık, öyle yoğun bir merkezdir ki hem bütün vâriyet gelir, o noktada toplanır; hem mevcûdat o noktadan açılmış ve şerh edilmiştir.

Bir acep sevdaya düşmüş tutuşur Şemsî

Şemsler, kamerler bile bu noktadan tutuşmuş, ziyâdar olmuştur. Kemâle ermiş, seyr u sülûkunu hakkıyla ikmal etmiş bir kişi, noktadan başlayan seyahatini yine noktanın sonsuzluğunda tamamlar. Noktadan oluşan, diğer mevcûdatta kalmamış insana lâayık olarak emâneti yerine teslim edip noktaya düşmüş, noktada karar kılmış bir insan-ı kâmil... Onu câhillere sağa sola çeker, halini, sözlerini, meşrebini, harekât ve fiillerini anlamazlar. Aslında bu gayet tabiidir.

Hakk’a makbul olmak ister halka menfur olmadan

Edep

“Âyet âyet hemegî ma’ânî-i Kur’ân edebest - Kur’ân-ı Kerîm âyet âyet edeptir.”

Edep bize; eline, beline, diline sâhip olmak şeklinde takdim edilmiş olmasına rağmen bundan farklı bir husûsiyet arz eder. Hazret-i Mevlânâ’nın sözlerine bakarsak onun bu farklılığa işâret ettiğini görürüz. Ama ondan evvel şunu arz etmek icab eder: Bir kere ‘edep’ kelimesinin İslâm literatüründe, İslâm ahlâkında nasıl kullanıldığına hemen bir bakmak lâzımdır. Hazret-i Peygamber Sallâllâhu aleyhi ve sellem Efendimiz; *“Eddebenî Rabbi, fe-ahsene te’dibî! - Beni Rabbim terbiye etti, edeblendirdi, O’nun edeblendirmesi ne güzel!”* dediğine göre edeb, gözle görülen ahlâkın ötesindeki bir cevherdir. Ahlâk taklid edilebilir fakat edeb taklid edilemez. Ahlâk insanın hilkatinde, fıtratında zâhiren algılanabilecek hallerdir. Meselâ bir insanın konuşma şeklindeki tevâzu’u taklid edebilirsiniz. Fakat o tevâzunun kalpte olan mânâsını taklid mümkün müdür? Tevâzunun yani ahlâkın ve ahlâkî tüm davranışların kalpte neşet eden noktasına ‘edep’ denir. En önce

o, edeb cevheri olarak kalbi ihâta eder, ondan sonra kalpteki o edeb fiiliyâta geçer. Dolayısı ile edeb ilk başta ‘kalbin ahlâkı’dır. Kalp ise nazargâh-ı ilâhîdir. Mahbûb-ı Sübhânî’nin nazar ettiği, mihman olduğu mekândır, îmânın temekkün ettiği makarr-ı ilâhîsidir. O halde kalpteki îmânın ilk alâmeti edeptir. Îmânın şartları altı olarak bilinip de sadece o altı şartın cümlelerinde ve zâhirinde kalınırsa, kişinin îmânı; pençeresi, kapısı, tefrişatı olmayan evin haline benzer. Cenâb-ı Hakk buna işâret buyurarak Kur’ân-ı Kerîm’inde; “*Ey îmân edenler, Allah’a ve Resûlü’ne îmân ediniz.*” buyurmaktadır. Bu da gösterir ki, îmânın bâtinî şartı, derûnî hali vardır. Allah Teâlâ bunu tahsil etmemizi bizzat emretmektedir. Îmânın bâtinî şartlarından evveli edeptir. Edep, kalbin ahlâkı demektir. Yani kalbin Allah Teâlâ’nın râzı olduğu amellere rağbet etmesi ve Cenâb-ı Hakk’ın rızasından ve muhabbetinden düşmek korkusunun kalpte yerleşmesinin tezahürüdür.

Cenâb-ı Hakk Kur’ân-ı Kerîm’inde, âdeta tamamıyla edebe hasrettiği Hucûrât sûresinde; “*Îmânı kalplerinize sevdirdi.*” (Hucûrât sûresi, 7) tâbiriyle edebi beyân etmiştir. Daha doğrusu muhabbetle îmân edenlerin edebe mazhar olduklarını; “*Vezeyyenehu - Ve O, onunla kalplerinizi süsledi, giydirdi.*” diye beyân eylemiştir. Kalpte îmân tam olmadan edeb zuhûr etmiyor. Dolayısıyla edeb hem îmânın alâmeti oluyor hem de kâfirle mümini kılıç gibi keskip ayırıyor.

Edep latiftir, yani zâhiren hemencecik fark edilmez. Menşei itibâriyle kalbî olduğu için ancak kalpteki letâfetle anlaşılabilir.

*“Ez Hudâ cûyîm tevfi-k-i edeb / Bî edeb mahrûm-i geşt
ez lûtf-i Rab- Cenâb-ı Hakk’tan bizi edebe muvaf-*

fak kılmasını dileyelim. Çünkü edepsiz olan, Allah Teâlâ'nın lûtfundan mahrûm kalır."

Cenâb-ı Pîr Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Allah Teâlâ'nın lûtfuna mazhariyetten bahseder. İşte Latif sırrı o letâfetle, bilinen edeble olur. Ancak o zaman Allah'ın lûtf-i ilâhîsinden ve "Latifun bi 'ibâdihî" âyet-i kerîmesinden nasibdâr olunur. Bu çok önemlidir. Çünkü şerîatın bâtınında olan hikmetlere ancak bu aşk ile nüfûz edilir. O halde Allah Teâlâ'ya duyulan muhabbetin alâmeti î mân, bu î mânın coşkulu bir halde kalbî sahada yerleşmesine vesile olan da edeptir. Edebin muhafaza ettiği bu î mânâna aşk denir. O yüzden edeb aşktan, aşk da edepten beslenir. Edep olmazsa Latif sırrı olan o aşk-ı ilâhî asla tam mânâsıyla tecellî etmez, savuşur gider.

Edep, hem sâlih amellerin menbaı, hem sâlih amellerden edinilen sevap, ecir ve derecâtın muhafaza edildiği yerdir. Bu bakımdan düşünülürse edeb, hem ibâdetin başı hem de sonundaki haldir. İbâdete sevk ederken muhabbet vardır, o ibâdeti muvaffak olduktan sonra edeben kulluğunu idrak vardır. Dolayısı ile edebın ihâta etmediği hiçbir saha yoktur. Niçin? Çünkü Allah Teâlâ bu âlemi, muradıyla ve muhabbetiyle halketti. Dolayısıyla onu ne kadar rahmâniyetiyle, ilmiyle, rahimiyetiyle; dünyevî ve uhrevî zuhûr perdeleriyle perdelese bile neticede kûnhünde bu muhabbet vardır. O halde özünde bu muhabbetten aldığı feyizle insana nizamı, güzelliği bahşeden edeb, cümle âlemi ihâta ediyor demektir.

"Ez edeb pür nûr geşttest in felek / Vez edeb ma'sûm ü pâk âmed melek - Felek edebi dolayısıyla nurlu, melek de yine edebi sebebiyle masum ve temiz olmuştur."

Burada Hz. Pîr'in, cümle eflâkin (feleklerin, göklerin) aşk-ı ilâhî ile yaratıldığını ve onların kendilerine biçilen saha-da hiç taşkınlık etmeden gitmelerini, edebîle tavsîf etmesi fevkalâde mühimdir. Ayrıca edebîli insandaki halin, o kişinin hiçbir zaman başkasına kötülük yapmayacağını ve karşısındakini şaşırtmayacağını göstermesi bakımından önemlidir. Âyet-i kerîme acâyiptir. "*Veş şemsu tecrî li mustekarrin lehâ, zâlike takdîrul azizil âlîm - Vel kamere kaddernâhu menâzile hattâ âdekel urcûnil kadîm - Leş şemsu yenbegî lehâ en tudrikel kamere*" (Yâsîn sûresi, 38-39-40). Kamer'e göre güneş daha baskındır fakat asla bulunduğu seviyeyi, haddi aşmaz. Ben daha baskınım deyip de, kamerin sahasına tecavüz etmez. Ve kâinattaki nizam hep bu edeb üzere döner. Emrolunan mecrada gider, ama bir yandan da kendi derecesine göre Allah'tan çekinir, kalbi o çekingenliği hisseder. Dolayısı ile semâvatta cansız dediğimiz mülkte bile edebe riâyet varsa, Allah Teâlâ'nın muhâtab kıldığı idrak sâhibi insanda edepsiz olmak veya edebînin dışında hareket etmek mümkün değildir.

Efendimiz'in^(sas) edebinden kâfirler bile emîndi. Efendimiz'e hakaret etmelerine ve her türlü düşmanlığı yapmalarına rağmen uzak bir yere gidecekleri vakit kıymetli eşyalarını yine O'na emânet ediyorlardı. İhanet etmeyeceğini biliyorlardı. Edepli insan böyledir. Ancak ikramıyla şaşırtır. Bu hâliyle feleklerin ve meleklerin seyri gibi bir husûsiyet sergiler.

Güneşin doğudan zuhûru, batıdan batması biraz gecikse nasıl şaşırsınız. Güneş ve felekler belli bir mecrada seyrederler. Feleklerin yörüngesi hiç kendilerine çizilen hududun dışına çıkar mı? Bir de şu taraftan bakalım: Dünya üzerindeki herkes dünyaya sövse, tükürse (ki üç aşağı beş yukarı böyle yapıyoruz) dünya emrolunduğu şeklin dışına çıkıyor ve bize karşı dönmemezlik yapıyor mu? Tüm insanlar karar alsa ve

güneşe bakmasa, güneşi kötü kabul etse güneş bizim üzerimize doğmamazlık ediyor mu? Edepli insanda da öyle sağlam bir îmân ve sadece Allah için işlediği öyle bir ahlâk vardır ki kendisine her türlü hakaret yapılsa da, her türlü iftiraya ve anlayışsızlığa mâruz kalsa da edebinden hiçbir şey kaybetmez. Mahbûbu'nun sözünden hiç ayrılmaz, çıkmaz. Çünkü o halk için değil Hakk için yaşar, Hakk emri ile hareket eder.

Efendimiz^(sas), münâfıkların başı sayılan Abdullah bin Übey'in öldüğünü haber alınca cenazesine iştirak için hanesinden çıkıyordu. Hz. Ömer Efendimiz kapıda dikildi. "Yâ Resûlallah, münafığın namazını da mı kılacaksın?" diye hayretinden sual etti. Rahmeten li'l-âlemîn Efendimiz, Allah Teâlâ'nın kendisini men edecek bir vahyi olmadığı için gideceğini beyân etti. Lâkin mâluminuzdur, bu husûsla ilgili olarak o an vahy-i ilâhî geldi.

Edepli bir insanın felek ve melekler gibi hep aynı değerde, aynı ölçülerde hareket ettiğini göstermesi açısından bu beyit çok zarîftir. Ayrıca seyr u sülûk ve aşkla kendini göklerde zannedenlere de bir gönderme vardır. Eğer sizler hakîkaten mânevî miraç niyetindeyseniz gökteki feleklere ve meleklerle bakın ki hepsi edeb üzere devr-i dâim ederek seyrederek, denilmektedir.

Burada şunu da söylememiz îcab eder: "Yâ eyyuhellezîne âmenû âmenû billâhi ve resûlihî - Ey îmân edenler! Allah ve Resûlü'ne îmân ediniz." (Nûr sûresi, 62) âyet-i kerimesi îmânın zâhirî şartlarını kabulden sonra bâtınî şartlarını muhakkak yerine getirmemizi tavsiye ettiğinden, edeb Allah'a gönül vermiş insanlar için farzdır. Hem îtikadî farzdır, hem öğrenmesi farzdır, hem amel etmesi farzdır. Derecesine göre... Mümin olmak için, îmânın emrettiği teslimiyeti yaşamak için, İslâm için ayrı bir ilim lâzımdır ve hayata tatbîk

gerekir. Yerine göre, ihmâli neticesindeki derekesinden cezası kesilir, yerine göre de takdir ve tâyini lâzımdır. Bu cihetten bakılırsa biz de edebli olmak üzere bu dünyaya geliriz. Bilhassa aşk ve muhabbet sahasında yürüyenler için edeb farz-ı ayndır. Başkasının edeb göstermesi ile ondan kurtulmaz, herkesin aynı şekilde farzen bunu yapması îcab eder.

*“Büd zi güstâhî kûsûf-i âftâb / Şüd azâzîlî zi cür’et
redd-i bâb - Güneşin tutulması küstahlık neticesinde-
dir. Azâzil, yani şeytanın rahmet-i ilâhiyye kapısından
kovulması da edepsizce olan cürretinden dolayıdır.”*

“Güneşin tutulması küstahlık neticesindedir.” beytini, güneşi mâbud edindiler, Allah diye güneşe tapmaya kalktılar, Hakk Teâlâ onların bu edepsizliği üzerine güneş tutulmasını takdir buyurdu, şeklinde anlamak gerekir.

İlk edepsiz şeytandır, şerrinden Allah’a sığınırız. Cümle âlemi ateşe vermektedir. Bir edepsizin nifakı nelere sebep olmaktadır. İlk edebi gösteren Âdem’dir^(as). Cenâb-ı Hakk kendisine; “Yâ Âdem, sen o ağaca yaklaşıp ondan yemenin benden olduğunu bilmiyor muydun?” diye sual ettiğinde Hz. Âdem^(as); “Yâ Rabbi, tabî ki senin kudretinle ve senin müsâadenle oldu, amma kabahati sana yüklemeye hayâ ederim.” buyurarak Âdem olmayı ve edebli olmayı zâhiren göstermiştir.

Edep, Hakk katında kendi varlığının olmadığını kalben tasdik etmektir. Efendimiz^(sas); “Kim lâ ilâhe illâllah derse, cennete girdi.” buyurmuşlardır. ‘Lâ ilâhe illâllah’ kelime-i tayyibesi (temiz kelime), vehmettiğimiz her türlü varlığın aslında var olmadığını ancak Allah’ın var olduğuna îmân etmenin lisânen ifadesidir.

Kelime-i tevhîdin ruhu edeptir. Zîra edeb, dünya hayatının belâlarından kişiyi muhafaza eder. Edepli kişi Hakk'ın karşısında varlık iddiasından geçmiştir. Hani bir söz var ya; *"Edep bir tâc imiş nur-ı Hüdâ'dan, giy ol tâcî emin ol her belâdan."* Göklerden dünyaya yağmur gibi musibet ve belâ yağmaktadır. Sadece Allah'ın varlığını tasdik edip kendi varlık vehminden geçene musibet nasıl ulaşır? Hariçte vücûd yoktur ki musibet isabet etsin. Edep, kulu halka âit musibetlerden saklar. Daha doğrusu Hakk o kişiyi kendi zâtı için saklar.

Derler ki Azâzil, yani İblis, Hz. Âdem'e secde emri gelmezden evvel meleklerle hocalık yapıyordu ve yeryüzünde secde etmediği mahal yoktu. Ama o, yaptığı tâatı kendinden biliyordu. Âdem'e secde etmeyi reddettikten sonraki sözleri aslında daha evvel yaptığı küstahlığın ve kendinde olan benliğin eseri idi. İlk olarak tâatı kendinden görme edepsizliği onu Âdem'e secdeden alıkoydu. Zîra daha evvel arz ettiğimiz gibi edepsiz kişinin Hakk'ın huzurundan uzaklaştırılmasının en bârız alâmeti Hakk celle ve âlâ Hazretleri'nin sevdiği kullarıyla arasının açılmasıdır. Şeytan, evvelki secdelerini kendinden, Âdem'e secde etmeyişini ise Allah'tan bildi. Sonra yaptığı edepsizliğe eman dileyeceğine süre istedi. Bu süreyi tövbe için değil, Allah'a isyan için kullandı. Yani Allah'ın mülkünde, Allah'ın kudretinde Allah'a âsi oldu. O isyan bile Allah Teâlâ'nın ona müsâadesiyle gerçekleşti.

O halde karşımıza şöyle bir manzara çıkıyor: Alenî isyan edepsizliktir. İmânın tadını alamamak edepsizlik alâmetidir. Günah işlemek ayrı edepsizlik, günahtan sonra tevbe etmemek ayrı edepsizlik, günaha nereden bulaştığını bilememek, günahı ısrar etmek, pişman olmamak ise ayrı edepsizliktir. Ama en büyük edepsizlik işlediği kabahatleri Allah'a, yaptığı ibâdet ve tâatları da kendine nisbet etmektir.

İbâdetlerin evvelinde istiğfar vardır. Efendimiz^(sas) bilhassa en büyük zikir olan namazla bizleri bu edebi düşünmeye sevk etmiştir. Namaza durmadan evvel istiğfar etmek sünnettir. Namazdan sonra istiğfar etmek de aynı şekilde sünnettir. İbâdetten evvelki istiğfar mâbudun huzuruna resmen çıkışımız hasebiyle o âna kadar yaptığımız tüm günahları kabul lenip Cenâb-ı Hakk'ın mağfiretini talep etmektir. İbâdetten sonra yaptığımız istiğfar ise, ibâdetin içindeki hataların telafisi içindir. Bu ikinci istiğfarın en önemli mânâsı kendi ibâdetimizden dahi Allah'a sığınmak ve tâatım benim kuvvetimle, kudretimle oldu düşüncesinden uzak olmak için Hakk Teâlâ'ya rücû etmektir.

İbâdetler îmân nurunun etrafındaki muhafazalar gibidir. Dolayısıyla insan ibâdet ve tâatta Allah'a kulluğa, itâate devam etmek mecburiyetindedir. İbâdet ü tâatı ve insâniyeti değerlendirirken Cibril hadîs-i şerîfinden hareket etmek lâzımdır. îmân, İslâm ve ihsan. Bir insan îmânı takliden söyler, kalbi kabul ederse mümin olur. İnandığı Allah'ına teslim olmak niyâzında bulunursa, o teslimiyeti göstermek üzere hem ibâdet tâatı hem de itâati haram helâl çerçevesinde yerine getirir. Fakat bu kâfi değildir. Allah Teâlâ mademki bu kâinatı muhabbet üzere yarattı, bu muhabbetini idrak etmek üzere de insanı yarattı. Kendisi muhabbet üzere yaratır da insanı bu muhabbetten nasıl yüz çevirir? Dolayısıyla Allah Teâlâ'nın emirlerine ve yasaklarına "Emretti mecburuz. Yoksa yapmazsak bizi yakar. Yapalım ki Cennet'e girelim." diyerek Resûlullah Sallâllâhu aleyhi ve sellem Efendimiz'in edebine ulaşılmaz ancak ahlâkı taklid eder bir insan. Taklid de tahkik derecesine göre bir şey getirir. Hiçbir zaman hakikatı olmaz. Çünkü taklid tefekkürü öldürür. Tefekkür lâzımdır. Fakat tefekkür için Allah Teâlâ'nın hislerini tashih ettiği, düzelttiği, Allah'ın aklıyla akıllanan bir

dimağa sâhip olmak lâzımdır. Yoksa hindi gibi düşünmeye tefekkür denilmez. Hakikî mânâda tefekkür ancak yakınlıkla mümkündür. Yakınlık için de en önce istenileni yapmak gerekir ama bununla da yakîne erilmez. Hadîs-i şerîfte işâret edilen nâfileler vardır. Bunlar, Cibril hadîsindeki ihsan mertebesine işârettir. Yani “Yâ Rabbi! Sen bunu bana emrettin, ben kılarım. Resûlullah bundan evvel dört rekât daha kılmış. Aman ne demek! Hemen kılayım. Başka ne yapabilirim Ya Rabbi?” demek ihsan şartıdır. İnsan ancak öyle bu muhabbetin tezahürüne mazhar olur. İşte bir insan buna meylederse o meyil bir zaman sonra muhabbete dönüşür, muhabbet de aşka dönüşür. İşte o zaman kişi bu edebe sâhip olur. Yoksa Arapçada bir tâbir vardır; “*fe-illa lâ*” yani “Böyle olmazsa olmaz.” Yahut ‘*Fe-illa felâ*’ yani “Böyle olmazsa yok, istisnâsı bile yok!” Allah’ın Resûlü’nün edebinden nasiblenenlere bakılırsa hepsinin yakîn kullar olduğu görülür. Ama onları yakınlığa sevkeden, yakınlıklarını muhafaza eden cevher olarak da hep edebi görürsünüz. Edebe riâyet etmişlerdir ve hep edeb çizgisi üzerinde bulunmuşlardır. Sahâbe-i kirâm hazerâtı tamamıyla bir edeb âbidesidir. Edeple fethetmişlerdir. Meselâ Mekkeli müşrikler diyor ki, “Hiçbir sultânın katında kendisine böyle tâbi olunan, bu kadar muhabbet edilen bir saltanat sâhibi görmedik. Konuşmaya başladığı zaman yer gök susuyor âdeta. Ve o konuşmaya başladığında yanındaki ashâbı taş kesiliyor, kıpırdayamıyorlar bile!” Allah Resûlü’ne edeb, sevenler için şarttır. Sevmek için şarttır. Ve ihsan mertebesi olarak sâdece emir ve yasaklar veya “Resûlullah yapmış, biz de yapalım!” demek değil, “Gerçekten ben O’na nasıl kavuşurum? Nasıl ona vâsıl olurum?” diye dert sâhibi olmak lâzımdır. Bu derdin dermânı, bu muhabbetin de vesilesinin edeb olduğunu unutmamak îcab eder. Hepsî birbirine

bağlı, hem birbirini besleyen hem de birbirini çağıran, davet eden hasletlerdir.

Efendimiz^(sas) hilkaten, yani yaratılışı gereği, ahlâken ve her cihetten yaratılmışların ekmeli, eşrefi ve ahsenidir. Sahâbe-i kirâm hazerâtı da nurdan kandiller gibi Efendimiz'in^(sas) güzelliğini yansıtan şahsiyetler olmuşlardır. Sahâbînin en alt derecesinde olduğu söylenilen -ki bunu söylerken dahi Allah Resûlü'nden utanırız. Onun ayağının tozu olmaya Cenâb-ı Hakk bizi muvaffak eylesin- Vahşi^(ra) olduğu söylenilmişse de o zât-ı âlî dahi yalancı peygamber Müseyleme'yi katletmiş bir tevhid âbidesidir. Yani bu ümmet, ümmet-i edeptir. Çilelere tâbidir. Nimetlerle şıarmak musibetinden Efendimiz^(sas) hürmetine muhafaza edilmiştir. Efendimiz'in rahmetinden ve şefâatinden onlara en büyük pâye yani çile ve edeb ihsan olunmuştur. İki Cihân Serveri Efendimiz^(sas), “Ümmetimin âlimleri Benî İsrail'in peygamberleri gibidir.” buyurarak edebin ve Cenâb-ı Hakk'a yakınlığın bu ümmetin vasfı olduğunu açıkça zikrelemiştir.

Zâhirdeki vücûdumuzun akıl çerçevesinde takındığı fiile 'ahlâk' denir. Bir kişinin Allah ve Resûlü'nün ahlâkıyla ahlâklanması, esasında kalp insanı dediğimiz o varlığın ahlâklanmasıyla mümkündür. Sinemizdeki kalp insanının ahlâkına 'edeb' denir. Edebin dıştaki vücûda sirâyet etmesine de 'ahlâk-ı hamîde', 'ahlâk-ı Resûlullah' yahut 'ahlâkullah' denir. Tertîb böyledir.

Edeb kişinin hududlarıyla sınırlıdır. Zâten insan veya herhangi bir mahlûk kendi edebini idrak etmekle mükelleftir. Çünkü kendi idrakini aştığı anda Allah'ın edebini görecek tir. Yine edepten dışarı çıkamaz. O kendi bulunduğu alanın ötesi ayrı bir edeb ister. O edebin sâhibi de Hazret-i Allah'tır.

İnsan o zeminde yürüyebilmek, edebın üzerinde yürüyebilmek için edeb kesilmelidir, vesselâm.

Zâhir ilmin kendine âit zâhir bir edebi vardır. Kişi o zâhir ilmin edebini yaparsa ilme'l-yakînden ayne'l-yakîne yükselir. Ayne'l-yakîne geldiği zaman o ayne'l-yakînin gerektirdiği başka bir edeb vardır. O edebi yerine getirirse hakka'l-yakîne yükselir. Hakka'l-yakînin de edebi vardır. “*Mâ zâgal basaru ve mâ tegâ*” (Necm sûresi, 17). Haddini aşmamak, Allah'ın ona tâyin ettiği hudûdu idrak etmek... Orada muhteşem bir nefis terbiyesi vardır. Kendi cüz'î irâdesinin nerede başlayıp nerede bittiğini, küllî irâdeye hangi hususta teslim olacağını tek tek tefrik edebilmek... Çünkü Allah Teâlâ'ya hakkıyla kul olanları Allah Teâlâ, hem nefisine ârif hem kendine ârif eylemiştir. Bu âdet-i sübhâniyeleridir. Hakka'l-yakînin bile edebi vardır. Efendimiz Sallâllâhu aleyhi ve sellem'in sâdece miracın o ilk tahiyyat kelâmındaki selâmlaşma bahsine bile baksak, o mertebede edebın olduğu, hatta o mertebedeki edebın çok daha önemli ve çok daha zor olduğunu düşünmek îcab ediyor. Dolayısıyla her makamın kendine âit bir edebi vardır. Ahlâk o edebi tahsil içindir. Kişi o ahlâka riâyet ederse edebi ayne'l-yakîn olur. Allah'ın kendi edebinden giydirmesine de o sahanın edebi denir ki bu, hakka'l-yakîn mertebesidir.

Allah Teâlâ Erhamü'r-râhimin'dir, Resûlullah Efendimiz Rahmeten li'l-âlemîn'dir. O'nun 'merhametlilerin en merhametlisi' ve Efendimiz'in de 'âlemlere rahmet' oluşundan dolayı, ancak Latif sırrı ile bulunabilecek bu edebi Hazret-i Allah bizim zâhir âlemimize de göstermiştir. 'Mekârim-i ahlâk' insanı doğrudan Allah'a vâsil eden ahlâk demektir. Bu ahlâkın zâhirî ölçüleri bizim âlemimizde Allah'ın rahmetiyle âyândır. Fakat bundan ibâret değildir. Eğer bu idrak ile yürünürse mekârim-i ahlâkla edeb arasında fark yoktur, denilebi-

lir. Ama “Edebe sadece bu zâhirî ölçülerden ibârettir.” denilirse o zaman edeb ile mekârim-i ahlâkı birbirinden zâten ayrılmış olur ki, o zaman bizler için bahşedilen yol anlaşılamaz. Bu, şuna benzer: Kur’ân-ı Kerîm’deki bir âyetin mealinde; “*Senin Rabbin sırât-ı müstakîm üzeredir.*” veya Resûlullah için “*Muhakkak Sen sırât-ı müstakîm üzere gidiyorsun.*” deniyor. Allah için böyle bir şey söylenebilir mi? Resûlullah Efendimiz için böyle bir şey söylenebilir mi? ‘Allah Teâlâ sırât-ı müstakîmde’ demek, “Sırât-ı müstakîmde olanları biz-zat muhafaza etmek için Allah oradadır.” demektir. Allah Resûlü’nün sırât-ı müstakîmde oluşuysa; “Resûlullah, sırât-ı müstakîmde bulunanlara rehberlik için o yoldadır.” demektir. İkişî aynı şey değildir. Biz sırât-ı müstakîme iletmeyi dileriz ve Allah’tan hidâyet isteriz. Ama Onlar o hidâyeti gösteren zâtlardır. Şimdi böyle bakıldığında, Allah Teâlâ’nın ahlâkı vardır, Resûlullah Efendimiz’in ahlâkı vardır, müminlerin de ahlâkı vardır. Allah Teâlâ’nın ahlâkı hâşâ hilkatten gelen ahlâk mânâsında değildir. Kendi zâtını tanıtmak için giydiği; zâhiren anlamamız için, bizlerin idraki için tenezzülen bahşettiği, beyân ettiği ahlâkıdır. Ve bu ahlâk, Allah Resûlü’nün üzerine tıpatıp, birebir oturmuştur. Hazret-i Hassan bin Sabit’in^(ra) söylediği gibi: “*Ke enneke kad hulikte kemâ teşâü-Sanki Allah’la başbaşa vermişsin de, Allah sana ahlâkını öyle giydirmiş.*” Şimdi bir kişi bu ahlâkın, bânînî âlemden ve tamamen mânâ âleminden giydirilen ahlâk olduğunu idrak ederse ve bu ahlâkı, kendisine tenezzülen beyân edilen ahlâk olarak kabul ederse, işte edebe, o ahlâkın edebine kavuşmuştur. Fakat “Ben bunu taklid etmekle bu işi yaparım.” diye düşünüyorsa, o zâten tâ başından edepsizlik yapmıştır. Çünkü taklitle hakîkat birbirinden ayrı şeylerdir.

İdrak eden için edeb ve güzel ahlâk aynı şeydir. Fakat arada şöyle bir nüans vardır. Acaba ahlâk deniliyor da niye

ayrıca güzel ahlâk veya mekârim-i ahlâk deme ihtiyacı hissediliyor? Bunu iyi tesbit etmek lâzımdır. Cibril hadîs-i şerîfinde geçen ihsan, Allah Teâlâ'ya muhabbetle ibâdet etme ve Allah Teâlâ'nın taksimine muhabbetle teslimiyet gösterme halidir. Tabîi bu taksimden kasıt mal, evlat taksimi değildir. Bizi kendi kulu olarak taksim etmesi kastedilmektedir. İnsanın önce Allah Teâlâ'nın onu kulu olarak taksim etmesinden ve husûsî olarak ayırmasından memnun olması gerekir. İşte bu, insanı mekârim-i ahlâka götürür. O hareketleri takliden yapmaya değil de, severek, muhabbetle yapmaya götürür. Mekârim-i ahlâk eşittir edep denilebilir mi? Denilebilir tabîi fakat İslâm ıstılâhâtındaki mânâsıyla karşılaştığımızda şöyle bir fark söz konusudur: Ahlâk 'sâlih amel' demektir. Mekârim-i ahlâk ise 'ebrârın sınıfına girmek' demektir. Yani sâlihlerin bir üst mertebesi olan, ruhsatla değil azimetle hareket edenlerin sınıfına... Fetva ile değil, takvâ üzere hareket edenlere dâhil olmaktır. Allah Teâlâ takvâ üzere hareket edenleri 'ebrâr' diye isimlendiriyor. Dolayısı ile bir insan ruhsatla değil de, azimetle hareket ettiğinde Allah'a karşı olan muhabbetini ve îmânını tam muhafaza etmiş oluyor. Allah'ın muhafazası ile muhafazalanıyor, hıfz u humâyı görüyor. Şirkten, küfürden, ahlâk-ı rezileden beri oluyor. Nefsine hisse vermeyip kendi tercihini hep Allah'tan yana kullandığı için ebrâr seviyesine yükseliyor. Peki orada bitiyor mu iş? Hayır, çünkü bir de 'mukarrebîn' sınıfı var.

Mukarrebîn, Allah Teâlâ'nın, insanı, husûsî yakınlığına bizzat erişirmesi halidir. Kul o yakınlığa erişebilecek son kerteğe kadar gayret ettiğinde ancak ebrâr mertebesine yükseliyor. Mukarrebler muhakkak o ebrârdan yükseliyor. Yani her ebrâr makamında olan mukarreb değildir. Fakat mukarreb olan kullar muhakkak ebrâr mertebesini görmüş, müşâhede etmiştir. İşte mekârim-i ahlâk ile edebî alâkası

budur. Mekârim-i ahlâk, kulun cüz'î irâdesini ortaya koyduğu edep mânâsındadır. Fakat “*Eddebenî Rabbi feahsene te'dîbî*” hadîs-i şerîfinde zikredilen, Allah Teâlâ'nın kendisinin o edebi bizzat giydirmesi halidir ki bu bakımdan düşündüğümüzde mekârim-i ahlâk bizler için cüz'î irâdeyle ortaya konulan, Efendimiz^(sas) içinse Allah tarafından ikrâm edilen ahlâk demektir. Bu cihetten bakıldığında ikisi de edebe çıkar. Kulun erişebildiği edeble Allah Teâlâ'nın ikram ettiği edepte birleşir ki bu mânâdan birlikteliği, fakat diğer vecihten de küçük bir ayrılığı vardır.

Bir kere müşâhede makamında olan insanın bu edeple aklının, fikrinin her şeyiyle pürnûr olduğu görülür. Böyle olduğunda savaş biter. Çünkü aşk geldi mi sulh başlar. Bu akıl, kalbe mahrem bir akıldır. Kalbe mahrem bir akıl da zâten Allah'ın nurunu idrak etmeye müsaittir. Akıl böyle nurlanmış bir kalbin emrinde “Acaba daha nasıl edep gösteririm?” diye âdeta îcad eder. Meselâ Sahâbe-i kirâm'dan birisi kendisini direğe bağlıyor. “Vallahi ben affolunmadan kendimi buradan çözmeyeceğim.” diyor. Bu, zâhiren bakıldığında bir deliliktir ve kişinin tövbesinin kabul olması için direğe bağlanması gibi bir kâide de yoktur. Ama o, aşk-ı ilâhî ile beraber tüm tasarrufunu, aklî tedbirlerini; “Ben o vahye kurban olayım.” diye kurban ediyor.

Ahlâk, yani zâhiren algıladığımız fiiller, riyâ ve sâiri için yapıldığında insanın zâhirini bozar. Muhabbet ehli insanların bu türden amaçlarla taklidi ise kişinin ruhunu öldürür. Meselâ riyâ bunların başındadır. Riyâ insanın içindeki tâat çeşmesini kurutur, yani o insan bir daha kendi başına kalsa, muhasebe-i nefis yapsa, Kâbe-i Muazzama'da secdeye kapansa Allah'la yakınlığı teessüs edebilecek o sıcaklığı hissedemez. Allah muhafaza! Dolayısıyla kişi, içinden göstermesi gereken edebi takınmazsa içindeki müftüden öyle bir

ceza alır ki Allah muhafaza bunun rûhî sahadaki tahribatı çok büyük olur. Zünnûn-ı Mısırî Hazretleri edebin zâhirî ve bâtinî şartlarına riâyet etmek gerektiğini söylüyor ve hiçbirinin birine fedâ edilemeyeceğini söylüyor. “Ben bu kısmını yapıyorum, şu kısmını sonra yapacağım.” denmemelidir. İkisi beraberce inşa edilmelidir.

Cenâb-ı Hakk bizim tâkat getiremeyeceğimiz şeylerin kendisi tarafından teklif edilmediğini Kur’ân-ı Kerîm’inde açıkca beyân etmektedir. Bu durumda insanlar idrakinden mes’uldur. Hadîs-i şerîfle sâbittir ki, zâten ameller de idrake göre tartılacaktır. O halde edepte de insan en önce idrak ettiği edepten mes’uldür. Yine hadîs-i şerifte buyuruyor ki; “*Bir kişi idrak edebildiği kadarıyla ilmiyle âmel ederse, Allah ona bilmediğini öğretir.*” Bu durumda yapmamız gereken, kendimizi tartarak, bilebildiklerimizle, yapabildiklerimizle amel etmektir. Kişi kendi haddini ve ona lâzım olacak edebi muhakkak ehlinde öğrenmelidir. İnsanın sırât-ı müstakîm üzere oluşu, bir terbiye sistemine ve nizamına bağlıdır. Ehline mürâcaat edenler, gerçekten o velîler zümresine erişemeseler Hakk Teâlâ bu yolda samimiyetle yürüyenleri muhakkak son nefeslerinde yolun sâlihlerine ve kâmillerinin katına ulaştıracaktır. Yeter ki o yolda bulunalım.

Edep varsa muhakkak bir yere o nur sirâyet eder. Kişinin kalbinden âzalarına, meselâ gözüne, onun gözünden diğerlerine... Edeplinin semâ’a bakışı ayrı bir tecellî, insanlara, evladına bakışı ayrı bir mânâ doğurur. Edepsizin gözü, nazarıyla bir kişiyi hasta eder. Lokmaya nazar etse bereketi gider, mânâyâ zuhûr etse ferî gider, göğsüne baksa lanet iner, yere nazar etse yer ondan hicap eder. Yani muhakkak bir yerlere ulaşır, erişir. Bir âyet-i kerîmede Hakk Teâlâ; “*Cenâb-ı Hakk, gözünüzdeki hâin bakışı ve çakışı bilir, sadırlarınızda sakladıklarınızı da bilmektedir.*” (Mümin sûresi, 19) buyurmuştur.

Karşımızdaki muhâtabın yaptığı şeyi âşikâr olarak bilip hakkımızda çok iyi düşünceler beslediğini, bizim de bunu serâpâ gördüğümüzü düşünelim. O bunu saklasa da, biz ona olan muhabbetimizi ve güzel muamelemizi saklar mıyız? Elbette saklamayız, taltif eder, teşekkür ederiz. Hatta elimizde imkân varsa hediyelerle ikramda bulunuruz. Ya tersi olsa? Bir kişi sizi öldürmeyi, malınızı çalmayı, türlü kötülükler yapmayı düşünüyor ve saklıyor, bunun için zaman ve zemin kolluyor, siz de bunu âşikârâne fark ediyor olsanız, buna karşılık onu öldürmeye çalışmasanız bile en azından yanınızdan uzaklaştırırsınız. Herhâlde şimdi âyân beyân olarak anlaşıldı.

Bizim kalplerde sakladığımız şeyler âşikâr mıdır, değil midir? Elbette âşikârdır. Cenâb-ı Hakk, kendisine zarar veya menfaat vermemizden münezzehtir. Peki, bu durumda acaba Hakk'ın muamelesi nasıl olur? Evvelki beyitlerde geçtiği gibi olur. Yani sevdiklerinden ve sevdiği şeylerden o edepsiz kişiyi uzaklaştırır. Sevdiklerine karşı edepsizliği alenen yaptırır. Bazı utanmazlar derler ki, “Efendim, adam İmam-ı Âzâm hakkında konuşuyor, atıp tutuyor, Hz. Abdulkâdir-i Geylânî'ye, Ahmed er-Rufâî Hazretleri'ne, Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri'ne saymadığını bırakmıyor. Bunlar velî insanlarlsa onlara laf atanların neden ağzı burnu eğilmiyor ve çarpılmıyor?” Bundan büyük çarpılma mı olur? Allah Teâlâ'nın sevdiği kullara karşı kalbindeki edepsizliği fiilen de gösterecek derekeye düşmüş. Her yeri çarpılsa ne olur, bu dünyada kılına zarar gelmese ne olur? Odunun eğrisini de, düzünü de ateşte yakarlar. Edebin de ilerisi vardır. Ona da 'ihlâs' denir. İhlâs edebın zirvesidir. Cenâb-ı Hakk bizleri bu yolda muvaffak eyleye!

Edep talep edilir ve öğrenilir. Hiçbir mürşid-i âgâh, ben sana edep veririm, gel de seni edeplendireyim, demez; ancak kendisine edeple geleni reddetmez. Bu dahi edebi tahsil etmek için yegâne edeptir. Bu yolun başı da sonu da edeptir.

“Tû megû bedân şehbâr nîst / Bâ kerîmân kârhâ-yı düşvâr nîst - Ben asla böyle bir aşka erişemem, enbiyânın ve evliyânın o Hakîkî Sultân katında nâil oldukları şereften nasib alamam, bize izin yoktur, deme! Allah kerîmdir. O’nun huzuruna kabul buyurdıkları da kerîmdir. Kerîmlerle iş görmek asla zor değildir. Zîra kerîm, kendi adına kazanmak için değil, karşısındakine kazandırmak için himmet ve gayret eden zâttır. Ben yapamam demek o büyük mânâyâ karşı saygısızlıktır.”

Belki buna başka bir delil sormak isteyenler vardır. Kur’ân-ı Kerîm’de Sûre-i Tûr’da Cenâb-ı Hakk sâlih âmel işleyenlere; *“Zürriyetlerinde bulunan büyüklerine onları ilhâk ederiz. Ve hatta büyüklerinin derecesinden de, ulaştıkları makamdan da hiç düşürmeden ve eksiltmeden o aşağıdakileri onların seviyesine çıkarırız.”* buyuruyor. Nesil ve neseb olarak bile Allah Teâlâ böyle ilhâk ediyorsa, mânen o yolu tercih eden insanların haydi haydi ilhâkı mümkündür. Çünkü *“El-mer’u mea men ehabbe - Kişi sevdiği ile beraberdir.”* hadîs-i şerîfince kişiler Allah için böyle bir muhabbetten asla mahrum kalmayacaklardır. Şu anda bizim en büyük desteğimiz, işte Allah için birbirimize gösterdiğimiz bu sevgi ve muhabbetir.

Allah ve İnsan

Bugün, gerek maddî gerekse mânevî sahada birçok çalışma yapılmasına rağmen güzel insan yetiştirilemediği, ferdî ve sosyal hayatta eksikliğini hissettirecek derecede ve en çarpıcı şekilde karşımızda durmaktadır. Konuyu biraz daha içsel, ‘biz’ diyebileceğimiz noktadan tahlil edersek durum daha da net olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kim ne derse desin insanlık, inançsız ve dinsiz yaşayamaz. Bu durum, tabiatıyla dinden beslenen ve inançlı olduğu kabul edilen çevre ve cemâatlere bir sorumluluk yüklemektedir. Mademki saâdet ve güzel insan olabilmek bu hayatın bir vazgeçilmezidir, o halde inançlı olan kimselerin hem bu ihtiyaca cevap vermeleri hem de mensubu oldukları sahanın doğru temeller üzerine oturduğunu göstermeleri gereklidir. Kendisi aydın olan ve etrafını aydınlatan insan, bugün hâlâ bütün dünya için aranan ve ihtiyaç duyulan en önemli unsurdur. Peki niçin? Çünkü bu müesseseler adam yetiştirememektedir.

Hakikat acıdır derler, aslında hakikat baldan tatlıdır. Hasta nasıl bünyesindeki deformasyondan dolayı, algısı ve mizacı değişerek en güzel yiyecek ve içecekleri bile yiyemez hale geliyorsa, zaaf ve mânevî hastalıkların tahribata uğratıldığı benliğimiz de hakikatleri aynı şekilde acı ve katlanılmaz şeyler olarak görür. Bunların hepsini bir kenara koyup hakça konuşmak ve doğru tespit yapmak istiyorsak ortaya çıkan manzara şöyledir:

Bugün inanç, din ve mânevîyat adına oluşturulmuş birçok toplulukta iki hususa çok az ehemmiyet verildiğini görmekteyiz. Bunlardan biri ve en önemlisi Allah Teâlâ ve O'nun rızası; ikincisi ise insandır.

Din ve inanç, müesseseyi zorunlu kılar. Elbette her müessesenin kendisine ait bir hiyerarşisi ve düzeni vardır. Bu nizam, o inancı en iyi şekilde yaşamak ve yaşatmak içindir. Fakat zaman içerisinde iş farklı bir boyuta gelmiş, düzenin işlemesi inancın ve bilhassa Allah Teâlâ'nın rızasının önüne geçer bir hal almıştır. Bundan dolayı o topluluk içerisinde bulunan kişiler, inandıkları veya inanmaları gereken esas

mânâyı değil, insanların ve müessese içerisindeki şahısların memnuniyetini gözetir hale gelmişlerdir.

Falancaya ayıp olur, filanca benim bu hareketimi görürse şöyle der, şöyle şöyle yapmalıyım ki adım kötüye çıkmassın, irfansız îmansız denmesin... Bu gibi mülâhazalar kişinin mânevî yapısını tamamen örseleyerek onu şahsiyet olaktan uzaklaştırmıştır. Kişi öyle bir noktaya gelmiştir ki artık fiil ve düşüncelerinde Allah Teâlâ'nın rızasını düşünemez haldedir. Takva, edep, zikir, sohbet ve hizmeti hep mensubu olduğu düzenin hoşnutluğuyla şekillendirmeye çalışmış ve bütün yaptıklarının neticede Allah Teâlâ tarafından değerlendirileceğini unutmuştur. Bir yere bağlı olmanın şuûr, niyet ve hikmetinden tamamen uzaklaşarak Allah için nefis terbiyesi ve insan-ı kâmil olma telakkisini göz ardı etmiştir.

Ev veya araba alırken, evlenirken, iş kurarken, hatta zikir, mânevî sohbet ve hizmetleri için danışır ama eğlenirken, vaktini boşa geçirirken, mâlâyânî ile meşgul olurken, gıybet ederken destur almadığı gibi cemiyette problem çıkarmadıkdan sonra ne yaparsa yapsın bir şekilde makbul adam olarak kabul edilir. Herhangi bir insan hakkında hüküm verirken, ilk önce Allah rızası ve ahkâmını gözetmesi îcab ettiği halde, sözüm ona teslimiyet göstermek sevdasıyla yanlış inanç ve hükümlerin esâreti altında yaşar. İçinde bulunduğu cemiyet onu Hakk'ın rızasına uygun şekilde yaşamaya, uyanıklığa sevk edeceğine şerîat ve tarîkat ahkâmından uzak telkinlerle uyuşturarak uyuşukluğa götürür. Özet olarak, kişi kendisini uyandıran değil, uyutan bir güruhun parçası haline gelir.

Bir dervişin ya da müridin nasıl olması gerektiği hususunda binlerce söz söylenmiştir ve yeri geldiğinde de bunlar kişinin kafasına vura vura anlatılır. Fakat mânevî bir yolda büyük kabul edilen insanların uygulamaları ya da hataları hiç-

bir tenkide ve sorgulamaya tâbi tutulmaz. Bu çok vahim bir durumdur.

Cemiyetlerde en az ehemmiyet verilen şeylerden biri de insandır. İnsan kalbiyle, ruhuyla, mânâsıyla, hatta zât ve vücûduyla bu âlemdeki en kıymetli varlıktır. Fakat ne hikmetse mevzû mânevîyat olduğunda, gerçekten sadakatle bir şeyler yapmak isteyenler yahut samimiyetle kendisini düzeltmek ve iyi bir insan olmak için çabalayanlar âdeta kıymetsiz bir metâ gibi muamele görmekteler. Bu insanlar ne gibi fedakârlıkta bulunurlar, ne yeyip ne içerler, mânevî problemleri nelerdir, nasıl bir toplum ve nasıl bir âile hayatı yaşamaktadırlar... Onlara belli vazifeler, hizmetler verilir. Fakat hangi şartlarda ve ne gibi zorluklarla bunları gerçekleştirirler, isimleri ve hayalleri nelerdir, hangi sahalarda yardım ve arkadaşlık gerekmektedir... Bunların hiçbirisi sorgulanmaz. Aynı şu anda birçok cemiyette hatta câmilerimizdeki durum gibi... Belli saatlerde bir yerlerde toplanırlar, fakat birbirlerinin halinden habersiz olarak ayrılırlar. Yanlış şekilde tanınmaları da cabası...

Hiç kimse birine yakıştırılan veya bir kişinin ardından söylenilenlerin doğruluğuna yanlışlığına bakmaz. Öyle ya çünkü müessese önemlidir. Şahısların ne önemi olabilir ki! Bu acı gerçektir ki olan insana olur. Güzel insanları yetiştirmek başka baharlara ve dönemlere kalır. Müesseseler inandıkları fikir çerçevesinde insana hizmet için vardır. İnsan, müessese için değildir; müessese insan içindir. Fakat bugün geldiğimiz noktada insana kıymet vermek ve hizmet etmek belli birkaç kişinin ötesine geçememiş, Allah Teâlâ için insanı sevmek maalesef iflas etmiştir.

Eğer bir şeylerin düzelmesi bekleniyor ve hakîkten de samimiyetle insanlığın kurtuluşunu istiyorsak ilk önce Allah Teâlâ'ya hesap vereceğimizi unutmamamız ve sonrasın-

da Cenâb-ı Hakk'ın halifesi sûretinde yaratılmış olan insana insaf ve emânet ölçülerinde nazar etmemiz îcab ediyor. İtibarımız ahlâka olmalı; mala mülke, zenginliğe ve rütbeye değil.

Mânevî yolda bulunduğunu iddia eden birisi, ilk önce o sahanın müridlerine hizmeti ve onlara değer vermeyi öğrenmeli, bulunduğu cemiyette rütbeli veya kıdemli durumunda olanlara yaranmayı değil. Allah'a hesap veremeyeceği bir hususta korkmalı. Kimse niçin ve neden olursa olsun buna mâni olacak bir telkinde bulunmamalı, böyle bir duruma mâruz kaldığında tercihini Allah'tan ve O'nun ahlâkından yana kullanmalı. Sevgisini de nefretini de bu ölçüler içerisinde tutmalı. Hizmetini, zikrini, gayretini bu rızaya uygun olması için hep gözden geçirmeli. Hesabını veremeyeceği işin sorumluluğunu taşımamalı. Allah Teâlâ bile kullarına îmân ve İslâm noktasında îzâhat verip onları tefekküre sevk ederken, hiç kimse mânevî sahada olduğunu iddia ederek îzahtan ve iz'andan uzak şekilde telkinde bulunmamalı.

Gerek tasavvuf menşeli gerekse dinî hassasiyetler üzerine kurulmuş toplulukların, kendi içlerinde ve dışı karşı şeffaf olmaları îcab eder. Her ne kadar tasavvuf terbiyesinde 'sır saklamak' ilkesi mevcut ise de bu durum, yolun kendisine ait mânevî özelliklerle alâkalıdır. Onun hâricinde örnek olan insanların ve yol taliplerinin tavır ve ahlâkları net bir şekilde görülmelidir. Kapalı kapılar ardında bir şeyler yazılıp çizilmemeli, cemiyetin ve ferdin ihtiyaç duyduğu ahlâk tartışmasız olarak ortaya konmalı ve savunulmalıdır.

Bu nev'î cemiyetler günümüzde mensuplarını sır saklamak bahânesiyle kendi iç hukuklarında hapsetmiş, dışarıdan gelebilecek sorgulamalara kapatarak onların gelişim ve tekâmüllerini engellemişlerdir. Bir kısmı, sadece belli kitapla-

rın okunması gerektiğini iddia ederken, diğer bir kısım sadece kendi yollarının hak olduğunu savunur hale gelmiştir. Bir kesim ancak belli kalıplarda İslâm olunacağını öne sürerken, diğer bir kesim hoca veya üstadlarından başka birini dinlemenin neredeyse küfür olacağını düşünecek raddeye getirilmiştir.

Şu veya bu vesileyle toplulukları dış dünyaya kapatarak kendi tasarruflarıyla çekip çevirir hale getirenler, çok güzel bir idare yaptıklarını zannederler. Fakat netice hiç de böyle değildir. Dünyevî sahadaki tekâmülden, birçok ilmî araştırmadan, medeniyet tarihimizi oluşturan fikrî akımlardan ve tasavvuf büyüklerinin söz ve eserlerinden soyutlanan, mahrum, fikirsiz cemiyetlerine ancak şartlı olarak hizmet eden, güdük insan tipinin çoğalmasına sebep olmuşlardır. Başka fikirlerden korkan bir insan kendisini kâmil velîlere nasıl nisbet edebilir? Aslında mesele yola sâdık bir derviş yetiştirmek değildir. Bu nev'î insanların derdi, kendilerine hizmet edebilecek ve işlerini görebilecek bir topluluk meydana getirmektir.

Bugün dünyevî ve uhrevî sahadaki en büyük tahribatlar, câhillerden ve okumayanlardan kaynaklanmamaktadır. Tam tersine, maddî ve mânevî dünyamızı kasıp kavuran, içinde bulunduğumuz şu hale sebebiyet verenler okumuş, bilgili ve görgülü kabul edilen kişilerdir. Dünyayı savaşın eşiğine getirenler, toplu katliamlar yapanlar, insanlığı acımasızca perişan edenler maalesef sözüm ona tahsil görmüş kişilerdir. Mâneviyatta da durum pek farklı değildir. Din ve inanç sahasındaki en büyük tahribatı bilgili olduğunu iddia eden kişiler yapmaktadır.

O halde bir şeylerin yanlış gittiğini bu iki hususiyetten anlayabiliriz. Eğer bir cemiyette Allah korkusu ve Cenâb-ı

Hakk'ın rızası için yaşama ölçüleri kalkmış, fertlere ehemmiyet vermeksizin rahatlıkla insanî hudutlar çiğnenmişse artık orada hak ve hakikat tecellîsi ve temsilcisi olacağını ümit etmek beyhûdedir.

Mânevî cemiyetler bir emânet şuûruyla hareket etmeli ve bu şuûr, müesseselerin, dedelerin, babaların emâneti olarak değil, Allah Teâlâ'nın ulvî emaneti olarak idrak edilmelidir. Ne zaman Cenâb-ı Hakk'ın rızası ve hakîkaten insanın muhabbeti kendi dünyamıza hâkim olursa işte o zaman, elbette ebedî saâdet, o eşsiz güzelliğiyle bütün ufkumuzda doğacaktır.

Son Nokta

Hak ve hakikat yolu açıktır; taliplisine, gerçekten onu isteyene... İmân muhabbetle Allah'ı bilmek, İslâm muhabbetle inandığını yaşamak, ihsan ise muhabbetle olmak, kemâle kavuşmak, muhabbetin aslını bulmaktır. Mademki bu kâinat 'bilinmek', 'bulunmak' için yaratılmıştır ve mademki bu hayat devam etmektedir, o halde bu yol açıktır, samimi taliplerini beklemektedir.

Allah Teâlâ kendisini gerçekten isteyen hiçbir kulu mahrum etmez ve etmeyecektir. Resûlü'nün ve Habibi'nin izinde olan; o şeriatın helâlini, haramını, farzını, sünnetini, aşkını ve hikmetini baş tâcı edenleri muhakkak izzet, şeref ve yakınlığa mazhar kılacaktır. Her geçen gün daha iyi ve güzel olmak için çalışanlar elbet felah bulacaktır. Allah velîlerini ve Allah'a yakınlığı, aziz kabul edenler izzet bulacaktır. Bu sahayı zelil kabul edenler zillet içinde kalacaktır. Hakk ve Resûl âşıkları bu nurlu kervanı kıyamet sabahına kadar yürütecek ve bu yolun yolcularına hizmet edeceklerdir.

Cenâb-ı Hakk bizleri Müslüman olarak yaşatsın, bizlere Müslüman olarak bu dünyadan ayrılmayı nasip etsin. Ve bizleri sâlih kullarıyla beraber haşredip onların arasına katıversin.

Zâhid bize tan eyleme
Hakk ismin okur dilimiz
Sakın efsâne söyleme
Hazret'e varır yolumuz

Halvetî yolu güderiz
Çekilir Hakk'a gideriz
Gâzâ-ı ekber ideriz
Îmâm Ali'dir ulumuz

Her kim bu tarîke girdi
Hasanü'l-Basrî'ye irdi
Her seher okunur virdi
Seyyid Yahya'dır pîrimiz

Erenlerin çoktur yolu
Cümlesine dedik beli
Ko desinler bize deli
Usludan yeğdir delimiz

Tevhîd eden deli olmaz
Allah diyen mahrum kalmaz
Her seher açılır solmaz
Bahara erer gülümüz

Sayılmayız parmak ile
Tükenmeyiz kırmak ile
Taşramızdan sormak ile
Kimse bilmez ahvâlimiz

Muhyî sana olan himmet
Âşık isen cana minnet
Elif Allah, mim Muhammed
Kisvemizdir dahlımız

“Sadece bir şeyi öğrenseniz ve onu hiçbir zaman unutmasanız size kâfidir: bu dünyaya niçin geldiğinizi, neyi tahsil etmeniz gerektiğini.”

Hazret-i Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî

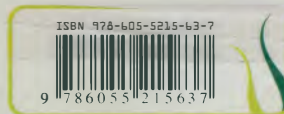
Cenâb-ı Hakk'ın bizi bu dünyaya göndermesindeki murad, kulluğumuzu görmek ve bilmek değil; kendimizi idrak etmemizdir. Bu sebeple kişinin gözden geçirmesi gereken ilk şey kendisidir, asıl tahsil etmesi gereken şey de kendisindeki bir noktadır: aşkın bir noktası.

Her kimin sûreti insansa nur-ı Muhammedî onda mevcuddur. Bu insan kalıbı, içinde kalbi barındırsın, o kalp de içindeki nur-ı Muhammedî'ye mahfaza olsun diye yaratılmıştır. İşte aşk bu noktadan başlar...

M. Fatih Çıtlak, muhabbetle yaratılan, küllî muhabbetten bir cüz olarak zuhûr eden insanı maksadına ulaştıran, bu uğurda pervâne gibi döndüren câzibeyi, aşkı anlatıyor.

*Aşkın Bir Noktası'*nda, kalbin akılla, için dışla, tarîkatın şerîatla beraber yürümesini, cüz'ün dâima küll'ünü istemesini, küll'ün ise her zaman cüz'ünü çekmesini, seyr u sülûkun başının ve sonunun tevhd olduğunu, kalbin nur-ı Muhammedî ile buluşmasını, hâsılı bir 'bir nokta' hikâyesini okuyacaksınız.

Edebi edepsizden öğrendim demiş bir zât. Bu eserde, en derin mânâların taklidinde kalan ve bize aşkın ne olmadığını gösterenlerden de bahsediliyor; gece gündüz aşk sözcüğüyle yatıp kalkan fakat aşkın bir noktasından habersiz, sadece kendi noktalarından bakanlardan; mal mülk, şöret peşinde olup noktadan taşanlardan; aşk noktasında değil, aşkın edep noktasını aşkın noktada olanlardan...

₺ 17,50

sufi.com.tr